

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Ellinci inikat

19 . VII . 1943 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	153	
2. — Sualler ve cevaplar	153	
1. — Erzincan mebusu Şükrü Sökmen- süer'in, yer depremesi ve inşa işleri hak- kında şifahi suali ve Nafia vekili Sırrı Day'ın cevabı	153:158	160:161,165
3. — Müzakere edilen maddeler	158	
1. — Maraş mebusu Rasih Kaplan'ın, Askerlik kanununun 35 nci maddesinin (C) bendine bir fıkra ilâvesine dair kanun tek- lifi ve Millî Müdafaa encümeni mazbatası (2/17)	158	160,161,167
2. — Ereğli Kömür havzasındaki ocak- ların Devletçe işlettilirilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve İktisat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/119)	158	161: 162,176,176:179
3. — İktisadi Devlet teşekkülleri me- murları tekaüt sandığı hakkındaki 4222 sa- yıılı kanuna ek kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/118)	158:159	162:163,176,180:183
4. — Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ek kanun lâ- yihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/121)	159:160	163:164,169,171,176,183:186,187:190
5. — Askeri şoför ve sanatkârlara veri- lecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki 1272 sayılı kanunun 2 nci maddesinin değiştiril- mesine dair kanun lâyihası ve Millî Müda- faa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/51)		160:161,165
6. — Denizaltı gemilerinde ve avebotla- larında müstahdem deniz personeline sefer- de, manevra ve tatbikatlarda verilecek haz- ır gıda hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/54)		160,161,167
7. — İnekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye veril- mesi hakkında kanun lâyihası ve Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/116)		161: 162,176,176:179
8. — İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdikı ve bu müessesenin işletilmesi hakkında kanun lâ- yihası ve Muvakkat encümeni mazbatası (1/130)		162:163,176,180:183
9. — Kocaeli mebusu İbrahim Tolon'un Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkındaki 4356 sayılı kanunun hayrat ha- demesine de teşmiline dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/6)		163:164,169,171,176,183:186,187:190

10. — Mübadele ve teffiz işlerinin kati tasfiyesi ve intacı hakkındaki 1771 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/79) 164:165

11. — Teknik ziraat ve teknik bahçe okulları hakkında kanun lâyihası ve Ziraat, Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/127) 165:172,174,176,190,193

12. -- Yabancı memleketlere gönderilecek Devlet memurları hakkında kanun lâyihası ve Bütçe ve Maarif encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası (1/131) 172:174

13. — Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizine dair kanun lâyihası ve Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/133) 165,174:176

1. — SABIK ZABIT HÜLÂSASI

Açık meâşî alan veya vekâlet emrine alınmış bulunan memurların vaziyetine dair mazbatada ekalliyetin tefsir fıkrası kabul edildi;

Askerî memnu mıntakalarda askerî şahsuların, ailelerini icabında yanlarında bulundurmalarının menine dair kanun lâyihasının birinci müzakeresi yapıldı;

1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Maarif vekâleti kısmında değişiklik yapılmasına;

Dahilî Nizamnamenin 22 nci maddesinin ta-diline;

Devlet Havayolları umum müdürlüğü Teşki-lâti hakkındaki kanunlarda değişiklik yapılmasına ve bu kanunlara bazı hükümler ilâvesine;

Basm ve yayım umum müdürlüğü Teşkilât, vazife ve memurlarına;

Devlet memurları aylıklarının tevhit ve tea-dülü hakkındaki 3656 ve 3888 sayılı kanunlara bağlı cetvellerin Dahiliye vekâleti kısmında de-ğişiklik yapılmasına dair 4446 sayılı kanuna bir

madde eklenmesine;

4122 ve 4304 sayılı kanunlarda değişiklik ya-pılmasına;

Meşekî ve teknik okulları açılması ve mev-cutlarının büyütülmesi hakkındaki kanuna bazı maddeler eklenmesine;

Ordu motörlü silâh ve vasıtalarında kullanı-lacak ücretli sivil makinist ve soforlere er melbu-satı ve teçhizatı verilmesine;

3834 sayılı kanuna bağlı cetvelin de-ğiştiril-mesine;

Yangın ve sair sebeplerle mahkeme ve Adliye dairelerinde ziyaa uğrıyan dosyalar hakkında yapılacak muamelelere dair kanunlar kabul olundu;

Pazartesi günü saat onda toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Reis vekili
Bursa
B. Canitez

Kâtip
Samsun
N. Pirat

Kâtip
Malatya
N. Baydar

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 10

REİS — Dr. M. Germen

KATIPLER : K. TURAN (İsparta), V. Uzgören (Kütahya)

REİS — Celse açılmıştır.

2. — SUALLER VE CEVAPLAR

1. — *Erzincan mebusu Şükrü Sökmensüer'in, yer depremleri ve inşâ işleri hakkında şifahi suali ve Nafia vekili Sırrı Day'ın cevabı*

REİS — Bir sual takriri var, okuyacağız.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine Yer depremleri ve inşâ işleri üzerine alınmış ve alınacak tedbirlere dair ilişik olarak sunu-lan yazıdaki suallere sayın Nafia vekili tara-fından Türkiye Büyük Millet Meclisinde cevap-landırılmasını rica ederim.

Erzincan mebusu
Ş. Sökmensüer

Sayın Nafia vekilinden sualler

1. Adapazarı'nda ve Hendek'te mesken leri harap olan yurttaşların kış gelmeden sığ-nabilmelerini temin edecek ne gibi tedbirler alınmıştır? Bu tedbirler maksadı zamanında te-mine kâfi gelecek midir?

2. Adapazarı ve Hendek havalisinin ye-niden inşası için düşünülen tedbirlerle, bundan evvelki yer depremlerinde harap olan yerlerimi-zin yeniden inşaları için alınan tedbirler ve ne-ticeleri nelerdir?

3. Memleketimizde vukua gelmekte olan yer depremlerinin muhtelif bölgelerdeki şiddeti ve devam müddeti ne zamandanberi kaydedil-miştir? Bu hususta mevcut ve tesbit edilmiş bilgiler, memleketin inşâ konusu üzerinde müs-pet kararlar alınmasına esas olacak yeterlikte midir?

4. Memleketimizin jeolojik haritası ile şehir ve kasabalarımızın buldukları sahaların, sondajlara dayanan, profillerini hazırlamak için şimdiye kadar ne gibi tedbirler ve bunlardan ne neticeler alınmıştır?

5. Resmî ve hususi yapı işlerini Devlet kontrolü altında bulundurmak hususundaki

mevzuatımız, fena inşaat yüzünden can ve mal kayıplarını önlemek için kâfi ve tesirli bir derecede midir? Değil ise bunları kâfi bir hale getirmek için ne düşünülmektedir?

6. Halkımızın iktisadi kudretine ve yurta tedariki kolay inşa malzemesine ve muhtelif bölgelerin iklim şartlarına ve yer depremi şiddet ve devam müddetlerine göre yer depremlerine de dayanabilecek en ucuz ve güzel manzaralı, muhtelif sistemde yapı tipleri, plânları ve nûmuneleri hakkında yapılmış tetkikler ve tecrübelerden alınmış neticeler nelerdir?

7. Memleketin muhtelif inşaat malzemesinin ve muhtelif inşaat sistem ve plânlarının yapıdaki teknik ve ekonomik kıymetlerini tetkik ve tesbit etmek üzere, bir enstitünün veya etüd bürosunun tesisi hususunda Hükümetin bir düşüncesi var mı?

NAFİA VEKİLİ S. DAY (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; aziz arkadaşım Şükrü Sökmenşüer okunan sual takrirlerinde yer depremlerine ait mühim ve muhtelif mevzulara temas buyurdular.

Hazırhabılabildiğim cevaplarımı müsaade ederseniz kısaca ve sırası ile arz etmeğe çalışacağım.

Bildiğiniz veçhile Adapazarı ve Hendek depremleri 20 . VI . 1943 tarihinde vâkı olmuştur. Şimdiye kadar yapılan tetkiklere göre 30 000 nüfuslu Adapazarı'ndaki meskenlerin % 30 u sağlam kalmış % 35 i tamir edilebilecek halde bulunmuş, geri kalanı da maalesef yıkılmış veya yıkılması icabettirmiştir. 5 000 nüfuslu Hendek'te ise meskenlerin % 10 u sağlam kalmış % 50 si tamir edilecek halde zarar görmüş ve geri kalanı da yıkılmıştır.

Resmî dairelerden ve ticarethanelerden mühim bir kısmı da yıkılmış veya tamire muhtaç bir halde bulunmuştur.

Hâdisenin vukuunu mütaakıp alâkalı vekâletlerle mahallî sivil ve askerî teşkilât, ve Kızılay tarafından alınan tedbirler çok müspet neticeler vermiş ve mümkün olduğu kadar normal denilebilecek bir hayat en kısa bir zamanda avdet etmiştir.

Maarif vekâleti tarafından mahalline gönderilen jeoloğların tetkik neticelerine göre maalesef, Adapazarı ve Hendek çok zararlı sarsıntı muntakalarından sayılması icabeden yerlerdir. Bu kasabaları jeolojik tetkikat icabına göre cenuba doğru nakletmek lâzımgelmekte ise de, kısmen sağlam ve kısmen tamir edilebilecek olan binaları ve bütün kasaba tesisatını terkederek yeni bir şehir kurmanın bilhassa bugünkü şartlarla başarılmasında ve naklin diğer mühim güçlükleri gözönünde tutularak kasabaların yerlerinde kalması ve yalnız inkişaf sahalarının cenuba doğru, ayrılacak yerlerde tesbit edilmesi zarurî görülmüştür.

Kaldı ki, depremin âzami derecede şiddetli

olmaması sebebiyle mütecanis olan ve teknik icaplara uygun bulunan inşaatın burada ve bir çok sarsıntı yerlerinde sağlam kaldığı veya çok az zarar gördüğü müşahede edilmekte ve yıkılan binaların ekseriya gelişi güzel ve gayri fennî yapılmış çürük veya gayri mütecanis binalar olduğu anlaşılmaktadır.

Bunda; binanın betonarma; kârgir ve saire gibi vasıflardan ziyade teknik vasıfları mühim rol oynamaktadır.

Bu vaziyet karşısında hâlen mevcut olan Adapazarı plânı yeni vaziyetin icabettirebileceği bazı tadillerle tatbik edilebilecektir.

Hendek'e gelince; bunların imar plânı mevcut olmamakla beraber Yapı ve yollar kanununun müsaadesine ve teknik elemanlarımızın yapmakta oldukları tetkikat neticelerine göre orada da inşaat müsaade edilebilecektir. Bugün için bütün gayemiz, muhterem sual sahibinin de işaret buyurdıkları gibi kış mevsiminden evvel halkı çatı altına almaktır. Bunu temin için Nafianın esasen İzmit vilâyetinde bulunan teşkilâtına ilâveten ve belediyeler emrine vekâletimizin üç yüksek mühendis ve mimarını gönderdik ve ayrıca göndermekte olduğumuz mühendis ve fen memurları ile bu kadroyu takviye edeceğiz. Depremi mütaakıp ankazı kaldırmak ve yolları temizlemek için (500) kişilik bir nafia takımı da gönderilmişti. Bunlardan (400) ü hâlen faaliyette bulunmaktadırlar.

Başvekilimizin emirleriyle, mahallinde vaziyeti bendeniz de gördüm ve alâkalılarla görüştüm. Hükümetçe alınması kararlaştırılan âcil tedbirler şunlardır:

En başta; halkın kıstan evvel çatı altına alınması zarurîti vardır.

İktisadi vaziyetleri müsait ve çok çalışkan olan Adapazarı halkının, Dahiliye vekâletince ve vekâletimizece yapılan teşvikten ve verilen cevaptan istifade ederek binalarını derhal tamir ve muvakkat baraka ve buna mümasil inşaatla kendilerini ve hattâ ticarethanelerini barındırmağa başlamış ve faaliyette çalışmakta bulunmuş olduklarını gördük. Bunun geliştigüzel olmamasını ve herhangi bir depreme karşı mukavemet imkânlarını sağlamak için fen heyetlerimizi daimî murakabeye memur ettik. Bu suretle en kısa bir zamanda tahribatın mühim tesirleri karşılanmış olacaktır. Devlet memurlarından açıkta kalanların barınmasını ve Devlet dairelerinden yerleşememiş olanlarının yerleştirilmesini temin için mahallî malzemenin de istifade edilmek suretiyle muvakkat inşaat yapılması zarurî görülmüş ve bu husustaki plânlar hazırlanmakta bulunmuştur. Bir taraftan bunu takibederken diğer taraftan da meskenleri harap olan veya çok tamire muhtaç bulunan halk arasında kendi menabii ile bunu temin edemeyecek olan-

ları tesbit ediyoruz. Bunların da kıştan evvel behemehal çatı altına geçmelerini sağlayacak yardımı temin edeceğiz. Bu meyanda zarar gören bir kaç köy de tetkik olunacaktır. Aynı zamanda kendi menabii ile esaslı inşaat yapmak isteyenlere, yukarıda arzylediğim ihzaratı süratle tamamlayarak müsaade edilecektir. Buralarda muvakkat inşaat için dahi yer sarsıntısına karşı tedbirli olmak için tatbiki kolay hükümleri ihtiva üzere bir talimatname hazırladık. Alâkalıların buna ittibanı temine çalışıyoruz. Hulâsa; Adapazarı ve Hendek halkının ve orada mevcut resmî ve hususi daire ve müesseselerin kıştan evvel çatı altına girebilmesine çalışılmakta ve bu hususta vekâletimiz ve diğer alâkalı vekâletler bütün dikkat ve gayretlerini sarfetmektedirler. Umumi muvazene haricinde idare olunan resmi teşekküllerin de kendilerine düşen vazifeleri yapması tabiidir.

İkinci sual olarak muhtelif yer sarsıntıları hakkındaki tedbirlere temas edilmiştir.

1938 senesindenberi memleketimizde vukubulan yer sarsıntılarından zarar gören başlıca mahaller şunlardır:

1. 1938 senesi nisanında Kırşehir ve Yozgad vilâyetlerinin bir kısım köyleri;
2. 1939 senesi eylülünde Dikili;
3. 1939 kânunuevvelinde başta Erzincan olmak üzere Kelkit vâdisinde ve Karadeniz sahilinde bazı yerler;
4. 1942 senesinde Tokad vilâyetinin Erbaa ve Niksar kazaları ile Çorum'un Osmanerk kazası ve Balıkesir'in Bigadiç nahiyesi;
5. Bu defa da Adapazarı ve Hendek kazaları.

Bunlardan Adapazarı ve Hendek için vaziyeti ve alınan tedbirleri birinci suale cevap verirken arzyledim.

Kırşehir ve Yozgad depreminden zarar gören köylere Kızılâyca icabeden yardımlar yapılmış ve kısa bir zamanda iskânları sağlanmıştır.

Dikili'de; Kızılây tarafından ilk tedbirler alındıktan sonra vekâletimizce imar plânları yapılmış ve tatbikına geçilmiştir.

Erzincan'ın yer sarsıntısından maalesef pek çok müteessir olduğu yüksek malûmunuzdur. Burada gerek her taraftan gelen yardımlarla Kızılâyca temin edilen menabii ve gerek Hükümetçe yapılan yardımlar sayesinde, halkın evvelâ muhtelif yerlerde işe ve ibateleri temin edilmiş ve mütaakiben mahallinde vücade getirilen muvakkat inşaatla yerleştirilmişler ve yapılan tetkikat neticesinde yeni şehir yeri tesbit edilmiş, imar plânları hazırlanmış ve şehrin yeniden tesisi için faaliyet devam etmekte bulunmuştur. Bu maksatla 30 . V . 1940 tarih ve 3849 sayılı kanunla 5 milyon liralık tahsisat Nafia vekâleti emrine verilmiş ve bu para kısmen vekâletimiz ve kısmen Kızılâyca sarfedilmiş ve

bir kısmı ile de belediyelere yardım edilmiştir. Ayrıca 22 . IX . 1941 tarih ve 4126 sayılı kanunla Erzincan belediyesine iki milyon lira ikraz edilmiştir.

Tokad vilâyetinin Erbaa, Niksar kazalarıyla Çorum'un, Osmanerk kazası ve Balıkesir'in Bigadiç nahiyesindeki yer sarsıntıları üzerine evvelâ Kızılâyca icabeden yardımlar yapıldıktan sonra 15 . I . 1943 tarih ve 4386 sayılı kanunla bir buçuk milyon lira tahsis edilmiş ve bu tahsisattan icabeden yardımlar yapılmakla beraber belediyeler takviye edilmiş ve mütebakisi bu işe tahsis edilmek ve kontrolümüz altında sarfedilmek üzere alâkalı vilâyetlere devredilmiştir. Aynı zamanda yerinin değiştirilmesi icabeden Erbaa hariç olmak üzere yerlerinde ipkası kararlaştırılan kasabaların imar plânları ve bina tipleri hazırlanmış ve kendi sahalalarında ihyalarma başlanmış ve alâkalı tahsisatlarından mütaahhit ve malzeme buldukları resmi inşaatla da devam edilmekte bulunmuştur. Hulâsa; bütün bu tahribat sahalalarında hasarların bertaraf edilmesi için bugünün şartlarına göre mümkün olan vasıtalarla faaliyet gösterilmektedir.

Jeolojik tetkikata temas eden (3 ve 4) ncü sualler üzerine, bu sualler doğrudan, doğruya vekâletimizi alâkadar etmemekle beraber arzedeceğim şudur: Rasathane müdürlüğü tarafından muhtelif neşriyate ve gazete malûmatına istinaden hazırlanan notlar ve İstanbul Jeoloji enstitüsü tarafından yine mevcut malûmata dayanarak hazırlanan bir harita ile vekâletimiz ilgilenmiştir. Bundan başka İktisat vekâletine bağlı M. T. A. Enstitüsü tarafından memleketin umumî jeolojik vaziyetini tetkika müsteniden 8 paftalık bir harita hazırlanmaya başlanmış ve bunun 5 paftası da ikmal edilmiştir. Öyle görüldü ki, memleketimiz belli başlı bir zelzele muntakası içindedir. Yukarıda arzettiğim yer sarsıntılarından beri her hâdisede mahallerine jeoloğlar gönderilerek alâkadariarca tetkikler yaptırılmaktadır.

5 nei suale geçiyorum :

Mevzuatımızda zelzele bakımından tedbir alınmasını icabettiren hiç bir hüküm mevcut değildir. Yalnız son zamanlarda vekâletimizce hazırlanan (Zelzeleye mukavim yapı talimatnamesi) Nafiaca bütün inşaatla tatbik edilmekte ve diğer inşaat yapan resmi teşekküllerle halkın da buna uyması teşvik olunmaktadır.

Inşaatın fennî murakabesini belediyelere tahmil eden Yapı ve yol kanunu dahi bugün ancak fen heyetleri mevcut bulunan büyük şehirler ve kasabalarda kısmen tatbik edilebilmekte ve bunun haricinde hiç bir takyit ve murakabe tesis edilememektedir. Bu mevzu üzerinde ehemmiyetle durulmak zarureti aşikârdır. Ancak mevzuatın tatbiki için yeter mik-

tarda elemanlara ihtiyaç olduğunu ve geniş masrafları karşılamak zarureti bulunduğunu derpiş eylemek lazımdır.

Bu vaziyet karşısında fenni murakabesi tesis edilmiş bulunan bütün resmî inşaatın zelzel bakımından dahi bazı kanuni takyitlere bağlanması ve peyderpey bu murakabenin hususi inşaatı da teşviline gidilmesi icabeder. Bilgisizlik ve yoksulluk yüzünden hususi inşaatın mühim bir kısmı zelzeleye karşı tehlikeli durumdadırlar. Bilhassa köylerimiz ve köylülerimiz her zaman küçük bir sarsıntının kurbanı olacak hakdedirler. Bunun için en başlı tedbirlerimiz bu hususta mevzuat tesisinden evvel, çok miktarda teknik eleman yetiştirmek olsa gerektir. Hükümetimizce tutulau yol ve bilhassa köyü teknik elemanlarla teçhiz etmek bakımından köy enstitülerinde takip edilen çalışma şekli mevzuatımızdan ziyade bizim için koruyucu olacağını ümit etmekteyiz.

6 ncı sualin cevabını arzedeceğim :

Dikili zelzelesinden itibaren yıkılan yerlerin vaziyetleri vekâletimizce arka arkaya gönderilen teknik heyetler marifetiyle tetkik ve yıkılan veya sarsıntıya mukavemet eden binaların vasıfları tesbit edilmiştir.

Bir taraftan da Yunanistan, İtalya ve Rusya gibi zelzele muntakalarındaki memleketlerin, zelzeleye karşı mukavim inşaat sistemlerinde tatbik ettikleri usuller tetkik edilmiştir. Bu tesbit ve tetkik neticelerine göre, memleketimizin ictisadi ve içtimai bünyesi de gözönünde tutularak mahalli malzemeden de istifade edilmek kaydıyla, kerpig de dahil olmak üzere en ucuz şekilde her nevi malzeme ile sağlam mesken ve her türlü bina tip ve esasları tesbit olunmuş, arazi ve iklim vaziyetlerine göre köy plânları ihzar edilmiştir.

Depremde zarar gören vilâyetlere bu nümuneler ve plânlar gönderilmektedir. Maahaza bunları tekrar gözden geçirerek bir broşür halinde neşir ve tamim edeceğiz.

7 ncı suallerinde bahşeyledikleri etüd bürosu ve malzeme enstitüsünün vücuda getirilmesi hakkında henüz alınmış bir karar yoktur. Şimdilik vekâletimizde bir malzeme labratuarı kurmak zaruretinde bulunduğumuzu gördük. Bunu kurmağa çalışacağız. Ayrıca bir enstitü veya etüd bürosu vücuda getirilmesi meselesi yeni bir tetkik mevzuu olacaktır.

Hülâsa: Adapazarı yer sarsıntısı vesilesiyle muhterem arkadaşım Sökmensüer'in kısmen vekâletimizi alâkadar etmiyen mevzuları da ihtiva etmek üzere çok esaslı işlere temas eden suallerine bugün için vekâletimizce verilmesi mümkün olan cevapları arzetmeğe çalıştım. Mevzu çok mühimdir. Yüksek Meclisini irşatlarımdan istifade ederek imkânlar nispetinde tedbirler alınmağa devam edileceği tabiidir. Bugün için en

âcil ve mümkün olan tedbirler alınmaktadır. Bu mâruzatımla muhterem arkadaşımı tatmin edeceğimi ümit ediyorum. Bana bu izahatı vermek imkânını bahşettiklerinden dolayı kendilerine ayrıca teşekkür ederim.

Ş. SÖKMENSÜER (Erzincan) — Sayın arkadaşlar, bu sual takririni, üyesi bulunduğum Müstakil grup adına virmiş bulunuyorum. Yüksek huzurunuzda aksettireceğim inanışlar da Grupumuzun malıdır.

1. Sayın Nafia vekilimizin sorularınıza aydınlık veren sözlerini yürek rahatlığı ile dinlemiş bulunuyoruz. Sorularımızdaki konular üzerinde vasıta ve imkânlar ölçüsü içinde durulduğunu salâhiyetli vekil ağzından işitmiş olmak bu yürek rahatlığının başlıca kaynağıdır.

2. Depremın yakın günler kurbanları, Adapazarı ve Hendek halkının kış basmadan sığınacak yeter yuvaya sahip olmalarını sağlamağı bilhassa soğuk ve yağışlı havaların tesiri altında can kaybını önlemek için çok önemli bir iş olarak görüyoruz. Kışa doğru bir hayli ilerlenmiş olduğundan bu yoldaki çalışmaların daha çok arttırılmasının mutlak bir zaruret olduğuna inanmızı arzetmeğı faydalı buluyoruz.

3. 938 den beri yer sarsıntılarının kurbanları olan Kırşehir, Dikili, Erzincan, Osmanek, Tokad ve havalisi, Bigadiç gibi kasaba ve şehirlerimiz ve bu bölgelerdeki köylerimizde yaşayan vatandaşlarımızın birer çatı altına sındırılmaları için sarfdilen gayret ve gösterilerin ilgiyi en iyi duygularımızla karşılamış bulunuyoruz. Ancak bu kasaba ve köylerimizin mümkün olduğu kadar az zaman içinde barakalı görünüşlerini esaslı, dayanıklı ve güzel yapılarla süslenmiş medeni görünüşlere ve kuruluşlara terketmelerini ve bunun bütün imkânlardan faydalanılarak başarılmasını dileriz. Bu netice, Türk oğlunun tabiatın çetin olaylarına karşı dayanma gücünü ve inamını arttıracak ve yükseltecektir. Bu konu üzerine Hükümetin sıkı ve yakın alâkasını dileriz.

4. Esasında güç, yorucu ve bilgi isteyen bir iş olduğunu bildiğimiz yurdun jeoloji haritasının hazırlanmakta olduğu ve bu yolda bir hayli ileri adımlar atıldığı hakkındaki beyanı sevinçle karşıyoruz. Nafia, İktisat ve iskân işlerimiz için değeri ve önemi büyük olan bu işin başarılmasında zaman mefhumu, büyük inkılâbımızın zaman mefhumuna yudurulmalı ve dolayısıyla bu pek önemli işin ikmal müddeti mümkün olduğu kadar kısaltılmalıdır.

5. Kasaba ve şehirlerimizin inşaa sahalarının jeolojik profillerinin hazırlanması işinin de ne kadar güç olduğunu biliyoruz.

Hafif depremlerde bile kaymalar ve çökmelelerden doğacak zararları önlemek için dileğimiz şudur, ki artık en tesirli deprem bölgele-

rinde bulunduğunu bildiğimiz şehir ve kasabalardan başlayarak ve yıkılanları en başa alarak bu iş de programlanmış ve işe başlanmış. Kasaba ve şehirlerimizin plânları sathi etüdler üzerine kurulmuş. Türk inkılabının çocukları başladıkları işleri başarı ile bitirmekle temayüz etmişlerdir. Bu da öyle olacaktır.

6. Yer depremlerinin yurdun değişik bölgelerindeki şiddet derece ve devam müddetlerinin saptanmasını inşa işlerimizde sağlama ve güvene gitmek için pek ziyade önemli görüyoruz. Bu, bilinmedikçe inşa plânlarımızda tasarruflu ve gönüllere güven verici bir programla yürüyeceğimize pek inanıyoruz.

Muvaffakiyet sırrını, hâdiselere tedbirle tekaddümde buluyoruz. Muayyen hâdiselerin kendilerine mahsus tezahürlerini tesbit etmekte benzeri hâdiseleri önleyici veya onların zararlarını yeynikleştirici tedbirleri almak için fayda görüyor ve yer depremlerinin şiddet derece ve devam müddetlerinin saptanmasına bu yönden değer veriyoruz.

7. Yer depremlerine karşı dayanıklı inşa mevzuunda epey ilerlemiş olan çalışmalarını takdir ile karşılanmış bulunuyoruz. Bu konuya dair düşüncelerimizi de şöylece sıralıyoruz:

A) Yurd bayındırlığı işlerinde zamanı kısaltmak, bilhassa mal ve candan tasarruf etmek için yurdda, yurdun ayrı, ayrı bölgelerinde mevcut inşa malzemesinden o bölgeye ve iklimine uygun şartlar altında yerinde en iyi bir şekilde faydalanmak.

B) Yer depreminden müteessir yabancı memleketlerde dayanıklı inşa konusu üzerindeki ilmi denemelerden faydalanmağı yerinde ve isabetli bir iş olarak görüyoruz.

Ancak yurdumuzda zaman, zaman geniş ve yürek yakıcı yıkıntılara, mal ve can kayıplarına uğramış bölgelerimizde cedlerimizin yerli malzeme ile yaptıkları yapıları hem malzeme ve hem de sanat noktasından tetkik ve mütalâa ederek onlardan kendi memleketimizin inşa tarzları için faydalanmağı ve bu suretle yurdumuzun tabiatına, iklimine, halkımızın iktisadi ve mali durumuna ve iş bölümüne uygun yapı tiplerine gitmeğı daha faydalı bir iş olarak mütalâa ediyoruz.

Zaman zaman az veya çok şiddette yer sarsıntıları ile karşılaşmış şehir ve kasabalarımızda büyük, küçük ölçüde yapılarımızın başarılı mütaaddit imtihanlar geçirdiklerini ve ayakta birer anıt gibi durduklarını ve Türk mimarisinin üstünlüğünü tarihe mal ettiklerini biliyoruz. Bu büyük eserlerden yabancılar ders almışlardır. Bilginlerimizin, mimarlarımızın bu eserler üzerindeki çalışmalarını artırarak güzel yurdumuzu daha yararlı eserler vereceklerine hiç şüphe etmiyoruz. Hükümetimizin bu konu

üzerinde durmakta olduğuna ve bu yoldaki çalışmalarını daha ileri götüreceğine inanıyoruz.

C) Dayanıklı, ucuz, güzel yapıların ancak ve yalnız yerli malzeme ile ve cedlerimizin bıraktığı bu türlü eserlerden örnek alarak ve bu örnekleri asrın mimarî zihniyeti ile şekillendirmek ve sağlamlaştırmak suretiyle doğacağına ve yurd bayındırlık işlerinin de ancak bu yoldan hızlandırılabilceğine inanmış ve güvenimiz tamdır.

8. Yerli inşa malzemesi ve bu malzeme ile güzel yurdumuzun çetin tabiatına, türlü bölgelerindeki yumuşak, mütedil veya sert iklimine uygun yapı sistem ve tarzlarının tetkiki için bir enstitü kurulmasının üzerinde durulacak bir iş olduğu hakkındaki beyanı memnurlukla karşılanmış bulunuyoruz. Böyle bir enstitü işinin teminini Hükümetimizden rica ediyoruz.

9. Resmî yapılara ait inşa işlerinin az çok murakabe altında olduğunu biliyoruz. Ancak hususi inşaatın da çok sıkı bir kontrole tabi tutulmasında can ve mal kaybını önlemek için mutlak bir zaruret görüyoruz. Belediyelerimizden pek azının yapılar üzerinde murakabe cihazına malik olduklarını ve fakat bütün bu murakabelerin neticeleri itibariyle yeter derecede müessir olmadığını ve yurdun çok geniş bir kısmında ise inşa üzerinde murakabenin ya hiç yapılmadığını veya pek zayıf, basit ve bilgiye dayanmayan bir ölçüde olduğunu biliyoruz. Bizim doğru bulduğumuz ve gördüğümüz murakabe sistemi resmî ve hususi her nevi inşaatla hem yapana hem yaptırana ve hem de plânı kurana yapı bittikten sonra dahi pek ağır mesuliyetler tevcih eden ve asgari şartlar dahilinde inşa sistemini gelenek haline sokacak tesirli ve yüksek bir murakabedir. Yurd içinde resmî ve hususi hiç bir inşaatın istisna edilemeyeceği yüksek, ilmi ve salâhiyetli bir murakabenin teassüsünü görmek istiyoruz ve inanıyoruz ki böyle katî ve tesirli bir murakabe kurulmadıkça yurdumuzun imar işleri daima sakat yürüyecek hem maldan ve hem de candan kayıplarımız devam edecektir. Halbuki, biz, bir tek cana bir cihan kadar değer veren bir rejimin harareti ve sadık evlâtlarıyız. Bir taraftan bütün kudretimizde çabuk ve dar zamanda bol ve vasıflı nüfuslu bir memleket olmak ihtiyacını duymuş ve onun üzerine çalışmalarımızı, emeklerimizi, varlığımızı teksif etmiş iken diğer taraftan yer sarsıntılarımızın çok verimli ve güvenli nüfus kaynağımız olan binlerce Türk baba ve analarını ve çocuklarını bir kaç saniye içinde bünyemizden koparıp yok etmesi bütün emeklerimizi hiçe indirmekte ve ümidlerimizi kırmaktadır.

Binaenaleyh, resmî olsun, hususi olsun her türlü yapılar salâhiyetli ve müessir bir mura-

kabe altına süratle konulmalıdır.

İşi teminat altına almak için bir kanuna lüzum varsa böyle bir kanunu Yüksek Heyetinizin memnurlukla karşılayacağına şüphe etmiyoruz.

Netice :

Türk çocuğunu tabiatın keyfine terketmek, onun hayatını ilmin teminatı altına koy-

mak, yurdun bayındırlık işini hızlandırmak maksadıyla inşa işinde yurd malzemesini ve cedle-rimizin denemelerini muasır mimari zihniyeti ile değerlendirmek için atılmış ve atılacak adımların herhangi bir sebeple zaiflatılmıyaca-ğın ve bu yolda yetişmiş vatan çocuklarından azami istifade edileceğini yakın bir zamanda görmek gururumuz için ve şüphesiz Yüksek He-yetiniz için en büyük bir zevk olacaktır.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Maraş mebusu Rasih Kaplan'ın, Askerlik kanununun 35 nci maddesinin (C) bendi-ne bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifi ve Millî Müdafaa encümeni mazbatası (2/17) [1]*

(Mazbata okundu.)

REİS — Mazbatayı reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — *Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilmesi hakkındaki 3867 sayılı ka-nuna ek kanun lâyihası ve İktisat ve Bütçe en-cümenleri mazbataları (1/119) [2]*

REİS — İkinci müzakeresidir.

Ereğli kömür havzasındaki ocakların Devletçe işlettilmesi hakkındaki 3867 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1. — Ereğli kömürleri işletme mü-essesesiyle Türkiye Kömür satış ve tevzi mü-essesesinde bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müstahdem olanlardan bu kanunun neşri ta-rihinden itibaren üç ay içinde daimî kadroya alınacakların müktesep hak dereceleri, 3659 sa-yılı kanunun muvakkat birinci maddesi hüküm-lerine göre tesbit edilir.

Yukarıki fıkra hükmüne göre dereceleri tes-bit edilenlerin bu kanunun yürürlüğe girdiği ta-rihte almakta oldukları aylıklar, intibak dere-celerinden yüksek ise, her iki derece arasındaki fazlalık, terfi ile iktisap edilmeye kadar öden-mekte devam olunur.

Ancak bu fazlalık, başka daire ve müesseselerde ve tekaütlük muamele ve hesaplarında müktesep hak teşkil etmez.

1 haziran 1943 tarihinden sonra tâyin edil-enlerle aylıklarına zam yapılanların bu hü-kümden faydalanabilmeleri için, bu tâyin ve terfilerin İktisat vekili tarafından tasvip edil-miş olması şarttır.

REİS — Tadilname yoktur. Maddeyi rey-i-nize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

[1] 125 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

[2] Birinci müzakeresi 47 nci inikat zaptın-dadır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Ka-bul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini ic-raya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Ka-bul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arze-diyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — *İktisadi Devlet teşekkülleri memurları Tekaüt sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve İktisat, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/118) [1]*

REİS — Lâyihanın ikinci müzakeresine başlıyoruz.

İktisadi Devlet teşekkülleri memurları Tekaüt sandığı hakkındaki 4222 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1 — Maden istihsalinde çalışan me-mur ve müstahdemlerin 4222 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren toprak altı işlerinde geçen fiili hizmet müddetleri, teka-ütlük müddeti için bu müddetin yarısı ilâve edilmek suretiyle tesbit olunur.

Bu hüküm 4222 sayılı kanunun 17 nci mad-desinin ikinci bendi gereğince kurumlar tara-fından resen tekaüde sevk için 25 senelik hiz-met müddetinin hesabında itibare alınmaz.

Alâkalı teşekkül ve müesseselerde ilgililerin bu suretle geçen hizmetleri İktisat vekâletince her sene tetkik ve tasdik edilerek İktisadi Dev-let teşekkülleri Tekaüt sandığına bildirilir.

B. K. ÇAĞLAR (Erzincan) — Reis Bey söz istiyorum.

REİS — Takrir mi vereceksiniz?

B. K. ÇAĞLAR (Erzincan) — Evet. Efen-dim, maden mühendislerinin yer altında ge-çirdikleri fiili hizmet müddetlerinin bir buçuk misli addedileceğine dair bir hüküm vardır. Bunun tatbikatta bazı tefsirlere mahal kalma-

[1] Birinci müzakeresi 47 nci inikat zaptın-dadır.

ması için; burada mevzu bahis edilen; bilfiil çalışmaya girdikleri saatler hesaplanarak yapılacağı kanaati vardır. Lütfen bunun zapta geçip tavzih edilmesini rica ediyorum. Çünkü buradaki maksat doğrudan doğruya orada hizmete girmeye âmade olduğu müddet demektir. Bunun encümeden soruyorum, bilâhare tefsire mahal kalmazın.

H. R. TANKUT (Maras) — Havayolları mîsillâ.

B. K. ÇAĞLAR (Erzincan) — Efendim, tekrar ediyorum, buradaki müddette; yer altı hizmetine girmek için âmade olduğu müddet mi nazara alınacak, yoksa bilfiil hizmet saatleri miktarı mı nazara alınacak?

Encümenin cevap vermesi lâzımdır ki, tavazuh etsin ve zapta geçsin.

İKTİSAT VEKİLİ F. SİRMEN (Rize) — İkinci müzakeresidir zannederim.

REİS — Efendim, tadil teklifinde bulunuyorlar, istedikleri tavzihdir.

İKTİSAT VEKİLİ F. SİRMEN (Rize) — Riyaset söz veriyorsa arz edeyim.

REİS — Buyurun.

İKTİSAT VEKİLİ F. SİRMEN (Rize) — Efendim, Behçet Kemal arkadaşımın söylediği hususu tavzih için söz almış bulunuyorum.

Maden istihsali için tesis edilmiş olan müesseselerde çalışan ve kadroya dahil bulunan bilûnum memurlarımız yeraltı hizmetine âmade bulunmaktadır. Ancak bunların yeraltı hizmetine âmade bulunmaları kendilerine % 50 nispetinde bir tekaüt hakkı vermeye müsait değildir. Kendilerinin yeraltında fiilen geçen hizmet müddetleri ancak tekaütlüğe yapılıcak % 50 zammı temin edebilir. Buyurdukları gibi bunu saat ve dakika ile hesap edecek değiliz. Gün olarak hesap edeceğiz. Encümeninde de esasen bu husus uzun uzadıya müzakere mevzu olmuş ve orada da mâruzatta bulunmuşuzdur. Arzettiğim gibi, maden istihsalinde vazifeli arkadaşların kendilerinin işgal ettikleri mevki itibariyle aşağı yukarı ne kadar yer altında hizmet görebilecekleri bize malûmdur. Ancak kanunda yeraltında geçen müddetlere % 50 bir tekaüt hakkı vermek, kendilerini, mesailerini daha ziyade yeraltında geçirmeye teşvik edici mahiyette olduğu cihetle bundan istihsalin daha ziyade artırılması hususunda fayda mülâhaza ettik ve bu tarzı, kanunun ihtiva ettiği hükümler itibariyle tekaüt sandığı hakkındaki kanunun neşri tarihinden evvelki müddete hasrettiğimizden dolayı bunun hesabının da yapılacağını arz ediyorum. Binaenaleyh arkadaşımızın endişesine mahal yoktur. Vekâletimizce bu talimat esasları dairesinde, tâyini vazifede, hizmet müddetlerinin hesabında bir kısmının yeraltında geçen müddetleri hesap edilecektir. Bir kısmı da mesailerini daimî surette yeraltında bulunan

mühendisler ki, bunlar küçük mühendislerdir, onların da bütün senelik hizmet müddetlerine ayrıca altı ay ilâve edilecektir.

REİS — Maddeyi bu suretle reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — 4222 sayılı kanunun muvakkat 2 nci maddesi hükmü, mezkûr kanunun yürürlüğe girdiği tarihte Ereğli Kömürleri işletmesi ve Türkiye Kömür tevzi ve satış müesseselerinde müstahdem olanlardan daimî kadrolara alınanlar hakkında da tatbik olunur. Mevzu bahis maddede yazılı on yıllık müddetin hesabında alâkalıların 3867 sayılı kanunun 1 nci maddesi hükmüne tabi tutulmuş olan müessese, şirket ve ocaklarda geçirdikleri hizmet müddetleri de nazarı itibare alınır.

Bu madde hükmünden istifade edecekler hakkında 4222 sayılı kanunun muvakkat ikinci maddesinin (a) ve (b) fıkralarında yazılı müddetler, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte başlar ve bunların 4222 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki hizmet müddetleri mezkûr kanun hükümleri dairesinde tekaütlük fiili hizmetlerine katılır.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'îdir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kanun kabul edilmiştir.

4. — *Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/121) [1]*

REİS — İkinci müzakeresidir. Maddelere geçiyruz.

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1. — 3659 sayılı kanunun 13 nci maddesinin (D) fıkrası mucibince verilebilecek tazminat, fevkalâde hallerin devamı müddetince, İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tespit edilecek esaslar dairesinde istihsalin yükselmesinde hizmeti dokunanlara alâkalı vekilin tasvibiyle

[1] Birinci müzakeresi 48 nci inikât zaptındadır.

aylık tutarlarının en çok yüzde ellisine kadar çıkarılabilir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — İktisadi Devlet teşekkül ve müesseselerinin istihsal veya imal eyledikleri maddeler için, bu teşekkül ve müesseseler tarafından önceden hazırlanıp alâkadar Hükümet makamlarınca kabul edilen maliyetlerinden aşağı satış fiyatı tesbit edilmiş olmasından dolayı bilançolarında kâr tahakkuk etmemesi veya tahakkuk eden kârdan 3460 sayılı kanununun 42 nci maddesi gereğince verilecek ikramiyenin bir aylık istihkaka tekabül etmemesi hallerinde, 3659 sayılı kanununun 13 nci maddesinin (C) fıkrasının ilk bendi hükmüne göre verilebilecek temettü ikramiyesi kayıt ve şartlarına bakılmaksızın, fevkalâde hallerin devamı müddetine, vazifelerinde kusuru görülüyendire Umumi heyet kararıyla bir aylık istihkakları miktarına kadar ikramiye verilebilir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'iidir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — *Askerî şoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki 1272 sayılı kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/51) [1]*

M. M. V. Gİ. A. R. ARTUNKAL (Manisa) — Sayın arkadaşlarım; burada askerî şoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki kanun lâyihasıyla, denizaltı gemilerinde ve avebotlarında müstahdem deniz personeline verilecek hazır gıda hakkındaki kanun lâyihasının müstaceliyetle müzakeresini teklif ve rica ediyorum.

REİS — Efendim, birinci müzakeresi yapılacak maddelerden (1) ve (2) sayılı maddeleri ayrı ayrı reye arz ediyorum.

Askerî şoförlere ait lâyihanın müstaceliyetle müzakeresini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Denizaltı müstahdemlerine ait lâyihanın

[1] 123 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

müstaceliyetle müzakeresini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millî Müdafaa vekilliği kadrolarına dahil sivil sanatkâr müstahdemler ve askerî sanatkâr memurlar yerinde kullanılacak şoför ve sanatkâr erlere verilecek ücret ve yevmiyeler hakkında kanun

MADDE 1. — Millî Müdafaa vekilliği Kara, Deniz, Hava, Askerî fabrikalar ve Harita kadrolarına dahil ücretli sivil şoförler yerinde kullanılacak şoför erlere ayda 30 lirayı geçmemek üzere ücret verilebilir.

E. ERGİN (Mardin) — Onbaşılar, çavuşlar ve gedikliler dahil midir, değil midir? Erlere verilmekte olmasına göre (er) yalnız rütbesiz askerlere denir. Eğer onbaşılar, çavuşlar ve gedikliler de maksutsa «erat» demek lâzımdır.

M. M. V. Gİ. A. R. ARTUNKAL (Manisa) — Onbaşı ve çavuşlar dahil olacaktır, gediklilerin zaten maaşı vardır.

REİS — Onbaşı ve çavuşlar dahil olmak üzere «erat» denmesi suretiyle maddeyi reye arz ediyorum.

S. PEK (Kocaeli) — Kâfi değildir. Onbaşı ve çavuşlar «erat» kelimesiyle kanuna dahil edilemez. Onbaşı ve çavuşların da dahil olduğunu sarahaten söylemek lâzımdır. Çavuş ve onbaşı «erat» dahil değildir. O da erdir amma, tasnifte dahil olmaz.

E. ERGİN (Mardin) — Efendim; ordu dahil hizmet kanununda askerî rütbeler hakkında sarahat mevcuttur. Rütbesiz olan askerlere «er» denir ve bunun cem'i de «erlerdir». Onbaşı, çavuş, üstçavuş ve başçavuş ve gedikli, bunlar rütbeli askerlerdir ve bunların heyeti mecmuasına, erler dahi dahil olmak üzere, erat denir, diye sarahat vardır. Kanunun bu sarahati karşısında, eğer bu kanundan erlerden başka onbaşı, çavuş, üst çavuş, başçavuşlar da istifade ettirilmek isteniyorsa «erat» denilmesi lâzımgelir.

MİLLÎ MÜDAFAA EN. R. C. K. İNCEDAYI (Sinop) — Efendim; askerî teşkilât kanununda mahsus isimlerdir. Bunlara «erat» deyince gedikli küçük zâbitler de kanunun içine girer. Halbuki bundan maksat gedikliler hariçtir. Onun için er, onbaşı ve çavuşlar diye tashih edilecek, erden sonra onbaşı ve çavuş denecektir.

REİS — «... Erlerle onbaşı ve çavuşlara...» şeklinde tashih edeceğiz.

Kanunun unvanında da bu tashih yapılacaktır.

Bu suretle tashih ediyoruz. Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı kadrolara dahil sivil sanatkâr müstahdemler ve askerî sanatkâr memurlar yerlerinde kullanılacak ve Millî Müdafaa vekillîğinin salâhiyetli kılacağı makamlarca ehliyetleri tasdik olunacak sanatkâr erlere ayda otuz lirayı geçmemek üzere kadrolarında yazılı ücret veya yevmiyenin yarısına kadar ücret veya yevmiye verilebilir.

Maaşlı sanatkâr memurlar yerinde kullanılacak erlerin ücretleri maaş tertibinden ödenir.

O. K. İNCEDAYI (Sinob) — Bu da aynı suretle tashih edilecektir.

REİS — Burada da tabii birinci maddede ki tashih aynen yapılacaktır. Yani «... erlerle onbaşı ve çavuşlar ...» diye tashih edilecektir.

Bu suretle tashih edilmiş olarak maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Askerî şoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki 17 Mayıs 1928 tarih ve 1272 sayılı kanun kaldırılmıştır.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6. — *Denizaltı gemilerinde ve avcıbotlarında müstahdem deniz personeline seferde, manevra ve tatbikatlarda verilecek hazır gıda hakkında kanun lâyihası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/54) [1]*

REİS — Lâyihanın müzakeresine başlıyoruz: Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelerin müzakeresine geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelerin müzakeresi kabul edilmiştir.

Denizaltı gemileriyle avcıbotlarında bulunanlara verilecek hazır gıda hakkında kanun

MADDE 1. — Denizaltı gemileriyle avcıbotları üslerinden veya ana gemilerden irtibatları kesildiği zaman gemi komutanının emriyle:

a) Mürettebatına (Subay, gedikli subay ve

[1] 130 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

erata);

b) Vazife ile bu gemilerde bulundurulmuş mürettebattan başka şahıslara;

(4 000) kaloriden aşağı olmamak üzere ilişik cetvelde yazılı hazır gıdalar aynen verilir ve mübadele edilebilir.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Muayyen bir müddet sonra bozulması muhtemel olan bu gıdalar bozulmadan evvel birlik komutanının emriyle bu gemilerin erlerine günlük gıda yerine aynen yedirilir.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu hazır gıda verildiği müddetçe gemi mürettebatına hususi kanunlarına göre verilen diğer bilecümle yiyecek, yemek bedeli ve er tayını istihkakları verilmez.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Mürettebattan başka Hükümetçe denizaltıları ile seyahat ettirilen şahıslara birinci maddenin (B) fıkrası mucibince verilecek gıdanın bedeli alınmaz.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — 2851 sayılı kanun kaldırılmıştır.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kanunun heyeti umumiyesi kabul edilmiştir.

7. — *İnekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkında kanun lâyihası ve Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/116) [1]*

ZİRAAT V. Ş. R. HATİPOĞLU (Manisa) — İnekhanelere mütedavil sermaye verilmesi hak-

[1] 124 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

kindaki kanun lâyihasının müstacelen müzakeresini rica ediyorum.

REİS — Bu teklifi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı?

E. SAZAK (Eskişehir) — Efendim, bu kanunun çabuk çıkması için Vekil Bey tarafından biraz izahat verilmesi faydalı olur. Ben şahsen okuyamadım. Benim bildiğim; kendisi daha Vekil olmadan evvel, ben çiftçiyim, bizde öyle bir müessese olmalı ki benim bilmediğim şeyi efendi yapmadan oğluma öğretip bana geri göndermelidirler buyuyorlardı. Kanunun zannederim esası bundan ibarettir. Bu memlekette hakikaten ziraatin yegâne inkişafına, arzu ettiğimiz şekle girmesine sebep olacaktır. Bu iş yine aceleye geldi. Zaten bunları böyle son zamanlara getirmemek için de bir yol bulamadık. Bu itibarla Vekil Beyefendi biraz izahat versinler, bu kanuna hepimiz severek ve sevinerek rey verelim ve inşaallah bu kanun memleketimiz için hayırlı olur.

ZİRAAT V. Ş. R. HATIPOĞLU (Manisa) — Arkadaşlar, Emin Bey arkadaşımızın bahis buyurduğu, ruznamenin 7 nci maddesindeki teknik ziraat okullarıyla, teknik bahçe okullarının açılması hakkındaki kanun lâyihasıdır zannediyorum. O sonra gelecektir. Binaenaleyh şimdi mevzu bahis olan kanun inekhanelere mütedavil sermaye verilmesi hakkındadır. Tavzih için arz ediyorum.

E. SAZAK (Eskişehir) — Öyle ise inekhaneler nedir, onun hakkında izahat lütfedin.

ZİRAAT V. Ş. R. HATIPOĞLU (Devamla) — Memleketimizin sığır mevzuunun ıslahı için Ziraat vekâleti muhtelif müesseseler açmaktadır. Bu müesseselerimizden birincisi haralardır. Buralarda münhasıran inekçilik şubeleri vardır ve inekçilik üzerinde çalışılmaktadır. Bunlardan başka bir de inekhaneler tesis etmiş bulunmaktayız. Buralarda memleketimizde iyi cins damızlık sığır yetiştirerek halka tevzi edilmesi işinde çalışılacaktır. Bu mevzuata taallük eden müesseselerin daha iktisadi bir şekilde çalışmalarını ve düzgün bir şekilde işlemlerini temin için mütedavil sermaye kanununa tabi tutulmalarını rica ediyoruz. İşte bu kanun da bu maksadı temin için huzuru âlinize gelmiş bulunmaktadır.

REİS — Maddelerin müzakeresine geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İnekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — Sığır yetiştirme işleri için kurulmuş ve kurulacak inekhanelerden her birine en çok 50 000 liraya kadar mütedavil sermaye verilir. Bu sermayeler 2654 sayılı kanun hükümlerine göre idare olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reye arz ediyorum.

8. — *İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdikı ve bu müessesenin işletilmesi hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/130) [1]*

REİS — Lâyihanın müstacelen müzakeresi encümen tarafından teklif edilmektedir. Müstacelen müzakeresini reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı?

Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmiştir.

İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdikı ve bu müessesenin işletilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi imtiyaz ve tesisatının satın alınmasına dair 24. VI. 1943 tarihinde Nafra vekili ile salâhiyetli şirket Murahhası arasında imza ve teati edilmiş olan bağlı mukavelename tasdik edilmiştir.

REİS — Mütalâa var mı?

Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Satılma mukavelenamesi damga resimlerinden muaftr. Bu mukavelenamede Hükümete ait olduğu gösterilen bütün vergilerle resim ve harçlar ve bu vergilerin munzam kesirleri mukavelenamenin 14 nci maddesi mucibince tasdikının tamamlanması şartıyla aranmaz.

REİS — Söz mü istiyorsunuz?

E. SAZAK (Eskişehir) — Efendim, söz istediğim yok. Fakat izahat istiyorum. Okunmuyor. İçimizde kim okumuşsa söylesin. Kaça alınmıştır, kaç satılmıştır?...

REİS — Lâyihanın heyeti umumiyesinin mü-

[1] 131 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

zakeresi geçti. Madde hakkında birşey söyleyecekseniz buyurun...

Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MAADE 3. — Satılma mukavelenamesi ve merbutları mucibince Hükümetçe şirkete ödenmesi kabul edilen paralar işletmeyi elinde bulunduran muvakkat idare veya belediyece vâdelerinden 10 gün evvel Maliye vekâleti namına Merkez bankasına tediye edilir.

Muvakkat idare veya belediyenin satılma bedelini ödemek maksadıyla Belediyeler bankasından veya diğer banka ve müesseselerden yapacağı istikraza Maliye vekâleti kefaletle mezdur.

REIS — Mütalâa var mı?

Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Satın alınan tesisat ve emvalin işletilmesi için 1944 takvim yılı sonuna kadar faaliyette bulunmak üzere hükmi şahsiyeti haiz ve hususi hukuk hükümlerine tabi Nafia vekillğine bağlı muvakkat bir idare kurulmuştur.

Muvakkat işletmenin; idaresinde, hesap usullerinde, memur ve müstahdem ücretlerinde, muayenelerinde ve sair bütün muamelelerinde şirket zamanında cari usul ve esasların tatbikına devam olunur.

Muvakkat idare; 1944 takvim yılı sonuna kadar imtiyaz mukavelenesindeki haklardan istifade eder.

Muvakkat idareye ait hesaplar her takvim yılı sonunda Divanı muhasebatça tetkik edilir.

Bu idarenin malları Devlet malı hükmündedir. Bunlara karşı iyka olunacak zararlar için ceza tatbikatı bakımından Devlet memurlarına karşı işlenen suçlara ait hükümler tatbik olunur.

MUVAKKAT EN. M. M. M. TANER (Kayseri) — 4 neü maddenin 5 neü fıkrasının 3 neü satırında bir zuhul vardır. «Devlet malları» denilecek yerde «Devlet memurları» denilmiştir. Maddenin bu şekilde tashihi reye konmasını rica ederim.

REIS — Maddeyi «Devlet memurlarına» kelimesini «Devlet mallarına» şeklinde tashih ederek reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Muvakkat idare uhdesinde bulundurduğu bütün tesisatı, emval ve sair eyi bütün hak ve vecibeleriyle birlikte 1 . I . 1945 tarihinde İzmir belediyesine devreder. Ancak Hükümet lüzum gördüğü takdirde devir bu tarihten evvel de yapılabilir.

İzmir belediyesi bu hizmete ait işleri, bu kabül müesseseler için umumî bir işletme kanununu çıkıncıya kadar mülhak bütçeli bir müessesesi halinde idare eder. Şu kadar ki bu müessesenin abonelerle olan münasebetlerine, hiz-

metlerin ifasına, tarifelerin tesbitine, tesislerin tevsi ve tadil ve temdidine ve işletme ile ilgili sair hususlara dair olup şirkete tatbik edilmiş olan usul ve esaslar Nafia vekilligince tadil ve yenilerinin vazına kadar mer'i ve müteberdir.

REIS — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun neşri tarihinde İzmir tramvay ve elektrik Türk Anonim şirketinde müstahdem olanlardan muvakkat idareye nakledilenlerin 5 neü madde mucibince kurulacak işletme müessesesine tayinlerinde müktesep hak dereceleri 3659 sayılı kanunun muvakkat 1 neü maddesi hükümlerine göre tesbit edilir.

Bu esâsa göre dereceleri tesbit edilenlerin almakta oldukları aylıklar, girdikleri derece aylığından fazla ise diğer daire ve müesseselerde müktesep hak teşkil etmemek şartıyla ve terfi suretiyle telâfi edilinceye kadar bu fazlalığın ödenmesine devam olunur.

REIS — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Evvelece şirket tarafından muaf geçirilmiş olan malzemeden tahsis cildikleri yerlerden başka yerlerde kullanılmış olanların dahi gümrük resminden muafhîr kabul edilmiştir.

REIS — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 3. — Şirket tarafından vergi ve resimlerden muaf olarak şimdiye kadar haricîten ithal edilmiş olan bütün mallar için ithal sırasında alınan vergi ve resimler bu devir münasebetiyle aranmaz.

REIS — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden mer'îdir.

REIS — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe; Dahiliye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

REIS — Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reye arz ediyorum.

9. — *Kocaeli mebusu İbrahim Tolon'un, Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkındaki 4356 sayılı kanunun hayrat hademesine de teşmiline dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/6) [1]*

[1] 132 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen var mı?

F. F. DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Müstacelen müzakeresini rica ediyorum.

REİS — Kimin namına istiyorsunuz?

F. F. DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Kendi namına, bir mebus müstaceliyet teklifinde bulunamaz mı?

BÜTÇE EN. NAMINA DR. S. İBMAK (Konya) — Efendim, Encümen namına bendeniz de aynı ricada bulunacağım.

REİS — O halde bu teklifi reyinize arz ediyorum. Lâyihamın müstacelen müzakeresini kabul edenler... Etmeyenler... Müstacelen müzakeresi kabul edilmiştir.

Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Cami ve mescit hademelerine parasız elbiselik kumaş verilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — Aylıklarını Vakıflar umum müdürlüğü bütçesinden alan cami ve mescit hademelerine yerli fabrikalar mamullerinden, bir defaya mahsus olmak üzere, parasız üçer metre elbiselik kumaş verilir.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Vakıflar umum müdürlüğü 1943 mali yılı bütçesinin 32 nci faslında (Cami ve mescit hademelerine parasız verilecek elbiselik kumaş bedel ve masrafları) adıyla yeniden açılan 6 nci maddeye 140 000 lira fevkalâde tahsisat konulmuştur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya Başvekil ve Maliye vekili memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reyeye arz ediyorum.

1943 mali yılı Muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmına munzam tahsisat verilmesi hakkındaki kanun lâyihasına geçiyoruz.

Bu lâyiha, şimdi müzakeresini bitirdiğimiz lâyihaya bağlıdır. Esasen Hükümetten bir lâyiha olarak gelen bu kanunu Encümen ikiye ayırmıştır. Binaenaleyh tekrar bunun için müstaceliyet kararı alınmasına lüzum yoktur.

Heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen var mı?

A. BİNKAYA (Kastamonu) — Bir defa mı müzakere edilecektir?

REİS — Evet, bir defa.

A. BİNKAYA (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, kanunu tekkika lüzumu kadar vakit bulamamakla beraber esasen bazı arkadaşlar dolayısıyla alâkadar bulunduğumdan kanunu mümkün olduğu kadar okudum, tekkik ettim. Hükümetin arazi dolayısıyla kabul ettiği kanun lâyihası...

REİS — Siz hangi teklifi kanuni için konuşuyorsunuz?

A. BİNKAYA (Kastamonu) — Bu arazi tefizi için kabul ettiğimiz kanunda verilecek gayrimenkulün kanunlaştırılması hakkındaki kanun hakkında söylüyorum.

REİS — Müsaade buyurun, bu o değildir.

Şimdi arzettiğim kanunun heyeti umumiyesi hakkında söz istiyen var mı?

Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1943 mlî yılı Muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmına munzam tahsisat verilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — 1943 mali yılı Muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmındaki 233 ncü (Vakıflar umum müdürlüğü) faslına 140 000 lira munzam tahsisat verilmiştir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmünü icraya Maliye vekili memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Açık reyeye kanunu reyinize arz ediyorum.

10. — *Mübadele ve tefviz işlerinin katî tasfiyesi ve intacı hakkındaki 1771 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/97) [1]*

REİS — Lâyihamın müzakeresine başlayacağız. Encümenin bu lâyiha hakkında müstaceliyet teklifi vardır Evvelâ bu teklifi reyinize arz edeceğim. Kabul edenler... (Gürültüler).

S. PEK (Kocaeli) — Müstaceliyet aleyhinde söz istiyorum.

REİS — Sizden evvel söz alan var.

Buyurun Abidin Binkaya.

A. BİNKAYA (Kastamonu) — Efendim,

[1] 129 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

Endeniz de bu lâyihamın müstaceliyeti aleyhinde söyleyeceğim. Bundan 12 sene evvel bir katı tasfiye kanunu çıkıyor, fakat bu zamana kadar bu iş bitmiyor, henüz tasfiye edilmiş değildir. Hükümetin şimdi teklif ettiği kanunda hakikaten isabet vardır, şayanı teşekkürdür. Ancak, bu kanunun tetkikine vakit bulamadık. Bu sebeple on iki gün sonraya kalmasında, hattâ on iki sene kalmış olan bu işin bir iki ay daha kalmasında hiç bir mahzur yoktur.

E. SAZAK (Eskişehir) — Çok doğru.

A. BİNKAYA (Devamla) — Bilâkis faydası vardır. (Doğru sesleri) Evvelâ bu cihetin reye konulmasını rica ederim. Şayet kabul edilmezse kanunun esası hakkında da bilâhara söyleyeceğim. (Takrir veriniz sesleri).

Müstaceliyet kararı kabul edilmezse takrire lüzum kalmaz.

MALİYE EN. M. M. A. MENDERES (Aydın) — Efendim, bu lâyihamın müzakeresi neticesinde Maliye encümenince kabul edilen esaslarla, Bütçe encümeninde kabul edilmiş olan esaslar arasında mühim farklar mevcut olduğundan ve bu aradaki farkların burada müzakere ve münakaşasında salim bir neticeye varılması Encümenimizce mümkün görülmediğinden, mazbatanın ihtisas encümeni olan Maliye encümenine tevdiini Encümen namına arz ve rica edeceğim. (Bravo sesleri).

S. PEK (Kocaeli) — Müsaade ederseniz bir nokta rica edeyim.

REİS — Buyurun.

S. PEK (Kocaeli) — Sayın arkadaşlarım, ben de müstaceliyet aleyhinde söz söyleyecektim. Fakat encümen lâyihası geri aldığı için buna lüzum kalmadı. Biraz bunun esasına dair söylemek istiyorum. (Geri alındı sonra söylersin sesleri).

Yanış anlaşıldı, lâyihamın esası hakkında değil, müstaceliyet esasında söyleyecektim. (Söyle söyle sesleri).

Arkadaşlar, bu müstaceliyetin bir istisnası olmak lâzımdır. Halbuki biz son günlerde hemen kanunlarımızın hepsini müstacel kaydıyla çıkarıyoruz. Bundan bir fayda mülâhaza edilemez, bunu terketmek lâzımdır. Bunu tafsilen arzedecektim, fakat Meclis sabırsızlandı. Onun için hülâsatan arzettim.

REİS — Maliye encümeni lâyihası istiyor. Bu teklifi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihası Maliye encümenine veriyoruz.

Askerî şoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki lâyiha reye verilmiş zevat varsa reylerini versinler. Rey toplama muamelesi bitmiştir.

11. — *Teknik ziraat ve teknik bahçe okulları hakkında kanun lâyihası ve Ziraat, Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/127) [1]*

ZİRAAT V. Ş. R. HATİBOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlar, ruznamenin 11 nci maddesinde Teknik ziraat ve teknik bahçe okulları hakkında kanun lâyihası vardır. Bunun müstacelen müzakeresini rica ediyorum.

Bir de yine ruznamenin 13 ncu maddesinde Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teşhizine dair kanun lâyihası vardır. Bunun da müstacelen müzakeresini rica ediyorum. (Kabul kabul sesleri).

REİS — Efendim Ziraat vekilinin iki teklifi var. Birisi Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları hakkındaki kanun lâyihasının müstacelen müzakeresidir. Bu teklifi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci teklifi, Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teşhizlerine dair olan kanun lâyihasının müstacelen müzakeresidir. Bu teklifi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BÜTÇE EN. NA. DR. S. İRMAK (Konya) — Efendim, teknik Ziraat ve Teknik bahçe okullarına ait kanun lâyihasının birinci, ikinci ve on altıncı maddelerinde encümenimiz vuzuh temini bakımından ve bazı hukuki nosyonları daha iyi kurmak için küçük bazı kelime tadilleri yapmağı lüzumlu görmüştür. Encümenin teklif ettiği şekilde bu maddelerin okunmasına müsaadelerinizi rica ediyoruz.

REİS — Lâyihamın heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı?

Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

O halde şimdi encümenin söylediği maddeyi okuyoruz.

Teknik ziraat ve Teknik bahçivanlık okulları kanunu

I : Bölüm

Umumî hükümler

MADDE 1. — Ziraat vekâleti çeşitli ziraat işlerinin teknik yapıcısı ve başarıcısı olarak köylü çiftçi çocuklarını yetiştirip köye vermek maksadıyla uygun göreceği yerlerde ve sayda Teknik Ziraat okulları ve Teknik bahçivanlık okulları ile bu okullara bağlı küçük, orta, büyük köylü öğretim işletmeleri kurar. Bu okullar parasız yatılıdır.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Ka-

[1] 127 sayılı basmağazı zaptın sonundadır.

bul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teknik ziraat okullarıyla bu okullara bağlı olarak kurulacak köylü öğretim işletmeleri, Devlet çiftliklerinde, Teknik bahçevanlık okullarıyla bu okullara bağlı olarak kurulacak Köylü öğretim işletmeleri, Devlet bahçe işletmelerinde kurulur. Bu okullarla köylü öğretim işletmelerinin kurulacağı yerlerde Devlet çiftliği veya Devlet bahçe işletmesi bulunmaz veyahut bulunup da maksada yetecek genişlikte toprağı olmazsa bu gayeleri sağlamak üzere Ziraat vekilligince arazi istimlak olunabilir.

REİS — Maddeyi reyimize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Ziraat vekâleti Teknik ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarına, en az beş sınırlı köy ilk okulunu bitirmiş ve 16 yaşını geçmemiş olupta tahsiline devam etmeyen köylü çiftçi çocukları arasından Vekâletçe seçilmek suretiyle kız ve erkek talebe almağa salâhiyetlidir.

Sihhi durumu bu okullarda yetişmeğe elverişli olduğu anlaşılacak seçilen talebeleri veli veya vasileri, kendilerine yapılacak yazılı tebliğ göre okullara vermeğe ve devam ettirmeğe mecburdurlar.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu okullarda yetiştirme müddeti iki yılı amelî tahsil ve bir yılı da staj olmak üzere üç yıldır.

Amelî tahsil, Devlet çiftliklerinde ve bahçe işletmelerinde, staj ise okullara bağlı işletmelerde veya köylerde kurulacak (Köylü işletmeleri) nde veyahut da Ziraat vekilligince seçilecek aynı mahiyeteki diğer işletmelerde yaptırılır.

Tahsil ve stajını başarı ile bitirenlerden teknik ziraat okulları mezunlarına (Teknik çiftçi) ve Teknik bahçevanlık okulları mezunlarına da (Teknik bahçevan) diploması verilir.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Teknik Ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarından diploma alanlara, işletmelerinin kurulmasına yarayacak malzeme ve vasıtalar, tutarı üç yüz lirayı geçmemek ve bir defaya mahsus olmak üzere Ziraat vekilligince tedarik edilerek verilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyimize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Okullara bağlı işletmeler dışında yapılacak stajlarda talebeye giyim ve

iaşe karşılığı olmak ve ayda elli lirayı geçmemek üzere okullar masraf tertibinden vekâletçe takdir edilecek para verilir. Yol masrafları da ayrıca aynı tertipten ödenir.

REİS — Maddeyi reyimize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Sihhi zaruret olmaksızın herhangi bir suretle okuldan ayrılan talebenin okulda bulunduğu zaman içinde payına düşen masraf kendisinden veya veli veya vasisinden alınır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyimize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

II : Bölüm

Kadrolar, tahsisat

MADDE 8. — Bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde gösterilen Teknik ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarının öğretmen ve memurları kadroları 3656 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Ziraat vekâleti kısmına eklenmiştir.

Teknik ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarının ücretli vazifelerine ait kadrolar ilişik (3) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

BÜTÇE En. Namına Dr. S. IRMAK (Konya) — Bu maddenin 7 nci satırında «ücretli» kelimesinden sonra «idarî» kelimesinin ilâvesini rica ediyorum.

REİS — «İdarî» kelimesi ilâve edilmiş olarak maddeyi reyimize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Teknik ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarının öğretmen, memur ve müstahdemlerine vazifeli oldukları günlerde okul idaresince parasız yemek verilir. Bunlar okulun taşıtlarından parasız faydalanırlar.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Okula bağlı istihsal bölümlerinde yetiştirilen nebat ve hayvan mahsullerinden, ailelerine yetecek miktarı okulların öğretmen, memur ve müstahdemlerine maliyet fiyatı üzerinden verilir. Bedelleri aylıklarından kesilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

III. Bölüm

Yardımlar

MADDE 11. — Teknik Ziraat ve Teknik Bahçevanlık okulunu muvaffakiyetle bitirenlerden toprağı olmayan veya yetecek kadar toprağı bulunmaması yüzünden darlık çektiği anlaşılan aileye mensup bulunanlara Ziraat vekâletinin tenip ve teklifi üzerine Devlete ait boş arazide gelişip geçinmelerine yetecek kadar toprak, pa-

rasız verilir. Ve tapuda adlarına harçsız ve re-simsiz tescil edilir. Bu suretle parasız verilecek toprak verildiği tarihten itibaren bizzat işletil-meye başlanmadığı veya devamlı olarak işletil-medığı takdirde Ziraat vekâletinin işarı üze-rine geri alınır. Bu topraklar verildiği tarihten itibaren 15 sene içinde satılmıyacağı gibi bu müddet içinde hibe ve borç için haciz edilemez.

Bu husus ayrıca tapu kaydına işaret edilir.

Bu okullardan diploma alanların mensup ol-duğu ailenin yerleştiği köy ve nahiye yakınında boş Devlet arazisi yoksa bu gibilere, arazisi fazla olupta işletmeyenlerden Ziraat vekâletince istim-lâk olunmak suretiyle bedeli mukabilinde top-rak verilir.

Bu arazinin bedeli, verildiği tarihten beş sene sonra başlamak üzere 20 senede taksitle ve faizsiz tahsil olunur. Borçlanılan para öde-ninceye kadar gayrimenkul Hazine namına bi-rinci derece ve sırada olmak üzere ipotek edilir.

F. A. BARUTÇU (Trabzon) — Efendim, bu maddeye bir fıkra ilâvesi yerinde olacaktır. Hü-küm şudur: Bu teknik ziraat okullarından mu-vaffakiyetle çıkanların eğer arazileri yoksa veya arazileri olupta yetecek derecede değilse Devlet arazisinden boş yerleri ekip biçmeğe im-kân vermek üzere kendilerine arazi verilecektir. Eğer o civarda Devlete ait boş arazi mevcut de-ğilse o zaman arazisi fazla olupta işlenmeyenler istimlâk edilerek kendilerine verilecektir. Hü-küm budur. Bu vatandaşın menfaati lehinde istimlâk esasını vazedem bir hükümdür. Bunu çiftçiye topraklandırma lüzumu bakımından mütalâa etmek iktiza eder. Ziraat vekilimiz daha evvel Meclisi Âliye haber vermişlerdi. Bu yolda ana toprak kanununu hazırlamaktadırlar. O iti-barla burada derpiş edilen hükümlerin ana top-rak kanunundaki hükümlerle mütenazır olması için bilhassa dikkat etmek lüzumlu ve yerinde olacaktır. Onun için bendeniz bu maddeye şöyle bir fıkra eklenmesini Yüksek Heyetinizden rica ediyorum: «Bu okullardan diploma alanlar men-sup olduğu ailenin yerleştiği köy ve nahiye ya-kınında boş Devlet arazisi yoksa bu gibilere hu-susi idare ve belediyelerle vakıflara ait olup âmme hizmetinde kullanılmıyan ve işletilmiyen-lerden ve bunlar da yoksa arazisi fazla olupta beş yıldan beri üst üste işlenmeyenlerden Zira-at vekâletince verilir». Bu şekilde bir fıkra ilâ-vesinin muvafık olacağı kanaatındayım.

Dr. O. Ş. ULUDAĞ (Konya) — Barutçu ar-kadaş çok güzel bir noktaya temas ettiler. Şim-diye kadar gerek Köy mektepleri, gerek Köy ens-titüleri kanununda ve gerekse geçenlerde kabul ettiğimiz Köy ebeleri kanununda aynı şeyi yap-tık. Bunda da aynı şeyi kabulde fayda vardır. Ancak bu kanunun birinci maddesinde - hatırlat-mak üzere okuyayım - der ki:

«Madde 1. — Ziraat vekâleti, çeşitli ziraat

işlerinin teknik yapıcısı ve başarıcısı olarak köylü çiftçi çocuklarını yetiştirip köye vermek maksadiyle uygun göreceği yerlerde ve sayıda (Teknik ziraat okulları ve Teknik bahçıvan-lık okulları) açar. Bu okullar parasız yatılıdır.»

Buralarda okuyacaklar köylü ve çiftçi ço-cukları olacaktır. Bu kanun bu mekteplere bu kabil çocukların alınmasını istihdaf ediyor. Bun-ların ise arazisi olması icabettiği hatıra gelir. Herhalde biraz izahat verilerse faydalı olur.

BÜTÇE EN. NAMINA Dr. S. İRMAK (Kon-ya) — Encümenimizin gayesi bu kanunun tarifi dabilinde yetişecek olan teknik çiftçi ve teknik bahçıvana behemehal arazi temin etmek ve onu toprağa bağlamak ve köyünde yurt tutmasını te-min etmektir. Bu bakımdan Devlet arazisinden en başta olmak üzere, arazi verilmesini derpiş ettik. Bu bulunmadığı takdirde hususi eşhasa ait kâfi derecede istismar edilemeyen toprakla-rın istimlâk edilmesi salâhiyetinin Ziraat ve-kâletine verilmesini tensip ettik. Fakat muh-terem arkadaşımız Faik Ahmet Barutcu'nun tek-lifleri bizim gayemizi daha uygun bir şekilde tatmin etmektedir. Bunu encümenimiz kabule şayan görür. Takdir Yüksek Heyetinizdir.

REİS — Denizaltı kanununa rey vermiyen varsa lütfen reylerini versinler.

Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Takriri okutuyorum:

Yüksek Reisliğe

11 nci maddenin üçüncü fıkrasının 3 ncü sa-trından sonra şu ilâvelerin yapılmasını teklif ederim:

«Devlet arazisi yoksa bu gibilere hususi idare ve belediyelerle vakıflara ait olup âmme hizme-tinde kullanılmıyan ve işletilmiyenlerden ve bunlarda yoksa arazisi fazla olup da beş yıldan-beri üst üste işlenmeyenlerden...»

Trabzon mebusu

F. A. Barutcu

REİS — Takriri reyinize arz ediyorum. Na-zarı itibare alarlar... Alınanlar... Takrir nazarı itibare alınmıştır.

Maddeyi, kabul edilen takrirdaki ilâve ile reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etm-iyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Teknik çiftçi ve teknik bah-çıvan diploması alanlara vekâletçe tedarik edi-len veya vekâlet müesseselerinde yetiştirilen damızlık hayvanlarla örnek olmak üzere arıcı-lık, ziraat makine ve aletleri, gübrelerle ziraatte zarar veren hastalık ve haşerelerle mücadeleye yarayan malzeme ve vasıtalar parasız verilebi-leceği gibi istihsalı arttırmaya yarayan her nevi malzeme ve vesait de maliyet fiyatı üzerinden taksitle ve faizsiz olarak verilir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum: Ka-bul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Teknik ziraat ve Teknik bahçivanlık okullarını bitirerek köylerinde örnek işletme kurdukları Ziraat vekâletince tesbit ve tasdik edilip, kendilerine vesika verilenler; vesikanın verildiği mali yılı takip eden yıldan itibaren on sene müddetle bu işletmelere ait arazi ve hayvan vergisinden muaf tutulurlar.

Müebir sebep olmadıkça çiftçiliği terkedenlerden affedilen yıllara ait vergi iki kat olarak tahsil olunur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Bu okullardan yetişip düzenli işletmeleriyle köyünde örnek oldukları ve örnek olmakta devam ettikleri Ziraat vekâletince tasdik edilenler Devlet yardımlarından ve banka kredülerinden faydalanmada tercih olunurlar.

MAARİF En. Na. R. Ş. SİRER (Sivas) — Kanun lâyihası Maarif encümenimizde konuşulurken teknik ziraat ve teknik bahçivan okullarını bitirenlerin mazhar olacakları yardımların bir zamanla mukayyet olmasının muvafık olacağını ve bu müddetin de on sene olarak kabulünün faydalı olacağını tesbit etmiştik. Bu husus, Maarif encümenimizin mucip sebepler lâyihasında zikredilmiştir. Fakat burada maddede noksan kaldığını görüyoruz. Eğer Bütçe encümeni de noktaî nazarımıza iştirak eder ve Yüksek Heyetiniz de kabul buyursa bu maddeye on sene müddet kaydının ilâvesine müsaadenizi rica ederim.

BÜTÇE En. Na. Dr. S. İRMAK (Konya) — Efendim, Bütçe encümeniniz de Maarif encümeninin reyine iştirak eder, on sene olarak takyidinde biz de taraftarız.

REİS — Maddenin son satırında «on yıl müddetle» ilâvesini encümen de kabul ediyor. Maddeyi bu suretle reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV : Bölüm

Yasak, ceza hükümleri

MADDE 15. — Üçüncü maddede yazılı mecburiyeti tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde yerine getirmiyen veli ve vasiler 300 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı?
F. A. BARUTÇU (Trabzon) — Efendim, bu maddedeki ceza müeyyidesinin fiilin mahiyeti ile mütenasip olması ve bilhassa diğer kanunlarla kabul edilmiş olan emsali hükümlerle tenazuru bakımından buradaki 300 liradan 500 liraya kadar olan ağır para cezasının 50 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası olarak kabulü doğru olur. (Gerek ilk tahsile ait mecburiyetler için derpiş edilen para cezalarıyla bir dereceye kadar tenazur temin etmesi bakımından olduğu gibi diğer taraftan yatılı mektepler için mecburi bir tahsil esası kabul edilmişinden; burada velilerin rolü ikinci derece olacaktır, daha ziyade bunları seçecek bir nevi vazifeye çağırır gibi olacak ve bunların okula devam etme mecburiyetini takip edecek olan Hükûmettir, Ziraat vekâletidir. Binaenaleyh bütün bu bakımlardan cezanın buradaki müeyyidenin 300 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası yerine 50 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası kâfidir, daha uygun ve daha yerinde olur.

Encümen de bu noktaî nazarı kabul ederse maddeyi bu şekilde kabul buyurulmasını yüksek takdirlerinize arz ederim.

BÜTÇE En. Na. Dr. S. İRMAK (Konya) — Efendim, bu maddede konulan müeyyideyi gayenin husulüne hizmet etmek maksadiyle vazetmişizdir. Vâkıa çocuğunu mektebe devam ettirmeyen bir veliden 300 liradan 500 liraya kadar ağır para cezası almak, diğer hukuki müeyyidelere nazaran biraz ağır görülebilir. Fakat dâvanın büyük ehemmiyeti ve memleketimizde yeni bir çığır açması itibariyle biraz ağırca olan bu müeyyidenin vazında Encümen mahzur görmemiştir. Maamafih, takdir Yüksek Heyetinize aittir.

REİS — Bir takrir var okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim sebeplere binaen bu maddedeki cezanın « 50 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası » olarak kabulünü arz ve teklif ederim.

Trabzon mebusu
F. A. Baruteu

REİS — Takriri reye arz ediyorum. Nazarı dikkate alanlar ... Almayanlar ... Takrir nazarı itibare alınmıştır.

Kabul edilen takrir veçhile, 50 liradan 200 liraya kadar hafif para cezası, şekline çevrilmiş olarak maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Teknik çiftçi ve teknik bahçivan ve diplomasını alanlar 20 yıl müddetle Devlet teşkilât ve müesseselerinde ve hususi teşekküllerde bir iş tutamazlar. Bu müesseselerde ve yalnız meslekleri içinde olmak üzere iş alabilmeleri Ziraat vekillığının iznine bağlıdır.

İzinsiz iş alanlarla bu okullarda yetişenleri kendilerine resmen bildirildiği halde kabul ve istihdam edenler beşer yüz liradan biner liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu kanuna göre hükmedilen cezalar tecil olunmaz.

F. A. BARUTCU (Trabzon) — Efendim, bu cezalar yerindedir ve bu cezaların tecil olunmaması da yerindedir. Çünkü nihayet tebligat yapıyor. Bu tebligata rağmen onu istihdam etmekte devam ederse 1000 liraya kadar ağır para cezası yerinde ve makuldür. Yalnız bu cezalar tecil edilmez şeklinde son fıkranın tadili muvafık olacaktır. Çünkü yukardaki maddede yazılı ceza bu mahiyette değildir. Oradaki cezanın mahiyetini tebarüz ettirmek için bir misal arz edeyim. Farz buyurunuz 16 yaşında bir çocuğun bir büyük annesi var. Velisi de odur. Buna tebligat yapılmış, on gün zarfında mektebe gönderilsin diye. Çocuk yaylada veya başka bir yerde imiş. İki günde istirahat ettirmiş on gün zarfında gönderememiş, takibat başlamış. On beşinci günü çocuk mektebe gelmiş. Anası da şimdi hâkime anlatıyor, meseleyi. Bu vaziyette, hâkime tecil hakkı tanımsak bu kadının cezasını tecil edemeyecek ki bu ceza adaletle kabil telif olmaktan çok uzaklaşır. Çünkü burada maksat ceza vermek değil, çocuğun mektebe devamını, gönderilmesini temin etmektir. Hâkimin orada hakkı takdirini istimal etmesi lâzımdır. Hâkim de sebepsiz olarak cezayı tecil etmez. Eğer hâkim cezanın tecili hakkını kullanmak isterse o bir lüzüme dayanır ona tecil ve takdir hakkı verilmelidir. Bunda isabet vardır. Tecil müessesesi adaletin işlemesi bakımından ve hatta maddeye hayatîyet verme bakımından en lüzumlu bir şeydir. Yukarıki madde ile bu madde arasında fark vardır. Müsade buyurursanız yukarıki madde için tecil hakkının kabulüne lüzum vardır, fakat aşağıdaki madde için tecile lüzum yoktur denebilir. O bakımından Yüksek heyetiniz tasvip buyurursanız, bu son fıkraya «Bu cezalar (bu kanuna göre hükmedilen cezalar değil), bu cezalar yanı bu maddedeki cezalar tecil olunmaz» şeklinde bu fıkranın kabulü muvafık olur (Doğru sesleri).

BÜTÇE En. Namına Dr. SADİ IRMAK (Konya) — Encümenimiz bu teklife mutabıktır.

REİS — Maddenin son fıkrasındaki «Bu kanuna göre hükmedilen...» yerine; «Bu maddedeki cezalar...» tabirinin konulmasına Encümen de muvafakat ediyor. Maddeyi bu şekilde tashih ederek reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

V : Bölüm

Müteferrik hükümler

MADDE 17. — Ziraat vekâleti bütçesine teknik ziraat ve teknik bahçivanlık okulları için konulan tahsisat, okulların kuruluşunda yapı, istimlak, donatım vesair umumî masraflara da harcanabilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye ar-

zediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hademei hayrat hakkındaki lâyhaya rey vermeyenler lutfetsinler... Rey toplama muamelesi bitmiştir.

MADDE 18 — Ziraat müesseselerine müte-tedavil sermaye verilmesine dair olan 2654 sayılı kanunun 2 nci maddesinde yazılı miktarı; Ziraat vekâleti (Teknik Ziraat okulları) ve (Teknik bahçivanlık okulları)nın işletmelerini kurmak ve işletmek için dört misline kadar arttırabilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Teknik ziraat ve Teknik bahçivanlık okulları binaları ve bunların müştemilâtı ve tesisleri 3611 sayılı kanuna tabi olmadan Ziraat vekillîğince yaptırılır, onartılır. Teknik Ziraat ve Teknik bahçivanlık okullarının inşaat ve tamiyat işleri 2490 sayılı Arttırma, eksiltme ve ihale kanununa tabi değildir.

İ. ARUKAN (Eskişehir) — Efendim, bu maddede Ziraat vekâletinin yaptıracağı bu okulların doğrudan doğruya Nafia vekâletinin kontrolünden muaf tutulacağına dair bir hüküm vardır. Biliyorsunuz ki, Devlete ait bütün binaların ve hususi idarelere ait binaların inşaatı Nafia vekâletinin tasdikından geçer, Bundan muaf olan (50) bin liraya kadar olan cezaevleriyle Maarif vekâletinin son kabul ettiğimiz teknik okullar projeleridir. Biliyorsunuz ki, demin müstakil grup, Nafia vekâletinden yer debremi hakkında bir sual de bulundu. Gerek sualde ve gerek ona verilen cevapta en çok temas edilen; inşaat sistemi oldu. Lâkin bu tazyih edilmedi, bir cevapla geçildi. En mühim mesele de budur arkadaşlar. Memleket her vakit yersarsıntısına mâruzdur. Bundan münkün merite korunmanın çaresi, inşaatı yer depremine karşı mukavim olacak tarzda yapmaktır. Bu da sarsıntıının şiddetine göre değişir.

Bazı yerlerde sarsıntı az, bazı yerlerde çok olur. Projeleri ona göre tanzim etmek lâzımdır. Nafia vekâletimizin Binalar dairesi bu işle yegâne olarak meşgul olmuştur, senelerdenberi yer depremine karşı mukavim binaların nasıl kurulacağı hususunda projelerle meşgul olmuştur. Avrupa'da ve diğer birçok zelzele mıntakalarında yapılan binaları tetkik etmiştir. Bunları karar altına dahi almıştır. Fakat maatteessüf şunu da söyleyeyim ki, ne teknik okullar, ne de cezaevleri proje yaparken buna dikkat etmiyorlar. Buradaki teknik şeyler meydandadır. Bu binaların yapılış tarzında en mühim nokta çimento demir ve sairenin tarzı istimali ve teknik tertipleridir. Onun için ben teklif ediyorum, şimdiye kadar dağıldık herkese bir

salâhiyet verdik. Hiç olmazsa gerek Maarif teknik okullarında ve gerekse cezaevlerinde olduğu gibi bu mektepler için yapılacak inşaatın projeleri behemehal Nafia vekâletinden geçsin ve bunu kabul etsinler. 3611 numaralı kanunda sarahat vardır.

BÜTÇE En. NAMINA Dr. S. IRMAK (Konya) — Encümenimiz maalesef muhterem arkadaşımızın bu teklifiyle mutabık olamayacaktır.

Evvelâ burada bahis mevzuu olan binalar, köylerde arazi üzerine kurulacak basit işletme ve okul binalarıdır. Bunları hususi bir istişareye ihtiyaç gösteren büyük binalarla mukayeseye imkân yoktur. Bu, bir.

İkincisi; muhterem Meclis Köy enstitüleri kanununda bu hakkı sarahaten tanımıştır. Burada da mevzu bahis olan dâva, köy enstitüleri dâvasını bütünlüyen bir hareket olması itibariyle bu kanunun müeddasını köy enstitülerine ait ahkâmıdan ayırmağı encümenimiz münasip görmüştür.

Üçüncüsü: Bu kanunla, temin edilmek istenilen iş; ihmal edilen ve asırlarca gecikmiş zamanın telâfisi için biran evvel bu binaların ortaya çıkması için Meclisin üzerinde durduğu meselerden biri olduğudur. Bu itibarla maddenin encümenin tesbit ettiği şekilde kabulünü yüksek tasvibinize arz ediyoruz.

M. AYDIN (Trabzon) — Bir sual.

Mazbata muharriri arkadaşımız, yapılacak olan binaların basit binalar olduğunu söylüyorlar. Yıkılan binalar altında ölenlerin çoğu, bu bahis buyurdıkları binalarda ölmediler mi? Binaenaleyh bunların projelerinin bir defa da Nafia vekâleti ve bu işle alakadar olanlar tarafından görülmesi lâzımdır.

Dr. S. IRMAK (Konya) — Burada basitten kasdım, mühmel mânasına alınmamasını rica ederim. Haçmen ve komplikasyon itibariyle basit demek istiyorum. Yoksa basitten maksadım mühmel olsun demek değildir. Ziraat vekâletinin şimdiye kadar yaptığı binalarda ne kadar titiz davrandığı hepimizce malumdur. Şimdi burada bu binaların teferruatı hakkında izahat verecek değilim. Encümenin nokta-i nazarı bundan ibarettir.

M. AYDIN (Trabzon) — Çit binalar mı yapılacak?

Dr. S. IRMAK (Konya) — Binaların teferruatı hakkında izahat verecek vaziyette değilim. Bendeniz encümenin görüşünü kısaca arzettim. Elbette büyük müesseseler için yapılacak bina büyük; küçük müesseseler için yapılacak olan binalar küçüktür.

M. AYDIN (Trabzon) — Teknik bir arkadaşımızın böyle bir şey söylemesine hayret ediyorum. Binaenaleyh yapılacak inşaatın bir defa fen cephesinden Nafia vekâleti tarafından görülmesi lâzımdır.

Dr. S. IRMAK (Konya) — Bendeniz encümenin görüşünü kısaca arzettim. En isabetli karar Muhterem Meclisin vereceği karardır.

ZİRAAT V. Ş. R. HATİPOĞLU (Manisa) — Arkadaşlar, bendeniz yalnız bir noktayı tavzih için mâruzatta bulunacağım.

Mithat Bey arkadaşımız basit kelimesi üzerinde durdular ve yapılacak binaların plânları tetkik edilmeden yapılacağı endişesini izhar etmişlerdir. Elbette bizim yapacağımız bu basit binalar fen heyetinin elinden geçecektir. Yalnız çabuk yapılabilmesi ve süratle iş görülmek bakımından buna ihtiyaç vardır. Memleketimizde yapılacak inşaat için Nafia vekâletince tasdik edilmek üzere bir çok hazırlanmış işler vardır. Fakat bu mekteplerin, tıpkı köy enstitülerinde olduğu gibi, bundan muaf tutularak derhal yapılabilmesinin temini için rica ediyorum. Takdir Yüksek Heyetinizindir. Yoksa arkadaşımızın endişe ettiği hususlar ihmal edilecek değildir.

M. AYDIN (Trabzon) — Hareketi arzın bu binalar üzerine tesir yapacağına ve çocuklarımızın ölmeyeceğine kani misiniz? Basit dediğiniz kârgir bina değil mi? Müsaade etseniz de bunları Nafia vekâleti görsün.

ZİRAAT V. Ş. R. HATİPOĞLU (Devamla) — Elbette bunlar fen heyetinin elinden geçecektir.

Bendeniz mâruzatımı tekrar ediyordum. Encümenin teklif ettiği şekilde maddenin kabul edilmesini rica ederim.

İ. ARUKAN (Eskişehir) — Efendim, Muhterem Ziraat vekili arkadaşımız bu binalar Nafia tasdik edilirse geç kalacağından korktuklarını söylediler. Bendeniz o mütalâada değilim. Biz bütün Devlet binalarını yapmak üzere Nafia da bir teşkilât kurmuşuzdur. Bu mevcuttur. Hattâ pekâlâ biliyorsunuz ki; eski zamanda yapılan binalar ne haldedir ve bu müessesenin kontrolü ile yapılan binalar ne haldedir? Bunun iyiliği âşikâdir. Memleketimizde arasıra vukubulan depremlerden sonra biz hareket geçiyoruz. Bir kaç saat geçmeden kararlar alıyoruz, sonra muhterem vekillerden birisinin ricası üzerine derhal verdiğimiz kararları bozuyoruz. Memleketin inşaat siyasetinden ve tesbit edilen talimatnameden eğer Nafia vekâleti mesul olacaksa onun elindeki salâhiyetleri almamak lâzımdır.

Bugün plânlarımız elimizde hazırdır. Binalar bu plânlara göre yapılmazsa, bugün yapılır, yarın bir depremde hepsi gider. Bunların tetkiki güç bir mesele değildir. Nafia vekâletinin elinde projeleri hazırdır. Kısa bir müddet zarfında tetkikatı yapılabilir. Nihayet bunu 10 gün geçiktirebiliriz.

Teknik okulların inşası için verdiğimiz salâhiyetle alakadar oldum. Fakat gördüğümki matteessüf vaziyet tasavvur ettiğimiz gibi iyi gitmemiştir. Teknik eleman pek azdır.

Her vekâlet kendine göre bir inşaat dairesi teşkil ediyor. Bir inşaat müdürü, bir heyeti fen-niyesi vardır. Bir kere teknik elemann noksanlığı dolayısıyla iş pek tecrübeli ellere bırakılmıyor. Bundan dolayı da bir takım ucube binalar meydana çıkıyor. Bahusus deprem gayet mühimdir. Bendeniz rica ediyorum. Bunda tevhür olmaz. 3611 numaralı kanun hükmü tatbik edilsin, yani Nafia vekâletinin tasdikından geçmeden hiç bir bina yapılamasın. Hattâ elimizde olsa eski verilen salâhiyetleri de yavaş yavaş tasfiye edelim.

BÜTÇE En. Namma Dr. S. IRMAK (Konya)

— Efendim, vakra emsaller her zaman inandırıncı vasfı haiz olmazlar. Yüksek Meclisin dikkatini bir noktaya çevirmek isterim. Bundan daha beş gün evvel Muhterem Heyetinizce kabul edilmiş bir kanun, Maarif vekâletine, teknik müesseseler için aynı hakkı tanımıştır. Beş gün sonra müzakere ettiğimiz aynı mevzuda, ve yetiştiricilik bakımından ehemmiyeti hiç değilse onun kadar olan, Meclisin, çok titiz olduğu bu noktada da aynı karara vâsil olacağını zannediyorum. Ziraat vekâletinin de kendi teşkilâtı içinde teknik elemanları vardır ve bir teknik büro da kurulmak üzere. Onun için istediğimiz bu salâhiyetin, büyük taahhurlere mahal kalmaması bakımından, kabulünü istiham etmekteyiz.

İ. ARUKAN (Eskişehir) — Geçen müzakerede burada değildim. Zannedirim, Maarif vekâletinin teknik okullar inşaatının Arttırma ve eksiltme kanunundan muafiyetine ait bir kanun geçti. Arkadaşım zannedirim ondan bahsediyorlar. Temas edilen nokta başkadır. O madde arttırma ve eksiltmeden muafiyete ait idi. Maarif vekâletinin yaptığı teknik okul projeleri Nafia vekâletinden geçmektedir. Yani 3611 sayılı kanuna tabidir. Nafia vekâletinin hakkı nazareti yoktur, amma katî kabulde bir mümessili bulunacaktır. Benim hatırımda kaldığına göre bu, böyledir.

M. AYDIN (Trabzon) — Evet öyledir.

REİS — Taktirî okutuyorum:

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim sebeplere binaen «3611 numaralı kanun hükmüne tabidir» kaydının ilâvesini rica ederim.

Eskişehir

İ. Arukan

(Ret sesleri.)

REİS — Taktirî nazarı itibare alanlar... Alınmayanlar... Anlaşılmadı efendim. Taktirî nazarı itibare alanlar lütfen ayağa kalksınlar... Oturunuz. Alınmayanlar... Oturunuz. Taktirî nazarı itibare alınmıştır.

Encümenin lütfen alâkadar olsun, taktirî göremaddeyi hazırlasın. Öteki maddeler çıkınca-

ya kadar madde hazırlanırsa vakit kaybedilmemiş olur.

Hademî hayrata verilecek giyim eşyası tahsisatı hakkındaki lâyhaya rey vermeyen arkadaşlar lütfetsinler. Rey toplama muamelesi bitmiştir.

MADDE 20. — Teknik ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarının her türlü ihtiyaçları için, şahıslara ait olmayan yerlerden tedarik edilecek taş ve kumla kireç, tuğla, kerpiç, kiremit ve benzerleri ve bunların imaline elverişli yapı ve onarma malzemesi her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olarak alınır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Ziraat vekâletinin 1943 malî yılı bütçesinin 747 neî faslının 2 neî Teknik ziraat okulları maddesinden 136 bin ve üçüncü Teknik bahçe okulları maddesinden de 67 bin lira tenzil ve 720 neî faslın birinci memurlar maaş tertibine 133 bin ve 721 neî faslın 1 neî memurlar ücreti tertibine de 70 000 lira ilâve edilmiştir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanuna ilişkin 2 sayılı cetvelde yazılı memuriyetler 1943 yılı Muvazeneî umumiye kanununa bağılı cetvelinin Ziraat vekâleti kısmına konulmuştur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Encümenin yeniden hazırladığı 19 neî madde geldi, okutuyorum:

MADDE 19. — Teknik ziraat ve Teknik bahçevanlık okulları binaları ve bunların müştemilât ve tesisleri 3611 sayılı kanuna tabi olarak Ziraat vekillîğine yapıtırılır, onartılır. Teknik ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarının inşaat ve tamirat işleri 2490 sayılı Arttırma, eksiltme ve ihale kanununa tabi değildir.

S. İÇÖZ (Yozgad) — Bu inşaatın fennî tarzda yapılmasına itiraz noktasından teklif edilmiştir. Yalnız Nafia vekâletinin heyeti fen-niyesinin icabeden sürat ve suhuleti göstermemesi endişesiyle bu yolda münakaşa cereyan etmiştir. İzzet Arukan arkadaşımız bunu nazarı dikkate alarak bunlar hakkında, plânların süratle tanzim ve tetkikini tavsiye etsinler. (Gülüşmeler).

REİS — Maddeyi reyimize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Bu kanun neşri tarihinden mer'îdir.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reyyle tasvibinize arz ediyorum.

12. — *Yabancı memleketlere gönderilecek Devlet memurları hakkında kanun lâyihası ve Bütçe ve Maarif encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası (1/131) [1]*

REİS — Encümenin müstaceliyet teklifi vardır.

S. PEK (Kocaeli) — Efendim, ruznamede de yazılı olduğu üzere kanun lâyihası 17 tarihinde tevzi edildi. Öyle zannediyorum ki, ecnebi memlekete gidecek memur veya talebe yarımkirene veya vapura yetişecek değildir. O itibarla burada müstaceliyete lüzum yoktur. Kanunun geriye alınmasını Encümenden rica ediyorum. Okuyalım, bir iki ay sonra müzakere edelim.

REİS — Kanunun 17 temmuzda tevzi edilmesi müstacelen müzakere edilmesine mâni değildir. Encümenin bu teklifini reyinize arz ediyorum. Müstacelen müzakeresini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı?

Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yabancı memleketlere gönderilecek memurlar hakkında kanun

MADDE 1. — Umumî veya mülhak bütçe ile idare edilen dairelere ve vilâyet hususi idareleri teşkilâtına mensup memurlardan:

a) Yabancı bir memlekette; ilgili vekilliğin muvafakati ve İcra Vekilleri Heyetinin tasvibiyle vazife alanlara;

b) Mesleğine ait tahsilini bitirmiş ve ilgili hizmetlerde en az iki yıl başarı ile çalışmış olanlardan bilgi, görgü ve ihtisaslarını arttırmak üzere yabancı memleketlere yollanmaları ilgili vekilliklerce uygun görüleceklerine;

Aylıkları ödenmek veya kesilmek suretiyle beş yıla kadar izin verilebilir.

A fıkrası gereğince verilecek izinlerin müddetleri icabında İcra Vekilleri Heyeti kararıyla uzatılabilir.

N. FIRAT (Samsun) — Bir sual efendim. Belediye memurları bu zümreden sayılıyor mu?

MUVAKKAT En. M. M. R. Ş. SİRER (Sivas) — Bu maddenin şümulüne yalnız umumî bütçeden ve mülhak bütçelerle vilâyet hususi

[1] 133 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

idarelerinden maaş alan memurlar dahildir. Belediyeler hariç bırakılmıştır. Belediyelerimizin imkânları, bütçeleri nazara alınarak onların bu maddenin şümulü dahiline alınmaları encümemizce muvafık görülmüştür.

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci madde uyarınca kendilerine izin verilmiş olanların:

a) Memuriyetleri ile buna ait her türlü hak ve mükellefiyetler baki kalır. Aylıksız gidenlerden başarı ile dönenlerin de izinli oldukları müddet terfi ve tekaütlüklerinde fülî hizmet olarak hesaba katılacağı gibi bunlardan izinli oldukları sırada terfi hakkını kazananlar da terfi ettirilebilirler.

b) Aylıklarının verilmesine devam edileceklerin bu istihkakları mensup oldukları dairelerin bütçelerinden ödenir.

Bu kanun uyarınca izin verilen memurların izinli oldukları müddet esnasında ne suretle terfi hak kazanmış sayılacakları ve disiplin bakımından tabi tutulacakları esaslarla haklarında tatbik olunacak cezaların nasî verileceği bağlı oldukları vekilliklerce tâyin edilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun birinci maddesinin (b) fıkrasına göre gönderilecek olanlara yalnız yolda geçen zamana ve bir defaya mahsus olmak üzere umumî hükümlere göre ve muvakkat memuriyetle gönderilenler misillü harcah verilebileceği gibi bilim ve ihtisaslarını arttırmaları veya stajlarını yapmaları için lüzumlu masraflar gerektiğçe ilgili vekillikler bütçelerinden ödenebilir.

REİS — Mütalâa var mı?

Dr. S. İRMAK (Konya) — Efendim, bu kanun mucibince yabancı memleketlere gönderilecek memurların başında müstakbel ilim mensuplarımız gelmektedir. Bilhassa genç asistanların gitmesi ve ileride doçentlik, profesörlük mevkilerine hazırlanmaları birinci derecede mühim bir meseledir. Bu kanunun işbu maddesi mucibince bu gibi memurlara ancak memleket dahilinde almakta oldukları maaşın verilmesine devam edilecektir. Binaenaleyh bu genç asistanlar da aldıkları maaşla Avrupa'ya gidecektir. Bunların ücretleri 50 - 60 liradan ibarettir. Bir kısmı da aslı maaşlarıyla tâyin edilirler. Klinik asistanlarına ücret olarak verilen para 50, 60 70 liradan ibarettir. Aslı maaşla tâyin edilenler, lisan vaziyetlerine göre, 25 - 30 lira arasında aslı maaş alırlar. Gerek ücretli ve gerekse maaşlı bu arkadaşların, bir kısmı evlidir, ailelerini burada bırakarak ecnebi memlekete huzur içinde gitmelerine ve çalışmalarına imkân

yoktur. Onun için bu gibi vakalarda ilgili vekâletlere bir salâhiyet tanımak ve bunlara yabancı memleketlere giden talebeye verilen tahsisat kadar para verilmesini temin etmek lâzımdır. Çünkü bugün İsviçre'de bulunan bir üniversite talebesi 130 lira aldığı halde bunlara 60 lira verilmesi gerekecektir. Onun için Yüksek heyetiniz müsaade ederse bendeniz kanunun bu maddesinin ikinci fıkrasının şu şekilde tadilini rica edeceğim :

« Ve bu suretle gönderileceklerden, aylıkları tutarı buldukları mahallé ait talebe tahsisatından az olanlara aradaki farkı geçmemek üzere yapılabilecek tediyeler, gerektiğçe ilgili vekillikler bütçesinden ödenir ».

Şeklinde tadil ve tevsiini istirham ediyorum.

MUVAKKAT EN. M. M. R. Ş. SİRER (Sivas) — Dr. İrmak arkadaşımız güzel bir teklif yaptı. Arzu ettiği kaydın ilâvesi kanunun ruh ve maksadına uygun düşer. Onun için encümemiz namına bendeniz de teklifin kabulünü rica ederim.

REİS — Tavriri okutuyorum :

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim sebepler dolayısıyla üçüncü maddenin « lüzumlu masraflar » kelimesinden sonra gelen kısmının şu şekilde tevsiini teklif ederim.

Konya mebusu
Dr. S. İrmak

« ... ve bu suretle gönderileceklerden, aylıkları tutarı buldukları mahalle ait talebe tahsisatından az olanlara aradaki farkı geçmemek üzere yapılabilecek tediyeler gerektiğçe ilgili vekillikler bütçesinden ödenir ».

REİS — Tavriri reye arz ediyorum. Nazarı itibare alanlar ... Alınayanlar ... Nazarı dikkate alınmıştır. Madde ile tavriri encümene veriyoruz.

M. KARAAĞAÇ (İsparta) — Mailye vekâleti ne diyor?

MADDE 4. — Birinci maddenin (b) fıkrası gereğince gönderilenlerden aylıklarının ödenmesine devam olunanlar izni geçirdikleri müddetin iki katı, aylık alınayanlar da izni geçirdikleri müddet kadar mensup oldukları dairelere karşı mecburi hizmetle mükelleftirler. Bunlardan daha önce mecburi hizmeti olup da tamamlamamış bulunanların eski mükellefiyetleri de yenisine eklenir.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun gereğince izin verilenlerden izin müddetleri bitenler hakkında izin bittiği tarihten itibaren 1108 sayılı Maas

kanununun memuriyetleri tahvil edilmiş olanlar hakkındaki hükümleri tatbik olunur. Ancak sözü geçen kanunun ikinci maddesine 1559 sayılı kanunla eklenmiş olan fıkra hükmünün gidiş ve geliş yol parası verilmiyecek olanlara şumülü yoktur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Birinci maddenin (b) fıkrasında yazılı olanlardan beşinci madde hükmü dairesinde vaktinde işlerinin başına dönmelerinden dolayı istifa etmiş sayılanlarla izni buldukları müddet içinde ceza yoluyla memurluktan çıkarılanlardan:

a) Aylık almış olanlar izin müddetleri içinde maaş, ücret, yol masrafı, bilim ve ihtisas artırma masrafı olarak aldıkları para tutarının iki katını ödemeğe mecburdurlar.

b) İzni buldukları müddet içinde aylık almamış olanlar ise izinlerinin başladığı tarihten itibaren istifa etmiş sayılırlar.

İşbu maddenin (a) fıkrası hükmüne dahil olanlardan memlekette işlerine başladıktan sonra mecburi hizmetlerini bitirmeden vazifeden ayrılanlarla ceza yoluyla memurluktan çıkarılanlar hakkında da aynı fıkra hükmü tatbik olunur.

Mensup olduğu dairede mecburi hizmetini bitirmeden ayrılanlar gerekli tazminatı ödemedikçe veya dairesinin müsaadesi olmadıkça başka dairelerde vazife alamazlar. Buna riayet etmeyenlere ödemeye mecbur oldukları tazminatın tutarı kadar ayrıca ağır para cezası hükümlenir. Bunları ilgili dairenin resmî tebligine rağmen bilerek vazifeye tâyin edenler de aynı miktarda ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Mecburi hizmetini tamamlamadan Devlet teşkilâtı dışında bulunan herhangi bir hususi müessesede iş almak isteyenlerin tazminatlarını ödediklerine dair bir vesika göstermeleri şarttır. Bu şekilde vesika göstermeyen mecburi hizmete tabi memurları ilgili dairenin resmî tebligine rağmen bilerek kullanan şahıslar bu tazminatı üzerlerine almış sayılırlar.

MUHTELİT EN. M. M. R. Ş. SİRER (Sivas) — Maddenin (B) fıkrasında üçüncü satırında «istifade» kelimesi vardır. Tertip yanlışlığı ile böyle çıkmıştır, «istifa» olacaktır.

REİS — Mütalâa var mı? Üçüncü satırdaki «istifade» kelimesi «istifa» olarak tashih edilmiştir. Maddeyi bu suretle reyinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Bu kanun hükümleri dahilinde yabancı memleketlere yollanacakların seçilmeleri ve yollanma tarzları o memleketlerdeki

yaşama ve çalışmalarının ne yolda takip ve kontrol edileceği ve ne gibi hallerde geri çağırılacakları hususları Maarif vekilliği tarafından hazırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur.

REİS — Mütalâa var mı?... Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — 1700 sayılı kanunun 15 nci ve 329 sayılı kanunun 34 ncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MUHTELİT En. M. M. R. Ş. SİRER (Sivas) — Bu maddede de 329 sayılı kanunun 34 ncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır, denilmiştir. Burada da bir tertip yanlışlığı vardır, 3201 sayılı kanun olacaktır.

E. ERGİN (Mardin) — Aynı mevzu ile alâkalı olmak üzere 3296 sayılı Memurin kanununa ek kanun vardır. O kanun kalacak mıdır, kaldırılacak mıdır? Eğer kalacaksa iki kanun bir birine tearuz teşkil etmez mi?

MUHTELİT En. M. M. R. Ş. SİRER (Sivas) — Sayın arkadaşımızın tavzih buyurmalarını istihham ederim.

E. ERGİN (Mardin) — Efendim, 3296 numara ile esas Memurin kanununa ek bir kanun tedvin edilmiştir. Bu ek kanun, yabancı memleketlere tahsil için, malûmatını tevsi ve ikmal için gönderilecek olanların hallerini ve malî vaziyetlerini tesbit eder hükmü ihtiva ediyor. Bu kanunla o kanun tearuz vücuda getiriyor. Onun da kaldırılması icabeder mi, etmez mi? Meselenin Encümence bir kere tetkik edilmesi icabeder kanaatindiyim.

REİS — Maddeyi encümen istiyor mu?

MUHTELİT En. M. M. R. Ş. SİRER (Sivas) — Encümen bir kere daha tetkik eder efendim. (Güzel güzel sesleri).

REİS — Maddeyi encümene veriyoruz.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun neşrinden önce bir öğretim veya ihtisas vazifesi almak üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla yabancı bir memlekete gönderilmiş olanlardan esas vazifeleri üzerlerinde bırakılanlara verilen aylıklar taallük ettikleri tertiplerden mahsup olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın iki maddesi encümene gitmiş olduğu için müzakereyi burada bırakıyoruz.

Teknik ziraat ve bahçe okulları kanununun rey toplama muamelesi bitmiştir.

13. — Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizine dair kanun lâyihası ve Ziraat ve Bütçe encümenleri masbataları (1/133) [1]

[1] 128 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

REİS — Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizine dair kanun

MADDE 1. — Ziraat vekâletinin vazife ve iştigal mevzularına ait ameli işleri bizzat yapıp çiftçiye göstermek veya çiftçiye yaptırarak öğretmek maksadiyle lüzum görülen mahallerdeki ziraat teşkilâtına Ziraat vekâleti tarafından kamyonet, motosiklet, araba, iş hayvanı, her türlü makine, âlet, ilâç ve sair nakil ve teknik işletme vasıtaları verilir. Memurların çalışmalarına merkez teşkil etmek ve lüzumlu vesait ve malzemenin muhafazasını temin eylemek için teknik ziraat merkezleri kurulur.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Köylerde ve Ziraat vekâletince motosiklet verilmeyen kazalarda çalıştırılacak Ziraat memurları birer zatî binek hayvanı ile binek takımı tedarikine mecburdurlar. Bu memurlara satın alacakları binek hayvanı ve binek takımı için Ziraat vekâletince memurun aylığından en çok üç sene içinde taksitle ödetilmek üzere avans verilebilir.

Her hangi bir suretle memuriyetlerinden ayrılanlar bakiye borçlarını defaten ödemeğe mecburdurlar. Borç ödeninceye kadar binek hayvanı ve binek takımı Ziraat vekâletine karşı teminat hükmündedir.

Binek hayvanlarıyla binek takımları borç için haciz edilemez ve tekâlif suretiyle alınamaz.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — İkinci maddede yazılı memurlara hayvan tedarik ettikleri tarihten itibaren her türlü zaruri masrafları mukabili olarak Ziraat vekâletinin teklifi ve Maliye vekâletinin mütalâasıyla ayda 50 lirayı geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek miktarda para ödenir.

Memurların bu paraya müstahak olabilmeleri için mntakaları dahilindeki köylerde ameli hizmet için geçecekleri aylık asgari müddet Ziraat vekâletince tesbit olunur.

Mezuniyet ve muvakkat memuriyet hallerinde en çok üç ay müddetle birinci fıkra gereğince tesbit olunan paranın yarısı ödenir.

Bu madde mucibince ödenecek para borç için haczedilemez.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Köylerde çalıştırılacak Ziraat memurlarının çalışmalarına merkez teşkil etmek ve lüzumlu bilûmunu işletme vasıtalarını muhafaza eylemek için 3611 sayılı kanuna tabi olmadan Ziraat vekâletince tesbit edilecek tip ve esaslara göre teknik ziraat merkezleri kurulur. Vazifeli memurlar bu merkezlerin iskâna elverişli yerlerinde parasız olarak otururlar ve bahçelerinden faydalanırlar.

M. AYDIN (Trabzon) — Biraz evvel geçmiş olan Ziraat vekâleti mektepleri projelerinin Nafia vekâletinden geçmesi kabul edilmişti. 3611 numaralı kanuna tabi olacaktır. Burada yine bu kanuna tabi olmadığı yolunda hüküm konulmuştur. Evvelce olduğu gibi bu projeler de Nafia vekâletinin tetkikından geçerse faydalı olacaktır. Bu hususta bir takrir takdim ediyorum. Kabulünü rica ederim.

REİS — Takriri okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim sebepten dolayı 4 ncu maddedeki «3611 numaralı kanuna tabi olmadan» fıkrasının «3611 numaralı kanun hükümlerine tabi olarak» şekline getirilmesini teklif ederim.

Trabzon
Mitat Aydın

BÜTÇE En. Na. Dr. S. İRMAK (Konya) — Burada bahis mevzuu olan binalar depo ve hangarlar gibi binalardır. Yanlarına yalnız memurların ikametlerine mahsus bir oda belki ilâve edilecektir. Yüksek Heyetiniz bu basit bina projelerinin de Nafia vekâletinden geçmesini arzu buyuracaksanız şüphesiz ki diyecek yoktur. Takdir Yüksek Heyetinizindir.

(Değmez sesleri)

İ. ARUKAN (Eskişehir) — Efendim, mazbata muharriri arkadaşım bu binalar hangarlardan ve küçük binalardan ibarettir, onun için Nafia vekâletinin tetkikına tabi olmasını dediler, yani muvafakat etmiyorlar. Malûmu âliniz inşaatın en mühimmi hangarlardır. Çünkü hangarları yıkılmaktan kurtarmak için betonarme yapmak lâzımdır. Aksi takdirde yıkılır. Betonarmenin bir hesabı vardır onu herkes bilmez. Her Hükümetin betonarme binaların nasıl hesap edileceğine dair bir kanunu olması lâzımdır, maatteessüf bizde henüz böyle bir kanun yoktur. Hattâ Nafia vekâleti hususi olarak, yaptırdığı binalarda kendisine göre bir sistem koymuştur. Behemehâl bunların da onun tasdikından geçmesi lâzım gelir. Belediyeler dahilinde yapılan hususi binalar bile ikinci bir heyeti fenniye tarafından kontrol edilmesi lâzımdır. Betonarme, demir inşaatında sistem budur. Muvakkat kerpiç binalar yapılırsa buna bendenizin bir diyeceğim yoktur.

Fakat hangar yapılırsa muhakkak bu kaydın maddeye eklenmesi lâzımdır.

M. AYDIN (Trabzon) — Arkadaşlar binaların ufak tefegi yoktur, bina binadır. Hattâ kerpiçten yapılsa da yıkılma tarzlarına göre bir çok tedabir alınabilir. Kerpiç binalar, alınacak tedabirle, mukavim şekle sokulabilir. Bunu bilecek te Nafia vekâletidir. Bir bina projesinin Nafia vekâletinden geçirilmemesi ne demektir? Nafia vekâletine gitmek suretiyle projeler çok mu taahur edecektir? Bendenize göre harhalde gitmesi lâzımdır. Hangar veya garaj olmakla bir bina gökmez mi ve içinde adam bulunmak ihtimali olmaz mı?

ZİRAAT V. Ş. R. HATIPOĞLU (Manisa) — Arkadaşlar, köylerde yaptırılacak teknik merkezler, Mitat Bey ve İzzet Arukan arkadaşlarımızın tasavvur ettiği beton ve büyük binalar değildir.

M. AYDIN (Trabzon) — Beton binalar demedim. Alelâde binalar dedim.

ZİRAAT V. Ş. R. HATIPOĞLU (Devemla) — Müsaade buyurun. Bunlar yalnız köylerdeki bazı alet ve malzemeyi muhafaza etmek üzere basit, alelâde kerpiçten yapılan binalardır. Eğer bu binaların, o kanuna tebaiyetle, projelerini Nafia vekâletine tasdik ettirmek yoluna gidersek, Muhterem Heyete arz ederim ki, işimiz zorlaşır ve iş bu sene de kalır. Onun için müsaade buyursunlar, bu kadar basit inşaat için Nafia vekâletinin inşaat dairesini mütemediyen işgal etmek doğru olmasa gerektir. Elbette Ziraat vekâleti bu binaları tesis ederken elindeki fen heyeti vasıtasıyla bunların malzemesinin sağlam olmasına çalışacaktır. Bu kadar basit binalar için proje tasdikını istemek, asıl bizim varmak istediğimiz hedefe doğru süratle yürümemizi güçleştirecektir. Onun için bu maddeyi olduğu gibi kabul buyurmanızı rica ediyorum.

(Kâfi, kâfi sesleri).

M. AYDIN (Trabzon) — Efendim; müsaadenizle bir iki kelime arzedeceğim.

Mütemediyen Nafia vekâleti bu işleri tehir eder buyuruyorlar.

Acaba nasıl Nafiaya gösterilmez? Meselâ Sihat vekâleti için yapılacak bir binayı nasıl olur da Sihat vekâleti görmeden inşasına müsaade eder. Bir doktor arkadaş bunun aleyhinde söz söylesin, hayret ediyorum. Binaenaleyh, takririmin reye konularak kabulünü rica ediyorum.

ZİRAAT En. M. M. Y. ÖZEY (Manisa) — Bendeniz de Ziraat encümeni namına; bu lâihanın biran evvel tatbik sahasına geçebilmesi için, sayın Ziraat vekilinin çok esaslı fikirlerine iştirak ederek maddenin aynen kabulünü istihdam ediyorum. Arkadaşımın dediği gibi yapılacak inşaat büyük hangarlar değildir. Fakat depo mahiyetinde küçük binalardır. Alât ve edevatın muhafazası içindir. Nafiaya gidecek

vaziyeti yoktur. Maddenin aynen kabulünü rica ediyorum.

REİS — Takriri nazarı dikkate alanlar ... Alınmamıştır.

Maddeyi aynen reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE — Birinci maddede yazılı teknik ziraat merkezleri inşası masraflarıyla ikinci ve üçüncü maddelerde yazılı binek hayvanları ve takımları avansı ve memurlara verilecek her türlü zaruri masraflar, Ziraat vekâleti bütçesinin 747 nci faslının 5 nci maddesine konmuş olan tahsisattan ödenir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Reylerinize arz olunan kanunların ârâ neticelerini arz ediyorum:

İnekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine

göre mütedavil sermaye verilmesi hakkındaki kanuna (260) zat rey vermiştir Nisap mevcuttur. muamele tamamdır. Kanun (260) rey ile kabul edilmiştir.

İzmir Tramvay ve Elektrik Türk anonim şirketi imtiyazı ile tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkındaki kanuna (259) zat rey vermiştir. Nisap mevcuttur, muamele tamamdır. Kanun (259) rey ile kabul edilmiştir.

Cami ve meşit hademelerine parasız elbise-lik kumaş verilmesine dair olan kanuna (256) zat rey vermiştir. Nisap mevcuttur. Muamele tamamdır. Kanun (256) rey ile kabul edilmiştir.

1943 mali yılı Muvazenei umumiye kanununa bağlı A işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmına munzam tahsisat verilmesine dair olan kanuna (261) zat rey vermiştir. Nisap mevcuttur. Muamele tamamdır. Kanun (261) rey ile kabul edilmiştir.

Teknik Ziraat ve ve Teknik bahçivanlık okulları hakkındaki kanuna (239) zat rey vermiştir. Nisap mevcuttur, muamele tamamdır. Kanun (239) rey ile kabul edilmiştir.

Ruzname bitmiştir. Muvafakat buyurulduğu takdirde önümüzdeki inikadı eylülün 6 ncı pazartesi günü saat 15 te yapalım. Bunu reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kapanmaa saati : 12,36

İnekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Aza adedi : 455
Reye iştirak edenler : 260
Kabul edenler : 260
Reddedenler : 0
Müstenkifler : 0
Reye iştirak etmeyenler : 189
Münhaller : 6

[Kabul edenler]

AFYON KAHİSAR
İ. H. BALTACIOĞLU
H. ÇERÇEL
M. GÖNENC

B. TÜRKER
AĞRI
R. R. PASIN
H. TUGAÇ

AMASYA
Z. TARHAN
A. K. YİĞİTOĞLU

ANKARA
M. AKSOLEY
G. N. ANILMIŞ
H. O. BEKATA

F. DALDAL
M. KAYAOĞLU
H. N. MIHÇIOĞLU
M. ÖKMEN
ANTALYA
N. AKSOY
H. T. DAĞLIOĞLU
Dr. G. KAHRAMAN
Dr. H. KURAL
N. E. SUMER
Dr. C. TUNCA
AYDIN
D. H. ALATAŞ
Gl. R. ALPMAN
Dr. M. GERMEN
A. MENDERES
BALIKESİR
P. ETÇIOĞLU
H. KARAN
H. KÜÇÜKLER
H. ONAT
F. TİRİTOĞLU
Y. S. UZAY
BİLECİK
A. ESEN
M. Ş. ESENDAL
Dr. M. SUNER
BİNGÖL
F. F. DÜŞÜNSEL
BİTLİS
B. OSMAN
BOLU
H. Ş. ADAL
H. C. ÇAMBEL
H. R. ÖYMEN
C. ÖZÇAĞLAR
Dr. Z. ÜLGEN
BURDUR
Ş. ENGINERİ
Dr. A. R. YEŞİLYURT
BURSA
R. CANİTEZ
A. DURU
A. M. ERHAN
M. F. GERÇEKER
Dr. R. GÜRAN
Dr. M. T. SİMER
Gl. N. TINAZ
ÇANAKKALE
S. T. ARSAL

S. BATU
R. BULAYIRLI
R. N. GÜNTEKİN
ÇANKIRI
Dr. A. ARKAN
M. A. RENDA
ÇORUH
A. R. EREM
M. M. KANSU
A. TUZÜN
ÇORUM
H. AKDOĞAN
E. S. AKGÖL
Dr. C. ALPER
N. ATALAY
M. ÇAĞIL
İ. EKER
N. KAYAALP
DENİZLİ
F. ASAL
H. GÜNVER
N. KÜÇÜKA
Dr. S. K. TOKGÖZ
DIYARBAKIR
R. BEKİT
Ş. ULUĞ
EDİRNE
M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
E. DEMİRAY
Dr. F. MEMİK
ELAZIĞ
F. AĞRALI
ERZİNCAN
B. K. ÇAĞLAR
A. FIRAT
A. S. İLTER
Ş. SÖKMENSÜER
ERZURUM
A. AKYÜREK
S. ALTUĞ
Gl. P. DEMİRHAN
N. EİGÜN
M. H. GÖLE
Ş. KOÇAK
Gl. Z. SOYDEMİR
ESKİŞEHİR
Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. H. AYKURD

GAZİANTEP
Ö. A. AKSOY
C. S. BARLAS
Dr. M. CANBOLAT
B. KALELİ
M. ŞAHİN
GİRESUN
A. SAYAR
Dr. H. V. SOMYÜREK
Gl. İ. SÖKMEN
GÜMÜŞANE
H. F. ATAÇ
Ş. ERDOĞAN
R. GÜRELİ
E. S. TÖR
HATAY
Gl. E. DURUKAN
İÇEL
E. İNANKUR
Gl. Ş. TÜRSAN
İSPARTA
K. AYDAR
M. KARAAĞAÇ
H. ÖZDAMAR
K. TURAN
C. TÜZEMEN
İSTANBUL
A. K. AKYÜZ
Dr. G. ATAÇ
A. BAYINDIR
Gl. R. BELE
A. H. DENİZMEN
A. Ş. ESMER
F. HAMAL
Z. KARAMURSAI
H. KORTEI
Ş. A. ÖGEL
F. ÖYMEN
A. R. TARHAN
İ. H. ÜLKEMEN
İZMİR
B. ARIMAN
M. E. BOZKURD
Dr. H. H. CURA
E. ÇINAR
S. EPİKMEN
R. KÖKEN
Dr. K. ÖRS
KARS
E. DEMİREL

C. DURSUNOĞLU
Gl. H. DURUDOĞAN
Dr. E. OKTAY
Z. ORHON
E. ÖZOĞUZ
KASTAMONU
A. BİNKAYA
T. COŞKAN
H. ÇELEN
Z. ORBAY
N. TAMAÇ
KAYSERİ
A. H. KALAÇ
R. ÖZSOY
M. K. ŞATIR
M. TANER
Ö. TAŞÇIOĞLU
N. TOKER
KIRKLARELİ
Z. AKIN
Korgl. K. DOĞAN
N. A. KANSU
KIRŞEHİR
F. SELEN
Ş. TORGUT
İ. TURAN
KOCAELİ
R. AKCA
R. FENMEN
S. PEK
İ. TOLON
S. YARGI
KONYA
V. BİLGİN
S. ÇUMRALI
Ş. ERGÜN
A. M. GÖKER
Dr. S. IRMAK
T. F. SİLAY
Dr. O. Ş. ULUDAĞ
KÜTAHYA
M. ERKMEN
Ş. ERTEM
S. KUTMAN
H. PEKCAN
A. TİRİDOĞLU
Ö. B. UŞAKLI
V. UZGÖREN
MALATYA
E. BARKAN

N. BAYDAR
M. ÖKER
M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
M. PEKTAŞ
K. SAYIN
M. N. ZABCI
MANİSA
Korgl. A. R. ARTUN-
KAL
H. BAYUR
R. N. EDGÜER
O. ERÇİN
İ. ERTEM
Ş. R. HATİPOĞLU
F. KURDOĞLU
Y. ÖZEY
H. SARHAN
MARDİN
Gl. S. DÜZGÖREN
E. ERGİN
R. ERTEN
H. MENEMENCİOĞLU
Dr. A. URAS
L. ÜLKÜMEN
MUŞ
K. KOTAN

NİĞDE
A. G. BODRURLU
R. DOLUNAY
Dr. R. F. TALAY
H. ULUSOY
ORDU
İ. ÇAMAŞ
Dr. V. DEMİR
H. ŞARLAN
H. YALMAN
RİZE
T. B. BALTA
Dr. S. A. DİLEMRE
K. KAMÜ
SAMSUN
N. FIRAT
S. GÖKÇÜL
N. ÖZTUZCU
M. A. YÖRÜKER
SEYHAN
Gl. N. ELDENİZ
Ş. İŞÇEN
SİİRD
S. TUNCAY
SİNOB
C. ATAY

C. K. İNCEDAYI
H. ORUCOĞLU
İ. H. SEVÜK
SİVAS
İ. H. BAŞAK
M. Ş. BLEDA
A. ESENBEL
Ş. GÜNALTAY
H. İŞİK
R. Ş. SİRER
A. YURDAKUL
TEKİRDAĞ
R. APAK
E. ATAÇ
E. PEKEL
N. TRAK
C. UYBADIN
TOKAD
S. ÇELİKKOL
M. DEVELİ
R. ERİŞKEN
G. PEKEL
R. A. SEVENGİL
TRABZON
M. AYDIN
F. A. BARUTCU
T. GÖKSEL

R. KARADENİZ
H. SAKA
L. YAVUZ
TUNCELİ
N. S. SILAN
H. ÜÇÖZ
URFA
K. BERKER
R. SOYER
A. K. TECER
S. K. YETKİN
VAN
İ. ARVAS
YOZGAD
M. ALPAK
S. İÇÖZ
Y. D. KARSLIOĞLU
S. KORKMAZ
A. SUNGÜR
ZONGULDAK
Ş. DEVRİN
E. ERİŞİRGİL
A. GÜREL
H. KARABACAK
Y. Z. ÖZENÇİ
Ş. TANSAN
R. VARDAR

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR
A. ÇETİNKAYA
Dr. A. H. SELGİL
A. TAŞKAPILI
S. YURDKORU
AĞRI
H. BAYRAK (İ. A.)
AMASYA
N. AKTIN
E. URAS
ANKARA
F. R. ATAY
B. BAYKAN
A. BAYTIN
R. BÖREKÇİ
A. ÇUBUKCU
M. ERİŞ
İ. İNÖNÜ (R. C.)
Z. YÖRÜK

ANTALYA
T. SÖKMEN
AYDIN
N. GÖKTEPE
A. S. LEVEND
Dr. R. LEVENT
BALIKESİR
M. AKPINAR
O. N. BURCU
H. ÇARIKLI
M. DEMİR (M.)
S. ÖRGEEVBEN
Gl. K. ÖZALP
İ. H. UZUNÇARŞILI
BİLECİK
K. GÜLEK
BİNGÖL
T. BANGUOĞLU
BİTLİS
M. ERTAN

BOLU
C. S. SİREN (V.)
BURDUR
İ. N. DİLMEN
BURSA
A. AKGÜÇ
Gl. A. ATLI
F. GÜVENDİREN
Dr. S. KONUK
M. B. PARS
ÇANAKKALE
H. ERGENELİ
A. KAMÇIL (M.)
ÇANKIRI
A. İNAN
T. ONAY
ÇORUH
A. US
ÇORUM
Dr. M. CANTEKİN

DENİZLİ
Y. BAŞKAYA (M.)
Dr. H. BERKMAN
E. A. TOKAD
Dr. B. UZ
DIYARBAKIR
O. OCAK
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
Gl. K. SEVÜKTEKİN
K. ŞEDELE (Mazur)
EDİRNE
M. N. GÜNDÜZALP
ELAZİĞ
F. A. AYKAÇ
H. KİŞOĞLU
S. SAĞIROĞLU
İ. YALÇIN
ERZİNCAN
F. HALFEGİL (M.)

ERZURUM

R. DİNÇ
N. DURLU
ESKİŞEHİR
İ. ÖZDAMAR
E. SAZAK
GAZİANTEP
Dr. M. A. AĞAKAY
(M.)
Dr. A. MELEK
Ş. ÖZDEMİR
GİRESUN
M. AKKAYA (Mazur)
F. ATLI
İ. SABUNCU
N. OSTEN
A. ULUS
GÜMÜŞANE
C. SELEK
HAKKARİ
A. R. GÖKSİDAN
HATAY
A. Ş. DEVRİM
H. ILGAZ
B. S. KUNT
H. SELÇUK
A. TÜRKMEN (M.)
İÇEL
Dr. M. BERKER
T. C. BERİKER
F. C. GÜVEN
R. KORALTAN
Ş. TUGAY
İSTANBUL
C. E. ARSEVEN
S. CİMCOZ (M.)
Dr. H. DİKER
G. B. GÖKER
İ. A. GÖVSA
Gİ. K. KARABEKİR
N. MENEMENCİOĞLU
(V.)
V. SÂRIDAL
H. C. YALÇIN

M. E. YURDAKUL (M.)
İZMİR
C. BAYAR
M. BİRSEL
H. MENTEŞE
H. ONARAN
E. ORAN
Ş. SARACOĞLU (Bş.
V.)
Ş. YUNUS
H. A. YÜCEL (V.)
KARS
Ş. KARACAN
F. KÖPRÜLÜ
KASTAMONU
H. ÇORUK
Dr. F. ECEVİT
R. SALTUĞ
T. TAŞKIRAN
KAYSERİ
F. BAYSAL
S. SERİM (M.)
S. H. ÜRGÜBLÜ (V.)
KIRKLARELİ
Ş. ÖDÜL
Dr. F. U MAY
KİRŞEHİR
F. ÇOBANOĞLU
KOCAELİ
S. ARTEL
Gİ. M. BAKÜ
Dr. F. Ş. BÜRGE
A. DİKMEN
İ. S. YİĞİT
KONYA
M. A. BİNAL
Gİ. A. F. CEBESOY
(V.)
A. H. DİKMEN (Ma-
zur)
H. KARAGÜLLE
K. OKAY
N. H. ONAT
A. R. TÜREL (V.)

KÜTAHYA

B. ATALAY
Dr. A. S. DELİLBAŞI
R. PEKER
MALATYA
Dr. C. ÖZELÇİ
H. SAĞIROĞLU
O. TANER
T. TEMELLİ (M.)
MANİSA
Dr. S. E. KAAATÇILAR
K. KARAOSMAN
F. USLU
MARAS
Dr. K. BAYIZIT
R. KAPLAN
H. B. TANKUT
A. H. TANPINAR
A. YAYCIOĞLU
MARDİN
İ. F. ALPAYA (İ. A.)
MUĞLA
Orgl. İ. ÇALIŞLAR
S. GÜNEY
C. KARAMUĞLA
H. KİTAPÇI (M.)
F. O. MENTEŞEOĞLU
MUŞ
H. KILICOĞLU (M.)
NİĞDE
H. MENGİ
F. SOYLU
H. TEPEYRAN
ORDU
Ş. AKYAZI
Dr. Z. M. SEZER
S. S. TARCAN
M. YARIMBIYIK
RİZE
H. C. BELÜL
F. SİRMEN (V.)
A. ZİRH
SAMSUN
H. ÇAKIR
Z. DURUKAN

Amiral F. ENGİN
SEYHAN
D. ARIKOĞLU
S. ÇAM (M.)
K. ÇELİK
C. ORAL
Dr. K. SATIR
H. URAN (V.)
A. M. YEGENA
SİRD
RESSAM Ş. DAĞ
A. R. ESEN
B. TÜRKAY
SİNOB
Dr. B. KÖKDEMİR
SİVAS
Z. BAŞARA
A. N. DEMİRAĞ
K. KİTAPÇI (M.)
N. SADAK
İ. M. UĞUR
TEKİRDAĞ
F. ÖZTRAK
TOKAT
H. N. KEŞMİR
C. KOVALI
N. POROY
TRABZON
S. ARANOZOĞLU
M. S. ANAMUR
H. N. BOZTEPE
S. DAY (V.)
D. EYİBOĞLU
URFA
H. S. COŞAR
E. TEKELİ
VAN
M. BOYA
YOZGAD
C. ARAT
Z. ARKANT (Mazur)
ZONGULDAK
H. A. KUYUCAK
H. TÜRKMEN

İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi:

(Kanun kabul edilmiştir.)

Äza adedi	: 455
Reye iştirak edenler	: 259
Kabul edenler	: 259
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 190
Mühaller	: 6

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

İ. H. BALTACIOĞLU
H. ÇERÇEL
A. ÇETİNKAYA
M. GÖNENÇ
B. TÜRKER

AĞRI

H. BAYRAK
R. R. PASIN
H. TUĞAÇ

AMASYA

Z. TARHAN
A. K. YİĞİTOĞLU

ANKARA

M. AKSOLEY
Gl. N. ANILMIŞ
H. O. BEKATA
F. DALDAL
M. KAYAĞLU

ANTALYA

N. AKSOY
Dr. H. KURAL
N. E. SUMER
Dr. C. TUNCA

AYDIN

Dr. H. ALATAŞ
Gl. R. ALPMAN
Dr. M. GERMEN
A. MENDERES

BALIKESİR

O. N. BURCU
P. ETÇİOĞLU
H. KARAN
H. KÜÇÜKLER
H. ONAT
Gl. K. ÖZALP

F. TİRİTOĞLU

Y. S. UZAY
BİLECİK

A. ESEN
Dr. M. SUNER
BİNGÖL

F. F. DÜŞÜNSEL
BİTLİS

B. OSMA
BOLU

H. Ş. ADAL
H. C. ÇAMBEL
H. R. ÖYMEN
C. ÖZÇAĞLAR

Dr. Z. ÜLGEN
BURDUR

Ş. ENGINERİ
Dr. A. R. YEŞİLYURT
BURSA

R. CANİTEZ
A. DURU
A. M. ERHAN
M. F. GERÇEKER
Dr. R. GÜRAN
Dr. M. T. SİMER
Gl. N. TINAZ

ÇANAKKALE

S. T. ARSAL
S. BATU
R. BULAYIRLI
R. N. GÜNTEKİN

ÇANKIRI

Dr. A. ARKAN
T. ONAY
M. A. RENDA

ÇORUH

A. R. ERBEN
M. M. KANSU
A. TUZUN

ÇORUM

H. AKDOĞAN
E. S. AKGÖL
Dr. C. ALPER

N. ATALAY
M. ÇAĞIL
İ. EKER
N. KAYAALP
DENİZLİ

F. ASAL
H. GÜNVER
N. KÜÇÜKA
Dr. S. K. TOKGÖZ
DIYARBAKIR

R. BEKİT
Ş. ULUĞ

EDİRNE

M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
E. DEMİRAY
Dr. F. MEMİK
ERZİNCAN

B. K. ÇAĞLAR
A. FIRAT
A. S. İLTER
Ş. SÖKMENSÜER

ERZURUM

A. AKYÜREK
S. ALTUĞ
Gl. P. DEMİRHAN
N. ELGÜN
M. H. GÖLE

Ş. KOÇAK

Gl. Z. SOYDEMİR
ESKİŞEHİR

Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. U. AYKURD

GAZİANTEP

Ö. A. AKSOY
C. S. BARLAS
Dr. M. CANBOLAT
B. KALELİ
Ş. ÖZDEMİR
M. ŞAHİN

GİRESUN

A. SAYAR
Dr. H. V. SOMYÜREK
Gl. İ. SÖKMEN
GÜMÜŞANE

H. F. ATAÇ
Ş. ERDOĞAN

R. GÜRELİ

E. S. TÖR

HATAY

Gl. E. DURUKAN
İÇEL

E. İNANKUR
Gl. Ş. TÜRSAN

İSPARTA

K. AYDAR
M. KARAAĞAÇ
H. ÖZDAMAR
K. TURAN
C. TÜZEMEN

İSTANBUL

A. K. AKYÜZ
Dr. G. ATAÇ

A. BAYINDIR
 Gl. R. BELE
A. H. DENİZMEN
 A. Ş. ESMER
 F. HAMAL
 Z. KARAMURSAL
 H. KORTEL
 Ş. A. ÖGEL
 F. ÖYMEN
 A. R. TARHAN
 İ. H. ÜLKEMEN
İZMİR

B. ARIMAN
 M. E. BOZKURD
 Dr. H. H. CURA
 E. ÇINAR
 S. EPİKMEN
 R. KÖKEN
 Dr. K. ÖRS

KARS

E. DEMİREL
 C. DURSUNOĞLU
 Gl. H. DURUDOĞAN
 Dr. E. OKTAY
 Z. ORHON
 E. ÖZOĞUZ

KASTAMONU

A. BİNKAYA
 T. COŞKAN
 H. ÇELEN
 Z. ORBAY
 N. TAMAÇ

KAYSERİ

A. H. KALAÇ
 R. ÖZSOY
 M. K. ŞATIR
 M. TANER
 Ö. TAŞÇIOĞLU
 N. TOKER

KIRKLARELİ

Z. AKIN
 Korgl. K. DOĞAN
 N. A. KANSU

KIRŞEHİR

Ş. TORGUT
 İ. TURAN

KOCAELİ

R. AKCA
 S. ARTEL
 Dr. F. Ş. BÜRGE
 R. FENMEN
 S. PEK
 İ. TOLON
 S. YARGI

KONYA

V. BİLGİN
 S. ÇUMRALI
 A. M. GÖKER
 Dr. S. IRMAK
 A. R. TÜREL

KÜTAHYA

M. ERKEMEN
 S. ERTEM
 S. KUTMAN
 H. PEKCAN
 A. TİRİDOĞLU
 Ö. B. UŞAKLI
 V. UZGÖREN

MALATYA

E. BARKAN
 N. BAYDAR
 M. ÖKER
 M. S. ÖZPAZARBAŞI
 M. PEKTAŞ
 K. SAYIN
 M. N. ZABCI

MANİSA

Korgl. A. R. ARTUN-
 KAL
 H. BAYUR
 R. N. EDGÜER
 O. ERÇİN
 İ. ERTEM
 Ş. R. HATİPOĞLU
 F. KURDOĞLU
 Y. ÖZEY
 H. SARHAN

MARAS

H. R. TANKUT

MARDİN

Gl. S. DÜZGÖREN

E. ERGİN
 R. ERTEN
 H. MENEMENCİOĞLU
 Dr. A. UEAS
 L. ÜLKÜMEN

MUŞ

K. KOTAN
NİĞDE
 A. G. BODRURLU
 R. DOLUNAY
 Dr. R. F. TALAY
 H. ULUSOY

ORDU

Dr. V. DEMİR
 H. ŞARLAN
 H. YALMAN

RİZE

T. B. BALTA
 Dr. S. A. DİLEMRE
 K. KAMU

SAMSUN

N. FIRAT
 S. GÖKÇÜL
 N. ÖZTUZCU
 M. A. YÖRÜKER
SEYHAN
 Gl. N. BİDENİZ
 Ş. İŞÇEN

SİİRT

S. TUNCAY
SİNOB
 C. ATAY
 H. ORUCOĞLU
 İ. H. SEVÜK

SİVAS

İ. H. BAŞAK
 M. Ş. BLEDA
 Ş. GÜNALTAY
 H. İŞİK
 R. Ş. SİRER
 A. YURDAKUL

TEKİRDAĞ

R. APAK
 E. ATAÇ

F. ÖZTRAK
 E. PEKEL
 N. TRAK
 C. UYBADIN

TOKAD

S. ÇELİKKOL
 M. DEVELİ
 R. ERİŞKEN
 G. PEKEL
 R. A. SEVENGİL

TRABZON

M. S. ANAMUR
 M. AYDIN
 F. A. BARUTCU
 S. DAY
 R. KARADENİZ
 H. SAKA
 L. YAVUZ

TUNCELİ

N. S. SILAN
 H. ÜÇÖZ

URFA

K. BERKER
 R. SOYER
 A. K. TECER
 S. K. YETKİN

VAN

İ. ARVAS

YOZGAD

M. ALPAK
 S. İÇÖZ
 Y. D. KARSLIOĞLU
 S. KORKMAZ
 A. SUNGUR

ZONGULDAK

Ş. DEVRİN
 E. ERİŞİRGİL
 A. GÜREL
 H. KARABACAK
 Y. Z. ÖZENCİ
 Ş. TANSAN
 R. VARDAR

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHIŞAR

Dr. A. H. SELGİL

A. TAŞKAPILI

S. YURDKORU

AMASYA

N. AKTIN

E. URAS

ANKARA

F. R. ATAY

B. BAYKAN

A. BAYTIN

R. BÖREKÇİ

A. ÇUBUKCU

M. ERİŞ

İ. İNÖNÜ (Rs. C.)

H. N. MIHÇIOĞLU

M. ÖKMEN

Z. YÖRÜK

ANTALYA

H. T. DAĞLIOĞLU

Dr. G. KAHRAMAN

T. SÖKMEN

AYDIN

N. GÖKTEPE

A. S. LEVEND

Dr. R. LEVENT

BALIKESİR

M. AKPINAR

H. ÇARIKLİ

M. DEMİR (M.)

S. ÖRGEEVREN

İ. H. UZUNÇARŞILI

BİLECİK

M. Ş. ESENDAL

K. GÜLEK

BİNGÖL

T. BANGUOĞLU

BİTLİS

M. ERTAN

BOLU

C. S. SİREN (V.)

BURDUR

İ. N. DİLMEN

BURSA

A. AKGÜÇ

Gl. A. ATLI

F. GÜVENDİREN

Dr. S. KONUK

M. B. PARS

ÇANAKKALE

H. ERGENELİ

A. KAMÇIL (M.)

ÇANKIRI

A. İNAN

ÇORUH

A. US

ÇORUM

Dr. M. CANTEKİN

DENİZLİ

Y. BAŞKAYA (M.)

Dr. H. BERKMAN

E. A. TOKAD

Dr. B. UZ

DIYARBAKIR

O. OCAK

Dr. İ. T. ÖNGÖREN

Gl. K. SEVÜKTEKİN

K. ŞEDELE (M.)

EDİRNE

M. N. GÜNDÜZALP

ELAZIĞ

F. AĞRALI (V.)

F. A. AYKAÇ

H. KİŞOĞLU

S. SAĞIROĞLU

İ. YALÇIN

ERZİNCAN

F. HALFEĞİL (M.)

ERZURUM

R. DİNÇ

N. DUMLU

ESKİŞEHİR

İ. ÖZDAMAR

E. SAZAK

GAZİANTEP

Dr. M. A. AĞAKAY

(M.)

Dr. A. MELEK

GİRESUN

M. AKKAYA (Mazur)

F. ATLI

İ. SABUNCU

N. OSTEN

A. ULUS

GÜMÜŞANE

C. SELEK

HAKKÂRİ

A. R. GÖKSİDAN

HATAY

A. Ş. DEVRİM

H. ILGAZ

B. S. KUNT

H. SELÇUK

A. TÜRKMEN (M.)

İÇEL

Dr. M. BERKER

T. C. BERİKER

F. C. GÜVEN

R. KORALTAN

Ş. TUGAY

İSTANBUL

C. E. ARSEVEN

S. CİMCOZ (M.)

Dr. H. DİKER

G. B. GÖKER

İ. A. GÖVSA

Gl. K. KARABEKİR

N. MENEMENCİOĞLU

(V.)

V. SARİDAL

H. C. YALÇIN

M. R. YURDAKUL (M.)

İZMİR

C. BAYAR

M. BİRSEL

H. MENTEŞE

H. ONARAN

E. ORAN

Ş. SARACOĞLU (Bş.

V.)

Ş. YUNUS

H. A. YÜCEL (V.)

KARS

Ş. KARACAN

F. KÖPRÜLÜ

KASTAMONU

H. ÇORUK

Dr. F. ECEVİT

R. SALTUĞ

T. TAŞKIRAN

KAYSERİ

F. BAYSAL

S. SERİM (M.)

S. H. ÜRGÜBLÜ (V.)

KIRKLARELİ

Ş. ÖDÜL

Dr. F. UMAPY

KIRŞEHİR

F. ÇOBANOĞLU

F. SELEN

KOCAELİ

Gl. M. BAKÜ

A. DİKMEN

İ. S. YİĞİT

KONYA

M. A. BİNAL

Gl. A. F. CEBESOY

(V.)

A. H. DİKMEN (Ma-

zur)

Ş. ERGUN

H. KARAGÜLLE

K. OKAY

N. H. ONAT

T. F. SİLAY

Dr. O. Ş. ULUDAĞ

KÜTAHYA

B. ATALAY

Dr. A. S. DELİLBAŞI

R. PEKER

MALATYA

Dr. C. ÖZELÇİ

H. SAĞIROĞLU

O. TANER

T. TEMELLİ (M.)

MANİSA

Dr. S. E. KÂATÇILAR

K. KARAOSMAN

F. USLU

MARAS

Dr. K. BAYİZİT

R. KAPLAN

A. H. TANPINAR

A. YAYCIOĞLU

MARDİN

İ. F. ALPAYA (İ. A.)

MUĞLA
Orgnl. İ. ÇALIŞLAR
S. GÜNEY
C. KARAMUĞLA
H. KİTABCI (M.)
F. O. MENTEŞEOĞLU
MUŞ
H. KILICOĞLU (M.)
NİĞDE
H. MENGİ
F. SOYLU
H. TEPEYRAN
ORDU
Ş. AKYAZI
İ. ÇAMAŞ
Dr. Z. M. SEZER
S. S. TARCAN
M. YARIMBIYIK

RİZE
H. C. BELÜL
F. SİRMEN (V.)
A. ZİRH
SAMSUN
H. ÇAKIR
Z. DURUKAN
Amiral F. ENGİN
SEYHAN
D. ARIKOĞLU
S. ÇAM (M.)
K. ÇELİK
C. ORAL
Dr. K. ŞATIR
H. URAN (V.)
A. M. YEGENA

SİİRD
Ressam Ş. Dağ
A. R. ESEN
B. TÜRKAY
SİNOB
C. K. İNCEDAYI
Dr. B. KÖKDEMİR
SİVAS
Z. BAŞARA
A. N. DEMİRAĞ
A. ESENBEL
K. KİTAPÇI (M.)
N. SADAK
İ. M. UĞUR
TOKAD
H. N. KEŞMİR
C. KOVALI
N. POROY

TRABZON
S. ABANOZOĞLU
H. N. BOZTEPE
D. EYİBOĞLU
T. GÖKSEL
URFA
H. S. COŞAR
E. TEKELİ
VAN
M. BOYA
YOZGAD
C. ARAT
Z. ARKANT (Mazur)
ZONGULDAK
H. A. KUYUCAK
H. TÜRKMEN

Cami ve mescit hademelerine parasız elbiselik kumaş verilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Aza adedi : 455
Reye iştirak edenler : 256
Kabul edenler : 256
Reddedenler : 0
Müstenkifler : 0
Reye iştirak etmeyenler : 193
Münhaller : 6

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
İ. H. BALTACIOĞLU
H. ÇERÇEL
A. ÇETİNKAYA
M. GÖNENÇ
B. TÜRKER
AĞRI
H. BAYRAK
R. R. PASIN
AMASYA
Z. TARHAN
A. K. YİĞİTOĞLU
ANKARA
M. AKSOLEY

Gl. N. ANILMIŞ
H. O. BEKATA
F. DALDAL
M. KAYAOĞLU
H. N. MIHÇIOĞLU
M. ÖKMEN
ANTALYA
N. AKSOY
H. T. DAĞLIOĞLU
Dr. G. KAHRAMAN
Dr. H. KURAL
N. E. SUMER
Dr. C. TUNCA

AYDIN
Dr. H. ALATAŞ
Gl. R. ALPMAN
Dr. M. GERMEN
BALIKESİR
O. N. BURCU
P. ETÇİOĞLU
H. KARAN
H. KÜÇÜKLER
H. ONAT
Gl. K. ÖZALP
F. TİRİTOĞLU
Y. S. UZAY

BİLECİK
A. ESEN
Dr. M. SUNER
BİNGÖL
F. F. DÜŞÜNSEL
BİTLİS
B. OSMA
BOLU
H. Ş. ADAL
H. C. ÇAMBEL
H. R. ÖYMEN
C. ÖZÇAĞLAR
Dr. Z. ÜLGEN

BURDUR
Ş. ENGİNERİ
Dr. A. R. YEŞİLYURT

BURSA
R. CANİTEZ
A. DURU
A. M. ERHAN
M. F. GERÇEKER
Dr. B. GÜRAN
Dr. M. T. SİMER
Gl. N. TINAZ

ÇANAKKALE
S. T. ARSAL
S. BATU
R. BULAYIRLI
R. N. GÜNTEKİN

ÇANKIRI
Dr. A. ARKAN
T. ONAY
M. A. RENDA

ÇORUH
M. M. KANSU
A. TUZÜN

ÇORUM
H. AKDOĞAN
E. S. AKGÖL
Dr. C. ALPER
N. ATALAY
M. ÇAĞIL
İ. EKER
N. KAYAALP

DENİZLİ
F. ASAL
N. KÜÇÜKA
Dr. S. K. TOKGÖZ

DIYARBAKIR
R. BEKİT
O. OCAK

EDİRNE
M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
E. DEMİRAY
Dr. F. MEMİK

ERZİNCAN
B. K. ÇAĞLAR
A. FIRAT
F. HALFEĞİL
A. S. İLTER
Ş. SÖKMENSÜER

ERZURUM
A. AKYÜREK
S. ALTUĞ
Gl. P. DEMİRHAN
N. ELGÜN
M. H. GÖLE
Ş. KOÇAK
Gl. Z. SOYDEMİR

ESKİŞEHİR
Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. U. AYKURD
E. SAZAK

GAZİANTEP
Ö. A. AKSOY
Dr. M. CANBOLAT
B. KALELİ
Ş. ÖZDEMİR
M. ŞAHİN

GİRESUN
A. SAYAR
Dr. H. V. SOMYÜREK
Gl. İ. SÖKMEN

GÜMÜŞANE
H. F. ATAÇ
Ş. ERDOĞAN
R. GÜRELİ
E. S. TÖB

HATAY
Gl. E. DURUKAN

İÇEL
E. İNANKUR
Gl. Ş. TÜRSAN

İSPARTA
K. AYDAR
M. KARAAĞAÇ
H. ÖZDAMAR
K. TURAN
C. TÜZEMEN

İSTANBUL
A. K. AKYÜZ
Dr. G. ATAÇ
A. BAYINDIR
Gl. R. BELE
A. H. DENİZMEN
A. Ş. ESMER
F. HAMAL
Z. KARAMURSAL
H. KORTTEL

F. ÖYMEN
A. R. TARHAN
İ. H. ÜLKEMEN

İZMİR
B. ARIMAN
M. E. BOZKURD
Dr. H. H. CURA
E. ÇINAR
Dr. K. ÖRS

KARS
E. DEMİREL
C. DURSUNOĞLU
Gl. H. DURUDOĞAN
Z. ORHON
E. ÖZOĞUZ

KASTAMONU
A. BİNKAYA
H. ÇELEN
Dr. F. ECEVİT
Z. ORBAY
N. TAMAÇ
T. TAŞKIRAN

KAYSERİ
A. H. KALAÇ
R. ÖZSOY
M. K. ŞATIR
M. TANER
Ö. TAŞÇIOĞLU
N. TOKER

KIRKLARELİ
Z. AKIN
Korgl. K. DOĞAN

KIRŞEHİR
F. SELEN
Ş. TORGUT
İ. TURAN

KOCAELİ
R. AKCA
S. ARTEL
Dr. F. Ş. BÜRGE
R. FENMEN
S. PEK
İ. TOLON
S. YARGI

KONYA
V. BİLGİN
S. ÇUMRALI
Ş. ERGUN
A. M. GÖKER
T. F. SILAY

A. R. TÜREL
Dr. O. Ş. ULUDAĞ

KÜTAHYA
M. ERKMEN
S. ERTEM (M.)
S. KUTMAN
H. PEKCAN
A. TİRİDOĞLU
Ö. B. UŞAKLI
V. UZGÖREN

MALATYA
E. BARKAN
N. BAYDAR
M. ÖKER
M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
M. PEKTAŞ
K. SAYIN
M. N. ZABCI

MANİSA
Korgl. A. R. ARTUN-
KAL
H. BAYUR
R. N. EDGÜER
O. ERÇİN
İ. ERTEM
Ş. R. HATİPOĞLU
F. KURDOĞLU
Y. ÖZEY
H. SARHAN

MARAŞ
H. R. TANKUT

MARDİN
Gl. S. DÜZGÖREN
E. ERGİN
R. ERTEN
H. MENEMENCİOĞLU
L. ÜLKÜMEN

MUŞ
K. KOTAN

NİĞDE
A. G. BODRUMLU
R. DOLUNAY
Dr. R. F. TALAY
H. ULUSOY

ORDU
Ş. AKYAZI
Dr. V. DEMİR
Dr. Z. M. SEZER
H. ŞARLAN
H. YALMAN

RİZE
T. B. BALTA
Dr. S. A. DİLEMRE
K. KAMU

SAMSUN
N. FIRAT
S. GÖKÇÜL
N. ÖZTUZUCU

SEYHAN
Gl. N. ELDENİZ
Ş. İŞÇEN

SİRD
S. TUNCAY

SİNOB
C. ATAY
C. K. İNCEDAYI

H. ORUCOĞLU
İ. H. SEVÜK
SİVAS
İ. H. BAŞAK
M. Ş. BLEDA
Ş. GÜNALTAY
H. İŞİK
R. Ş. SİRER
A. YURDAKUL

TEKİRDAĞ
E. ATAÇ
F. ÖZTRAK
E. PEKEL
N. TRAK
C. UYBADIN

TOKAD
S. ÇELİKKOL

M. DEVELİ
R. ERİŞKEN
G. PEKEL
R. A. SEVENGİL
TRABZON
M. S. ANAMUR
M. AYDIN
F. A. BARUTCU
S. DAY
R. KARADENİZ
H. SAKA
L. YAVUZ

TUNCELİ
N. S. SILAN
URFA
K. BERKER
R. SOYER

E. TEKELİ
S. K. YETKİN
VAN
İ. ARVAS

YOZGAD
Y. D. KARSLIOĞLU
S. KORKMAZ
A. SUNGUR

ZONGULDAK
Ş. DEVRİN
E. ERİŞİRGİL
A. GÜREL
H. KARABACAK
Y. Z. ÖZENÇİ
Ş. TANSAN
R. VARDAR

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR
Dr. A. H. SELGİL
A. TAŞKAPILI
S. YURDKORU
AĞRI
H. TUGAÇ
AMASYA
N. AKTIN
E. URAS
ANKARA
F. R. ATAY
B. BAYKAN
A. BAYTIN
R. BÖREKÇİ
A. ÇUBUKCU
M. ERİŞ
İ. İNÖNÜ (Rs. C.)
Z. YÖRÜK
ANTALYA
T. SÖKMEN
AYDIN
N. GÖKTEPE
A. S. LEVEND
Dr. R. LEVENT
A. MENDERES
BALIKESİR
M. AKPINAR
H. ÇARIKLI
M. DEMİR (M.)

S. ÖRGEEVREN
İ. H. UZUNÇARŞILI
BİLECİK
M. Ş. ESENDAL
K. GÜLEK
BİNGÖL
T. BANGUOĞLU
BİTLİS
M. ERTAN
BOLU
C. S. SİREN (V.)
BURDUR
İ. N. DİLMEN
BURSA
A. AKGÜÇ
Gl. A. ATLI
F. GÜVENDİREN
Dr. S. KONUK
M. B. PARS
ÇANAKKALE
H. ERGENELİ
A. KAMÇIL (M.)
ÇANKIRI
A. İNAN
ÇORUH
A. R. EREM
A. US
ÇORUM
Dr. M. CANTEKİN

DENİZLİ
Y. BAŞKAYA (M.)
Dr. H. BERKMAN
H. GÜNVER
E. A. TOKAD
Dr. B. UZ
DIYARBAKIR
O. OCAK
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
Gl. K. SEVÜKTEKİN
K. ŞEDELE (Mazur)
EDİRNE
M. N. GÜNDÜZALP
ELAZIĞ
F. AĞRALI (V.)
F. A. AYKAÇ
H. KIŞOĞLU
S. SAĞIROĞLU
İ. YALÇIN
ERZURUM
R. DİNÇ
N. DUMLU
ESKİŞEHİR
İ. ÖZDAMAR
GAZİANTEP
Dr. M. A. AĞAKAY
(M.)
C. S. BARLAS
Dr. A. MELEK

GİRESUN
M. AKKAYA (Mazur)
F. ATLI
İ. SABUNCU
N. ÖSTEN
A. ULUS
GÜMÜŞANE
C. SELEK
HAKKÂRİ
A. R. GÖKSİDAN
HATAY
A. Ş. DEVRİM
H. ILGAZ
B. S. KUNT
H. SELÇUK
A. TÜRKMEN (M.)
İÇEL
Dr. M. BERKER
T. C. BERİKER
F. C. GÜVEN
R. KORALTAN
Ş. TUGAY
İSTANBUL
C. E. ARSEVEN
S. CİMCOZ (M.)
Dr. H. DİKER
G. B. GÖKER
İ. A. GÖVSA
Gl. K. KARABEKİR

N. MENEMENCİOĞLU
(V.)
Ş. A. ÖGEL
V. SARIDAL
H. C. YALÇIN
M. E. YURDAKUL (M.)
İZMİR
C. BAYAR
M. BİRSEL
S. EPİKMEN
R. KÖKEN
H. MENTEŞE
H. ONARAN
E. ORAN
Ş. SARACOĞLU (Bş.
V.)
Ş. YUNUS
H. A. YÜCEL (V.)
KARS
Ş. KARACAN
F. KÖPRÜLÜ
Dr. E. OKTAY
KASTAMONU
T. COŞKAN
H. ÇORUK
R. SALTUĞ
KAYSERİ
F. BAYSAL
S. SERİM (M.)
S. H. ÜRKÜBLÜ (V.)
KIRKLARELİ
N. A. KANSU
Ş. ÖDÜL
Dr. F. U MAY
KIRŞEHİR
F. ÇOBANOĞLU

KOCAELİ
Gl. M. BAKÜ
A. DİKMEN
İ. S. YİĞİT
KONYA
M. A. BİNAL
Gl. A. F. CEBESoy
(V.)
A. H. DİKMEN (M.)
Dr. S. IRMAK
H. KARAGÜLLE
K. OKAY
N. H. ONAT
KÜTAHYA
B. ATALAY
Dr. A. S. DELİLBAŞI
R. PEKER
MALATYA
Dr. C. ÖZELÇİ
H. SAĞIROĞLU
O. TANER
T. TEMELLİ (M.)
MANİSA
Dr. S. E. KÂATÇILAR
K. KARAOSMAN
F. USLU
MARAS
Dr. K. BAYİZİT
R. KAPLAN
A. H. TANPINAR
A. YAYCIOĞLU
MARDİN
İ. F. ALPAYA (İ. A.)
Dr. A. URAS
MUĞLA
Orgrl. İ. ÇALIŞLAR

S. GÜNEY
C. KARAMUĞLA
H. KİTABCI (M.)
F. O. MENTEŞEOĞLU
MUŞ
H. KILICOĞLU (M.)
NİĞDE
H. MENGİ
F. SOYLU
H. TEPEYRAN
ORDU
İ. ÇAMAŞ
S. S. TARCAN
M. YARIMBIYIK
RİZE
H. C. BELÜL
F. SİRMEN (V.)
A. ZIRH
SAMSUN
H. ÇAKIR
Z. DURUKAN
Amiral F. ENGİN
M. A. YÖRÜKER
SEYHAN
D. ARIKOĞLU
S. ÇAM (M.)
K. ÇELİK
C. ORAL
Dr. K. SATIR
H. URAN (V.)
A. M. YEGENA
SİİRD
Ressam Ş. DAĞ
A. R. ESEN
B. TÜRKAY

SİNOB
Dr. B. KÖKDEMİR
SİVAS
Z. BAŞARA
A. N. DEMİRAĞ
A. ESENBEL
K. KİTAPÇI (M.)
N. SADAK
İ. M. UĞUR
TEKİRDAĞ
R. APAK
TOKAD
H. N. KEŞMİR
C. KOVALI
N. POROY
TRABZON
S. ABANOZOĞLU
H. N. BOZTEPE
D. EYİBOĞLU
T. GÖKSEL
TUNCELİ
H. ÜÇÖZ
URFA
H. S. COŞAR
A. K. TECER
VAN
M. BOYA
YOZGAD
M. ALPAK
C. ARAT
Z. ARKANT (Mazur)
S. İÇÖZ
ZONGULDAK
H. A. KUYUCAK
H. TÜRKMEN

1943 mali yılı muvazenesi umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmına münzam tahsisat verilmesi hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi	: 455
Reye iştirak edenler	: 261
Kabul edenler	: 261
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmeyenler	: 188
Münhaller	: 6

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

İ. H. BALTACIOĞLU
A. ÇETİNKAYA
M. GÖNENÇ
B. TÜRKER

AGRI

H. BAYRAK
R. R. PASIN
H. TUGAÇ

AMASYA

Z. TARHAN
A. K. YİĞİTOĞLU

ANKARA

M. AKSOLEY
Gİ. N. ANILMIŞ
H. O. BEKATA
F. DALDAL
M. KAYAOĞLU
H. N. MİHÇIOĞLU

ANTALYA

N. AKSOY
H. T. DAĞLIOĞLU
Dr. G. KAHRAMAN
Dr. H. KURAL
Dr. C. TUNCA

AYDIN

Dr. H. ALATAŞ
Gİ. B. ALPMAN
Dr. M. GERMEN
A. MENDERES

BALIKESİR

O. N. BURCU
P. ETÇIOĞLU
Gİ. K. ÖZALP
H. KARAN
H. KÜÇÜKLER

H. ONAT

F. TİRİTOĞLU
Y. S. UZAY
BİLECİK

A. ESEN

Dr. M. SUNER
BİNGÖL
F. F. DÜŞÜNSEL
BITLİS

B. OSMA

BOLU

H. Ş. ADAL
H. C. ÇAMBEL
C. ÖZÇAĞLAR
Dr. Z. ÜLGEN
BURDUR
Ş. ENJİNERİ
Dr. A. R. YEŞİLYURT

BURSA

A. DURU
A. M. ERHAN
M. F. GERÇEKER
Dr. R. GÜRAN
Dr. M. T. SİMER
Gİ. N. TINAZ

ÇANAKKALE

S. T. ARSAL
S. BATU
R. BULAYIRLI
R. N. GÜNTEKİN

ÇANKIRI

Dr. A. ARKAN
T. ONAY
M. A. RENDA

ÇORUH

A. R. EREM
M. M. KANSU
A. TÜZÜN

ÇORUM

H. AKDOĞAN
E. S. AKGÖL
Dr. C. ALPER
N. ATALAY
M. ÇAĞIL
İ. EKER
N. KAYAALP

DENİZLİ

F. ASAL
H. GÜNVER
N. KÜÇÜKA
Dr. S. K. TOKGÖZ
DIYARBAKIR

R. BEKİT
Ş. ULUĞ

EDİRNE

M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
E. DEMİRAY

ERZİNCAN

B. K. ÇAĞLAR
A. FIRAT
F. HALFEGİL
A. S. İLTER
Ş. SÖKMENSÜER

ERZURUM

A. AKYÜREK
S. ALPUĞ
Gİ. P. DEMİRHAN

N. DURLU

M. H. GÖLE
Gİ. Z. SOYDEMİR
ESKİŞEHİR
Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. U. AYKURD

GAZİANTEP

Ö. A. AKSOY
Dr. M. CANBOLAT
B. KALELİ
Ş. ÖZDEMİR
M. ŞAHİN

GİRESUN

A. SAYAR
Dr. H. V. SOMYÜREK
Gİ. İ. SÖKMEN
N. OSTEN

GÜMÜŞANE

H. F. ATAÇ
Ş. ERDOĞAN
R. GÜRELİ
E. S. TÖR

HATAY

Gİ. E. DURUKAN
İÇEL
E. İNANKUR
Gİ. Ş. TÜRSAN

ISPARTA

K. AYDAR
M. KARAĞAÇ
H. ÖZDAMAR
K. TURAN
C. TÜZEMEN

İSTANBUL

A. K. AKYÜZ
Dr. G. ATAÇ
A. BAYINDIR
G. R. BELLE
A. H. DENİZMEN
A. Ş. ESMER
F. HAMAL
Z. KARAMURSAL
H. KORTEK
Ş. A. ÖGEL
F. ÖYMEN
A. R. TARHAN
İ. H. ÜLKMEN

İZMİR

B. ARIMAN
M. E. BOZKURD
Dr. H. H. CURA
F. ÇINAR
S. EPIKMEN
R. KÖKEN

KARS

E. DEMİREL
C. DURSUNOĞLU
G. H. DURUDOĞAN
Dr. E. OKTAY
Z. ORHON
E. ÖZOĞUZ

KASTAMONU

A. BİNKAYA
H. ÇELİK
Z. ORBAY
N. TAMAÇ
T. TAŞKIRAN

KAYSERİ

A. H. KALAÇ
R. ÖZSOY
M. K. ŞATIR
M. TANER
N. TOKER

KIRKLARELİ

Z. AKIN
Korgrl. K. DOĞAN
N. A. KANSU

KIRŞEHİR

F. SELEN

Ş. TORGUT

İ. TURAN

KOCAELİ

R. AKCA
S. ARTEL
Dr. F. Ş. BÜRGE
S. PEK
İ. TOLON
S. YARGI

KONYA

V. BİLGİN
S. ÇUMRALI
Ş. ERGÜN
A. M. GÖKER
Dr. S. IRMAK
T. F. SILAY
A. R. TÜREL
Dr. O. Ş. ULUDAĞ

KÜTAHYA

M. ERKMEN
S. ERTEM
S. KUTMAN
H. PEKCAN
A. TİRİDOĞLU
Ö. B. UŞAKLI
V. UZGÖREN

MALATYA

E. BARKAN
N. BAYDAR
M. ÖKER
M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
M. PEKTAŞ
K. SAYIN
M. N. ZABCI

MANİSA

Korgrl. A. R. ARTUN-
KAL
H. BAYUR
R. N. EDGÜER
Ö. ERÇİN
İ. ERTEM
F. KURDOĞLU
Y. ÖZEY
H. SARHAN

MARAS

H. R. TANKÜT
A. H. TANPINAR

MARDİN

G. S. DÜZGÖREN
E. ERGİN
R. ERTEN
H. MENEMENCİOĞLU
Dr. A. URAS
L. ÜLKÜMEN

NİĞDE

A. G. BODRURLU
R. DOLUNAY
Dr. R. F. TALAY
H. ULUSOY

ORDU

Dr. V. DEMİR
Dr. Z. M. SEZER
H. ŞARLAN
H. YALMAN

RİZE

T. B. BALTA
Dr. S. A. DİLEMRE
K. KAMU

SAMSUN

N. FIRAT
S. GÖKÇÜL
N. ÖZTUZCU
M. A. YÖRÜKER

SEYHAN

G. N. ELDENİZ
S. İŞÇEN

SİİRT

S. TUNCAY

SİNOB

C. ATAY
H. ORUCOĞLU
İ. H. SEVÜK

SİVAS

İ. H. BAŞAK
M. Ş. BLEDA
A. ESENBEL
Ş. GÜNALTAY
H. İŞİK
R. Ş. SİRER
A. YURDAKUL

TEKİRDAĞ

R. APAK
E. ATAÇ

F. ÖZTRAK

E. PEKEL
N. TRAK
C. UYBADIN
Dr. F. MEMİK

TOKAD

S. ÇELİKKOL
M. DEVELİ
R. ERİŞKEN
G. PEKEL
R. A. SEVENGİL

TRABZON

M. S. ANAMUR
M. AYDIN
F. A. BARUTCU
S. DAY
T. GÖKSEL
R. KARADENİZ
H. SAKA
L. YAVUZ

TUNCELİ

N. S. SILAN
H. UÇÖZ

URFA

K. BERKER
R. SOYER
A. K. TECER
S. K. YETKİN
E. TEKELİ

VAN

İ. ARVAS

YOZGAD

M. ALPAK
S. İÇÖZ
Y. D. KARSLIOĞLU
S. KORKMAZ
A. SUNGUR

ZONGULDAK

Ş. DEVRİN
A. GÜREL
H. KARABACAK
Y. Z. ÖZENCİ
Ş. TANSAN
R. VARDAR

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR

H. ÇERÇEL
Dr. A. H. SELGİL
A. TAŞKAPILI
S. YURDUKORU
AMASYA

N. AKTİN
E. URAS
ANKARA

F. R. ATAY
B. BAYKAN
A. BAYTIN
R. BÖREKÇİ
A. ÇUBUKCU
M. ERİŞ
İ. İNÖNÜ (R. C.)
M. ÖKMEN
Z. YÖRÜK
ANTALYA

T. SÖKMEN
N. E. SUMER
AYDIN

N. GÖKTEPE
A. S. LEVEND
Dr. R. LEVENT
BALIKESİR

M. AKPINAR
H. ÇARIKLI
M. DEMİR (M.)
S. ÖRGEEVREN
İ. H. UZUNÇARŞILI
BİLECİK

M. Ş. ESENDAL
K. GÜLEK
BİNGÖL

T. BANGUOĞLU
BİTLİS

M. ERTAN
BOLU
H. R. ÖYMEN
C. S. SİREN (V.)
BURDUR

İ. N. DİLMEN
BURSA

A. AKGÜÇ
Gl. A. ATLI
B. CANİTEZ (R. V.)
F. GÜVENDİREN

Dr. S. KONUK
M. B. PARS
ÇANAKKALE

H. ERGENELİ
A. KAMÇIL (M.)
ÇANKIRI

A. İNAN
ÇORUH

A. US
ÇORUM
Dr. M. CANTEKİN
DENİZLİ

Y. BAŞKAYA (M.)
Dr. H. BERKMAN
E. A. TOKAD
Dr. B. UZ
DIYARBAKIR

O. OCAK
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
Gl. K. SEVÜKTEKİN
K. ŞEDELE
EDİRNE

M. N. GÜNDÜZALP
ELÂZİĞ

F. AĞRALI (V.)
F. A. AYKAÇ
H. KİŞOĞLU
S. SAĞIROĞLU
İ. YALÇIN
ERZURUM

R. DİNÇ
N. DURLU
Ş. KOÇAK
ESKİŞEHİR

İ. ÖZDAMAR
E. SAZAK
GAZİANTEP

Dr. M. A. AĞAKAY
(M.)

C. S. BARLAS
Dr. A. MELEK
GİRESUN

M. AKKAYA (Mazur)
F. ATLI
İ. SABUNCU
A. ULUS
GÜMÜŞANE

C. SELEK

HAKKÂRİ

A. R. GÖKSİDAN
HATAY

A. Ş. DEVRİM
H. İLGAZ
B. S. KUNT
H. SELÇUK
A. TÜRKMEN (M.)
İÇEL

Dr. M. BERKER
T. Ç. BERİKER
F. C. GÜVEN
R. KORALTAN
Ş. TUGAY
İSTANBUL

C. E. ARSEVEN
S. CİMCOZ (M.)
Dr. H. DİKER
G. B. GÖKER
İ. A. GÖVSA
Gl. K. KARABEKİR
N. MENEMENCİOĞLU
(V.)

V. SARIDAL
H. C. YALÇIN
M. E. YURDAKUL (M.)
İZMİR

U. BAYAR
M. BİRSEL
H. MENTEŞE
H. ONARAN
E. ORAN
Dr. K. ÖRS
Ş. SARACOĞLU (Bş.
V.)

Ş. YUNUS
H. A. YÜCEL (V.)
KARS

Ş. KARACAN
F. KÖPRÜLÜ
KASTAMONU

T. COŞKAN
H. ÇORUK
Dr. F. ECEVİT
R. SALTUĞ
KAYSERİ

F. BAYSAL
S. SERİM (M.)

Ö. TAŞÇIOĞLU
S. H. ÜRGÜBLÜ (V.)
KIRKLARELİ

Ş. ÖDÜL
Dr. F. UMay
KIRŞEHİR

F. ÇOBANOĞLU
KOCAELİ

Gl. M. BAKÜ
A. DİKMEN
R. FENMEN
İ. S. YİĞİT
KONYA

M. A. BİNAL
Gl. A. F. CEBESOY
(V.)
A. H. DİKMEN (Mazur)
H. KARAGÜLLE
K. OKAY
N. H. ONAT
KÜTAHYA

B. ATALAY
Dr. A. S. DELİLBAŞI
R. PEKER
MALATYA

Dr. C. ÖZELÇİ
H. SAĞIROĞLU
O. TANER
T. TEMELLİ (M.)
MANİSA

Ş. R. HATİPOĞLU
(V.)
Dr. S. E. KÂATÇILAR
K. KARAOŞMAN
F. USLU
MARAS

Dr. K. BAYİZİT
R. KAPLAN
A. YAYCIOĞLU
MARDİN

İ. F. ALPAYA (İ. A.)
MUĞLA

Orgrl. İ. ÇALIŞLAR
S. GÜNEY
C. KARAMUĞLA
H. KİTABCI (M.)
F. O. MENTEŞEOĞLU

MUŞ
H. KILICIOĞLU (M.)
NİĞDE
H. MENGİ
F. SÖYLU
H. TEPEYRAN
ORDU
Ş. AKYAZI
İ. ÇAMAŞ
S. S. TARCAN
M. YARIMBIYIK
RİZE
H. C. BELÜL
F. SİRMEN (V.)
A. ZIRH

SAMSUN
H. ÇAKIR
Z. DURUKAN
Amiral F. ENGİN
SEYHAN
D. ARIKOĞLU
S. ÇAM (M.)
K. ÇELİK
C. ORAL
Dr. K. SATIR
H. URAN (V.)
A. M. YEGENA
SİİRD
Ressam Ş. DAĞ
A. R. ESEN

SİNOB
Dr. B. KÖKDEMİR
SİVAS
Z. BAŞARA
A. N. DEMİRAĞ
H. KİTAPÇI (M.)
N. SADAK
İ. M. UĞUR
TOKAD
H. N. KEŞMİR
C. KOVALI
N. POROY
TRABZON
S. ABANOZOĞLU

H. N. BOZTEPE
D. EYİBOĞLU
URFA
H. S. COŞAR
VAN
M. BOYA
YOZGAD
C. ARAT
Z. ARKANT (Mazur)
ZONGULDAK
E. ERİŞİRGİL
H. A. KUYUCAK
H. TÜRKMEN

Teknik Ziraat ve Teknik Bahçevanlık okulları hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi
(Kanun kabul edilmiştir.)

Aza adedi : 455
Reye iştirak edenler : 239
Kabul edenler : 239
Reddedenler : 0
Müstenkifler : 0
Reye iştirak etmeyenler : 210
Münhaller : 6

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
İ. H. BALTACIOĞLU
A. ÇETİNKAYA
M. GÖNENÇ
B. TÜRKER
AĞRI
H. BAYRAK
R. R. PASİN
H. TUGAÇ
AMASYA
Z. TARHAN
A. K. YIĞITDOĞLU
ANKARA
M. AKSOLEY
Gl. N. ANILMIŞ
H. O. BEKATA
F. DALDAL

M. KAYAOĞLU
H. N. MIHÇIOĞLU
ANTALYA
N. AKSOY
Dr. G. KAHRAMAN
Dr. H. KURAL
Dr. C. TUNCA
AYDIN
Dr. H. ALATAŞ
Gl. R. ALPMAN
Dr. M. GERMEN
A. MENDERES
BALIKESİR
O. N. BURCU
P. ETÇIOĞLU
H. KARAN
H. KÜÇÜKLER
H. ONAT

F. TIRITOĞLU
Y. S. UZAY
BİLECİK
A. ESEN
Dr. M. SUNER
BİNGÖL
T. BANGUOĞLU
F. F. DÜŞÜNSEL
BİTLİS
B. OSMAN
BOLU
H. Ş. ADAL
H. C. ÇAMBEL
C. ÖZÇAĞLAR
Dr. Z. ÜLGEN
BURDUR
Ş. ENGİNERİ
Dr. A. R. YEŞİLYURT

BURSA
A. DURU
M. F. GERÇEKER
Dr. B. GÜRAN
Dr. M. T. SİMER
Gl. N. TINAZ
ÇANAKKALE
S. T. ARSAL
S. BATU
R. BULAYIRLI
ÇANKIRI
Dr. A. ARKAN
T. ONAY
M. A. RENDA
ÇORUH
A. R. EREM
M. M. KANSU

ÇORUM

H. AKDOĞAN
E. S. AKGÖL
Dr. C. ALPER
N. ATALAY
M. ÇAGIL
İ. EKER
N. KAYAALP
DENİZLİ
F. ASAL
H. GÜNVER
N. KÜÇÜKA
Dr. S. K. TOKGÖZ
DIYARBAKIR
Ş. ULUĞ

EDİRNE

M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
E. DEMİRAY
Dr. F. MEMİK
ERZİNCAN
B. K. ÇAĞLAR
A. FIRAT
A. S. İLTER
Ş. SÖKMENSÜER

ERZURUM

A. AKYÜREK
S. ALTUĞ
Gl. P. DEMİRHAN
N. ELGÜN
M. H. GÖLE
Gl. Z. SOYDEMİR

ESKİŞEHİR

Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. U. AYKURD

GAZİANTEP

Ö. A. AKSOY
Dr. M. CANBOLAT
B. KALELİ
Ş. ÖZDEMİR
M. ŞAHİN

GİRESUN

A. SAYAR
Dr. H. V. SOMYÜREK
Gl. İ. SÖKMEN
N. OSTEN

GÜMÜŞANE

Ş. ERDOĞAN

R. GÜRELİ

HATAY

Gl. E. DURUKAN
İÇEL
E. İNANKUR
Gl. Ş. TÜRSAN
İSPARTA

K. AYDAR
M. KARAAĞAÇ
H. ÖZDAMAR
K. TURAN
C. TÜZEMEN
İSTANBUL

A. K. AKYÜZ
Dr. G. ATAÇ
A. BAYINDIR
A. H. DENİZMEN
A. Ş. ESMER
F. HAMAL
Z. KARAMURSAL
H. KORTEK
Ş. A. ÖGEL
F. ÖYMEN
A. R. TARHAN
İ. H. ÜLKEMEN
İZMİR

B. ARIMAN
Dr. H. H. CURA
E. ÇINAR
S. EPİKMEN
R. KÖKEN

KARS

E. DEMİREL
C. DÜRSUNOĞLU
Gl. H. DURUDOĞAN
Dr. E. OKTAY
Z. ORHON
E. ÖZOĞUZ

KASTAMONU

A. BİNKAYA
H. ÇELEN
Dr. F. ECEVİT
Z. ORBAY
N. TAMAÇ
T. TAŞKIRAN

KAYSERİ

A. H. KALAÇ
R. ÖZSOY
M. K. ŞATIR
M. TANER

KIRKLARELİ

Z. AKIN
Korgrl. K. DOĞAN
N. A. KANSU

KIRŞEHİR

F. SELEN
İ. TURAN
KOCAELİ

R. AKCA
S. ARTEL
Dr. F. Ş. BÜRGE
R. FENMEN
S. PEK
İ. TOLON
S. YARGI

KONYA

V. BİLGİN
S. ÇUMRALI
Ş. ERGUN
A. M. GÖKER
Dr. S. IRMAK
T. F. SILAY
A. R. TÜREL
Dr. O. Ş. ULUDAĞ

KÜTAHYA

M. ERKMEN
H. PEKCAN
A. TİRİDOĞLU
V. UZGÖREN

MALATYA

N. BAYDAR
M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
M. PEKTAŞ
K. SAYIN
M. N. ZABCI

MANİSA

Korgl. A. R. ARTUN-
KAL
R. N. EDGÜER
İ. ERTEM
F. KURDOĞLU
Y. ÖZEY
H. SARHAN

MARAS

A. H. TANPINAR
MARDİN
Gl. S. DÜZGÖREN
E. ERGİN

R. ERTEN

H. MENEMENCİOĞLU
Dr. A. URAS
L. ÜLKÜMEN
MUŞ

K. KOTAN
NİĞDE

A. G. BODRURLU
B. DOLUNAY
Dr. R. F. TALAY
H. ULUSOY
ORDU

Ş. AKYAZI
Dr. V. DEMİR
Dr. Z. M. SEZER
H. ŞARLAN
H. YALMAN
RİZE

T. B. BALTA
Dr. S. A. DİLEMRE
K. KAMU

SAMSUN

N. FIRAT
S. GÖKÇÜL
N. ÖZTUZUCU
M. A. YÖRÜKER

SEYHAN

Gl. N. ELDENİZ
Ş. İŞÇEN

SİİRT

S. TUNCAY
B. TÜRKAY

SİNOB

C. ATAY
C. K. İNCEDAYI
H. ORUCOĞLU
İ. H. SEVÜK

SİVAS

İ. H. BAŞAK
M. Ş. BLEDA
Ş. GÜNALTAY
H. İŞİK
A. YURDAKUL

TEKİRDAĞ

R. APAK
E. ATAÇ
F. ÖZTRAK
E. PEKEL
N. TRAK

TOKAD
S. ÇELİKKOL
M. DEVELİ
R. ERİŞKEN
G. PEKEL
R. A. SEVENGİL
TRABZON
M. S. ANAMUR
M. AYDIN
F. A. BARUTCU

T. GÖKSEL
R. KARADENİZ
İ. YAVUZ
TUNCELİ
N. S. SILAN
H. ÜÇÖZ
URFA
K. BERKER

R. SOYER
A. K. TECER
E. TEKELİ
S. K. YETKİN
YOZGAD
M. ALPAK
Z. ARKANT
S. İÇÖZ

Y. D. KARSLIOĞLU
S. KORKMAZ
A. SUNGUR
ZONGULDAK
Ş. DEVRİN
A. GÜREL
Ş. TANSAN

[Reye iştirak etmeyenler]

AFYON KARAHİSAR
H. ÇERÇEL
Dr. A. H. SELGİL
A. TAŞKAPILI
S. YURDKORU
AMASYA
N. AKTIN
E. URAS
ANKARA
F. R. ATAY
B. BAYKAN
A. BAYTIN
R. BÖREKÇİ
A. ÇUBUKCU
M. ERİŞ
İ. İNÖNÜ (R. C.)
M. ÖKMEN
Z. YÖRÜK
ANTALYA
H. T. DAĞLIOĞLU
T. SÖKMEN
N. E. SUMER
AYDIN
N. GÖKTEPE
A. S. LEVEND
Dr. R. LEVENT
BALIKESİR
M. AKPINAR
H. ÇARIKLI
M. DEMİR (M.)
S. ÖRGEEVREN
Gl. K. ÖZALP
İ. H. UZUNÇARŞILI
BİLECİK
M. Ş. ESENDAL
K. GÜLEK

BİTLİS
M. ERTAN
BOLU
H. R. ÖYMEN
C. S. SİRİN (V.)
BURDUR
İ. N. DİLMEN
BURSA
A. AKGÜÇ
Gl. A. ATLI
R. CANTEZ (R. S. V.)
A. M. ERHAN
F. GÜVENDİREN
Dr. S. KONUK
M. B. PARS
ÇANAKKALE
H. ERGENELİ
R. N. GÜNTEKİN
A. KAMÇIL (M.)
ÇANKIRI
A. İNAN
ÇORUH
A. TÜZÜN
A. US
ÇORUM
Dr. M. CANTEKİN
DENİZLİ
Y. BAŞKAYA (M.)
Dr. H. BERKMAN
E. A. TOKAD
Dr. B. UZ
DIYARBAKIR
R. BEKİT
O. OCAK
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
Gl. K. SEVÜKTEKİN
K. SEDELE (Mazur)

EDİRNE
M. N. GÜNDÜZALP
ELAZIĞ
F. AĞRALI (V.)
F. A. AYKAÇ
H. KİŞOĞLU
S. SAĞIROĞLU
İ. YALÇIN
ERZİNCAN
F. HALFEGİL (M.)
ERZURUM
R. DİNÇ
N. DURLU
Ş. KOÇAK
ESKİŞEHİR
İ. ÖZDAMAR
E. SAZAK
GAZİANTEP
Dr. M. A. AĞAKAY
(Mazur)
C. S. BARLAS
Dr. A. MELEK
GİRESUN
M. AKKAYA (Mazur)
F. ATLI
İ. SABUNCU
A. ULUS
GÜMÜŞANE
H. P. ATAÇ
C. SELEK
E. S. TÖR
HAKKÂRİ
A. R. GÖKSİDAN
HATAY
A. Ş. DEVRİM
H. ILGAZ
B. S. KUNT

İI. SELÇUK
A. TÜRKMEN (M.)
İÇEL
Dr. M. BERKER
T. C. BERİKER
F. C. GÜVEN
R. KORALTAN
Ş. TUGAY
İSTANBUL
C. E. ARSEVEN
Gl. R. BELE
S. CİMCOZ (M.)
Dr. H. DİKER
G. B. GÖKER
İ. A. GÖVSA
Gl. K. KARABEKİR
N. MENEMENCİOĞLU
(V.)
V. SARIDAL
H. C. YALÇIN
M. E. YURDAKUL
(M.)
İZMİR
C. BAYAR
M. BİRSEL
M. E. BOZKURD
H. MENTEŞE
H. ONARAN
E. ORAN
Dr. K. ÖRS
Ş. SARACOĞLU
(B. V.)
Ş. YUNUS
H. A. YÜCEL (V.)
KARS
Ş. KARACAN
F. KÖPRÜLÜ

KASTAMONU
T. COŞKAN
H. ÇORUK
R. SALTUĞ
KAYSERİ
F. BAYSAL
S. SERİM (M.)
Ö. TAŞÇIOĞLU
N. TOKER
S. H. ÜRGÜBLÜ (V.)
KIRKLARELİ
Ş. ÖDÜL
Dr. F. UMay
KIRŞEHİR
F. ÇOBANOĞLU
Ş. TORGUT
KOCAELİ
Gl. M. BAKÜ
A. DİKMEN
İ. S. YİĞİT
KONYA
M. A. BİNAL
Gl. A. F. CEBESoy
(V.)
A. H. DİKMEN
(Mâzur)
H. KARAGÜLLE
K. OKAY
N. H. ONAT
KÜTAHYA
B. ATALAY
Dr. A. S. DELİLBASİ

S. ERTEM (M.)
S. KUTMAN
R. PEKER
Ö. B. UŞAKLI
MALATYA
E. BARKAN
M. ÖKER
Dr. C. ÖZELÇİ
H. SAĞIROĞLU
O. TANER
T. TEMELLİ (M.)
MANİSA
H. BAYUR
O. ERÇİN
Ş. R. HATİPOĞLU
(V.)
Dr. S. E. KAAATÇILAR
K. KARAOsMAN
F. USLU
MARAS
Dr. K. BAYİZİT
R. KAPLAN
H. R. TANKUT
A. YAYCIOĞLU
MARDİN
İ. F. ALPAYA (İ. A.)
MUĞLA
Orgri. İ. ÇALIŞLAR
S. GÜNEY
C. KARAMUĞLA
H. KİTABCİ (M.)
F. O. MENTEŞEOĞLU

MUŞ
H. KILIÇOĞLU (M.)
NİĞDE
H. MENÇİ
F. SOYLU
H. TEPEYRAN
ORDU
İ. ÇAMAŞ
S. S. TARCAN
M. YARIMBIYIK
RİZE
H. C. BELÜL
F. SİRMEN (V.)
A. ZİRİ
SAMSUN
H. ÇAKIR
Z. DURUKAN
Amiral F. ENGİN
SEYHAN
D. ARIKOĞLU
S. ÇAM (M.)
K. ÇELİK
C. ORAL
Dr. K. SATIR
H. URAN (V.)
A. M. YEGENA
SİRD
Ressam Ş. DAĞ
A. R. ESEN
SİNOB
Dr. B. KÖKDEMİR
SİVAS
Z. BAŞARA

A. N. DEMİRAĞ
A. ESENBEL
K. KİTAPÇI (M.)
N. SADAK
R. Ş. SİRER
İ. M. UĞUR
TEKİRDAĞ
C. UYBADIN
TOKAD
H. N. KEŞMİR
C. KOVALI
N. POROY
TRABZON
S. ABANOZOĞLU
H. N. BOZTEPE
S. DAY (V.)
D. EYİBOĞLU
H. SAKA
URFA
H. S. COŞAR
VAN
İ. ARVAS
M. BOYA
YOZGAI
C. ARAT
ZONGULDAK
E. ERİŞİRGİL
H. KARABACAK
H. A. KUYUCAK
Y. Z. ÖZENÇİ
H. TÜRKMEN
R. VARDAR

S. Sayısı : 123

Askerî şoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki 1272 sayılı kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâiyhası ve Millî Müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/51)

T. C.

Başvekkâlet

30 . V . 1943

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/2099

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Askerî şoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki 1272 sayılı kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair Millî Müdafaa vekillîğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 21 . V . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı nucebisiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Mucip sebepler lâiyhası

Ordu kıtaatının günden güne makineleşmesi ve Ordu sanayiinin mütemadiyen artması sebebiyle sanatkâr ihtiyacı da o nispette artmakta olduğundan sanatkâr memur kadrolarında da askerlik hizmetine dahil olan sanatkâr erler istihdam etmek mecburiyeti hâsıl olmaktadır.

Fabrika ve müesseselerde ücretli kadrolarda istihdam edilen sanatkâr erlere ayda otuz liraya kadar ücret verilmekte iken kıtaatın sanatkâr memur mahallerinde istihdam edilecek erlere er maaşından başka bir şey verilmemesi adalet ve maslahata hiç tevafuk etmediğinden onlara da aynı ücreti verebilmek maksadıyla 1272 numaralı kanunun ikinci maddesinin tadiliğe lüzum ve zaruret hâsıl olmuştur.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa encümeni

Esas No. 1 51

Karar No. 7

8 . V . 1943

Yüksek Reisliğe

Askerî şoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki 1272 sayılı kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesi hakkında Başvekkâletin 6/2099 sayı ve 30 . V . 1942 tarihli yazısıyla gelen ve Yüksek Reisliğin 3 . V . 1943 tarih ve 1/51 sayılı ile encümeni-

mize havale edilen kanun lâiyhası ve mucip sebepleri Millî Müdafaa ve Maliye vekillikle rinin salâhiyetli memurları hazır olarak encümenimizde incelendi.

1272 sayılı kanun ancak Askerî fabrikalar ve müesseselerdeki ücretli veya yevmiyeli sivil

müstahdemler yerine kullanılan sanatkâr erleri istihdaf etmektedir. Halbuki Ordu birliklerinin gün geçtikçe makineleşmesi yüzünden bundan böyle birliklerde dahi sanatkârlara olan ihtiyaç artmaktadır. Sanatkâr temini hususundaki zorluk dolayısıyla bu hizmetler için dahi Orduya askerî vazifelerini yapmak üzere giren sanatkâr erlerden istifade zarureti hâsıl olmaktadır. Bu gibi sanatkâr erler ise, hizmetin zorluğu yüzünden veyahut müesseselerde çalışan emsallerini görerek fazla bir nimet ve imtiyaz temin edilmeyince sanatlarını saklamaktadırlar. Binaenaleyh, müesseselerde ve fabrikalarda olduğu misillâ Ordu birliklerinde dahi sanatkâr sivil müstahdemler yerinde kullanılacak erlere ayda 30 lirayı geçmemek üzere ücret veya yevmiye verilmesi hususunda Millî Müdafaa vekâletinin teklifi encümenimizce dahi çok yerinde ve tasarruflu görülmüştür.

Ancak, tatbikatta tereddüde mahal kalmamak ve kanunda bahsedilen (Askerî fabrikalar) dan maksadın Millî Müdafaa vekâletinin bilûmum kara, deniz ve hava askerî fabrikaları olduğunu ve (Askerî sanatkâr memurlar mahalleri) tâbirinin de tasdik olunan kadrolarına göre bütün orduya şâmil bulunduğunu tebarüz ettirmek maksadıyla Encümenince lâyiha da bazı ibare tashihleri yapılmış ve kendilerine ücret verilecek olan bu erlerin ehliyeti, M. M. Vekillîğinin salâhiyetli kılacağı makamlarca tasdik edilmiş olması keyfiyeti metinde tasrih edilmiştir.

1272 sayılı kanunun ana maddesi olan işbu

ikinci madde böylece yeniden tedvin edilince geriye buna müteferri diğer iki kısa madde kalıyor, ki bunları yeni kanunda aynen yazarak ve metinde kullanılan ve sonra, yine kanunla değiştirilen eski tâbirleri değiştirmek suretiyle tezadı kaldırmak için kanunun tamamını değiştirip 1272 sayılı kanunu mülga addeylemek Encümenince pratik telâkki edilmiş ve böylece kanunun teaddüt eylemesi mahzuru kaldırılarak Hükümetin de muvafakatiyle tadil yerine yeni kanun yapılmak kararı verilmiştir.

Böylece Encümenimizce yeniden tanzim edilen kanun lâyihası işbu mazbataya bağlı olarak havalesi mucibince Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

M. M. En. Reisi	M. M.	Kâtip
Sinob	Tekirdağ	Konya
C. K. İncedayı	R. Apak	V. Bilgin
Ağrı	Bursa	Bursa
H. Tuğaç	Gl. A. Atlı	Gl. N. Tınaz
Çankırı	Çorum	Diyarbakır
Dr. A. Arkan	E. Ş. Akgöl	Gl. K. Sevüktekin
Edirne	Elâzığ	Erzincan
M. E. Ağaoğulları	H. Kızıoğlu	Ş. Sökmensüer
Erzurum	Gazianteb	İsparta
A. Akyürek	Dr. M. Canbolat	C. Tüzemen
Kars		Kırklareli
Gl. H. Durudoğan		Korgl. K. Doğan
Kocaeli		Muğla
Gl. M. Baklı		S. Güney
Siird		Tokad
B. Türkay		S. Çelikkol

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/51
Karar No. 74

14. VII. 1943

Yüksek Reisliğe

Askerî şoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki 1272 sayılı kanunun ikinci maddesinin değiştirilmesine dair Başvekâletin 6/2099 sayılı ve 30 Mayıs 1942 tarihli tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan ve Yüksek Reisliğin 1/51 sayılı ve 3 Mayıs 1943

tarihli derkenariyle Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve Millî Müdafaa encümeni mazbatasını Maliye ve Millî Müdafaa vekillikleri mümessilleri hazır oldukları halde müzakere edildi.

Askerî kadrolarda mevcut sivil müstahdem-

lerle sivil şoförler yerinde kullanılan erlere ücret ve yevmiye verilmesi 1272 ve 17 Mayıs 1928 tarihli kanunla kabul edilmiş olduğu halde askerî sanatkâr memurlar yerinde kullanılan erlere böyle bir ücret verilmemesi, sivil hayatta sanatkâr olan erlerin, silâh altına celbedildikleri zaman bu vaziyetlerini gizlemelerini mücip olmakta ve bu da kâfi derecede askerî sanatkâr memur bulunmayan birliklerde sanatkâr erlerden istifade edilmesi imkânlarını azaltmakta ve hariçten sivil sanatkârlar aranmasını icabettirmektedir.

Askerî kadrolarda mevcut sivil müstahdemler ve şoförler yerlerinde kullanılan erlere, ücret ve yevmiye verilirken, aynı tarzda askerî sanatkâr memurlar yerinde kullanılacak olanlara ücret verilmemesi madelete uygun bulunmadığı gibi bundan hizmet de müteessir olmakta bulunduğundan bu kabil erlere dahi diğer emsalleri derecesinde ücret veya yevmiye verilmesi maksadiyle 1272 sayılı kanunun ikinci maddesinin tadili cihetine gidildiği anlaşılmış ve lâyiha Encümenimizce de muvafık görülmüştür.

1272 sayılı kanunun üç, dört maddeden ibaret bulunması ve tedvin edildiği zamana nazaran askerî kadro vaziyetlerinin değişmiş bulunması dolayısıyla bu kanunun en esaslı hükmü ihtiva eden ikinci maddesi tadil edilip diğerlerinin olduğu gibi bırakılması kanundaki tâbirler arasında tahalüfü ve kanunların lüzumsuz yere çoğalmasını intaç edeceğini nazarı itibara alan Millî Müdafaa encümeni, 1272 sayılı kanunun diğer maddelerinin de yeni lâyihaya alınarak, mezkûr kanunun ortadan kaldırılmasını muvafık bulmuş ve Encümenimiz de bu noktai nazara iştirak etmiştir.

Bu esaslar dairesinde yeniden kaleme alınan lâyihada Encümenimizce yapılan değişiklikler de aşağıda arz edilmiştir:

1. — 1272 sayılı kanun tamamen ilga edilmekte ve yerine yeni lâyiha kaim olmakta bulunduğundan lâyihaın unvanında Millî Müdafaa encümenince konulan (1272 sayılı kanunu değiştiren) ibaresine lüzum olmadığı gibi, lâyiha alelhlâk askerî şoför ve sanatkârlara ücret verilmesine dair olmayıp muayyen kadrolarda istihdam edilecek olan erlere taallük ettiğinden lâyihaın unvanı bu maksadı ifade

edecek şekilde değiştirilmiştir.

2. — lâyihaın sivil şoförler yerinde kullanılacak erlere ait birinci maddesinde Millî Müdafaa kadrosunda denildiği halde sivil müstahdemler ve askerî sanatkâr memurlar yerlerinde kullanılacak erlere ait ikinci maddesinde (Millî Müdafaa vekillığının kara, deniz, hava askerî fabrikaları ile Harita umum müdürlüğü kadrolarında) tâbiri kullanılmıştır. İki maddede ayrı ayrı tâbirler kullanılması zihinleri şaşırtaacak ve aynı kadroları kasteden her iki maddeye başka başka mânalar atfedilmesini mücip olacak mahiyette bulunduğu gibi, Millî Müdafaa vekillığının kara, deniz, hava askerî fabrikalar ve harita kadrolarından ayrı bir de ordu kadrosu mevcut olmayıp ordu birlikleri dahi arzulanan kadrolar meyanına dâhil bulunduğundan ikinci maddede bu tâbirlere ilâveten bir de (Ordunun askerî sanatkâr memurları) suretinde bir ibare konulması bir kat daha tereddüdü celbedeceği tabii görüldüğünden, her iki maddenin aynı mealde olmasını temin edecek ve gerek Millî Müdafaa vekillığının merkez teşkilâtında ve müesseselerinde gerekse ordu birliklerinde, sivil şoför, sivil müstahdem ve askerî sanatkâr memur kadrolarında kullanılacak erlerin kâffesine şâmil olacak şekilde birinci ve ikinci maddeler yeniden yazılmıştır.

3. — 1272 sayılı kanundan aynen alınmış olan Millî müdafaa encümenin 3 ncu maddesi, bu suretle istihdam olunan erlerin işe, ilbas ve sair hususlarının diğer erler gibi temin olunacağına dairdir. Silâh altında bulunan erler işe, ilbas ve saire gibi hususlarda yekdiğerinden farklı bir vaziyette olmayıp elde bulunan lâyiha erlerden muayyen bazı kadrolarda kullanılacak olanlara, ilâveten verilecek ücret veya yevmiyeye taallük etmekte ve bunlara sanatlarını iera dolayısıyla bu kanun hükmüne tevfikan ücret veya yevmiye verilmesi askerlik vaziyetlerinde bundan mütevellit haklarında ve mecburiyetlerinde bir değişiklik husule getirmemektedir. Bu itibarla bu kabil erlerin işe, ilbas ve saire gibi hususlarda, emsallerinden farklı bir muameleye tabi tutulmaları ve hususi kanunlar da tanınmış olan işe, ilbas, teçhiz gibi haklardan mahrum edilerek bunların temini kendi uhdelelerine tahmil edilmesi gibi bir mülâhaza vârit görülemeyeceğinden tabii olan bu vaziyetin kanunda ayrıca zikir ve tasrihine lüzum bulun-

madrği neticesine varılarak üçüncü madde lâ-yihadan çıkarılmıştır.

Diğer maddelerde yapılan değişiklik kelime tashihlerinden ibaret olduğundan ayrıca izaha lüzum göstermemektedir.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Bu M. M.	Kâtip
Çorum	Aydın	İstanbul
İ. Eker	Gl. R. Alpman	F. Öymen
Amasya	Antalya	Bitlis
A. K. Yiğitoğlu	N. E. Sumer	B. Osma

Çanakkale
S. T. Arsal
Edirne
M. N. Gündüzalp
İstanbul
İ. H. Ülkmen
Manisa
F. Kurdoğlu
Yozgad
S. İçön
Zonguldak
H. A. Kuyucak

Diyarbakır	Diyarbakır
R. Bekit	Ş. Utuğ
Hatay	İstanbul
H. Selçuk	H. Kortel
İzmir	Konya
M. Mirsel	Dr. S. İrmak
Mardin	Tokad
R. Erten	R. A. Sevengil
Yozgad	Zonguldak
A. Sungur	E. Erişirgil

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Askerî şoför ve sanatkârlara ve-rilecek ücret ve yevmiyeler hak-kındaki 1272 numaralı kanunun 2 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 1272 numaralı kanunun ikinci maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir:

(Millî Müdafaa vekâleti Kara, Deniz, Hava ve Askerî fabrikalar ve Harita kadrolarına dahil sivil müstahdemler ve askerî sanatkâr memurlar mahallinde istihdam olunacak sanatkâr erata kadrolarında muayyen ücret veya yevmiyenin âzami nısfı kadar ücret verilebilir. Ancak bu miktar ayda otuz lirayı tecavüz edemez. Bunlardan maaş sanatkâr memurların yerinde istihdam edileceklerin ücretleri maaş tertibinden verilir.)

MİLLÎ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Askerî şoför ve sanatkârlara ve-rilecek ücret ve yevmiyeler hak-kında 1272 sayılı kanunu değiştiren kanun lâyihası

MADDE 1. — Millî Müdafaa kadrosuna dahil olan ücretli sivil şoförler yerine kullanılacak şoför erlere ayda maktuan ve âzami 30 lira ücret verilir.

MADDE 2. — Millî Müdafaa vekilliğinin Kara, Deniz, Hava, Askerî fabrikalarıyla Harita umum müdürlüğü kadrolarına dahil sivil müstahdemler ve ordunun askerî sanatkâr memurları mahallerinde kullanılacak

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî Müdafaa vekilliği kadrolarına dahil sivil müstahdemler ve askerî sanatkâr memurlar yerinde kullanılacak şoför ve sanatkâr erlere verilecek ücret ve yevmiyeler hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Millî Müdafaa vekilliği Kara, Deniz, Hava, Askerî fabrikalar ve Harita kadrolarına dahil ücretli sivil şoförler yerinde kullanılacak şoför erlere ayda 30 lirayı geçmemek üzere ücret verilebilir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı kadrolara dahil sivil müstahdemler ve askerî sanatkâr memurlar yerlerinde kullanılacak ve Millî Müdafaa vekilliğinin salâhiyetli kılacağı makamlarca ehliyetleri tasdik

Ha.

M. M. E.

B. H.

Millî Müdafaa vekilliğinin selâhiyetli kılacağı makamlarca ehliyeti tasdik olunacak sanatkâr erata kadrolarında muayyen ücret veya yevmiyenin en çok yarısı kadar ücret verilebilir. Ancak bu miktar ayda 30 lirayı geçemez. Bunlardan maaşlı sanatkâr memurların yerinde istihdam edileceklerin ücretleri maaş tertibinden yerilir.

MADDE 3. — Birinci ve ikinci maddelerde zikredilen çoför ve sanatkâr erlerin işe, ilbas ve sair hususları diğer erat misillü temin olunur.

MADDE 4. — 1272 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri yürütür.

olunacak sanatkâr erlere ayda otuz lirayı geçmemek üzere kadrolarında yazılı ücret veya yevmiyenin yarısına kadar ücret veya yevmiye verilebilir.

Maaşlı sanatkâr memurlar yerinde kullanılacak erlerin ücretleri maaş tertibinden ödenir.

MADDE 3. — Askerî çoför ve sanatkârlara verilecek ücret ve yevmiyeler hakkındaki 17 Mayıs 1923 tarih ve 1272 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden mer'îdir.

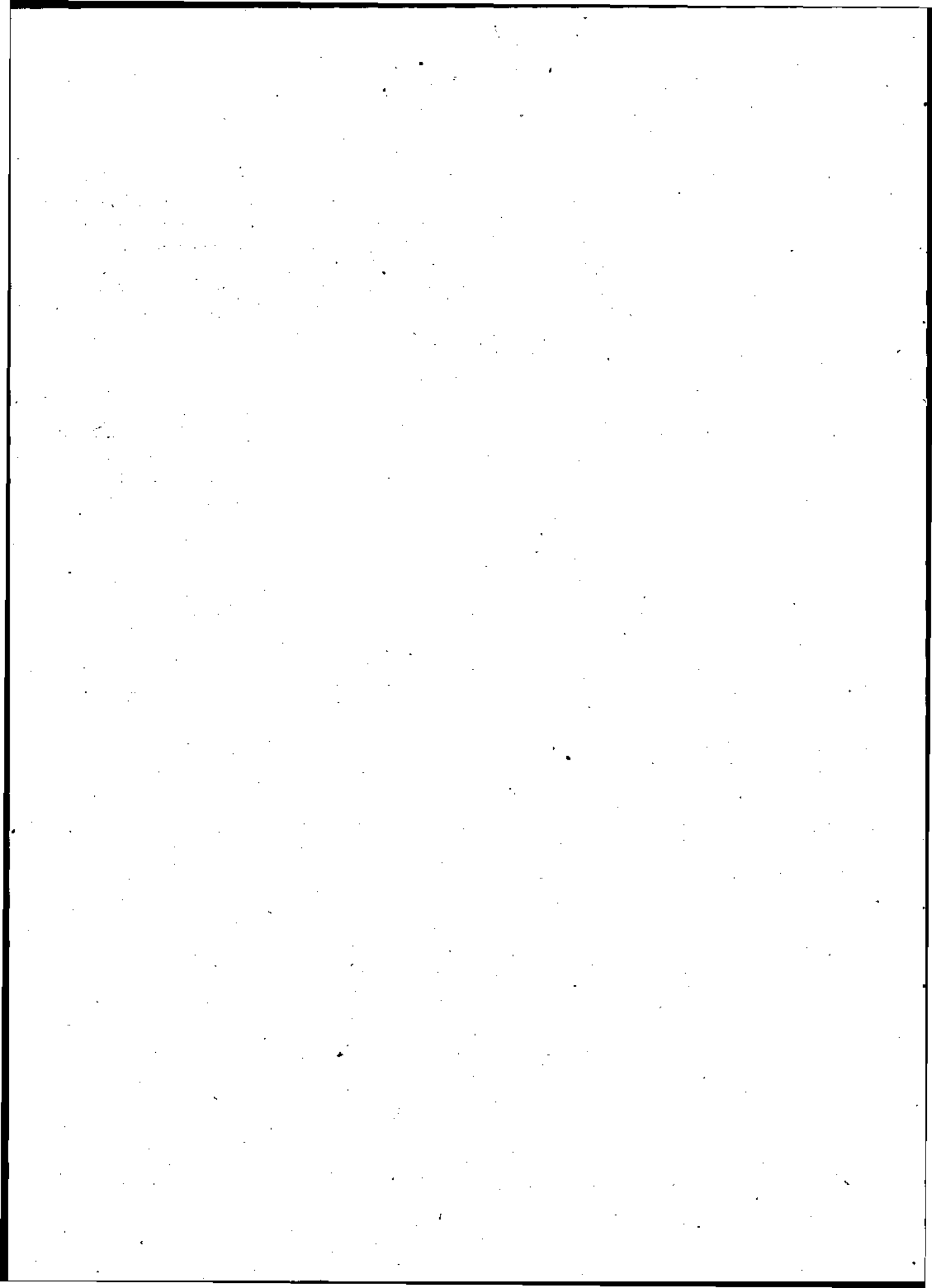
MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

23. V. 1943

Bş. V.	Ad. V.
Dr. R. Saydam	H. Monemencioğlu
M. M. V.	Da. V.
A. B. Artunkal	Dr. A. Tüser
Ha. V.	Ma. V.
Ş. Saracoğlu	F. Ağralı
Mi. V.	Na. V.
Yücel	A. F. Cebesoy
İk. V.	S. İ. M.
S. Day	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
B. Karadeniz	M. Erkmen
Mh. V.	Tl. V.
F. Engin	M. Ökmen

S. Sayısı : 124

Inekhanelere-2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkında kanun lâyihası ve Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/116)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/2153

24 . VI . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reislğine

Inekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkında Ziraat vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 21 . VI . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler

Sığırlarımızın milli ziraat, beslenme ve endüstri ihtiyaçlarımızı en iyi bir şekilde karşılayabilmeleri ve dış pazarlarda iyi alıcı temin edilebilmesi için süt, et ve deri verimleriyle vasıflarının yükseltilmesini, çeki kuvvetlerinin arttırılmasını ve sayılarının çoğaltılmasını amaçlayan ıslah ve yetiştirme çalışmalarında lüzumlu olan daha kuvvetli ve daha verimli erkek ve dişi damızlıkları yetiştirmek üzere vekilligimizce umumî muvazene tahsisatıyile idare edilen inekhaneler kurulmuş bulunmaktadır.

Bugün mevcudu dört milyonu bulan ineklerimizin yüksek verimli ve yüksek vasıflı boğa ihtiyacı 30 baş ineğe bir baş boğa hesabıyile 134 000 baştır. Bu esas damızlık kadroları temin edildiği takdirde yılda en az % 10 ölüm ve damızlıktan çıkarma karşılığı olarak her yıl muntazaman 13 400 baş boğanın yetiştirilerek köylere verilmesi lâzımgelmektedir.

Bu kadar yüksek miktarda damızlıkların yalnız Devlet eliyle yetiştirilmesi çok geniş teşkilâta ve büyük masraflara lüzum göstereceğinden bu büyük işin memleketimizin teşkilâtına ve hayvan yetiştirme bünyesine uygun bir şekilde düzenlenerek Devletin bu ihtiyacın beşte biri nispetinde olan 2 600 baş elit damızlığı yetiştirmesi uygun görülmektedir.

Hayvan yetiştirme müesseselerinde her yıl % 80 doğum ve % 10 doğumdan sonra ölüm ve damızlık vasfını haiz olmayanlar ve % 50 erkek ve dişilik hesabıyile 100 inekten ancak 35 baş damızlık boğa yetiştirilebileceğinden Devlet müesseselerinden her yıl 2 600 baş elit boğa verilebilmesi için 7650 baş inek bulundurulması lüzumlu bulunmaktadır.

Buna karşılık hâlen kuruluş halinde bulunan 4 inekhanemizde 490 baş ve dört haramızda da yine 487 baş olmak üzere 977 baş inek vardır. Haralar hariç 6000 baş ineğin yetiştirilmesi için 14 aded inekhanenin kurulması icabetmektedir.

Vekilligimize bağlı fidan ve tohum yetiştirme müesseselerimizde bu gibi üretme vasıtalarına olan geniş ihtiyacımızı karşılamak üzere 1934 yılındanberi 2654 numaralı kanun hükümlerine göre tatbik edilmekte olan işler sermaye usulünden istifade edilerek bu müesseselerimiz bütçeye yük olmadan günden güne inkişaf etmektedir.

Inekhanelerimizden de tesisat ve damızlıkları tamamlanmış olanların ıslah kısımlarının üret-

me kısımlarından ayrılarak üretim kısımlarının umumî muvazeneden karşılanan işletme masraflarının mütedavil sermaye olarak verilmesi ileri yıllarda bu suretle bütçede tasarruf edilerek tahsisat ile bu gibi müesseselerin sayılarının arttırılması ve dolayısıyla damızlık yetiştirme işinin genişletilmesi imkânları elde edilecektir.

Bu esasa göre hazırlanan kanun lâyihasının ilişik olarak sunulduğunu saygı ile arz ederim.

Ziraat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Ziraat encümeni
Esas No. 1/116
Karar No. 4

2 . VII . 1943

Yüksek Reislige

İnekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkında Ziraat vekilliğine hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 21 . VI . 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Veteriner Umum müdürü ve mütehasısı hazır buldukları halde okundu ve görüşüldü.

Sığırlarımızın memleket ziraatindeki önemi malumdur. Toprağın işlenmesinde bugünün başlıca iş görücüsü öküzdür.

Bunların her gün yükselen bakım masraflarına göre yaptıkları iş çok vakit emeği karşılayamamaktadır. Çünkü vasıflarını kaybetmişler ıslaha muhtaçtırlar.

Sığırlarımızın süt, et ve deri verimleriyle çeki kuvvetlerinin arttırılması hususunda kurulmuş ve kurulacak inekhanelerin görecekleri işler çok büyüktür.

Sığırlarımızın ıslahı yolunda müsbet netice veren fakat sayılarının azlığından ihtiyacı kar-

şılayamıyan bu müesseselerin biran evvel memleketin muhtelif noktalarında kurulması ve her çeşit kolaylıklardan faydalanmaları en evvel gözönünde bulundurulacak ve memleket iktisadiyatıyla ilgili hususlardandır.

Bir çok müesseselerde tatbik edilmekte olan mütedavil sermaye kanunundan inekhanelerin de geniş ölçüde faydalanmalarını çok yerinde gören encümenimiz lâyihayı olduğu gibi kabul etmiştir.

Havalelerine göre Bütçe encümenine gönderilmek üzere Yüksek Reislige sunulur.

Ziraat En. Reisi	M. M.	Kâtip
İzmir	Manisa	Çanakkale
R. Köken	Y. Özey	S. Batu
Afyon K.	Bursa	Kırklareli
Dr. A. H. Selçül	A. Duru	Z. Akın
Kırşehir	Konya	Mardin
I. Turan	S. Çumralı	L. Ülkümen
Niğde	Süird	Zonguldak
R. Dolunay	A. E. Esen	H. Türkmen

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/116
Karar No. 72

15 . VII . 1943

Yüksek Reislige

İnekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkında Ziraat vekilliğine hazırlanan ve Başvekâletin

24 haziran 1943 tarih ve 6/2153 sayılı tezkereyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Ziraat en-

cümeni mazbatasıyla birlikte ve Maliye ve Ziraat vekilliklerinin salâhiyetli memurları hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Memlekette sığır cinsinin ıslahı için Ziraat vekilliğine alınmış tedbirlerin genişletilmesi ve bugün dahi çiftçinin başlıca vastasını teşkil eden öküz neslinin iyileştirilmesi maksadını bütçeye yük olmaksızın ve teşekkülleri mütedavil sermaye ile teşhiz suretiyle sağlamak Encümenimizce de yerinde görülmüştür. Kurulmuş bulunan dört inekhaneye tahsisi istenilen ellişer bin lira mütedavil sermayeyi peyderpey tamamlamağa Ziraat vekâleti bütçesi müsait olduğuna göre lâyihanın yazılışında «açılmış ve açılacak» yerine «kurulmuş ve kurulacak» yolunda bir tashihle kabulü uygun bulunmuştur.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Bu. M. M.	Kâtip
Çorum	Konya	İstanbul
<i>İ. Eker</i>	<i>Dr. S. İrmak</i>	<i>F. Üymen</i>
Antalya	Aydın	Balıkesir
<i>N. E. Sumer</i>	<i>Gl. E. Alpman</i>	<i>S. Örgüevren</i>
Bitlis	Bursa	Çanakkale
<i>B. Osmu</i>	<i>Dr. S. Konuk</i>	<i>S. T. Arsal</i>
Diyarbakır	Edirne	Giresun
<i>R. Bekit</i>	<i>M. N. Gündüzalp</i>	<i>A. Sayar</i>
İstanbul	İstanbul	Manisa
<i>H. Kortel</i>	<i>İ. H. Ülkmen</i>	<i>F. Kurdoğlu</i>
Mardin	Yozgad	Zonguldak
<i>R. Erten</i>	<i>A. Sungur</i>	<i>H. A. Kuyucak</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Inekhanelere 2654 numaralı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Sığır yetiştirme işleri için açılmış ve açılacak inekhanelerden her birine en çok 50 000 liraya kadar mütedavil sermaye verilir. Bu sermayeler 2654 numaralı kanun hükümlerine göre idare olunur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini yerine getirmeğe Ziraat ve Maliye vekilleri memurdur.

21 . VI . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>A. R. Türel</i>	<i>A. R. Artunkal</i>
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
	<i>N. Menemencioğlu</i>	<i>R. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
<i>Yücel</i>	<i>S. Day</i>	<i>F. Sirmen</i>
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
<i>Dr. H. Alataş</i>	<i>S. H. Ürgüblü</i>	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Mü. V.		Ti V.
<i>A. F. Cebesoy</i>		<i>C. S. Siren.</i>

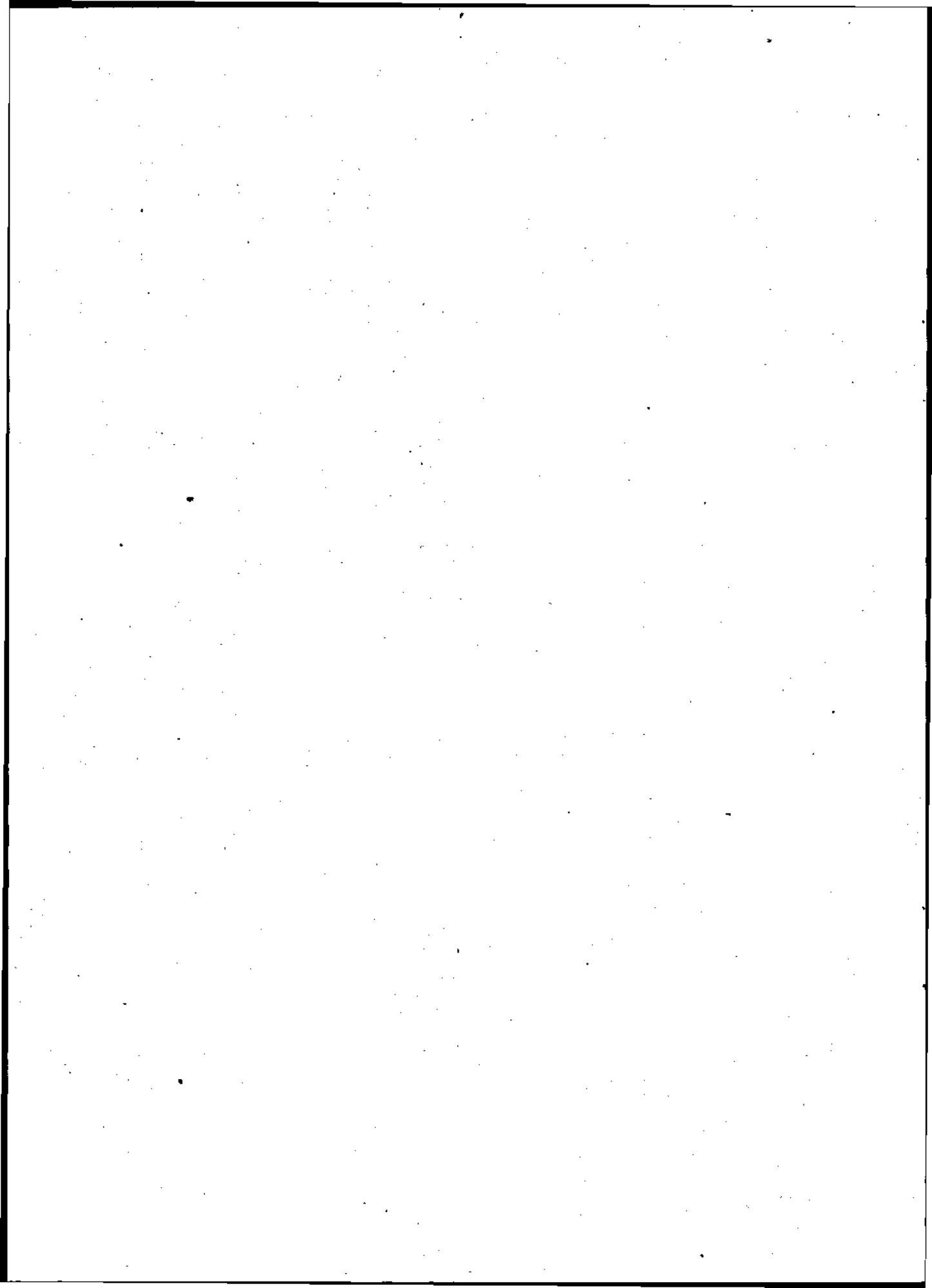
BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Inekhanelere 2654 sayılı kanun hükümlerine göre mütedavil sermaye verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Sığır yetiştirme işleri için kurulmuş ve kurulacak inekhanelerden her birine en çok 50 000 liraya kadar mütedavil sermaye verilir. Bu sermayeler 2654 sayılı kanun hükümlerine göre idare olunur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat vekilleri memurdur.

Maraş mebusu Rasih Kaplan'ın, Askerlik kanununun 35 nci maddesinin (C) bendine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifi ve Millî Müdataa encümeni mazbatası (2/17)

Büyük Millet Meclisi Yüksək Reisliğine

1111 numaralı Askerlik mükellefiyeti kanununun 35 nci maddesi (C) bendinden askerlik çağında bulunan okurlardan iki sene üst üste sınıfta kalanların askere alınacakları yazılıdır. Maarif vekâletince tatbik olunan imtihan talimatnamesinde askerlik çağına girmiyen okurlardan iki sene birbiri üstüne sınıfta kalanlara bir sene daha hususi bir lisede okumak ve sene sonunda bulunduğu sınıfın bütün derslerinden imtihan vererek muvaffak olduğu takdirde tahsiline devam imkânı bahşedilmektedir.

Halbuki askerlik çağında olan talebe adı geçen kanunun sarîh maddesi karşısında bu imkândan istifade edememektedir.

Asgari 8 âzami 10 - 11 sene tahsile devam edipte nasılsa bir sınıfta iki sene kalan okurların bütün gençlik hayatı ve meslek seçme çağı mektepte geçtiği için bu yaştan sonra yeni bir meslek veya sanat seçerek o sahada çalışıp verimli olmalarına imkân kalmamakta ve bundan cemiyet zarar görmektedir. Bu kabîl okurlara da son bir deneme senesi verilmesini Türk gençliğinin yetişmesi bakımından faydalı görmekteyim. Çünkü verilecek bu bir sene ile bir taraftan velilerin senelere yaptıkları masraf ve emeğin heder olması önlenerek diğer taraftan Maarif vekâletinin uzun seneler yaptığı tecrübelerden sonra imtihan talimatnamesine iki sene üst üste kalan talebeye bir sene daha okumak imkânını veren bir hüküm koymasındaki mâna ve hikmetin daha geniş bir sahada tahakkukuna imkân verilmiş olacak ve nihayet askerî bakımdan bir zarar tevhit etmeden bir çok Türk gencinin son bir denemesi yapılarak bu devrede de inkişaf ve tezahur edecek kabiliyet ve istidatlardan istifade edilmek imkânları sağlanmış olacaktır.

Bu mucîp sebeplerle 1111 numaralı Askerlik mükellefiyeti kanununun 35 nci maddesi (C) bendine ek olarak bir fıkra ilâvesini teklif etmeği muvafık buldum.

İşbu teklifimin müstaceliyetle müzakeresini arz ve rica ederim.

5. VII. 1943

Maraş mebusu

R. Kaplan

MARAS MEBUSU RASİH KAPLAN'IN TEKLİFİ

1111 numaralı Askerlik mükellefiyeti kanununun 35 nci maddesinin C bendine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifidir

MADDE 1. — Askerlik mükellefiyeti kanununun 35 nci maddesinin C bendine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir.

Okullarda tahsilde bulunupta askerlik çağına gelmiş olan okurlardan iki sene üst üste sınıf geçemiyenlere bir sene daha okumak hak-

kı verilmiştir. Sene sonunda bu sınıf derslerinden imtihan vererek muvaffak oldukları takdirde tahsile devam ederler ve askerlikleri tecil edilir.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanun hük-

mü 1942 - 1943 senesi ders okurlarına da şâ-
mildir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden

muteberdir.

MADDE 3. — İşbu kanunun icrasına Maarif ve Millî Müdafaa vekilleri memurdur.

Millî Müdafaa encümeni masbatası

T. B. M. M.

M. M. Encümeni

Esas No. 2/17

Karar No. 17

15. VII. 1943

Yüksek Reisiğe

Maraş mebusu Rasih Kaplan'ın, askerlik çağında bulunan okurlardan iki yıl üst üste sınıfta kalanların da bir yıl daha askerliklerinin tecili suretiyle aynı sınıfta üçüncü seneyi de geçirmelerine imkân verilmesi hakkındaki kanun lâiyhası Millî Müdafaa vekâletinin salâhiyetli mümessili ve Maarif vekilinin huzuriyle Encümenimizde incelendi.

Bu hususta tebarüz eden fikirler şunlardır:

A) Millî Müdafaa vekâletinin mümessili : Askerlik mükellefiyeti kanununun tahsil gençliğine yüksek tahsili bitirince, âzami olarak yirmi dokuz yaşına kadar imkân bıraktığı, vekâlet vâkıa gençliğin tahsile devam edebilmesi imkânlarını sağlamak için yardım taraftarı ise de ancak, bu üç defa sınıfta kalma müsamahası şâyet kabul edilirse bunu orta ve lise sınıflarının herbirine değil yalnız lisenin son sınıfına hasretmek muvafık olacağı mütalâasında bulunmuştur.

B) Maarif vekili : Orta ve liselerde muayyen sınıfta iki yıldan fazla kalanlara talimatı mucibince yapılmakta olan bu müsamahanın esasen daimî kalmasına taraftar olmadığını, vekâletin bunu, gelecekte Maarif şûrasının yeni bir kararı ile değiştirecek bir sınıfta iki yıldan fazla kalan okurların tahsile devamlarını men yoluna gitmek mütalâasında bulunduğu şâyet bu hüküm vazedilirse o zaman bunun da beraber kalacağını bildirdi. Bundan başka kanun lâiyhasında teklif edilen şeklin ve ifadenin yalnız orta ve liselere ait olmayıp yüksek okulları da ihtiva etmek suretiyle umumileştğini vekâletin bunu kabule taraftar olduğunu ve eğer Orta ve Liselerin her sınıfında üç kere sınıf geçemiyen okurlara böyle bir müsamaha yapı-

lırsa o zaman da orta tahsil müddetinin pek ziyade uzatılmış olacağını bunun hiç olmazsa orta ve lise tahsili müddetince herhangi bir sınıfta ve bir defaya hasredilmesini bildirdi.

C) Kanun lâiyhasını teklif eden Rasih Kaplan; teklifinde Orta ve Liseleri kasdettiğini ve yalnız bir sınıfta ve bir defaya mahsus olmak cihetine muvafakat edeceğini ve buna göre tashihler yapılabileceğini bildirdi ve okullarımızda sınıflar çok kalabalık olduğundan öğretmenlerin talebeyi tanımak fırsatını bulmaksızın kanaatlerini izhar etmek zaruretiyle yanlış hükümlere varabileceklerini binaenaleyh bu teklif ile bu yüzden mağdur olabilecek gençleri memleket hesabına kurtarmak fikrinde bulunduğu mütalâasını ilâve etti.

D) Millî Müdafaa encümeninde tebarüz eden kanaat şudur :

1. Bazı gençlerin bîlhassa içinde bulunduğumuz fevkalâde haller gibi durumlarda askerliklerini geriye bıraktırmak için bu yeni hükümden istifadeye kalkışmaları imkânı vardır. O halde bu kanun ile gençliğin askerliklerini geciktirmek temayüllerini desteklemiş oluruz. Bu ahlâk bakımından tehlikelidir.

2. Türkiye bir inkılâp memleketidir. Diğer her memleketten ziyade yüksek vasıflı bir gençlik yetiştirmeğe itina etmek gerektir. Bir sınıfta iki yıldan fazla kalabilmek gibi bir zihniyet yaratmak tahsil inzibatını gevşetmek ve tembelliği teşvik etmek olur.

3. İki defadan fazla sınıfta kalan bir genç, yüksek tahsile devama teşvik etmek faydasızdır. Bu derece gevşek bir talebe kurtarılacak bir kıymet sayılamayacağından bir sınıfta iki sene döndükten sonra kendisiyle Maarifimizin ilgisiz-

nin kesilmesi lâzımdır.

4. Askerî orta okullarla, liselerin birinci sınıflarında yalnız bir defa kalanlarla diğer sınıflarında iki defa kalanların derhal alâkası kesilmekte ve askerlik çağında olanlar askerlik vazifelerini yapmak üzere kıtalara sevkedilmektedir. Sivil okulların okurlarına bu derece müstesna bir muamele yapmak doğru değildir.

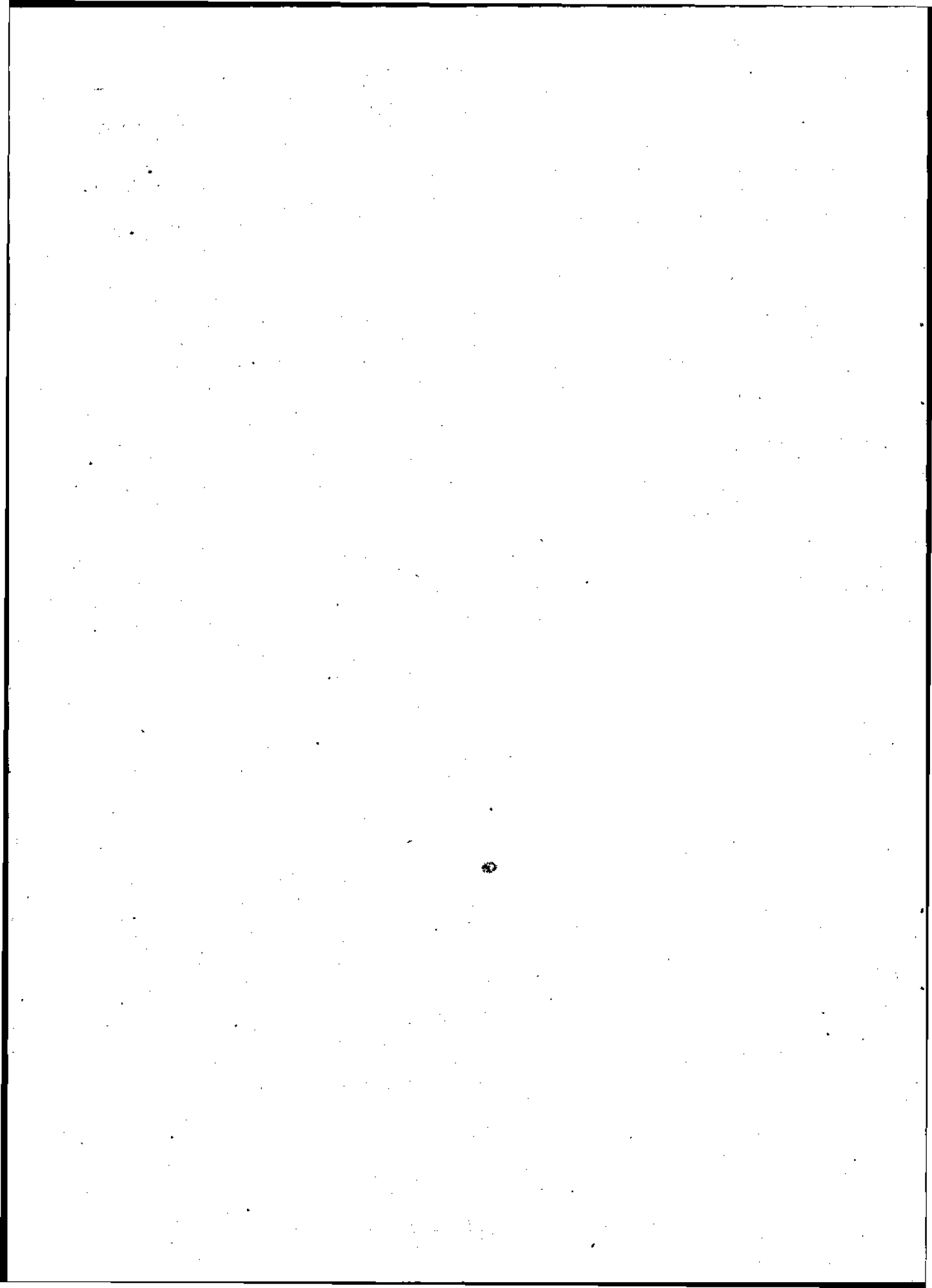
İşte yukarıda arzedilen mülâhaza ve kanaatlere dayanan Millî Müdafaa encümeni teklif edilen bu kanun lâyihasını ittifakla reddetmiştir. Müzakerelerden sonra her iki vekâlet mümessili de Encümenin tezahür eden bu fikrine katılmıştır.

Ayrıca Encümenimiz, aynı sınıfta iki yıldan fazla kalanlara Maarif vekilligince belge vermek suretiyle bir sene daha aynı sınıf için tahsil ve imtihan hakkı verilmesi hususuna da ittifakla muhalif bulunmuş ve bu usul ve müsaadenin biran önce kaldırılması hususunun sağlanması dileğinde

bulunmuştur.

Umumî Heyete arz edilmek üzere Yüksek Reisiğe sunulmuştur.

M. M. En. Rs.	M. M.	Kâtip
Sinob	Tekirdağ	Konya
C. K. Inceday	R. Apak	V. Bügin
Ağrı	Bursa	Çankırı
H. Tuğaç	Gl. N. Tınaz	Dr. A. Arkan
Edirne	Edirne	Elâzığ
M. E. Ağaoğulları	F. Balkan	H. Kışoğlu
Erzincan	Erzurum	Gaziantep
Ş. Sökmensüer	A. Akyürek	Dr. M. Canbolat
İsparta	Kars	Kırklareli
C. Tüzemen	Gl. H. Durudoğan	Korgl. K. Doğan
Kırşehir	Kocaeli	Mardin
F. Selen	Gl. M. Bakû	Dr. A. Uras
Muğla		Tokad
S. Günay		S. Çelikkol

Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları hakkında kanun lâyihası ve Ziraat, Maarif ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/127)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı: 6/2247

5 . VII . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Teknik Ziraat ve Teknik Bahçe okulları hakkında Ziraat vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 3 . VII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Teknik Ziraat ve Teknik Bahçe okulları kanun lâyihasının mucip sebepleri

Zirai bünyemizin çabucak değiştirilip kuvvetlendirilmesi için zirai istihsal yapan ve millî gelirin en büyük parçasını yaratan köylülerimizi geri iş tekniğinden elverişsiz işletme metotlarından kurtarmak ve ileri istihsal tekniğine ve teknik meslek bilgilerini Türk köyüne sokmak zarureti vardır. Bunun tek yolu da köylü çocuklarını müspet ilme dayanan ve onlarda aratıcı ve ilerletici ruh yaratan teknik meslek bilgisi ile cihazlandırmaktır.

Fakat şu anda bu maksadı temin edebilecek vasıtalarından mahrum bulunuyoruz. Filhakika bugüne kadar köylerimize «Teknik meslek bilgisi» verilmemiştir. Çünkü memleketimizde zirai tedrisat yapan müesseselerimiz arasında, köylü nesillerini yetiştirmeğe yönelik müesseseler bulunmamaktadır.

Halihazırda zirai tedrisatta bulunan müesseselerimiz Yüksek ziraat enstitüleri, orta ziraat mektepleriyle makinist mekteplerinden ibarettir.

Yüksek Ziraat enstitüsü meslek ilimleriyle uğraşan ve Yüksek mütehassız yetiştiren bir müessesedir.

İstanbul, Bursa, İzmir, ve Adana'da bulunan dört Orta ziraat mektebi de orta seviyede ziraat teknisyenleri ve işletme müdürleri yetiştirirler. Makinist mekteplerinden biri de Orta ziraat mektepleri bir seviye üst ihtisas mektebidir. Yalnız bir tek makinist mektebi ameli ziraat makinisti yetiştirmek için kurulmuştur. Bu müesseselerin hiç biri kalabalık köylü nesillerine baha sanatının «Teknik meslek bilgisi» ni verecek mahiyette değildirler. Bu itibarla zirai tedrisat bünyemizin geniş, sağlam bir temeli yoktur ve bizde zirai öğretim henüz bir bütünlüğe erememiştir. Bu yüzden de köyde büyümekte olan yeni çiftçi nesilleri dededen, babadan görerek kaptıkları amprik ziraat bilgisi ile hayata atılmakta ve bununla kalmaktadırlar.

Bir yandan yaşlı köylülerin amprik sanat bilgisi ile iş görmeleri, yeni yetişen köylü nesillerinin de Teknik meslek bilgisi almaksızın bu kalabalığa katılmaları ve kalabalığı gittikçe çoğaltmaları köyün işinin ve yaşayışını yerinden kıvıltatmamakta ve yerinde saydırmaktadır. Yüksek Ziraat enstitüsünden ve orta Ziraat mekteplerinden çıkan ziraat mütehassısları ve ziraat teknisyenleri bu kocaman âlem üzerinde çabuk neticeler getirir şekilde müessir olamıyorlar. Çünkü

bunların teknik ziraat bilgileri köyde muhatap bulamamaktadır. Bu suretle görenek realitesi teknik bilgi ve realitesinden daha büyük ve kuvvetli kalmaktadır.

Türk köylüsünü zanaatında fena göreneklerden kurtarıp duraksız bir ilerleyişe yönlendirmek için çocuklarını teknik meslek bilgileri ile yetiştirip iş içinde pişirip köye verecek teknik zirai öğretim müesseselerine ihtiyaç vardır ve bu müesseselerin kurulmalarıyla zirai öğretim geniş, sağlam bir temele dayanacak ve bütünleşebilecektir. İşte bu maksatla «Teknik ziraat ve teknik bahçe okulları» kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Lâyhada iki tip okulun kurulması esası gözetilmiştir. Her iki tip okul da ana gayeleri itibarıyla birdir; ancak mevzuları bakımından ayrıdır.

Bunlardan «Teknik ziraat okulları» ziraatin türlü istihsal bölümlerinde çalışabilecek kimseler yetiştirmek içindir. Bu bakımdan Teknik ziraat okullarında yetiştirme tarla kültürleri, bahçe kültürleri, hayvancılık, ziraat sanatları sahalarına birden şâmilidir. Buradan çıkacaklar esas istihsaleri tarla kültürlerinde ve hayvancılıkta toplanan, bahçe kültürleri ve ziraat sanatları talî vaziyette kalan köylü işletmelerini kurup işleteceklerdir. Diğer bir ifade ile «Teknik ziraat okulları» teknik meslek bilgisiyle mücehhez köylü çiftçi yetiştireceklerdir.

Teknik bahçe okulları ise yalnız bahçe kültürlerine şâmil birer yetiştirme müessesesi olacaklardır. Bu müesseselerde yetiştirme bağ kültürleri, meyve kültürleri, sebze kültürleri, süs nebatları kültürleri sahalarını birden içine alacaktır. Teknik bahçe okulları; teknik meslek bilgisiyle mücehhez usta bahçıvan yetiştirecektir.

Ziraatte köylü çocukları için Teknik öğretimin böyle iki tip müesseseye verilmesi memleketimizin şartlarına ve zaruretlerine uymaktadır. Zira yurdumuzun öyle mntakaları vardır ki bilhassa bahçe kültürlerine elverişlidir. Ve buralarda bahçe işletmeleri yalnız başına köylü ailelerine geçim kaynağı olabilecektir.

Öte yandan vatanımızın asıl geniş sahalarında daha ziyade tarla ziraatı ve hayvancılık temeli teşkil etmek üzere diğer zirai istihsaleri de talî şekilde yapabilen köylü işletmeleri bulunmaktadır. Bu çeşit işletmeler de çiftçi ailelerinin geçim kaynağını teşkil etmektedir. Bu vakıalara uymak, ihtiyaçları hakıyla karşılayabilmek düşüncesiyle iki tip Zirai teknik öğretim müesseseleri kurulması yolu tutulmuştur.

Teknik Ziraat okulları büyük Devlet çiftlikleri içinde kurulacaktır. Bundan maksat köylü çocuklarına ilk yıllarda geniş bir ameli yetiştirme sahası temin etmek, Büyük çiftliklerde modern teknik vasıtalarla çalışmayı göstermek ve ileride büyük işletme ile iş münasebeti kurma yollarını ve şekillerini öğretmektir. Aynı zamanda Büyük Devlet işletmeleri bu okulların kullandıkları maddeleri ve malzemeyi temin edecektir.

Teknik Bahçe okulları da Devlet bahçe işletmeleri içinde kurulacaktır. Bununla da yukarıda teşrih edilen maksatlar gözetilmektedir. Kanun lâyihasının ikinci maddesi bu cihetler için hükümleri ihtiva etmektedir. Gerek Teknik ziraat okullarına, gerek Teknik bahçe okullarına kız ve erkek köylü çiftçi çocukları alınacaktır. Bu suretle gerçekten toprağa sarılıp hayatını çiftçilikten, bahçıvanlıktan kazanmaya gidecek gençler yetiştirmek gayesine erilebilecektir.

Teknik ziraat okullarına ve Teknik bahçe okullarına ilk mektebi bitiren köylü çocukları alınacaktır. Lâyihanın üçüncü maddesiyle köyde ilk mektebi bitiripte başka mesleklerde okutulmayacak olan köylü çocuklarının seçilip alınması salâhiyeti istenmekte ve seçilen çocuklar için bu okullara devam mecburiyeti konmaktadır.

Başka mesleklerde tahsile devam etmeyecek köylü çocuklarının seçilip bu okullara alınması salâhiyetinin istenmesi hayatını ziraatten kazanacak köylü nesillerinin mutlaka teknik bilgi ile teçhiz edilmesi prensibine dayanmaktadır. Köyde görenekten ibaret zanaat bilgisiyle çiftçilik yapmaya ancak bu suretle nihayet vermek mümkündür. Şüphesiz bu hedef asıl adı geçen okulların sayılarının yetecek hadde varmasıyla gerçekleşecektir.

Seçilen köylü çocuklar için okullara devam mecburiyetinin konmasına ve bu sebeple çocuk ve lilerine ve vasilerine mesuliyet yüklenmesine katî bir zaruret vardır. Çünkü köylümüzün bu günkü düşünüşü ve yaşayışı 12 yaşından yukarı kız ve erkek çocuğunu kendiliğinden bu okullara

vermeğe elverişli değildir. Köylü bu çağdaki çocuğu kendi iktisadının kuvvetinden sayar. Birkaç yıl için dahi bu kuvvitten vazgeçmek istemez. Kız çocukları için daha başka mülâhazalara sapa bilir. Bu itibarla ilk zamanlarda bu okullara seçilen çocukların devamlarının mecburi kılınması şarttır.

Gerek teknik ziraat okullarında, gerek teknik bahçe okullarında yetiştirme üç yıl sürecektir. Bunun iki yılı ameli tahsil ve bir yılı da staj içindir. İki yıllık ameli tahsil teknik ziraat okullarında Devlet çiftliklerinde, teknik bahçe okullarında da Devlet bahçe işletmelerinde yaptırılacaktır. Bu iki sene içinde çocuklara lüzumlu teknik meslek bilgisi verilecek ve iş başarıma kudreti kazandırılacaktır.

Bir yıllık staj ise örnek köylü işletmelerinde yaptırılacaktır.

Bu maksatla teknik Ziraat okulları için, Devlet çiftliği içinde örnek köylü işletmeleri kurulacaktır. Bu işletmeler, küçük, orta ve büyük köylü işletmeleri olmak üzere üç boy olacaklardır. Her boyda örnek işletmeleri okulun bulunduğu muhitin şartlarına uygun ve şartların elverdiği istihşal bölümlerini ihtiva edecek bünyede kurulacaklardır. Yalnız bu işletmeler o mntaka köylüsünün ermesini istediğimiz teknik kudrette ve seviyede bulunacaklardır. Örnek işletmeleri okul talebelerine kurdurulacaktır. İki yıllık ameli tahsilini bitirmiş olan gençler bir yıllık stajları sırasında, onların kuruluş ve işletilişlerini öğrenecekler, bu suretle baba ocağına döndükleri zaman aile işletmesini yeni baştan kurup düzenlendirebilmek için gereken hüner ve kabiliyeti kazanmış olacaklardır.

Teknik Bahçe okulları için Devlet bahçe işletmesi yanında köylü örnek bahçe işletmeleri kurulacaktır. Burada da aynı yollardan yürünecek ve bir yıllık staj bu köylü bahçe işletmelerinde yaptırılacaktır. Bu sebeplerle teknik Ziraat okullarının Büyük Devlet çiftlikleri, teknik bahçe okullarının da Devlet Bahçe işletmeleri içinde kurulmalarına ve her iki tip okul için örnek köylü işletmeleri meydana getirilmesine zaruret vardır. Bu maksatların temini için lâyihamın dördüncü maddesine gereken hükümler konmuştur.

Teknik Ziraat okullarında ve Teknik Bahçe okullarında yetiştirme tamamıyla iş terbiyesi prensibine dayanacak ve galip surette ameli olacaktır.

Okullarda ziraat işleri, bahçe işleri talebelere yaptırılarak öğretilecek ve öğretilinceye kadar yaptırılacaktır. Nazari tedrisat yetiştirmede az yer alacak, yapılan işlerin izahı mahiyetinde kalacaktır. Köylü çocuklarına bizzat işlerine yaramıyan, kullanılmıyacakları bilgi verilmiyecek ve yaptıkları işlerin teknik esasları da aydınlatılmadan bırakılmayacaktır.

Okullarda kızların ve erkeklerin yetiştirilmesinde ailedeki iş bölümü ve iş ontaklığı prensipleri gözönünde bulundurulacaktır.

Okullarda erkekler; köylü işletmesinin kurucusu ve işleticisi olarak yetiştirilecektir. Kızlara umumî meslek kültürü verildikten sonra bunların köylü evinin müdürü olacakları gözönünde tutularak kendilerine tamamlayıcı bilgiler verilecektir. Bu suretle kızlar da kocalarının gerçekten ortağı durumuna getirilecektir. Bu maksatla bahçe, kümes, ahır bakımları ve idaresi yanında ziraat sanatları, mutbah idaresi, çocuk bakımı ve ev tanzimi mevzularından ameli bir yetiştirmeye tabi tutulacaklardır.

Okullarda iş ve yaşayış köy çocuklarını köyden uzaklaştırmıyacak, köye ve köydeki işe bağlayacak ruhta ve mahiyette tertip edilecektir.

Köylü çocuklarına teknik meslek bilgisi verildikten sonra onları köye döndürmek ve bağlamak maksadiyle lâyhada daha bazı hususlar gözönünde tutulmuştur.

Herşeyden önce okullardan çıkanlara verilecek unvanın maksada uygun olması gözetilmiştir. Bunun için teknik ziraat okullarından çıkanlara «Teknik çiftçi», Teknik bahçe okullarından çıkanlara da «Teknik bahçevan» unvanı verilmesi uygun görülmüştür. Bu suretle bunlar köyde görenek ziraatten teknik ziraate geçişin öncüleri mevkiine çıkarılmıştır.

Köylü nesillerinin teknik meslek bilgisiyle teşhizi teşebbüsünün hayırlı neticeler verebilmesi için bu okullardan mezun olanların başka mesleklerde çalışmalarını ve çalıştırılmalarını yasağı konmuştur. Teşebbüsün gerçekten hedefine ulaşabilmesi için bu yasağa katî bir lüzum vardır. Aksi

halde bu okullarda seviyeleri biraz yükselmiş olan köylü çocuklarının başka iş sahalarına kaçmalarına veya Devlet hizmetlerinde meslekleri dışında vazife almalarına kapı açık bırakılmış olur. Bu da Türk köyüne fayda yerine zarar verir. On altıncı maddede bu ciheti temin edecek hükümler konmuştur.

Bundan başka lâyhada, bu okullarda okumayı, okulları bitirdikten sonra köye dönüp işe atılmayı cazip ve mümkün kılmak için yetiştirme yıllarında talebelere mezun oldukları zaman muayyen bir miktara kadar yardım yapılması, toprağı olmayan veya yetmiyen ailelere toprak tedarik edip temlik etmek, okul mezunlarını teknik vasıtalar ve malzeme ile teçhiz etmek kredi kolaylıkları temin eylemek, vergi muafiyetleri elde etmek gibi hususlar nazarı itibare alınmıştır. Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları mezunlarını köyde tutundurmak ve köylerimizdeki görenek cephesini yıkmak bakımından bu muafiyetler ve yardım çok görülmemelidir. Köyde teknik cepheyi kurmak için bu okullardan çıkanlara her türlü ihtinamn esirgenmemesi yerinde olacaktır. Bu maksatla 6 ncı ve 11, 12, 13 ve 14 ncü maddelerdeki hükümler konmuştur.

Teknik ziraat okulları ve Teknik bahçe okullarında müdür, muallim, memur ve müstahdem olarak çalışacaklara yeni, çetin bir iş verilmektedir. Şehirlerden uzakta, işletmeler içinde kurulacak olan bu okullarda vazife alacakların ağır şartlara ve yorucu işlere katlanacakları aşikârdır. Bu bakımdan okullarda çalışacak müdür, muallim ve müstahdemlerin ücretlerinde ve bazı vasıtalarından faydalanmalarında hususiyetler gözetilmiştir.

Ziraat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Ziraat encümeni

Esas No. 1/127

Karar No. 5

12. VII. 1943

Yüksek Reisliğe

Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları hakkında Ziraat vekilliğince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 3. VII. 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve Encümenimize gönderilen kanun lâyihası Ziraat vekili hazır bulunduğunda okundu görüşüldü.

Köylü ve çiftçilerimize teknik ziraat bilgilerini vererek onları görenekli ziraattan kurtaracak ve köye teknik ziraatı ulaştıracak olan bu lâyihayı Encümenimiz sevinç ve şükranla karşılamıştır.

Teknik bilgiden mahrum çiftçiliğimizin düzene konmasında şimdiye kadar Cumhuriyet Hükümetinin yaptığı fedakârlıklara ilâveten bunu daha geniş bir ölçüde köylüye emin kazanç temin edecek bir şekilde tatbik hususunda lâyihanın önemi büyüktür.

Ziraat mütehasıslarıyla teknisiyenlerinin köylü üzerinde çabuk netice verecek faal rol almamalarının başlıca âmili teknik ziraat bilgilerine karşı alâkalanacak elemanı pek az bulma-

ları ve görenekten ayrılmayan bir kütle karşısında kalmalarıdır. Kurulacak bu teknik müesseselerle bunların iş içinde pişirilip yaptığımız tekniğini bilen genç elemanları sayesinde köylülerimizin de teknik ziraat bilgilerine karşı ilgilenmeleri nispette artacak neticede köylerimizi refaha kavuşturacak bir durum hâsıl olacaktır. Büyük Devlet çiftlikleri içinde kurulacak olan Ziraat okullarının çiftçiye lâzım olan her türlü ziraat bilgilerini çiftçinin işine yarayacak modern teknik vasıtalarıyla ameli olarak genç çiftçilere gösterip yaptırdıktan sonra bizde bu gençler ayrıca köylünün varmasını istediğimiz şartlara uygun gelecek örnek işletmelerde de çalıştırılacaklar ve köye döndüklerinde verimli bir işletme ile kendi topraklarında çalışma kabiliyetini tam mânasiyle kazanmış olacaklardır.

Memleketin başlıca tarla ziraatıyla hayvancılığa dayanan çiftliği karşısında birde bağcılık meyvecilik bahçevanlık yapan sahaları da vardır. Çeşitli iklim taşıyan memleketimizin iklim şartla-

rına göre kurulacak olan ziraat okullarının teknik ziraat ve teknik bahçe okulları olarak ikiye ayrılması da çok yerindedir.

Bu müesseselerle ziraat öğretimi bütünlümlü bu suretle köye de daha ziyade girilmiş oluyor.

Hazırlanan maddeleri esas itibariyle yerinde gören encümenimiz yalnız bazı maddelerde ufak değişiklikler yapmış hem kendilerini köylerine bağlamak ve gördüklerinden ve çalışmalarından köyünü de faydalandırmak üzere talebeye enaşağı her sene iki aylık bir izin verilmesi ve lâyihaın

acele müzakeresi temennisiyle Yüksek Reislığe sunulur.

Ziraat En. Rs.	M. M.	Kâtip
İzmir	Manisa	Çanakkale
R. Köken	Y. Özey	S. Batu
Afyon K.	Bursa	Çorum
Dr. A. H. Selgü	A. Duru	N. Atalay
Kırklareli	Kırşehir	Konya
Z. Akın	İ. Turan	S. Çumralı
Manisa	Mardin	Siird
K. Karaosman	L. Ülkümen	A. R. Esen

Maarif encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maarif encümeni

Esas No. 1/127

Karar No. 10

12 . VII . 1943

Yüksek Reislığe

Teknik Ziraat ve Teknik Bahçe okulları hakkında Ziraat vekilliğince hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetinin 3 . VII . 1943 tarihli toplantılarında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve havalesi mucibince önce Ziraat encümeninde müzakere olunduktan sonra Encümenimize gelen kanun lâyihası Ziraat vekili hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Türk milletinin beşte dördü köyde yaşamaktadır. Türk köylüsünün asıl işi, iştiغال mevzularının başta geleni zirai istihsaldir. Türk köylüsü türlü tarihî sebeplerin neticesi olarak geri iş teknik ile ve elverişsiz metodlarla ziraat yapmakta bu teknik ve metodlar görenek yolu ile babadan evlâda intikal etmektedir. Muhtelif istihsal ve hizmet sahalarında çalışan memleket çocuklarını daha iyi istihsal yapacak, işlerini daha iyi görecek insanlar haline getirmek millî kalkınma hareketinde muvaffak olabilmenin şartıdır. İlk tahsillerini bitirmiş olan köylü çocuklarını müspet ilme dayanan teknik ziraat bilgileriyle cihazlayabildiğimiz takdirde Türk çocuklarının büyük çoğunluğunu daha iyi müstahsiller ve muhitlerine örnek olacak aydın ve değerli vatandaşlar haline getirmiş olacağız. Bu suretle millî eğitim ve öğretim dâvamız geniş bir cephe üzerinde hedeflerine ulaşmış olacak ve memleketimizin ekonomik bünyesi de-

rinden ve kökten değişecektir. Ziraat ile iştiغال edecek köylü çocuklarını zirai istihsalın ana kolları üzerinde dinamik meslek bilgileriyle cihazlayabilmek için hususi bir eğitim ve öğretim teşkilâtına ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı karşılamak maksadıyla Ziraat vekilliği Teknik ziraat ve teknik bahçe okulları kanun lâyihasını hazırlamıştır. 22 madde ile 2 muvakkat maddeden ibaret bulunan bu kanun lâyihasının ihtiva ettiği hükümler itibariyle maksadı sağliyahacak mahiyette olduğu görülmüştür.

Bizden evvel lâyihayı tetkik etmiş olan Ziraat encümeni, Teknik ziraat ve teknik bahçe okullarında okuyabilmek imkânını şehir ve kasabalarda oturup çiftçilik, bağcılık ve bahçecilikle iştiغال eden ailelerin çocuklarına da teşmil maksadıyla hükümetten gelen metin üzerinde değişiklik yapmıştır. Encümenimiz bu noktada Ziraat encümeninin mütalâalarına iştiغال etmemekte Teknik ziraat ve teknik bahçe okullarında okumak hakkını şehirlî ve kasaba çocuklarına da teşmilini mahzurlu görmektedir. Fîlhakika köyde toprağı bulunduğu ve çiftçilikle iştiغال ettiği halde şehir ve kasabada oturan aileler için çocuklarını orta okulda okuttuktan sonra orta Ziraat okullarına göndermek imkânı vardır. Bu imkânı malik olan çocuklarla şehir ve kasabaların çiftçilikle iştiغال etmeyen

âlelerin çocuklarında kurulacak Teknik ziraat ve teknik bahçe okullarına kabul edilirse bu müesseseler gayelerinden inhiraf edeceklerdir. Büyük Millet Meclisinin tanzim ettiği kanunlarla Köy enstitülerinde ve köy ebe okullarında okuma hakkını köylü çocuklarına hasr ve tahsis ettiren fikir ve saikin aynen yeni kurulacak okullar için de vâridir. Bu sebeple encümenimiz Teknik ziraat ve teknik bahçe okullarına munhasıran köyde oturan çiftçilerin çocuklarını almanın muvafık olacağı mütalâasında bulunmuş ve Büyük Meclise teklif ettiği metnin birinci maddesini bu maksadı sağlayacak surette şekillendirmiştir. Hükümetten gelen lâyihaın üçüncü maddesine göre Teknik ziraat ve teknik bahçe okullarına en az köy ilk okulunu bitirmiş olan çocuklar kabul edilebileceklerdir. Ziraat encümeni bu okullara kabul edilecek çocukların 15 yaşını geçmemiş olacağına dair bir kayıt ilâvesinin yerinde olacağını düşünmüş ve maddeyi buna göre değiştirmiştir. İlk öğretime ait mevzuatımız bir çocuğun 16 yaşına kadar ilk okulda tahsiline müsaade etmektedir. Bu cihet gözönünde bulundurularak Ziraat encümeninin koyduğu 15 yaş kaydının 16 yaş olarak tadilinin umumî mevzuatımıza tevafuk bakımından daha uygun olacağı Encümenimizce mütalâa olunmuştur. Bundan başka köylerimizde 3 sınıflı Eğitim okulları da vardır. Bu sebeple Hükümetten gelen lâyihada bitirilmiş olması şart koşulan ilk okulun 5 sınıflı ilk okul olarak tasrihine de zaruret vardır. Bu cihet de gözönünde bulundurularak Ziraat encümeninden gelen madde şekli üzerinde gereken tadiller yapılmıştır.

Hükümet lâyihasının 7 nci maddesi sıhhi zaruret olmaksızın herhangi bir suretle okuldan ayrılan veya okul idaresince çıkarılmasına karar verilen talebenin okulda bulunduğu zaman için yapılan masraflardan payına düşen kısmın kendisinden veya velisinden iki kat olarak alınacağına dairdir. Lâyihaın üçüncü maddesi Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları için seçilecek talebenin bu okullara gönderilmelerine veli ve vasilerini mecbur tutmaktadır. Bir taraftan bu mecburiyetin diğer taraftan da 7 nci maddenin derpiş ettiği veçhile günün birinde talebenin

okuldan çıkarılması halinde kendisine, veli ve vasisine yapılan masrafları tazmin mükellefiyeti yüklemenin adalet esaslarına uygun olmayacağı mülâhaza edilmiş ve okul idaresince çıkarılacak talebelerin, veli ve vasilerinin tazmin mükellefiyetinden âzade kılınması maksadiyle maddede değişiklik yapılmıştır. Aynı mülâhazalarla sıhhi bir mazeret olmaksızın okuldan ayrılan çocukların veya bunların veli ve vasilerinin ödiyecekleri miktarın sadece bunların okulda buldukları zaman zarfında kendileri için yapılmış olan masraftan ibaret kalmasını temin maksadiyle Ziraat encümenince 7 nci maddede yapılan değişiklik muvafık görülmüştür.

Kanun lâyihasının 14 nci maddesi Teknik ziraat ve Teknik bahçe okullarında yetişip düzenli işletmeleriyle köyünde örnek oldukları Ziraat vekilligince tasdik edilenlerin Devlet yardımlarından ve banka kredilerinden faydalanmada tercih edilmelerini âmirir. Encümenimiz bu madde ile derpiş olduğu veçhile tercihe mazhar olma keyfiyetinin müddetle takyidini ve bu müddetin de 10 sene olarak tesbitini, tercih olunma mazhariyetinin devamı için de Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları mezunlarının örnek olmada devam ettiklerinin Ziraat vekilligince yapılacak murakabe ve teftişlerle anlaşılmasının şart koşulmasını muvafık görmüş ve maddeyi buna göre şekillendirmiştir.

Encümenimiz Teknik ziraat ve Teknik bahçe okullarına alınacak talebenin bu müesseselere devamını temin yolunda lâyihaın 15 nci madesinde yazılı cezai müeyyidelerin mahiyet ve tesirleri üzerinde ehemmiyetle durmuş ve bu neviden müeyyidelere ihtiyaç bulunduğunu tesbit etmiştir.

Arzolanun izahat dairesinde tadilini lüzumlu gördüğümüz kanun lâyihasının diğer maddelerini ihtiva ettiği hükümler ve şekil itibariyle Encümenimiz maksada uygun bulmuştur.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine de gönderilecek olan lâyihayı saygılarımızla Yüksek Reisliğe sunarız.

Maarif encümeni reisi

Manisa
R. N. Edgüer
Kâtip
Konya
M. A. Binal

M. M.

Siavs
R. S. Sırer

Bingöl

T. Banguoğlu

Bolu

1 nci maddenin gerekçesinde ayrıldığım nokta aşağıda ifade edilmiştir:

Yalnız Teknik bahçe okullarına, bahçecilikle uğraşan nahiye ve kasabalarda istenen şartlara elverişli çocukların da, yer kalırsa alınmasında mahzur görmüyorum.

H. R. Öymen

Eskişehir

I. U. Aykurd

İzmir

Ş. Yunus

İnzada bulunmadı.

Urfa

S. K. Yetkin

İstanbul

A. K. Akyüz

Kastamonu

T. Taşkıran

İzmir

E. Çınar

Sinob

İ. H. Sevük

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe encümeni

Esas No. 1/127

Karar No. 75

15. VII. 1943

Yüksek Reisliğe

Teknik Ziraat ve teknik Bahçe okulları hakkında Ziraat yekilligince hazırlanıp Başvekâletin 5 temmuz 1943 tarih ve 6/2247 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize havale buyurulmakla Ziraat ve Maarif encümenleri mazbatalarıyla birlikte ve Ziraat vekili Şevket Raşit Hatipoğlu ile Maliye vekâleti namına Bütçe ve Malî kontrol Umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Nüfusumuzun büyük bir çoğunluğunu teşkil eden köylümüzün ziraatte iptidai ve amprik usuller çerçevesi dışına çıkamamasından ötürü çalışma kudretinden kâfi derecede verim alamadığı malumdur. Bu itibarla köylümüze ziraat ve bahçivanlık sahasında teknik bilgiyi vermeyi amaç edinen bu kanun lâyihası büyük bir ihtiyacımızı karşılamaya elverişli bir teşebbüs olarak görülmüştür.

Lâyihanın birinci maddesinde Maarif encümeninin yaptığı değişiklik encümenimizce de uygun bulunmuştur. Bu şekle göre teknik okullara alınacak talebinin köylü çiftçi çocuklarından seçilmesi lehinde şu sebepler ileri sürülmüş ve encümenimizde mutabakat hâsil olmuştur.

1. Kasaba ve şehirlerde bilfiil ziraatle iş tugal etmek isteyen vatandaşların çocukları için orta Ziraat mektepleri mevcuttur. Bu müesseselerden faydalanmak köylü için daha müşküldür.

2. Teknik okullara yalnız köylü çocuklarının alınması talim ve terbiyede insicamı sağlar.

3. Şehir ve kasaba halkında teknik Ziraat öğrenseler bile başka mesleklerle geçmek ihtimalleri daha fazladır.

4. Ziraat öğretimini bir ehrama benzetirsek ehramın kaidelerini teşkil eden köylü kütlesine has bir teknik öğretim kurulması maksada her veçhile uygundur.

Kanun lâyihası bu okullarda yetişecek köylülerin köylerinde yerleşmeleri ve örnek işletmeler kurabilmeleri için gerekli olan bütün müeyyideleri vazetmiş bulunuyorlar.

İkinci maddede Teknik bahçivanlık okullarının Devlet bahçe işletmelerinde kurulacağını tasrih etmeği faydalı gördük.

Üçüncü maddede bu okullara alınacak talebinin beş sınırlı köy ilk okullarından mezun olmalarını Maarif encümeni ile mutabık olarak tasrih ettik. Üç sınırlı köy okulu mezunlarının kültür durumlarının teknik okullarda tahsil etmeğe kâfi olmadığına kaniiz.

Yedinci maddede Maarif encümeninin yaptığı gibi okul idaresince mektepten çıkarılan çocukların velilerinin ceza hükümlerine tabi olmamasını tesbit ettik. Alınacak cezanın iki kat olması hakkındaki fıkrayı çıkardık.

Sekizinci maddede kadro cetveline uygun şekilde öğretmen kelimesini ilâve ettik.

On birinci maddede Devlete ait boş araziden bu okul mezunlarına verilecek arazinin kendi adlarına harçsız ve resimsiz olarak tescil edileceği kaydını ilâve ettik. Bu arazinin on

beş sene içinde satılamıyacağı hakkındaki hükümün tapu kayıtlarına şerh verilmesini de uygun gördük ve maddeye bu kaydı ilâve ettik.

Diğer maddelerde yaptığımız değişiklikler yalnız cümle ve kelime tashihlerine aittir.

Büyük Meclise arz edilmek üzere Yüksek Reislik makamına sunulur.

Reis	Bu M. M.	Kâtip
Çorum	Konya	İstanbul
İ. Eker	Dr. S. İrmak	F. Öymen
Antalya	Aydın	Balıkesir
N. E. Sumer	Gl. R. Alpman	S. Örgöven
Bitlis	Diyarbakır	Edirne
B. Osma	Ş. Uluğ	M. N. Gündüzalp
Giresun	İstanbul	İstanbul
A. Sayar	H. Kortel	İ. H. Ülkmen
Manisa	Mardin	Zonguldak
F. Kurdoğlu	R. Erten	H. A. Kuyucak

Teknik ziraat ve Teknik bahçıvanlık okullarına alınacak talebenin munhasıran köylerden alınır şeklinde Maarif encümeni metnine muhalifim. Ziraat encümeninin metninde de yazıldığı ve köylü ve çiftçi çocuklarının alınması daha doğrudur. Kanunun esas gayesi memleket çiftçilerinin teknik bir şekilde yükseltilerek istihsalin bilgiye müstenit olması ve âzami randıman alınmasının temininden ibaret olduğuna göre köylü ve kasabalı gibi sınıflara ayrılarak çiftçileri ayrı, ayrı zaviyelerden görmek meslek ve sanatı çiftçilikten ibaret bir kısım yurddaşları bu hizmet ve nimetten mahrum etmek muvafık değildir. Ziraat encümeninin metni daha şâmilidir kanaatında olduğumu Encümene arz etmişsem de kabul buyurulmadığından mazbatada birinci maddeye muhalefetimi arz ederim.

Yozgad
A. Sungur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları kanun lâyhası

1 : Bölüm

Umumî hükümler

MADDE 1. — Ziraat vekâleti, çeşitli ziraat işlerinin teknik yapıcısı ve başarıcısı olarak köylü çocuklarını yetiştirip köye vermek maksadıyla uygun göreceği yerlerde ve sayda «Teknik ziraat okulları» ve «Teknik bahçe okulları» açar. Bu okullar parasız yatılıdır.

MADDE 2. — Teknik ziraat okullarıyla bu okullara bağlı ve sayısız Ziraat vekâletince tesbit edilecek küçük, orta, büyük köylü «Öğretme işletmeleri» Devlet çiftliklerinde, teknik bahçe okulları da büyük bahçe işletmelerinde kurulur.

Bu okullarla köylü «Öğretme işletme» lerinin kurulacağı yerlerde Devlet çiftliği veya bahçe işletmesi bulunmaz veya bulunur da maksada yetecek genişlikte olmazsa bu gayeleri sağlamak üzere Ziraat vekâletince arazi istim-

ZİRAAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Teknik ziraat ve teknik bahçe okulları kanun lâyhası

I: Bölüm

Umumî hükümler

MADDE 1. — Ziraat vekâleti çeşitli ziraat işlerinin teknik yapıcısı ve başarıcısı olarak köylü ve çiftçi çocuklarını yetiştirip köye vermek maksadıyla uygun göreceği yerlerde ve sayda «Teknik ziraat okulları» ve «Teknik bahçe okulları» açar. Bu okullar parasız yatılıdır.

MADDE 2. — Teknik ziraat okullarıyla bu okullara bağlı ve sayısız Ziraat vekâletince tesbit edilecek küçük, orta, büyük köylü «Öğretme işletmeleri» Devlet çiftliklerinde, Teknik bahçe okulları da büyük bahçe işletmelerinde kurulur.

Bu okullarla köylü «Öğretme işletme» lerinin kurulacağı yerlerde Devlet çiftliği veya bahçe işletmesi bulunmaz veya bulunur da maksada yetecek genişlikte olmazsa bu gayeleri sağlamak üzere Ziraat vekâletince arazi istimlak olu-

MAARİF ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Teknik Ziraat ve Teknik Bahçe okulları kanun
lâyhası*

1 : Bölüm

Umumî hükümler

MADDE 1. — Ziraat vekâleti çeşitli ziraat işlerinin teknik yapıcısı ve başarıcısı olarak köylü çiftçi çocuklarını yetiştirip köye vermek maksadiyle uygun göreceği yerlerde ve sayıda «Teknik Ziraat okulları» ve «Teknik Bahçe okulları» açar. Bu okullar parasız yatlıdır.

MADDE 2. — Ziraat encümeninin ikinci maddesi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Teknik ziraat ve Teknik bahçevanlık okulları
kanun lâyhası*

I : Bölüm

Umumî hükümler

MADDE 1. — Ziraat vekâleti, çeşitli ziraat işlerinin teknik yapıcısı ve başarıcısı olarak köylü çiftçi çocuklarını yetiştirip köye vermek maksadiyle uygun göreceği yerlerde ve sayıda (Teknik ziraat okulları) ve (Teknik bahçevanlık okulları) açar. Bu okullar parasız yatlıdır.

MADDE 2. — Teknik ziraat okullariyle bu okullara bağlı ve sayısı Ziraat vekilligince tesbit edilecek küçük, orta, büyük «Köylü öğretim işletmeleri» de kurulur.

Teknik ziraat okulları ve köylü öğretim işletmeleri Devlet çiftliklerinde ve teknik bahçevanlık okulları da Devlet bahçe işletmelerinde açılır. Bu okullarla köylü öğretim işletmelerinin kurulacağı yerlerde Devlet çiftliği veya bahçe işletmesi bulunmaz veyahut bulunupta maksada yetecek genişlikte toprağı olmazsa bu gayeleri

Hâ.

lâk olunur.

MADDE 3. — Ziraat vekâleti Teknik Ziraat ve Teknik bahçe okullarına, en az köy ilk okulunu bitirmiş olupta başka okullarda tahsiline devam etmiyen çiftçi çocukları arasından seçme suretiyle kız ve erkek talebe almağa salâhiyetlidir.

Sihhi durumu bu okullarda yetişmeğe müsait olduğu anlaşılacak seçilen talebeleri veli veya vasileri, kendilerine yapılacak tebliğe göre okullara vermeğe ve devam ettirmeğe mecburdurlar.

MADDE 4. — Bu okullarda yetiştirme müddeti iki yılı ameli tahsil ve bir yılı da staj olmak üzere üç yıldır.

Ameli tahsil, Devlet çiftliklerinde ve bahçe işletmelerinde, staj; okullara bağlı işletmelerde veya köylerde kurulacak «köylü işletmeleştiği» ve teknik bahçe okulları mezunları aynı mahiyetteki diğer işletmelerde yaptırılır.

Tahsil ve stajını başarı ile bitirenlerden Teknik ziraat okulları mezunlarına «Teknik çiftçi» ve Teknik bahçe okulları mezunlarına da «Teknik bahçıvan» diploması verilir.

MADDE 5. — Teknik ziraat ve Teknik bahçe okullarından diploma alanlara Ziraat vekâletince 300 lirayı geçmemek üzere işletmelerinin kurulmasına yarım olacak olan malzeme ve vasıtalar temin edilerek verilir.

MADDE 6. — Okullara bağlı işletmeler dışında yaptırılacak stajlarda talebeye giyim ve iâşe karşılığı olmak ve ayda 50 lirayı geçmemek üzere okullar masraf tertibinden vekâletçe takdir edilecek bir meblâğ verilir. Yol masrafları da ayrıca aynı tertipten ödenir.

MADDE 7. — Sihhi zaruret olmaksızın herhangi bir suretle okuldan ayrılan veya okul idaresince çıkarılmasına karar verilen talebenin okulda bulunduğu zaman içinde payına düşen masraf kendisinden veya veli ve vasisinden iki kat olarak alınır.

Zr. E.

nur.

MADDE 3. — Ziraat vekâleti Teknik ziraat ve Teknik bahçe okullarına, en az köy ilk okulunu bitirmiş olup ta 15 i geçmemiş ve başka okullarda tahsiline devam etmiyen çiftçi çocukları arasından seçme suretiyle kız ve erkek talebe almaya salâhiyetlidir.

Sihhi durumu bu okullarda yetişmeye müsait olduğu anlaşılacak seçilen talebeleri veli veya vasileri, kendilerine yapılacak yazılı tebliğe göre okullara vermeğe ve devam ettirmeğe mecburdurlar.

MADDE 4. — Bu okullarda yetiştirme müddeti iki yılı ameli tahsil ve bir yılı da staj olmak üzere üç yıldır.

Ameli tahsil, Devlet çiftliklerinde ve bahçe işletmelerinde staj ise okullara bağlı işletmelerde veya köylerde kurulacak «Köylü işletmelerinde» veyahutta Ziraat vekilligince seçilecek aynı mahiyetteki diğer işletmelerde yaptırılır.

Tahsil ve stajını başarı ile bitirenlerden Teknik ziraat okulları mezunlarına «Teknik çiftçi» ve Teknik bahçe okulları mezunlarına da «Teknik bahçıvan» diploması verilir.

MADDE 5. — Aynen.

MADDE 6. — Aynen.

MADDE 7. — Sihhi zaruret olmaksızın herhangi bir suretle okuldan ayrılan veya okul idaresince çıkarılmasına karar verilen talebenin okulda bulunduğu zaman içinde payına düşen masraf kendisinden veya veli ve vasisinden alınır.

M. E.

MADDE 3. — Ziraat vekâleti Teknik Ziraat ve Teknik Bahçe okullarına, en az beş sınıflı köy ilk okulunu bitirmiş olupta 16 yaşını geçmemiş ve başka okullarda tahsiline devam etmiyen çiftçi çocukları arasından seçme suretiyle kız ve erkek talebe almaya salâhiyetlidir.

Sihhi durumu bu okullarda yetişmiye müsait olduğu anlaşıl原因 olarak seçilen talebeleri veli veya vasileri, kendilerine yapılacak yazılı tebliğe göre okullara vermeğe ve devam ettirmeğe mecburdurlar.

MADDE 4. — Ziraat encümeninin 4 ncü maddesi aynen.

MADDE 5. — Hükümetin beşinci maddesi aynen.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen.

MADDE 7. — Sihhi zaruret olmaksızın herhangi bir suretle okuldan ayrılan talebenin okulda bulunduğu zaman içinde payına düşen masraf kendisinden veya veli ve vasisinden alınır.

B. E.

sağlamak üzere Ziraat vekilligince arazi istimlak olunabilir.

MADDE 3. — Ziraat vekâleti Teknik ziraat ve Teknik bahçivanlık okullarına, en az beş sınıflı köy ilk okulunu bitirmiş ve 16 yaşını geçmemiş olupta tahsiline devam etmiyen köylü çiftçi çocukları arasından Vekâletçe seçilmek suretiyle kız ve erkek talebe almağa salâhiyetlidir.

Sihhi durumu bu okullarda yetişmeğe elverişli olduğu anlaşıl原因 olarak seçilen talebeleri veli veya vasileri, kendilerine yapılacak yazılı tebliğe göre okullara vermeğe ve devam ettirmeğe mecburdurlar.

MADDE 4. — Bu okullarda yetiştirme müddeti iki yılı ameli tahsil ve bir yılı da staj olmak üzere üç yıldır.

Ameli tahsil, Devlet çiftliklerinde ve bahçe işletmelerinde, staj ise okullara bağlı işletmelerde veya köylerde kurulacak (Köylü işletmeleri) nde veyahut da Ziraat vekilligince seçilecek aynı mahiyetteki diğer işletmelerde yaptırılır.

Tahsil ve stajını başarı ile bitirenlerden teknik ziraat okulları mezunlarına (Teknik çiftçi) ve Teknik bahçivanlık okulları mezunlarına da (Teknik bahçivan) diploması verilir.

MADDE 5. — Teknik ziraat ve Teknik bahçivanlık okullarından diploma alanlara, işletmelerinin kurulmasına yarayacak malzeme ve vasıtalar, tutarı üç yüz lirayı geçmemek ve bir defaya mahsus olmak üzere Ziraat vekilligince tedarik edilerek verilir.

MADDE 6. — Okullara bağlı işletmeler dışında yaptırılacak stajlarda talebeye giyim ve iâşe karşılığı olmak ve ayda elli lirayı geçmemek üzere okullar masraf tertibinden Vekâletçe takdir edilecek para verilir. Yol masrafları da ayrıca aynı tertipten ödenir.

MADDE 7. — Sihhi zaruret olmaksızın herhangi bir suretle okuldan ayrılan talebenin okulda bulunduğu zaman içinde payına düşen masraf kendisinden veya veli veya vasisinden alınır.

Hü.

II : Bölüm

Kadrlar, tahsisat

MADDE 8. — Teknik ziraat ve Teknik bahçe okullarının memurlar kadrosu, ilişik 1 sayılı cetvelde gösterilmiştir. Bu cetvel 3656 sayılı kanuna bağlı kadroların Ziraat vekâleti kısmına eklenmiştir. Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları idari vazife ücretlerine ait kadroları ilişik 3 sayılı cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 9. — Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları muallim memur ve müstahdemleri vazifeli oldukları günlerde okul idaresince tabele konarak yedirilir ve okul taşıtlarından faydalanırlar. Bunlar için hiç bir para alınmaz.

MADDE 10. — Okullara bağlı istihsal bölümlerinde yetiştirilen nebatî ve hayvanî mahsullerden ailelerine yetecek miktarlar okul memur ve müstahdemlerine maliyet üzerinden satılır. Bedelleri aylıklarından kesilir.

III. Bölüm

Yardımlar

MADDE 11. — Teknik Ziraat ve Teknik Bahçe okulunu muvaffakiyetle bitirenlerden toprağı olmayan veya yetecek kadar toprağı bulunmaması yüzünden darlık çektiğı anlaşılan aileye mensup bulunanlara Ziraat vekâletinin tensip ve teklifi üzerine Devlete ait boş arazide çalışıp geçinmelerine yetecek kadar toprak, parasız verilir. Bu suretle parasız verilecek toprak, verildiğı tarihten itibaren bizzat işletilmeğe başlanmadığı veya devamlı olarak işletilmediğı takdirde Ziraat vekâletinin işarı üzerine geri alınır. Bu topraklar verildiğı tarihten itibaren 15 sene içinde satılmayacağı gibi bu müddet içinde hibe ve borç için haciz de edilemez.

Bu okullardan diploma alanların mensup olduğu ailenin kökleştiğı köy ve yakınında boş Devlet arazisi yoksa bu gibilere, arazisi fazla olup ta işletmeyenlerden Ziraat vekâletince istinlak olunmak suretiyle bedeli mukablinde toprak verilir.

Zr. E.

II: Bölüm

Kadrolar, tahsisat

MADDE 8. — Aynen.

MADDE 9. — Aynen.

MADDE 10. — Aynen.

III: Bölüm

Yardımlar

MADDE 11. — Teknik ziraat ve teknik bahçe okulunu muvaffakiyetle bitirenlerden toprağı olmayan veya yetecek kadar toprağı bulunmaması yüzünden darlık çektiğı anlaşılan aileye mensup bulunanlara Ziraat vekâletinin tensip ve teklifi üzerine Devlete ait boş arazide çalışıp geçinmelerine yetecek kadar toprak, parasız verilir. Bu suretle parasız verilecek toprak verildiğı tarihten itibaren bizzat işletilmeğe başlanmadığı veya devamlı olarak işletilmediğı takdirde Ziraat vekâletinin işarı üzerine geri alınır. Bu topraklar verildiğı tarihten itibaren 15 sene içinde satılmayacağı gibi bu müddet içinde hibe ve borç için haciz de edilemez.

Bu okullardan diploma alanların mensup olduğu ailenin kökleştiğı köy ve nahiyeye yakınında boş Devlet arazisi yoksa bu gibilere, arazisi fazla olupta işletmeyenlerden Ziraat vekâletince istinlak olunmak suretiyle bedeli muka-

Mf. E.

II. Bölüm

Kadrolar, tahsisat

MADDE 8. — Hükümetin 8 nci maddesi aynen.

MADDE 9. — Hükümetin 9 ncu maddesi aynen.

MADDE 10. — Hükümetin 10 ncu maddesi aynen.

MADDE 11. — Ziraat encümeninin 11 nci maddesi aynen.

B. E.

II : Bölüm

Kadrolar, tahsisat

MADDE 8. — Bu kanuna bağlı (1) sayılı cetvelde gösterilen Teknik ziraat ve Teknik bahçivanlık okullarının öğretmen ve memurları kadroları 3666 sayılı kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Ziraat vekâleti kısmına eklenmiştir.

Teknik ziraat ve Teknik bahçivanlık okullarının ücretli vazifelerine ait kadrolar ilişik (3) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

MADDE 9. — Teknik ziraat ve Teknik bahçivanlık okullarının öğretmen, memur ve müstahdemlerine vazifeli oldukları günlerde okul idaresince parasız yemek verilir. Bunlar okulun taşıtlarından parasız faydalanırlar.

MADDE 10. — Okula bağlı istihsal bölümlerinde yetiştirilen nebat ve hayvan mahsullerinden, ailelerine yetecek miktarı okulların öğretmen, memur ve müstahdemlerine maliyet fiyatı üzerinden verilir. Bedelleri aylıklarından kesilir.

III. Bölüm

Yardımlar

MADDE 11. — Teknik Ziraat ve Teknik Bahçivanlık okulunu muvaffakiyetle bitirenlerden toprağı olmayan veya yetecek kadar toprağı bulunmaması yüzünden darlık çektiğı anlaşılan aileye mensup bulunanlara Ziraat vekâletinin tensip ve teklifi üzerine Devlete ait boş arazide çalışıp geçinmelerine yetecek kadar toprak, parasız verilir. ve tapuda adlarına harçsız ve resimsiz tescil edilir. Bu suretle parasız verilecek toprak verildiğı tarihten itibaren bizzat işletilmeye başlanmadığı veya devamlı olarak işletilmediğı takdirde Ziraat vekâletinin işarı üzerine geri alınır. Bu topraklar verildiğı tarihten itibaren 15 sene içinde satılamıyacağı gibi bu müddet içinde hibe ve borç için haciz edilemez.

Bu husus ayrıca tapu kaydına işaret edilir.

Bu okullardan diploma alanların mensup olduğu ailenin yerleştiğı köy ve nahiye yakınında boş Devlet arazisi yoksa bu gibilere, arazisi fazla olupta işletmeyenlerden Ziraat vekâletince

Bu arazinin bedeli; verildiği tarihten beş sene sonra başlamak üzere 20 senede taksitle ve faizsiz tahsil olunur. Borçlanılan para ödeninceye kadar gayrimenkul Hazine namına birinci derece ve sırada olmak üzere ipotek edilir.

MADDE 12. — Teknik çiftçi ve Teknik Bahçıvan diploması alanlara vekâletçe tedarik edilen veya vekâlet müesseselerinde yetiştirilen damızlık hayvanlarla örnek olmak üzere arıcılık, ziraat makine ve aletleri, gübreler ziraate zarar veren hastalık ve haşerelerle mücadeleye yarayan malzeme ve vasıtalar parasız verilebildiği gibi istihsali arttırmaya yarayan her nevi malzeme ve vesait de maliyet fiyatı üzerinden taksitle ve faizsiz olarak verilir.

MADDE 13. — Teknik Ziraat ve Teknik Bahçe okullarını bitirerek köylerinde örnek işletme kurdukları Ziraat vekâletince tesbit ve tasdik edilerek kendilerine vesika verilenler; vesikanın verildiği mali yılı takip eden yıldan itibaren on sene müddetle bu işletmelere ait arazi ve hayvan vergisinden muaf tutulurlar.

Mücbir sebep olmadıkça çiftçiliği terk edenlerden affedilen yıllara ait vergi iki kat olarak tahsil olunur.

MADDE 14. — Bu okullardan yetişip de düzenli işletmelerile köyünde örnek oldukları Ziraat vekâletince tasdik edilenler Devlet yardımlarında ve banka kredilerinden faydalanmada tercih olunurlar.

VI: Bölüm

Yasak, ceza hükümleri

MADDE 15. — 3 ncü maddede yazılı mecburiyeti tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde yerine getirmiyen veli ve vasiler 300 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edirlirler.

MADDE 16. — Teknik çiftçi ve teknik bahçıvan diploması alanlar; Ziraat vekâletinin müsaadesi olmadıkça Devlet teşkilât ve mü-

bilinde toprak verilir.

Bu arazinin bedeli, verildiği tarihten beş sene sonra başlamak üzere 20 senede taksitle ve faizsiz tahsil olunur. Borçlanılan para ödeninceye kadar gayrimenkul Hazine namına birinci derece ve sırada olmak üzere ipotek edilir.

MADDE 12. — Aynen.

MADDE 13. — Aynen.

MADDE 14. — Aynen.

IV : Bölüm

Yasak, ceza hükümleri

MADDE 15. — Aynen.

MADDE 16. — Teknik çiftçi ve Teknik bahçıvan diploması alanlar; Ziraat vekâletinin müsaadesi olmadıkça 20 yıl müddetle Devlet

M. E.

MADDE 12. — Teknik çiftçi ve teknik bahçıvan diploması alanlara vekâletçe tedarik edilen veya vekâlet müesseselerinde yetiştirilen damızlık hayvanlarla örnek olmak üzere arıcılık, ziraat makine ve aletleri gübreler ziraatte zarar veren hastalık ve haşerelerle mücadeleye yarayan malzeme ve vasıtalar parasız verilebileceği gibi istihsalı arttırmaya yarayan her nevi malzeme ve vesait de maliyet fiyatı üzerinden taksitle ve faizsiz olarak verilir.

MADDE 13. — Hükümetin 13 nci maddesi aynen.

MADDE 14. — Bu okullardan yetişip düzenli işletmeleriyle köyünde örnek olmakta devam ettikleri Ziraat vekâletince tasdik edilenler Devlet yardımlarından ve banka kredilerinden faydalanmada tercih olunurlar.

IV : Bölüm

Yasak, ceza hükümleri

MADDE 15. — Hükümetin 15 nci maddesi aynen.

MADDE 16. — Ziraat encümenininin 16 nci maddesi aynen.

B. E.

istimlak olunmak suretiyle bedeli mukabilinde toprak verilir.

Bu arazinin bedeli, verildiği tarihten beş sene sonra başlamak üzere 20 senede taksitle ve faizsiz tahsil olunur. Borçlanılan para ödünceye kadar gayrimenkul Hazine namına birinci derece ve sırada olmak üzere ipotek edilir.

MADDE 12. — Teknik çiftçi ve teknik bahçıvan diploması alanlara vekâletçe tedarik edilen veya vekâlet müesseselerinde yetiştirilen damızlık hayvanlarla örnek olmak üzere arıcılık, Ziraat makine ve aletleri, gübreler ziraatte zarar veren hastalık ve haşerelerle mücadeleye yarayan malzeme ve vasıtalar parasız verilebileceği gibi istihsalı arttırmaya yarayan her nevi malzeme ve vesait de maliyet fiyatı üzerinden taksitle ve faizsiz olarak verilir.

MADDE 13. — Teknik Ziraat ve Teknik bahçıvanlık okullarını bitirerek köylerinde örnek işletme kurdukları Ziraat vekâletince tesbit ve tasdik edilip, kendilerine vesika verilenler; vesikanın verildiği mali yılı takip eden yıldan itibaren on sene müddetle bu işletmelere ait arazi ve hayvan vergisinden muaf tutulurlar.

Mücbir sebep olmadıkça çiftçiliği terkedenlerden affedilen yıllara ait vergi iki kat olarak tahsil olunur.

MADDE 14. — Bu okullardan yetişip düzenli işletmeleriyle köyünde örnek oldukları ve örnek olmakta devam ettikleri Ziraat vekâletince tasdik edilenler Devlet yardımlarından ve banka kredilerinden faydalanmada tercih olunurlar.

IV : Bölüm

Yasak, ceza hükümleri

MADDE 15. — Üçüncü maddede yazılı mecburiyeti tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde yerine getirmeyen veli ve vasiler 300 liradan 500 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

MADDE 16. — Teknik çiftçi ve teknik bahçıvan diploması alanlar; Ziraat vekâletininin müsaadesi olmadıkça 20 yıl müddetle Devlet teş-

Hü.

esseleriyle hususi teşekküllerde meslekleri dışında istihdam edilemezler.

Meslekleri dışında vazife alanlarla, bu okullardan yetişenleri bilerek kabul ve istihdam edenler 500 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu kanuna göre hükmedilen cezalar tecil olunmaz.

V : Bölüm

Müteferrik hükümler

MADDE 17. — Ziraat vekâleti teknik ziraat ve teknik bahçe okulları için konulan tahsisat; okulların kuruluşunda yapı, istimlak, donatım ve sair umumî masraflarında kullanılır.

MADDE 18. — Ziraat müesseselerine işler sermaye verilmesine dair olan 2654 sayılı kanunun 2 nci maddesinde yazılı miktarı, Ziraat vekâleti «Teknik ziraat okulları» ve «Teknik bahçe okulları»nın işletmelerini kurmak ve işletmek için 4 misline kadar arttırabilir.

MADDE 19. — Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları ve bunların müstemilâtı, tesisleri 3611 sayılı kanuna tabi olmadan ziraat ve killiğince yaptırılır, onartılır. Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları şehir ve kasabalar haricinde kurulduğundan tesisat, inşaat ve tamirat işleri 2490 sayılı Arttırma, eksiltme ve ihale kanununa tabi değildir.

MADDE 20. — Teknik ziraat ve Teknik bahçe okullarının her türlü ihtiyaçları için şahıslara ait olmayan yerden tedarik edilen taş ve kumla, kireç, tuğla, kerpiç ve kiremit imaline yarayışlı ve buna benzer yapı ve onarma malzemesi, vergi, resim ve harçsız alınır.

MUVAKKAT MADDE 1. — Ziraat vekâletinin 1943 malî yılı bütçesinin 747 nci faslının 2 nci Teknik ziraat okulları maddesinden 136 bin ve üçüncü Teknik bahçe okulları maddesinden de 67 bin lira tenzil ve 720 nci faslın birinci memurlar maaş tertibine 133 bin ve 721

Zr. E.

teşkilât ve müesseseleriyle hususi teşekküllerde meslekleri dışında istihdam edilemezler.

Meslekleri dışında vazife alanlarla, bu okullarda yetişenleri bilerek kabul ve istihdam edenler beşer yüz liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu kanuna göre hükmedilen cezalar tecil olunmaz.

V : Bölüm

Müteferrik hükümler

MADDE 17. — Aynen.

MADDE 18. — Aynen.

MADDE 19. — Aynen.

MADDE 20. — Aynen.

MUVAKKAT MADDE 1. — Ziraat vekâletinin 1943 malî yılı bütçesinin 747 nci faslının 2 nci Teknik Ziraat okulları maddesinden 136 bin ve 3 nci Teknik Bahçe okulları maddesinden de 67 bin lira tenzil ve 720 nci faslın 1 nci memurlar maaş tertibine 133 bin ve 721 nci

V : Bölüm

Müteferrik hükümler

MADDE 17. — Ziraat vekâleti bütçesine Teknik ziraat ve Teknik bahçe okulları için konulan tahsisat, okulların kuruluşunda yapı, istimlâk, donatım ve sair umumî masraflarında da kullanılır.

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen.

MADDE 19. — Hükümetin 19 ncu maddesi aynen.

MADDE 20. — Hükümetin 20 nci maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 1. — Hükümetin teklifi aynen.

kilât ve müesseseleriyle hususî teşekküllerde meslekleri dışında istihdam edilemezler.

Meslekleri dışında vazife alanlarla, bu okullarda yetişenleri bilerek kabul ve istihdam edenler beşer yüz liradan biner liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Bu kanuna göre hükmedilen cezalar tecil olunmaz.

V : Bölüm

Müteferrik hükümler

MADDE 17. — Ziraat vekâleti bütçesine teknik ziraat ve teknik bahçevanlık okulları için konulan tahsisat, okulların kuruluşunda yapı, istimlâk, donatım vesair umumî masraflara da harcanabilir.

MADDE 18. — Ziraat müesseselerine müte-tedavil sermaye verilmesine dair olan 2654 sayılı kanunun 2 nci maddesinde yazılı miktarı; Ziraat vekâleti (Teknik Ziraat okulları) ve (Teknik bahçevanlık okulları) nın işletmelerini kurmak ve işletmek için dört misline kadar arttırabilir.

MADDE 19. — Teknik Ziraat ve Teknik bahçevanlık okulları binaları ve bunların müstetemilâtı ve tesisleri 3611 sayılı kanuna tabi olmadan Ziraat vekilliğince yaptırılır, onartılır. Teknik Ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarının inşaat ve tamirat işleri 2490 sayılı Arttırma, eksiltme ve ihale kanununa tabi değildir.

MADDE 20. — Teknik Ziraat ve Teknik bahçevanlık okullarının her türlü ihtiyaçları için, şahıslara ait olmayan yerlerden tedarik edilecek taş ve kumla kireç, tuğla, kerpiç, kiremit ve benzerleri ve bunların imaline elverişli yapı ve onarma malzemesi her türlü vergi, resim ve harçtan muaf olarak alınır.

MUVAKKAT MADDE 1. — Hükümetin 1 nci muvakkat maddesi aynen.

Hü.

nci faslın 1 nci memurlar ücreti tertibine de 70 000 lira ilâve edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Bu kanuna ilâşik 2 sayılı cetvelde yazılı memuriyetler 1948 yılı Muvazenei umumiye kanunına bağlı L cetvelinin Ziraat vekâleti kısmına konulmuştur.

MADDE 21. — Bu kanun neşri tarihinden müteberdir.

MADDE 22. — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

3 . VII . 1948

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu		A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
H. Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mİ. V.	Na. V.	İk. V.
	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	H. Ürgüblü	Ş. R. Halipoğlu
Mİ. V.		Ti V.
A. F. Cebesoy		

Zr. E.

faslın 1 nci memurlar ücreti tertibine de 70 000 lira ilâve edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Aynen.

MADDE 21. — Aynen.

MADDE 22. — Aynen.

M. E.

MUVAKKAT MADDE 2. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 21. — Hükümetin teklifi aynen.

MADDE 22. — Hükümetin teklifi aynen.

B. E.

MUVAKKAT MADDE 2. — Hükümetin 2 noi muvakkat maddesi aynen.

MADDE 21. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 22. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

[1] NUMARALI CETVEL

D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maas	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Maas
4	Öğretmen	5	90	10	Öğretmen	30	35
5	>	5	80	11	>	30	30
6	>	8	70	10	Memur	13	35
7	>	10	60	11	>	13	30
8	>	15	50	12	>	15	25
9	>	18	40	13	>	15	20

[2] NUMARALI CETVEL

4	Öğretmen	5	90	10	Öğretmen	10	35
5	>	4	80	11	>	10	30
6	>	5	70	10	Memur	8	35
7	>	5	60	11	>	8	30
8	>	10	50	12	>	5	25
9	>	10	40	13	>	5	20

[3] NUMARALI CETVEL

Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret	D.	Memuriyetin nev'i	Aded	Ücret
Müdür	3	150	Şef		40	75
>	4	100	>		21	50

Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizi hakkında kanun lâiyhası ve Ziraat ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/133)

T. C.

Başvekâlet

12 . VII . 1943

Muamelât umum müdürlüğü

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/2353

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizi hakkında Ziraat vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 12 . VII . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizine ait kanun lâiyhası mucip sebepleri

I. Bugünkü ziraat teşkilâtımız mevcut şartlar ve imkânlar nispetinde çalışmasına rağmen çiftçinin iş hayatı üzerinde amelî olarak müessir olamamaktadır. Bunun başlıca sebeplerini teşkilâtın hareket imkânlarından ve teknik işletme vasıtalarından mahrum bulunuşunda toplamak mümkündür.

Ziraat teşkilâtının çiftçinin iş hayatı üzerinde amelî surette müessir olabilmesi için bu teşkilâtın işgal sahasına giren işleri bizzat yapıp çiftçiye göstermesi ve çiftçiye yaptırıp öğretmesi icabeder.

Bu sebeple Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil vasıtaları, ziraat âlet ve makineleri, ilaçlar, işletme merkezi vazifesini görecek ve lüzumlu malzemenin muhafazasını sağlayacak duraklar ve sair teknik işletme vasıtalarıyla teçhizi, gerekmektedir.

Bundan başka mevcut memurlardan amelî sahada âzami derecede faydalanmak için büro işleri asgari hadde indirilecektir.

II. Yüksek Meclise sunulan bu kanun lâiyhasıyla ziraat teşkilâtına çiftçimizin zirai ihtiyaçlarını yakından tetkik ve takviye etmesini sağlayacak imkânları temin etmek ve teşkilâtı bizzat köyün içerisine yerleştirmek gayesi güdülmektedir.

Bu maksatla ziraat teşkilâtımıza, hareketli bir hale gelmesi için; kamyonet, motosiklet, araba, iş ve binek hayvanı, her türlü âlet, makine, ilaç ve sair teknik işletme malzemesi verilmesi ve teşkilâtın çalışmasına merkez olacak ve faaliyetleri için gerekli âlet, vasıta ve malzemeyi muhafaza edecek durak yerleri yaptırılması derpiş edilmiştir.

Lâiyhanın tetkikından anlaşılacağı üzere motörlü nakil vasıtaları verilemeyen ahvalde veya bu vasıtaların işleyemeyeceği yerlerde çalışan memurlar, avans olarak verilecek paralarla binek hayvanı ve takımı tedarikine mecbur tutulmuşlardır.

Köylerde çalıştırılacak ziraat memurlarının faaliyetlerine merkez olmak ve işleri için lüzumlu vasıta ve malzemelerin muhafazasını temin maksadiyle kurulması düşünülen durakların süratle ve işin icabı dolayısıyla basit olarak inşa edilecekleri gözönünde tutularak bunların formalite ba-

kimından 3611 sayılı kanunun hükümleri dışında bırakılmasında zaruret görülmüştür.

Yine aynı düşünce ile ziraat teşkilâtının köylerde çalıştırılacak memurlarını avans almak, beyanname doldurmak ve mahsup muamelesi yaptırmak gibi formalitelerden kurtarmak üzere her türlü zaruri masraflarına karşılık olarak ayda kırk beş lirayı geçmemek kaydıyla maktu bir mblâğın verilmesi esası konmuştur.

Ziraat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Ziraat encümeni
Esas No. 1/133
Karar No. 6

14 . VII . 1943

Yüksek Reisliğe

Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizi hakkında Ziraat vekillikince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 12 . VII . 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası Ziraat vekili hazır bulunduğu halde Encümenimizde okundu ve görüşüldü.

Memleket iktisadiyatındaki büyük önemi malûm olan ziraatimizin yükselmesinde başlıca âmil şüphesiz ziraat teşkilâtıdır. Bu teşkilâtın istediğimiz neticeleri tam bir surette alabilmeliğimiz için ona salâhiyetli hareket kabiliyetini ve mahrum bulunduğu iş vasıtalarını vermek lâzımdır.

Kazalara bile tamamiyle giremeyen bu teşkilâtı genişletip köye sokmak zaruretindeyiz. İşte bu bakımdan ziraat teşkilâtını iş mevzuu üzerinde toplayıp çiftçiye elverişli ziraat tekniğini köye götürerek Devlet eliyle köy ziraatini kaldırma yolunu güden bu lâyihayı Encümenimiz çok yerinde bulmuştur.

Bu hareketli teşkilâtın bütün vilâyetlerimizde hemen tatbiki başta eleman noksanı olmak üzere bir takım sebeplerden dolayı mümkün görülememekle beraber bunun biran evvel tahakkuku başlıca temennilerimizdendir.

Maddelerde esaslı değişiklik yapılmıyarak, ikinci maddede memurların tedarik edecek

leri hayvan ve binek takımları paralarını üç senede ödemeleri bugünkü fiyat yüksekliği karşısında müşkül görünmüş ve vaziyete göre hareket edilebilmesi için üç sene yerine uzun vâde kaydı konmuştur.

Bu hayvanların beslenmesindeki zorluk ve köyler arasındaki hizmetlerin bir çok güçlüğü ve bunların sebep olacağı çeşitli masraflar gözönünde tutularak 45 lirayı geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılacak paranın kesintisiz verilmesi lüzumlu görülmüştür. Aksi takdirde bu memurların ellerine masraflarını karşılayamayacak bir para geçerek aranılan çok dolaşma ve köylü ile sıkı temas imkânlarının güçleşeceği mütalâa edilerek üçüncü maddede yukarıdaki değişiklik yapılmıştır.

Havalelerine göre Bütçe encümenine gönderilmek ve müstacelen müzakere ricasiyle Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Reis	M. M.	Kâtip
İzmir	Manisa	Çanakkale
R. Köken	Y. Özey	S. Batu
Bursa	Çorum	Kırşehir
A. Duru	N. Atalay	İ. Turan
Konya	Malatya	Manisa
S. Çumralı	K. Sayın	K. Karaosman
Seyhan	Siird	Yozgad
D. Arıkoğlu	A. R. Esen	M. Alpak

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. B. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/133
Karar No. 76

16. VII. 1943

Yüksek Reisliğe

Ziraat vekilliği teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizi hakkında Ziraat vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 12. VII. 943 tarih ve 6/2353 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize havale buyrulmakla Ziraat encümeni mazbatasile birlikte ve Ziraat vekili Şevket Raşit Hatipoğlu ile Maliye vekâleti namına Bütçe ve mali Kontrol umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Ziraat vekilliğinin teknik ziraatı köylere kadar götürmek gayesini tebarüz ettiren bu kanun lâyihası umumî ziraat siyasetimizin tatbikata ait bir cüzü olarak telâkki edilmiştir. Ziraat teşkilâtı mensuplarının memleketin ihtiyaçlarına uygun şekilde dinamik bir faaliyete geçebilmelerini sağlayacak olan bu kanun lâyihasının birinci maddesinde Encümenimiz yalnız ziraat durakları kelineleri yerine teknik ziraat merkezleri kelimelerini ikameyi uygun görmüştür.

Üçüncü maddede seyyar vazife gören ziraat

memurlarının zamanlarının büyük bir kısmını seyahatte geçirecekleri gözönüne alınarak verilmesi derpiş edilen tazminat bedelini Encümenimiz (45) liradan (50) liraya çıkarmayı münasip görmüştür.

Diğer maddelerde yaptığımız değişiklikler yalnız cümle ve kelime tertiplerine aittir.

Büyük Meclise arz edilmek üzere Yüksek reisliğe sunulur.

Reis	Bu M. M.	Kâtip
Çorum	Konya	İstanbul
İ. Eker	Dr. S. İrmak	F. Ögmen
Antalya	Aydın	Balıkesir
N. E. Sumer	Gl. R. Alpman	S. Örgöçven
Bitlis	Diyarbakır	Edirne
B. Osma	Ş. Uluğ	M. N. Gündüzalp
Giresun	İstanbul	İstanbul
A. Sayar	H. Kortel	İ. H. Ülkmen
Manisa	Mardin	Yozgad
F. Kurdoğlu	R. Erten	A. Sungur
Zonguldak		
H. A. Kuyucak		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Ziraat vekâletinin vazife ve işgal mevzularına ait ameli işleri bizzat yapıp çiftçiye göstermek veya çiftçiye yaptırarak öğretmek maksadiyle lüzum görülen mahallerdeki ziraat teşkilâtına Ziraat vekâleti tarafından kamyonet, motosiklet, araba, iş hayvanı, her türlü makine, âlet, ve sair nakil ve teknik işletme vasıtaları verilir. Memurların çalışmalarına merkez teşkil etmek ve lüzumlu vesait ve malzemenin muhafazasını temin eylemek için ziraat durakları yaptırılır.

MADDE 2. — Köylerde ve Ziraat vekâletince motosiklet verilmiyen kazalarda çalıştırılacak Ziraat memurları birer zâti binek hayvanı ile binek takımı tedarikine mecburdurlar. Bu memurlara satın alacakları binek hayvanı ve binek takımı için Ziraat vekâletince memurun aylığından en çok üç sene içinde taksitle ödetilmek üzere avans verilebilir.

Her hangi bir suretle memuriyetlerinden ayrılanlar bakiye borçlarını defaten ödemeğe mecburdurlar. Borç ödeninceye kadar binek hayvanı ve binek takımı Ziraat vekâletine karşı teminat hükmündedir.

Binek hayvanlarıyla binek takımları borç için haciz edilemez ve tekâlif suretiyle alınmaz.

MADDE 3. — İkinci maddede yazılı memurlara hayvan tedarik ettikleri tarihten itibaren

ZİRAAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen.

MADDE 2. — Köylerde ve Ziraat vekâletince motosiklet verilmiyen kazalarda çalıştırılacak Ziraat memurları birer zâti binek hayvanıyla binek takımı tedarikine mecburdurlar. Bu memurlara satın alacakları binek hayvanı ve binek takımı için Ziraat vekâletince memurun aylığından taksitle ödetilmek üzere uzun vâdeli avans verilebilir.

Her hangi bir suretle memuriyetlerinden ayrılanlar bakiye borçlarını defaten ödemeğe mecburdurlar. Borç ödeninceye kadar binek hayvanı ve binek takımı Ziraat vekâletine karşı teminat hükmündedir.

Binek hayvanlarıyla binek takımları borç için haczedilemez ve tekâlif suretiyle alınmaz.

MADDE 3. — İkinci maddede yazılı memurlara hayvan tedarik ettikleri tarihten itibaren

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Ziraat vekâleti teşkilâtının nakil ve teknik işletme vasıtalarıyla teçhizine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — Ziraat vekâletinin vazife ve işgal mevzularına ait ameli işleri bizzat yapıp çiftçiye göstermek veya çiftçiye yaptırarak öğretmek maksadiyle lüzum görülen mahallerdeki ziraat teşkilâtına Ziraat vekâleti tarafından kamyonet, motosiklet, araba, iş hayvanı, her türlü makine, âlet, ilaç ve sair nakil ve teknik işletme vasıtaları verilir. Memurların çalışmalarına merkez teşkil etmek ve lüzumlu vesait ve malzemenin muhafazasını temin eylemek için teknik ziraat merkezleri kurulur.

MADDE 2. — Ziraat encümeninin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3. — İkinci maddede yazılı memurlara hayvan tedarik ettikleri tarihten itibaren

Hü.

ten her türlü zaruri masrafları mukabili olarak Ziraat vekâletinin teklifi ve Maliye vekâletinin mütalâasıyla ayda 50 lirayı geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek miktarda bir meblâğ ödenir.

Memurların pu paraya müstahak olabilmeleri için mıntakaları dahilindeki köylerde ameli hizmet için gezecekleri aylık asgari müddet Ziraat vekâletince tesbit olunur.

Mezuniyet ve muvakkat memuriyet hallerinde en çok üç ay müddetle birinci fıkra gereğince tesbit olunan paranın yarısı ödenir.

Bu madde mucibince ödenecek para borç için haczedilemez.

MADDE 4. — Köylerde çalıştırılacak Ziraat memurlarının çalışmalarına merkez teşkil etmek ve lüzumlu bilûmum işletme vasıtalarını muhafaza etmek için 3611 sayılı kanuna tabi olmadan Ziraat vekâletince tesbit edilecek tip ve esaslara göre ziraat durakları yaptırılır. Vazifeli memurlar bu durakların iskâna elverişli yerlerinde parasız olarak otururlar ve bahçelerinden istifade ederler.

MUVAKKAT MADDE — Birinci maddede yazılı ziraat durakları inşasıyla ikinci ve üçüncü maddelerdeki binek hayvanları ve takımları avansı ve memurlara verilecek her türlü zaruri masraflar Ziraat vekâleti bütçesinin 747 nci faslının 5 nci maddesine mevzu tahsisattan ödenir.

Zr. E.

her türlü zaruri masrafları mukabili olarak Ziraat vekâletinin teklifi ve Maliye vekâletinin mütalâasıyla ayda 45 lirayı geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek miktarda kesintisiz bir para ödenir.

Memurların bu parayı hak edebilmeleri için mıntakaları dahilindeki köylerde ameli hizmet için gezecekleri aylık asgari müddet Ziraat vekâletince belli edilir.

Mezuniyet ve muvakkat memuriyet hallerinde en çok üç ay müddetle birinci fıkra gereğince tesbit olunan paranın yarısı ödenir.

Bu madde mucibince ödenecek para borç için haczedilemez.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynen.

MUVAKKAT MADDE 1. — Hükümetin 1 nci muvakkat maddesi aynen.

B. E.

her türlü zaruri masrafları mukabili olarak Ziraat vekâletinin teklifi ve Maliye vekâletinin mütalâasıyla ayda 50 lirayı geçmemek üzere İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek miktarda para ödenir.

Memurların bu paraya müstahak olabilmeleri için mıntakaları dahilindeki köylerde ameli hizmet için gezecekleri aylık asgari müddet Ziraat vekâletince tesbit olunur.

Mezuniyet ve muvakkat memuriyet hallerinde en çok üç ay müddetle birinci fıkra gereğince tesbit olunan paranın yarısı ödenir.

Bu madde mucibince ödenecek para borç için haczedilemez.

MADDE 4. — Köylerde çalıştırılacak Ziraat memurlarının çalışmalarına merkez teşkil etmek ve lüzumlu bilûmum işletme vasıtalarını muhafaza etmek için 3611 sayılı kanuna tabi olmadan Ziraat vekâletince tesbit edilecek tip ve esaslara göre teknik ziraat merkezleri kurulur. Vazifeli memurlar bu merkezlerin iskâna elverişli yerlerinde parasız olarak otururlar ve bahçelerinden faydalanırlar.

MUVAKKAT MADDE — Birinci maddede yazılı teknik ziraat merkezleri inşası masraflarıyla ikinci ve üçüncü maddelerde yazılı binek hayvanları ve takımları avansı ve memurlara verilecek her türlü zaruri masraflar, Ziraat vekâleti bütçesinin 747 nci faslının 5 nci maddesine konmuş olan tahsisattan ödenir.

Hü.

Zr. E.

B. E.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5. — Hükümetin beşinci maddesi aynen.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinde mer'idir.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerinin yürütülmesine Ziraat ve Maliye vekilleri memurdur.

MADDE 6. — Hükümetin altıncı maddesi aynen.

MADDE 6. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Ziraat vekilleri memurdur.

12 . VII . 1943

Bş. V.	Ad. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	H. Uron
Ha. V.	Ma. V.
	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.
Yücel	
Ik. V.	S. İ. M.
F. Sirmen	
G. İ. V.	Zr. V.
S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.	Ti. V.
A. F. Cebesoy	C. S. Siren

Mübadele ve teffiz işlerinin katî tasfiyesi ve intacı hakkındaki 1771 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/79)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1610

15. V. 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1771 sayılı kanuna ek olarak Maliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 14. V. 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

1771 sayılı kanuna ek kanun projesi ve esbabı mucibe lâyihası

I

Kanun projesi hakkında umumî izahat

«Mübadeleli ahali mukavelenamesi» nin tatbiki cümlesinden olarak, Türkiye'deki Rumlar ile mübadele suretiyle Yunanistan'dan anavatanına nakledilen vatandaşlara, Yunanistan'da bıraktıkları gayrimenkul mallara mukabil Türkiye'de emval teffizine 19. III. 1931 tarihli ve 1771 sayılı kanun ile nihayet verilmiş ve bunlardan istihkaklarına mukabil hiç mal almamış olanlarla noksan mal tefevvüz etmiş olanlara bu kanunun 3 ve 11 nei maddelerine tevfikân 1, 2 veya 3 tertipli kuponu havi olmak üzere tasfiye vesikası verilmeğe başlanmıştır.

Bu hükümlere göre, şimdiye kadar mübadil Türk'lere, verilen tasfiye vesikalarının ihtiva ettiği mebalîğ (6 533 306.98) liradır.

Birinci tertipten kupon	1 638 172.39
İkinci » »	2 244 108.60
Üçüncü » »	2 651 025.99
	<hr/>
	6 533 306.98

1771 sayılı kanunun 13 neü maddesi, Türkiye'de mübadil Rum'lardan metrük olup, 17. VI. 1930 tarihli ve 1725 sayılı kanunla tasdik edilen Ankara itilâfnamesi mucibince mülkiyeti Devlete intikal etmiş olan gayrimenkulleri bu vesikaların tesviyesine karşılık tutulmuştur. Yine bu kanunun 14, 15, 16 ve 17 nei maddeleri, mübadil Rum'ların Türkiye'de bıraktıkları gayrimenkullerin satılarak tasfiyesine ve tasfiye vesikalarının bu satışlarda nakit olarak kabulüne, satış hasılatının Ziraat bankasında toplanmasına ve bir tertip tamamen itfa edilmedikçe diğer tertibin mahsup veya nakden tediye suretiyle tesviyesine geçilmemesine dair hükümleri ihtiva etmektedir.

Bu hükümler uyarınca şimdiye kadar nakden veya mahsup suretiyle 1 ve 2 nei tertip kuponlarından «2 898 922» liralık kısmı itfa edilmiş bulunmaktadır.

Ziraat bankasındaki «Mübadil cari hesabı» nda biriken paralar ise, 30 . IV . 1943 tarihi itibariyle «1 563 012» liraya bahiğ olmuş bulunmaktadır.

Yukarıki rakamların tetkikından da anlaşılacağı üzere, şimdiye kadar mübadil Türk'lere verilmiş olan tasfiye vesikalarına bağı üç kupondan henüz itfa edilmemiş olan miktar «3 634 383» liradır.

1771 sayılı kanunun 17 nci maddesi, bir evvelki tertip kupon satış bedeline mahsup veya nakden tediye suretiyle tamamen itfa edilmedikçe mütaakıp tertibin mahsup veya tediyesine geçilmesini âmir bulunduğundan, kanunun meriyeti tarihi olan 28 . III . 1931 den bugüne kadar, yani 12 sene içinde ancak birinci tertibin başabaş 2 nci tertibin % 20 itibariyle, nakden ve üst tarafının mahsuben itfasına geçilebilmiş, 3 ncü tertiplerin ne nakden ve ne de mahsup suretiyle itfasına başlanamamıştır.

Aşağıda kanun projesi maddeleri hakkında verilecek izahat sırasında görüleceği üzere, bugün şehir ve kasaba hududları içinde mübadil Rumlardan metrük gayrimenkul hemen kalmamış gibidir. Köylerdeki topraklar ise bir taraftan 2510 sayılı iskân kanunu, diğer taraftan toprak dağıtım mevzuatı hükümlerine göre parasız veya bedeli 20 senede tahsil edilmek üzere muhtaç çiftçilere dağıtılmaktadır.

1771 sayılı kanunun 17 nci maddesi, bir tertip tamamen itfa edilmedikçe mütaakıp tertibin mahsup veya nakden tediye suretiyle itfasına mâni bulunduğu cihetle, bu vaziyet karşısında bu üçüncü tertiplerin daha uzun bir zaman mahsubuna geçilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Bu sebebledir ki, tasfiye işinin uzaması neticesi olarak bir türlü kıymetlenemiyen ve düşük fiyatlarla asıl istihkak sahiplerinden mutavassıt ellere geçmekte olan bu kuponların - 3523 sayılı kanunla gayrimübadil bonoları için yapıldığı gibi - bir kanun ile toptan tasfiyesi cihetine gidilmesi ve bu suretle 12 senedenberi ellerindeki kuponların ödenmesini bekliyen mübadil vatandaşların daha uzun seneler sürecektir olan sıkıntı ve intizarlarına nihayet verilmesi muvafık görülerek bu maksatları temin gayesiyle ilişik kanun projesi hazırlanmıştır.

II

Proje metni hakkında izahlar

Birinci madde : Kanun projesinin birinci maddesi, Tasfiye vesikaları kuponlarından bir ve 2 nci tertiplerinin başabaş para ile, üçüncü tertibinin asıl istihkak sahibinin elinde bulunmasına veya başkasına devredilmiş olmasına göre tamamen veya kısmen para ve tahville ödenerek tasfiyesini âmirdir.

Umumî izahlar kısmında görülmüş olduğu üzere, 1, 2 ve 3 ncü tertip kuponların bugünkü bakiyesi «3 638 383 00» liradır. Buna mukabil Ziraat bankasındaki hususi hesaptaki para miktarı ise «1 563 012 00» liradan ibarettir.

Binaenaleyh, 1 ve 2 nci tertiplerin henüz ödenmemiş olan kısımları ile 3 ncü tertip kuponların başabaş para ile ödenmesi halinde Ziraat bankasındaki paradan başka Devletçe «2 071 371 00» liralık malî bir külfet kabul etmek icabeder.

Yukarıda «umumî izahlar» kısmında görülmüş olduğu üzere, bu kanun projesi, senelerdenberi ellerinde 3 ncü tertip kuponların karşılığını alamayan ve daha senelere beklemek ıztırarında bulunan «Türk Mübadillerin» mâruz buldukları sıkıntıya son vermek gibi tamamen ârifet esasına müstenittir. Bu itibarla bu ârifetin, himaye edilmesi icabeden zümreye hasrı ve Devletçe iktiham edilecek olan külfetin de bu himaye ve terfi maksadının hudutlarını aşmaması icabeder.

Bu maksatlardır ki, maddenin (B) fıkrasında asıl istihkak sahibi bulunan şahıslara ait 3 ncü tertip kuponların bin liraya kadar olan kısmının başabaş para ile, üstünün 3523 numaralı kanunla gayrimübadiller için yapıldığı gibi % 5 faizli dört sene vâdeli Hazine tahvili ile yine başabaş olarak ödenmesi kabul edilmiştir.

Devir ve ciro edilmiş 3 ncü tertip kuponlara gelince :

Bu kuponların bugün piyasada 20 - 25 kuruş arasında tedavül etmekte olduğu; bunların 1771

sayılı kanunun mer'iyet tarihi olan 28 . III . 1931 den itibaren ilk senelerde beş - on kuruş gibi çok düşük kıymetlerle asıl istihkak sahiplerinin ellerinden çıkarak üçüncü şahısların ellerine geçtiği anlaşılmıştır. Bu itibarla; bu kısım kuponların % 50 nispeti üzerinden Hazine tahviliyle ödenmesi madalete uygun görülmüştür.

İkinci madde : Projenin ikinci maddesine göre, çıkarılacak tahviller dört sene müddetle ve % 5 faizli olacaktır. Bu hüküm gayrimübadillere verilmek üzere ihdas edilen tahviller için 3523 sayılı kanunla kabul edilmiş olan hükmün aynıdır.

Üçüncü madde : Projenin üçüncü maddesi, birinci madde hükümlerinden istifade edebilmek için hak sahiplerine, 6 ay içinde müracaat etmeleri ve ellerindeki vesikaları vermeleri mecburiyetini tahmil etmektedir.

Bu hüküm nihai olarak tasfiye edilmek istenenişlerin yine senelerce sürüp gitmesine mâni olmak maksadıyla konmuştur.

Dördüncü madde : Projenin dördüncü maddesi beş sene içinde alınmayan para veya tahvillerin Devlete kalacağına dairdir.

Bu hüküm « Muhasebei umumiye kanunu » nun 93 ncu maddesine mütenazır bulunmakta olup yine katî tasfiye gayesinin teminine mâtufl bir tedbir olarak düşünülmüştür.

Beşinci madde : Projenin beşinci maddesi de, üçüncü madde gereğince verilecek belgelerin hangi merci tarafından tetkik edileceğini ve bu mercin vazife ve salâhiyetini tâyin etmektedir.

Bu maddeye göre, ibraz edilecek belgeler, 1771 sayılı kanununun 8 nci maddesiyle müteşekkil Tasfiye heyetinde tetkik edilecektir. Tetkik mercii olarak Tasfiye heyetinin gösterilmiş bulunması, bu heyetin ötedenberi mübadil işleriyle uğraşagelmesi ve bu alanda ihtisas kazanmış bulunması düşüncesine dayanmaktadır.

Bu heyetin yapacağı tetkikler; bilhassa ibraz edilen belgelerin sahte, taklit, tahrifli, iptal edilmiş veya edilmesi icabeylenmiş bulunanları ayırmak gibi hususlar olup bu heyetin vereceği kararlar tediye esas tutulacaktır.

Altıncı madde : Projenin altıncı maddesi, henüz tasfiye vesikasına bağlanmamış istihkakların yine 1771 sayılı kanununun 8 nci maddesinde yazılı heyet tarafından tetkikini ve 6 ay içinde müracaatta bulunmayanların haklarının düşmesini âmirir.

Hakkın iskatını mucip olacak 6 ay gibi kısa bir müddet tâyin edilmiş olması, yukarıda 3 ve 4 ncu maddeler münasebetiyle beyan edildiği gibi katî tasfiyenin biranevvel yapılması maksadına müstenittir.

Yedinci madde : Bu kanun projesinin sevkini icabettiren esaslı maksatlardan biri de, mübadil, teffiz ve tahsis işlerinin nihai olarak tasfiyesi bulunduğu cihetle 1331 sayılı kanunun mer'iyeti tarihi olan 30 . V . 1928 den beri uzayıp gelen ve bir taraftan idare mercilerini, mahkemeleri işgal, diğer taraftan tefevvüz edilen malların müktesep bir hak halini almasına mâni bulunan ihtilâfları katî olarak ortadan kaldırmak için 7 nci maddede, yukardaki maddelerde Devlet lehine konmuş olan müddetlere mütenazır olarak 6 aylık bir müruruzaman müddeti kabul edilmiştir.

Bu maddede sözü geçen 1331 sayılı kanunun 9 ncu maddesinin ihtiva ettiği hüküm aynen şöyledir :

«Mütefevizlerin uhdelelerinde bulunduğu ba taahhüname beyan eyledikleri emval o miktarda olmadığı veyahut aslen uhdelelerinde emvali gayrimenkule bulunmadığı beş sene zarfında ta hakkuk edenlerin istihkaklarından fazla miktarı emvali sairesinden ve vefatı halinde veresesinden ve varsa kefillerinden istirdat ve Dahiliye vekâletinin işariyle tapuları iptal olunacağı gibi bunlar hakkında 16 . IV . 1340 tarih ve 488 numaralı kanunun 4 ncu maddesi ahkâmı tatbik olunur.»

Sekizinci madde : Projenin sekizinci maddesi, 1771 sayılı kanununun 13 ncu maddesiyle, mübadil kuponlarının tesviyesine tahsis kılınan mübadil Rumlardan metrük mallar ile Ziraat bankasında toplanan paraların ve muhtaç köylüye yapılan tevziden doğan borçlandırma bedellerinin Devlete geçmesini âmirir.

Bu kanun projesiyle 1771 sayılı kanun ile Devlete tahmil edilmiş olan mükellefiyetin para ve tahvil ile edası temin olunmuş bulunduğu göre bu mükellefiyetin karşılığı olan emvalin de Devlete intikali tabiidir.

Dokuzuncu madde : Projenin dokuzuncu maddesinin birinci fıkrası, 8 nci madde gereğince Devlete geçecek paraların, bir taraftan varidat bütçesine irat, diğer taraftan taallük ettiği mali yılın muvazenei umumiye kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde açılacak hususi bir fasla tahsisat kaydedileceğine dairdir.

Maddenin birinci fıkrası, mübadil hesabı carisinde mevcut paranın bütçeye ne şekilde kaydedileceğini göstermesi itibariyle izahatın vâreste görülmüştür.

Maddenin 2 nci fıkrası da, bu tertipten alınacak memur ve müstahdem kadrolarının İcra Vekilleri Heyetince tasdik edileceğini âmirdir.

Mübadil hesabı carisi bakiyesi tamamen Hazineye intikal ettiğine göre, bu hesaptan kullanılmakta olan kadroların da bundan sonra istihdamı zaruri bulunmuş ve bu maksatla maddeye bu fıkra konmuştur.

On ve on birinci maddeler : Projenin on ve on birinci maddeleri, kanunun yürürlüğe gireceği tarihe ve kanun hükümlerini yürütmeğe Maliye vekilinin memur edildiğine mütedair olup izahatın vârestedir.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/79

Karar No. 11

2. VII : 1943

Yüksek Reisliğe

Mübadile ve teffiz işlerinin katı tasfiyesi ve intacı hakkındaki 1771 sayılı kanuna ek olarak Maliye vekâletince hazırlanan kanun projesi Maliye vekâleti Millî emlak müdürünün huzurunda Encümenimizce müzakere edildi.

Uzayıp gitmesinde mahzurlar mülâhaza edilen mübadile ve teffiz işlerini tasfiye etmek ve katı surette-intaç etmek gayesi daha 1931 yılında hâkim olmuş ve bu maksatla o tarihte 1771 sayılı kanun neşredilmiştir.

Bu kanunun esas hükümleri şunlardır:

1. — Kanunun neşri tarihinden itibaren teffiz muamelesine son verilmesi;

2. — Mübadil Türk'lerden istihkaklarını henüz kısmen veya tamamen almamış olanlara alacakları miktarınca üç tertip üzerine tanzim edilecek tasfiye vesikaları verilmesi;

3. — Rum'lardan metrük olup Hazineye intikal edecek olan gayrimenkullerin satış bedellerinin bu tasfiye vesikalarının itfasına karşı tutulması.

Bu kanun gereğince üç tertipte olmak üzere

ve şindiye kadar 6 533 306 liralık tasfiye vesikası verilmiş ve yine bugüne kadar nakden veya mahsup suretiyle birinci ve ikinci tertip kuponlardan 2 898 922 liralık kısmı itfa edilmiştir. Ziraat bankasındaki «Mübadil cari hesabı»nda ise Rum'lardan metrük gayrimenkullerin satışından 30.IV.1943 tarihinde 1 563 012 lira birikmiş bulunmaktadır.

Ancak 1771 sayılı kanunun 17 nci maddesinde bir evvelki tertip itfa edilmedikçe mütaakıp tertibin mahsup veya tediyesine geçilemeyeceği yazılı olduğundan Ziraat bankasında hâlen mevcut para ile ikinci tertibin itfası mümkün olamazsa da bu paradan üçüncü tertip kuponların itfasına bir miktar ayrılamıyacağı gibi şehir ve kasaba hududları dahilinde Rumlardan metrük gayrimenkul hemen kalmamış olduğuna ve köylerdeki topraklar ise bir taraftan İskân kanunu ile diğer taraftan toprak dağıtım hakkındaki hükümlere göre parasız veya bedelleri yirmi senede tahsil edilmek üzere muhtaç çiftçilere dağıtmakta bulunmasına

göre, 1771 sayılı kanunun neşrinden on iki sene geçmiş olmasına rağmen, üçüncü tertibin itfası için daha bir çok senelerin geçmesine intizam zaruri olacağı ve elde kalan emlak bedellerinin tasfiye vesikalarını tam olarak karşılayacağından da meşkük bulunduğu yapılan incelemeler sonunda anlaşılmıştır.

Binaenaleyh Hükümetin mucip sebepler lâyihasında zikredildiği gibi :

1. Mübadil, teffiz ve tahsis işlerinin nihai olarak ihtaç edilmemesinden doğan idarî ve hukuki mahzurların ortadan kaldırılmasını,

2. Tasfiye işinin uzaması neticesi düşük fiyatlarla mutavassıt ellere geçmekte olan bu kuponların, 3523 sayılı kanunla gayrimübadil bonoları için yapıldığı gibi, toptan tasfiyesini,

3. Bu suretle 12 senedenberi ellerindeki kuponların ödenmesini bekliyen mübadil vatandaşların daha uzun seneler sürecek ıstıraplarına son verilmesini,

Hedef tutan ve tasfiyenin uzamasından ve mübadil vatandaşların zaruretlerinden istifade ederek kıymetlerinin yüzde on beşi, yüzde onu ve hattâ yüzde beşi gibi gayet düşük fiyatlarla bu kuponları elde etmiş olan mutavassıtlara hak ve muadelet hislerini rencide edecek fazla tediyatta bulunmamak esasını derpiş eylemiş bulunan böyle bir kanunun tedvinini Encümenimiz zamanında ve yerinde alınmış bir tedbir olarak karşılamış ve maddelerde yapılan bazı değişikliklerle Hükümet lâyihasını kabul eylemiştir.

Maddelerde yapılan değişiklikler :

Hükümet teklifinin birinci maddesinin (A) fıkrasına göre asıl istihkak sahiplerinin ellerinde olsun veya devir ve temlik edilmiş bulunsun. Bir ve ikinci tertip kuponların başabaş para ile ve (E) fıkrasında ise asıl istihkak sahiplerinin ellerinde bulunmayan üçüncü tertip kuponların % 50 itibariyle ve Hazine bonosıyla ödeneceği yazılmıştır.

Encümenimiz birinci ve ikinci tertip kuponların tediyesi hususunda asıl istihkak sahipleri ile bu kuponları ucuz bedelle ele geçirmiş olan mutavassıtları müsavî tutan hükmü, kanunun sevki sebebiyle ve mutavassıtlar elinde bulunan üçüncü tertip kuponların % 50 itibariyle ödenmesini de bu kuponların alım, satım piyasasına uygun görmemiştir. Binaenaleyh, asıl istihkak sahiplerinin ellerinde bulunan ilk iki tertibin başabaş para ile üçüncü tertibin ise Hazine bonosu ile tediyesi esası kabul edilmiştir.

Devir ve temlik edilenlere gelince; bunlardan :

A) Birinci tertipten olanların başabaş ve fakat Hazine bonosıyla,

B) İkinci tertipten olanların % 85 itibariyle ve Hazine bonosıyla,

C) Üçüncü tertipten olanların ise % 30 itibariyle ve Hazine bonosıyla ödenmesini muvafık gördüğünden maddeyi bu maksada göre taddil eylemiştir.

Üçüncü maddeye (Kuponları) kelimesinden evvel tasfiye (vesikalarına bağlı) ibaresi ilâve edilmiştir.

Beşinci maddenin (Para ve tahvil ile) kelimeleriyle başlayan ikinci fıkrası tayıy edilmiş ve yine bu maddenin birinci ve üçüncü fıkralarında metinde görülecek olan ibare değişiklikleri yapılmıştır.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere lâyiha Yüksek Reisliğe saygı ile sunulur.

Maliye En. Reisi	M. M.	Kâtip
İstanbul	Aydın	Tokad
A. Bayındır	A. Mendres	C. Kovalı
Afyon K.	Ankara	Antalya
İ. H. Baltacıoğlu	M. Aksoley	H. T. Dağhoğlu
Burdur	Kastamonu	Kayseri
Ş. Engineri	H. Çelen	Ö. Taşcıoğlu
Rize	Urfa	Van
T. B. Balta	M. E. Tekeli	İ. Arvas

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/79
Karar No. 73

15. VII. 1943

Yüksek Reisliğe

Maliye vekilligince tanzim ve İera Vekilleri Heyetinin 14. V. 1943 tarihli toplantısında verilen karar üzerine Yüksek Meclise arz edilerek tetkiki Encümenimize de havale buyurulmuş olan 1771 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve mücip sebepleriyle Maliye encümeni mazbatası Maliye vekili Elâzığ mebusu Fuad Ağralı hazır bulunduğu halde okundu ve kanunun umumî heyeti üzerinde uzun konuşmalar oldu.

1771 sayılı kanun hükümlerine göre verilmiş bulunan tasfiye vesikalarının yekûnu 6 533 306.98 liraya baliğ olduğu ve bu vesikalara merbut kuponların aşağıdaki tertiplerden tereküp ettikleri anlaşıldı:

Birinci tertip	1 638 172.39
İkinci »	2 244 108.60
Üçüncü »	2 651 025.99
Yekûn	6 533 306.98

Maliye vekili tarafından verilen izahata nazaran bunlardan birinci tertibe dahil olanların tediyesine 10 sene evvel ve ikinci tertibe dahil olanların da 7 sene evvel başlanmış olmalarına rağmen birinci tertipten yuvarlak rakam 430 bin, ikinci tertipten beş yüz elli üç bin liralık kısmı için müracaat vâkı olmadığı ve üçüncü tertip tediyaatına işe henüz başlanmadığı ve şimdiye kadar vâkı tediyeler yekûnunun ise 2 898 922 lirayı bulduğu ve Maliye encümeninin ise istihkak sahiplerinin elinde bulunmayan ve devir ve temlik edilmiş olan birinci tertipten kalan bakiyenin başabaş hazine tahvili ile, ikinci tertipten bakiye kalan kuponların % 85 nispetinde keza Hazine tahvili ile ödenmesi lâzımgelceceği, üçüncü tertip kuponlara gelince: bunlardan ahara devir ve temlik edilmiş olanlara mazbatada dermeyan edilen sebeplerle % 30 nispetinde ve istihkak sahiplerinin ellerinde bulunanlara başabaş tahvil itası kanaatine vardıkları görülmüştür.

Encümenimiz evvel emirde, devir ve temlik edilmiş olan kuponların alıcıları tarafından hazine itibarı ve istihlak sahipleri aleyhine tah-

rik edilmiş devir ve temlik vaziyetleri hakkındaki Maliye encümeni mazbatasında muharrer sebeplere ilâveten verilen izahatı inceliyerek tenzilât ile ödemeyi, mevzuun arzettiği hususiyetlere rağmen hukuk kaideleri ve hazine itibarı bakımlarından uygun görmemiş ve prensip itibarıyla başabaş karşılama lüzum ve esasına ekseriyetle karar verilmiştir.

Şu kadar ki, bu kuponların 1771 sayılı kanun hükümleri dairesinde tediye bakımından tabi tutuldukları şart ve vaziyetleri, devir ve temlik edilmiş olanların Hazine itibarı aleyhine istismar etmek arzusu gütmüş olmalarını nazara alarak tediyaatın tertip sırası takibi suretiyle gecikecek müddetleri de telâfi ve karşılıklarını temin için mütenazır ve vadeli tediye muamelelerine tabi tutulmalarını muhik görmüştür.

Bundan sonra kanun maddelerinin tetkikına geçilerek Maliye encümeni teklifi müzakereye esas tutulmak suretiyle: (1) nei madde ilişik şekilde ve (2) nei madde ile mezc edilmek suretiyle yeniden kaleme alınmış ve böylece (2) nei madde tayıy edilmiştir.

(3) nei, (4) nei ve (5) nei maddeler bazı ilâve ve tadillerle keza ilişik şekilde kabul olunmuştur.

Hükümetçe verilen izahlara göre kuponların piyasada taklitleri, sahteleri, muharref veya 1771 sayılı kanun hükümlerine göre keenlemeyekün addedilmeleri gerekenleri bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bunlar hakkında vaziyetlerine ve ibraz şekillerine nazaran Türk ceza kanununun hükümleri dahilinde takibat icrası ve binnetice eshabına tekrar iade edilmemeleri de tabii olmakla beraber bunlar üzerinde nakden veya tahvil itası suretiyle tediyaat yapılamıyacağı tasrih edilmiş ve Maliye encümeni ve Hükümet metinlerinin son kısmındaki hükümler tabii ve umumî hükümler icabı görülerek tay olunmuştur.

(6) ve (7) nei maddeler tasfiyeyi uzatacak

mahiyette görüldüğünden encümenimizce muvafık görülmiyerek kaldırılmıştır.

(8) ilâ (11) nci maddeler, (9 ve 11 nci maddedeki ufak tadillerle) aynen kabul edilmiştir.

Müstacelen müzakere dileğiyle Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reislîğe sunulur.

Reis Bu M. M.
Çorum Bitlis
İ. Eker B. Osma

Kâtip
İstanbul
F. Öymen

Antalya
N. E. Sumer
Bursa
Dr. S. Konuk
Edirne
M. N. Gündüzalp
İstanbul
İ. H. Ülkmen
Mardin
R. Erten

Aydın
Gl. R. Alpman
Çanakkale
S. T. Arsal
Giresun
A. Sayar
Konya
Dr. S. İrmak
Yozgad
A. Sungur

Balıkesir
S. Örgöçven
Diyarbakır
R. Bekit
İstanbul
H. Körtel
Manisa
F. Kurdoğlu
Zonguldak
H. A. Kuyucak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1771 sayılı kanuna ek kanun
projesi

MADDE 1. — 1771 sayılı kanun hükümleri uyarınca istihkak sahiplerine verilmiş olan tasfiye vesikalarına bağlı kuponlardan:

A) 1 ve 2 nci tertipler başabaş para ile;

B) 3 ncü tertipten asıl istihkak sahiplerinin veya varislerinin ellerinde bulunanların bin liraya kadar olan kısmı, 10 liradan az kesirler dahil olmak üzere para ile üstü Hazine tahviliyle;

C) Asıl istihkak sahibi tarafından sonradan geri alınmış olsa bile devrütelik edilmiş 3 ncü tertip kuponlar % 50 itibarıyla, 10 liradan az kesirleri para ile üstü Hazine tahviliyle;

Ödenerek tasfiye edilir.

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

1771 sayılı kanuna ek kanun
lâyihası

MADDE 1. — 1771 sayılı kanun hükümleri uyarınca istihkak sahiplerine verilmiş olan tasfiye vesikalarına bağlı kuponlardan:

A) 1 ve 2 nci tertiplerden asıl istihkak sahiplerinin elinde bulunanlar başabaş para ile;

B) 3 ncü tertiplerden yine asıl istihkak sahiplerinin elinde bulunanlar başabaş Hazine bonosıyla;

C) 1 nci tertipten devir ve temlik edilmiş olanlar başabaş Hazine bonosıyla;

Ç) İkinci tertipten devir ve temlik edilmiş olanlar % 85 itibarıyla ve Hazine bonosıyla;

D) 3 ncü tertiplerden devir ve temlik edilmiş olanlar % 30 itibarıyla ve Hazine bonosıyla; Ödenilerek tasfiye edilir.

Devir ve temlik edilmiş olan kuponlar asıl istihkak sahipleri tarafından sonradan geri alınmış olsa bile devir ve temlik edilenler hükmüne tabidir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Mübadele ve tefviz işlerinin kati tasfiyesi ve intacı hakkındaki 1771 sayılı kanuna ek kanun
lâyihası

MADDE 1. — 1771 sayılı kanun hükümleri gereğince istihkak sahiplerine verilmiş olan tasfiye vesikalarına bağlı kuponlardan:

I. Birinci ve ikinci tertibe dahil olanlardan:

a) Asıl istihkak sahipleri veya varisleri ellerinde bulunanlar başabaş para ile;

b) Her hangi şekilde devir ve temlik edilmiş bulunanaardan, birinci tertibe dahil olanlar başabaş ve bir sene vâdeli % 5 faizli Hazine tahviliyle, ikinci tertibe dahil bulunanlar başabaş ve dört sene vâdeli % 5 faizli Hazine tahviliyle.

II. Üçüncü tertibe dahil olanlardan:

a) Asıl istihkak sahipleri veya varisleri ellerinde bulunanlarla devir ve temlik edilmiş olupta 30 haziran 1942 tarihinden evvel asıl istihkak sahipleri veya varisleri tarafından noterlikçe tanzim veya tasdik edilmiş vesikalarla geri alınmış bulunanaar başabaş ve 5 sene

Hâ.

Mal. E.

B. E.

MADDE 2. — Birinci madde uyarınca verilecek Hazine tahvilleri dört sene vâdeli olup % 5 faize tabidir.

MADDE 3. — Birinci madde hükümlerinden istifade edebilmek için ilgililerin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde kuponları buldukları yerin en büyük malmemuruna makbuz karşılığında vermeleri lâzımdır.

Her ne sebeple olursa olsun bu müddet içinde müracaat etmeyenlerin hakları düşer.

MADDE 4. — İstihkak sahipleri tarafından 5 sene içinde alınmayan para ve tahviller Devlete kalır.

MADDE 5. — 3 ncü madde gereğince ilgililerin verecekleri kuponlarla bunların mesnetleri 1771 sayılı kanunun 8 ncü maddesinde yazılı tasfiye heyetince tetkik edilerek karara bağlanır.

Para ve tahville yapılacak ödemelere bu kararlar esas tutulur.

Sahte, taklit veya tahrif edilmiş yahut iptal olunmuş veya iptal edilmesi icabetmiş olan kuponlara devir ve temlik sure-

MADDE 2. — Hükümetin 2 ncü maddesi aynen.

MADDE 3. — Birinci madde hükümlerinden istifade edebilmek için ilgililerin bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde tasfiye vesikalarına bağlı kuponları buldukları yerin en büyük malmemuruna makbuz karşılığında vermeleri lâzımdır.

Her ne sebeple olursa olsun bu müddet içinde müracaat etmeyenlerin hakları düşer.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynen.

MADDE 5. — Üçüncü madde gereğince ilgililerin verecekleri kuponlarla bunların mesnetleri 1771 sayılı kanunun 8 ncü maddesinde yazılı tasfiye heyetince doğruluğu hakkında bir karar verilir.

Sahte, taklit veya tahrif edilmiş yahut iptal olunmuş veya iptal edilmesi icabetmiş olan kuponlara tediye yapılmaz ve bunlara devir ve temlik suretiyle sahip bulunanların kendi-

vâdeli % 5 faizli Hazine tahviliyle;

b) Her hangi şekilde devir ve temlik edilmiş bulunanlar ise başabaş ve on sene vâdeli faizsiz Hazine tahviliyle;

Ödenerek tasfiye edilir.

Tahville yapılacak tediyelerde 10 liradan az kesirler para ile;

Ödenir.

MADDE 2. — Maliye encümeninin 3 ncü maddesi aynen.

MADDE 3. — İstihkak sahipleri tarafından ikinci maddede mezkûr müddetin hitamı tarihinden itibaren beş yıl içinde alınmayan para ve tahviller Devlete kalır.

MADDE 4. İkinci madde gereğince ilgililerin verecekleri kuponlarla bunların mesnetleri 1771 sayılı kanunun 8 ncü maddesinde yazılı tasfiye heyetince asli vesikaları da incelenerek en geç 6 ay içinde doğrulukları karara bağlanır.

Bu müddet İcra Vekilleri Heyeti kararıyla bir seneye kadar uzatılabilir.

Bu Heyetçe doğrulukları kabul edilmemiş olanlarla sahte,

Hü.

tiyle sahip bulunanların kendilerine devir ve temlik edene müracaat hakları mahfuz olmak üzere hüsnüniyet iddiaları dinlenmez ve kendilerine hiç bir vechile tediye yapılmaz.

MADDE 6. — Henüz tasfiye vesikasına bağlanarak kuponları verilmemiş olan istihkakların sahipleri, bu kanunun yürürlüğünden itibaren 6 ay içinde 5 nci maddede sözü geçen heyete yazı ile müracaat ederek belgelerini vermeğe mecburdurlar.

Her ne sebeple olursa olsun bu müddet içinde müracaat ederek belgelerini vermiyenlerin hakları düşer.

Bu gibilere verilecek para ve Hazine tahvilleri 1, 2 ve 4 ncü madde hükümlerine tabidir.

MADDE 7. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten 6 ay geçtikten sonra 1331 sayılı kanunun 9 ncü maddesinde yazılı sebeplerden dolayı mütefevvizler aleyhine istirdat veya tazminat dâvası açılmaz, açılmış dâvaların takibine devam edilir.

MADDE 8. — 1771 sayılı kanunla mübadil kuponlarının tasfiyesine karşılık tutulan gayrimenkullerin mülkiyetiyle borçlandırılmalarından doğan alacaklar ve Ziraat bankasında mübadil hesabı carisindeki paralar Devlete geçer.

MADDE 9. — 8 nci madde mucibince Devlete geçecek paralar bir taraftan varidat bütçesine irat ve diğer taraftan taallük ettiği malî yılın mu-

Mal. E.

lerine devir ve temlik edene müracaat hakları mahfuz olmak üzere hüsnüniyet iddiaları dinlenmez ve kendilerine hiç bir vechile tediye yapılmaz.

MADDE 6. — Hükümetin altıncı maddesi aynen.

MADDE 7. — Hükümetin yedinci maddesi aynen.

MADDE 8. — Hükümetin sekizinci maddesi aynen.

MADDE 9. — Hükümetin dokuzuncu maddesi aynen.

B. E.

taklit, tahrif edilmiş veya iptal olunmuş veya kanunen iptal edilmesi gerekli görülmüş olan kuponlara, iktisap şekli ve tarihleri ne olursa olsun tediye yapılmaz ve bunların hâmilleri iktisapta hüsnü niyet iddiasında bulunamaz.

Bu heyetin kararları katidir.

MADDE 5. — 1771 sayılı kanunla mübadil kuponlarının tasfiyesine karşılık tutulan gayrimenkullerin mülkiyetiyle borçlandırılmalarından doğan alacaklar ve Ziraat bankasında mübadil hesabı carisindeki paralar Devlete geçer.

MADDE 6. — 5 nci madde mucibince Devlete geçecek paralar bir taraftan varidat bütçesine irat ve diğer taraftan taallük ettiği malî yılın muva-

Hü.

vazenei umumiye kanununa bağı-
lır (A) işaretli cetvelin (Dev-
let borçları) bütçesinde (Mü-
badil işleri masrafları) adıyla
açılacak hususi fasla tahsisat
kaydedilir.

Bu tertipten alınacak memur
ve müstahdem kadroları İcra
Vekilleri Heyetince tasdik olu-
nur.

MADDE 10. — Bu kanun neş-
ri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 11. — Bu kanunun
hükümlerini yürütmeye Maliye
vekili memurdur.

14. V. 1943

Bş. V.	Ad. V.
Ş. Saracoğlu	A. B. Türcl
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	R. Peker
Ha. V.	Ma. V.
	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.
Yücel	S. Day
İk. V.	S. İ. M. V.
F. Sirmen	Dr. H. Alataş
G. İ. V.	Zr. V.
S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.	Ti. V.
A. F. Cebesoy	C. S. Siren

Mal. E.

zenei umumiye kanununa bağı-
lı (A) işaretli cetvelin (Devlet
borçları) bütçesinde (Mübadil
işleri masrafları) adıyla açılacak
hususî fasla tahsisat kaydedilir.

Bu tertipten lüzumuna göre
alınacak memur ve müstahdem
kadroları İcra Vekilleri Heye-
tince tasdik olunur.

MADDE 7. — Bu kanun neş-
ri tarihinden mer'idir.

MADDE 8. — Bu kanunun
hükümlerini icraya İcra Vekil-
leri Heyeti memurdur.

MADDE 10. — Hükümetin
onuncu maddesi aynen.

MADDE 11. — Hükümetin
on birinci maddesi aynen.

Denizaltı gemilerinde ve avcıbotlarında müstahdem deniz personeline seferde, manevra ve tatbikatlarda verilecek hazır gıda hakkında kanun lâyihası ve Millî müdafaa ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/54)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1796

11. V. 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

Denizaltı gemilerinde ve avcıbotlarında müstahdem deniz personeline seferde, manevra ve tatbikatlarda verilecek hazır gıda hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetine 25. IV. 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiy-le birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Seydam

Denizaltı gemileri ve avcıbotları personelinin seferde ve manevra tatbikatlarında yiyecekleri hazır gıda hakkında teklif edilen kanun esbabı mucibesi

Denizaltı gemileriyle avcıbotları erlerine 2851 sayılı kanun ile verilmekte olan hazır gıdanın 4 000 kaloriden aşağı olmamak (ve fiyatça hazarı istihkakın iki katını geçmemek üzere) hükminün bugünkü fiyat şartları altında yiyecek konserve teminine imkân olmadığı ve bu fiyat dahilinde hazır gıda konserve tedarik edilemeyince denizaltı ve avcıbotları vazife durumları sıkıntıya düşmektedir ki mevzuubahis olan kanundaki (fiyatça hazarı istihkakın iki katı) ibaresinin kaldırılmasına zaruret hâsıl olmuştur.

Hazır gıda fiyatlarıyla hazarı istihkak fiyatları evvelce normal bir fark ile iki misline temin olunabiliyor idiye de, son zamanlarda hazır gıda maddelerinin fiyatları açık gıda maddelerine nazaran çok fazla bir tereffu göstermiş ve açık gıda fiyatlarının iki misliyle hazır gıda temini kabül olamamıştır.

Bu gemiler personelinin bilhassa denizaltı cephe vaziyetlerinde; gündüz dalgıç, gece büyük te-yakkuzlar ile su üstü imlâları, avcıbotların tenha sahillerde (hücum edecek düşmana karşı) izbe koylardan faydalanarak düşmana saldırmak için nöbet bekledikleri ağır şartlar altında çalıştıkları zamanlarda yiyecek meselelerine çok ehemmiyet vermek icabettir.

Son manevra tatbikat neticesinde elde edilen tecrübelerle istinaden ilişik listede yazılı cetve-lin kanun halinde teklif ve tatbik edilmesine lüzum ve zaruret hâsıl olduğundan, bu gibi vazife-ler esnasında yorulmuş denizaltı gemiler personelinin sinirlerini teskin edici ve hazım cihazlarının faali-yetini temin edecek sıcak et suyu çorba ve sadeyağlı sulu yemeklerin dinlendirici bir ameli fay-dası görüldüğü Donanma komutanlığının manevra ve tatbikat raporlarından anlaşılmaktadır.

Bu hazır gıdanın bittabi gemilerde hizmet ifa eden subaylara da verilmesi lâzımgelmektedir. Ancak subayların mer'i kanunlarla almakta oldukları yiyecek ve yemek bedeli ve er istihkakla-rının bu hazır gıdadan istifade ettikleri müddetçe verilmemesi iktiza ettiğinden kanuna bunu te-minen bir hüküm de konmuş bulunduğunu saygı ile arz ederim.

Millî Müdafaa encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Millî Müdafaa encümeni

Esas No. 1/54

Karar No. 8

8. V. 1943

Yüksek Reisliğe

Denizaltı gemilerinde ve avcı botlarında bulunanlara verilecek hazır gıda hakkında Millî Müdafaa vekilliğince hazırlanarak Başvekâletin 11. V. 1942 tarih ve 6/1796 sayılı tezkeresiyle gönderilip Yüksek Reisliğin 3. V. 1943 tarih ve 1/54 sayısıyla Encümenimize havale edilen kanun lâyihası ve mucib sebepleri Millî Müdafaa vekilliği ve Maliye vekilliğinin salâhiyetli memurları hazır olduğu halde Encümenimizde incelendi.

2851 sayılı kanundaki mucib sebeplerle verilmekte olan işbu hazır gıdanın fiyatı o zaman hazarı istihkakın iki katını tecavüz edemiyecceği kaydı ile tahdit edilmiş ise de bugünkü fiyat yükselmesi müvacehesinde işbu kayıt ve tahdit ile 4000 kalorinin sağlanamayacağı iddasını ihtiva eden Hükümet teklifi Encümenimizce dahi makul görülerek yeni kanun lâyihası uygun görülmüş ve ayrıca aşağıdaki değişiklikler dahi, Hükümetin muvafakati ile Encümenimizce ihdas ve ilâve edilmiştir:

1. Hükümet teklifindeki kanun başlığındaki deniz personeli tâbiri kaldırılarak bunun yerine «denizaltı gemileriyle avcı botlarında bulunanlara» ibaresi konmuştur. Çünkü işbu gemilerde, kendi personellerinden başkaca şahıslar dahi icabında vazifeli olarak bulunabileceklerdir.

2. Hükümet teklifindeki başlıktaki «seferde, manevra ve tatbikatlarda» gibi tahdidî mahiyette ve başlığa uzatan sözler kaldırılmıştır. Çünkü kanunun birinci maddesi, işbu hazır gıdanın ana gemileriyle ve üslerle irtibatın kesilmesi haline hasredildiğine göre bu sözler zait görülmüştür.

3. Hükümet teklifindeki birinci madde, Encümenince A ve B fıkralarına ayrılmıştır.

(A) Fıkrası ile subayların dahi hazır gıdanın istifade edecekleri tasrih edilmiştir. Çünkü, bu yeni hüküm vazedilmediği takdirde işbu subaylar, 2851 sayılı kanuna göre ancak yemek bedeli alabilecekler idi. Halbuki subaylar

dahi gediklilerin ve erlerin maruz kaldıkları bütün zorluklara ve imkânsızlıklara iştirak etmektedirler.

(B) Fıkrası ile dahi işbu gemilerde vazife alacak olan ve fakat bu gemilerin personeline ve kadrosuna dâhil olmayan diğer şahısların dahi hazır gıdadan istifade etmeleri imkânı sağlanmıştır.

Ayrıca, birinci maddenin sonuna eklenen fıkraya ile işbu hazır gıdayı teşkil eden maddelerin mübadelesi imkânı sağlanmıştır.

4. 3 ücü madde ile subaylarla gedikli subaylara, işbu hazır gıda verildiği günler için 2851 sayılı kanuna göre verilecek olan yemek bedelinin kesileceği zikredilmekle bir günlük hazır gıda ancak bir günlük yemek bedeline tekabül ettirilmek suretiyle subay ve gedikli subayların mağdur olmalarına meydan verilmemiştir. Çünkü hakikatta, bir günlük hazır gıdanın tutarı beş altı günlük yemek bedeline tekabül eder.

5. 5 nci madde ile tesis edilen hüküm ile de Hükümetçe denizaltı ve avcıbotlarıyla seyahat ettirilen diğer şahıslara verilecek hazır gıdaya mukabil işbu şahıslardan bir gına bedel alınmaması sağlanmış ve bu keyfiyet maslahat ve adalete uygun mütalâa edilmiştir.

6. Vitaminin oynadığı mühim rolü nazarı dikkate alan encümenimiz, Hükümetin teklif eylediği hazır gıda listesine günde bir limon veya ona tekabül edecek miktarda limon suyu eklemiştir. Binaenaleyh, Encümenimizce tadil ve ilâvelerle yeniden tanzim edilen kanun lâyihası işbu mazbataya bağlı olarak havalesi mucibince Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

M. M. Reisi
Sinob
C. K. İncedayı
Ağrı
H. Tuğaç

M. M.
Tekirdağ
R. Apak
Bursa
A. Atlı

Kâtip
Konya
V. Bilgin
Bursa
N. Tınaz

Çankırı Dr. A. Arkan Diyarbakır Gl. K. Sevüktekin Elâzığ H. Kışoğlu	Çorum E. S. Akgöl Edirne M. E. Ağaoğulları Erzincan Ş. Sökmensüer	Erzurum A. Akyürek	Gaziantep Dr. M. Canbolat Kırklareli K. Doğan Siird B. Turhay	İsparta C. Tüzemen Kocaeli M. Bakâ Tokad S. Çelikkol	Kars H. Durudoğan Muğla S. Güney
---	---	------------------------------	---	--	--

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/54
Karar No. 46

16 . VII . 1943

Yüksek Reisliğe

Denizaltı gemilerinde ve aver botlarında müstahdem deniz mürettebatına seferde, manevra ve tatbikatlarda verilecek hazır gıda hakkında Millî Müdafaa vekilliğine hazırlanan ve Başvekâletin 11 mayıs 1942 tarih ve 6/1796 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulup devrenin değişmesi hasebiyle hükümsüz kalan kanun lâ-yihası yeniden müzakeresi için encümenimize havale buyurulmakla Millî Müdafaa ve Maliye vekâletlerinin salâhiyetli memurları hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Denizaltı gemilerinin ve aver botlarının deniz üsleriyle veya ana gemileriyle intibatları kesildiği vakitlerde mezkûr gemiler eratine 4000 kaloriden aşağı olmamak üzere verilmesi iktiza eden hazır gıdanın tutarı âdi günlerde verilen yemeklerin tutarının iki mislini geçmemesi 2851 sayılı kanun iktizasından olduğu halde iktisadi durum sebebiyle işbu kanun hükümünün tatbikine artık imkân bulunmadığı anlaşıldığından işbu hükümün kaldırılması zaruri görülmüştür.

Millî Müdafaa encümeninin bu lâyhada yaptığı tadilat encümenimizce de muvafık bulunmuş, ancak hazır gıda alanlara bu gıdayı aldıkları müddetçe er tayını veya diğer bir isimle verilen yiyecek vesair maddelerin verilmiyeceğine dair Hükümetin üçüncü maddesi kelime tashihile kabul edilmiştir. Memleketimizde imal olunan konservelerin hâli ve denizaltı gemilerinde ve aver botlarında vazifenin ağırlığı göz-

önüne alınarak işbu lâyhaya bağlı hazır gıda listesinde encümenimizce aşağıda yazılı değişiklikler yapılmıştır :

- Et konservesi yerine verilecek kavurmanın kemiksiz olması;
- Et konservesi yerine verilecek balık konservesinin ete nazaran 1/3 nispetinde fazla olması;
- Çayın bir gramdan iki grama ve şekerin 25 gramdan 50 grama çıkarılması;
- 100 gram kaşar peyniri ilâvesi;

Bu suretle Encümenimizce hazırlanan lâyiha Umumi Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis V.	Bu M. M.	Kâtip
Kastamonu	Aydın	İstanbul
T. Coşkan	Gl. R. Alpman	F. Öymen
Amasya	Bitlis	Çanakkale
A. K. Yiğitoğlu	B. Osmâ	S. T. Arsal
Diyarbakır	Edirne	Giresun
R. Bekit	M. N. Gündüzalp	A. Soyar
Hatay	İstanbul	İstanbul
H. Selçuk	H. Kortel	I. H. Ülkmn
İzmir	Kayseri	Konya
M. Birsal	F. Baysal	Dr. S. İrmak
Kütahya	Manisa	Samsun
A. Tiridoğlu	F. Kurdoğlu	M. A. Yörüker
Tokad	Tokad	Trabzon
H. N. Keşmir	R. A. Sevengil	M. S. Anamur
Yozgad	Zonguldak	Zonguldak
S. İçöz	E. Erişirgil	H. A. Kuyucak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Denizaltı gemilerinde ve Avcıbotlarında müstahdem deniz personeline seferde, manevre ve tatbikatlarda verilecek hazır gıda hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Her hangi bir deniz üssü veya ana gemisiyle irtibat temin edemiyen denizaltı gemileriyle avcıbotları personeline 4 000 kaloriden aşağı olmamak üzere ilişik cetvelde yazılı hazır gıda verilir.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı gıdalar bu gemiler birlik âmirlerinin emri veya tasdiğiyle yedirilir ve mübadele edilebilir.

MADDE 3. — Bu hazır gıda verildiği müddetçe gemi personeline hususi kanunlarına göre verilen diğer bilecümle yiyecek, yemek bedeli ve er tayını istihkakları verilmez.

MADDE 4. — 2851 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MİLLİ MÜDAFAA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Denizaltı gemileriyle avcıbotlarında bulunanlara verilecek hazır gıda hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Denizaltı gemileriyle avcıbotları üslerinden veya ana gemilerden irtibatları kesildiği zaman gemi komutanının emriyle:

a) Mürettebatına (Subay, gedikli subay ve erata);

b) Vazife ile bu gemilerde bulundurulmuş mürettebattan başka şahıslara;

(4 000) kaloriden aşağı olmamak üzere ilişik cetvelde yazılı hazır gıdalar aynen verilir ve mübadele edilebilir.

MADDE 2. — Muayyen bir müddet sonra bozulması muhtemel olan bu gıdalar bozulmadan evvel birlik komutanının emriyle bu gemilerin erlerine günlük gıda yerine aynen yedirilir.

MADDE 3. — Hazır gıda verilen subaylara ve gedikli subaylara bu gıdaların yedirildiği günler için 2852 sayılı kanuna göre verilen yemek bedeli verilmez.

MADDE 4. — Mürettebattan başka Hükümetçe denizaltılarıyla seyahat ettirilen şahıslara hazır gıda yedirilmek zarureti hâsıl olduğu takdirde bu gıdanın bedeli alınmaz.

MADDE 5. — 2851 sayılı kanun kaldırılmıştır.

MADDE 6. — Bu kanun 1 haziran 1943 tarihinden muteberdir.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Denizaltı gemileriyle avcıbotlarında bulunanlara verilecek hazır gıda hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Millî Müdafaa Encümeninin birinci maddesi aynen.

MADDE 2. — Millî Müdafaa Encümeninin ikinci maddesi aynen.

MADDE 3. — Bu hazır gıda verildiği müddetçe gemi mürettebatına hususi kanunlarına göre verilen diğer bilecümle yiyecek, yemek bedeli ve er tayını istihkakları verilmez.

MADDE 4. — Mürettebattan başka Hükümetçe denizaltılarıyla seyahat ettirilen şahıslara birinci maddenin (B) fıkrası mucibince verilecek gıdanın bedeli alınmaz.

MADDE 5. — Millî Müdafaa Encümeninin beşinci maddesi aynen.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

Hü.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri yürütürler.

25 . IV . 1942

Bş. V.	Ad. V.
<i>Dr. R. Saydam</i>	<i>H. Menemencioğlu</i>
M. M. V.	Da. V.
<i>A. B. Artunkal</i>	<i>Dr. A. Tüzer</i>
Ha. V.	Ma. V.
<i>Ş. Saracoğlu</i>	<i>F. Ağralı</i>
Mf. V.	Na. V.
<i>Yücel</i>	<i>A. F. Cebesoy</i>
İk. V.	S. İ. M.
<i>S. Day</i>	<i>Dr. H. Alataş</i>
G. İ. V.	Zr. V.
<i>R. Karadeniz</i>	<i>M. Erkmen</i>
Mü. V.	Ti. V.
<i>F. Engin</i>	<i>M. Ökmen</i>

M. M. E.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri yürütür.

B. E.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini icraya Millî Müdafaa ve Maliye vekilleri memurdur.

Hükümetin teklifine bağlı

CETVEL

Gıdanın einsi	Miktarı	
	Gram	Kalorisi
Peksimet veya bisküvi	640	2253
Et veya balık konservesi veya kavurma	200	210
Sebze konservesi	300	1400
Çay	1	00
Şeker	25	100
Reçel	40	80
Tuz	10	00
Etsuyu koprimesi	1	10
Limon	1	0
		<hr/>
		4053

Millî Müdafaa encümeninin değiştirişine bağlı

CETVEL

Gıdanın einsi	Miktarı	
	Gram	Kalorisi
Peksimet veya bisküvi	640	2 253
Et veya balık konservesi veya kavurma	200	210
Sebze konservesi	300	1 400
Çay	1	00
Şeker	25	100
Reçel	40	80
Tuz	10	00
Et suyu komprimesi	1	10
Limon	1 (aded)	0
		<hr/>
		4 053

Bütçe encümeninin değiştirişine bağlı

CETVEL

Gıdanın einsi	Miktarı	Kalorisi
Peksimet veya bisküvi	640	2 253
Etsuyu komprimesi	1	10
Et konservesi	200	210
veya kemiksiz kavurma	200	
veya balık konservesi	300	
Sebze konservesi	300	1 400
Kaşar peyniri	100	393 (kalay yapraklara sarılmış)
Çay	2	
Şeker	50	200
Reçel	40	80
Tuz	10	
Limon suyu	1	(Tabii vaziyeti muhafaza etmek şartıyla konserve edilmiş)
veya limon	1 (aded)	
	<hr/>	
	Yekûn	4 546

İzmir Tramvay ve Elektrik Türk anonim şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/130)

T. C.

Başvekkâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/2335

9 . VII . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

İzmir Tramvay ve Elektrik T. A. Şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkında Nafia vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 8 . VII . 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

İzmir tramvay ve elektrik T. A. şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki ve müessesenin işletilmesi hakkında kanun lâyihasının mucip sebepleri

1. — İmtiyazın mevzuu, Şirketin kuruluşu, sermayesi, ilk tesisat ve mağaza mevcutları kıymeti, ihşai malûmat.

İzmir tramvay ve elektrik imtiyazı 11 eylül 1913 tarihli mukavelename ile İzmir - Göztepe Tramvay şirketi namına M. Rozental'e verilmiştir. İmtiyaz sahibi harpler dolayısıyla bu mukavele üzerine filiyata geçememiş ve ancak Cumhuriyet Hükümetiyle imtiyazı arasında 17 mart 1925 tarihli müzeyyel mukavelenamenin akdinden sonra inşaata başlayabilmiş ve tesisatı 1928 yılının birinciteşrin ayında işletmeye açmıştır. İmtiyaz müddeti; 1925 tarihli müzeyyel mukavelenamenin 2 nei maddesine tevfikan 17 mart 1925 tarihinden itibaren 50 yıl olup 1975 senesinde sona erecektir.

Hükümet; 1931 tarihli müzeyyel mukavelenamenin 8 nei maddesi gereğince imtiyazı 1951 de satın almak hakkını haizdir.

Bu imtiyazı işletmek için kurulmuş olan (İzmir tramvay ve elektrik T. A. şirketi) tesisatı kurmak için beheri (beş) er lira kıymetinde (200 bin) hisse senedine mukabil (bir milyon) lira sermaye vazetmiş ve ayrıca Belçikalı malî gruplardan (iki milyon küsur) lira borç almıştır.

Şirketin 1942 bilâncosuna nazaran ilk tesisatı ve mobilya kıymeti (3 948 369 21) lira ve mağaza mevcutları (258 990 17) liradır. Şirket, 1942 yılı sonuna kadar ilk tesisat amortismanı olarak (797 921 48) lira ayırmıştır.

Elektrik tesisatı; beheri (2500 KVA) lık iki grupta mütegekkildir. Yılda istihsal olunan elektrik enerjisi (12 milyon) kilovat saattir. Abone adedi (18 bin) dir. Yeraltı ve yerüstü yüksek tevettür hatları (152) kilometredir. Şebekede (23) transformatör postası mevcuttur.

Tramvay tesisatı; (6) kilometrelik çift hatlıdır. (15) motris ve (15) römork vardır. Yılda taşınan yolcu adedi (8 milyon) dur.

Şirketin 1942 yılı işletme umumî hasılatı (1 103 057,66) lira, safi hasılatı ise (397 677) liradır,

Tesisat Hükümetine intikal ettikten sonra idare meslisi masrafları ve yüksek maaşların kanuni hadde indirilmesi suretiyle şirket işletmesine nazaran bir takım tasarrufların yapılabileceği ve böylece safi hasılatın çoğalacağı ve satılma bedelinin müsait şartlarla karşılanabileceği hesap ve tesbit edilmiştir.

II. Satılma sebepleri ve müzakere safhaları, satılma bedelinin tesbit ve hesap şekli :

Cumhuriyet Halk Partisinin ve İzmir vilâyeti ile belediyesinin temennileri ve Hükümetin ötedenberi imtiyazlı eenebi sermayeli şirketlerin satın alınmak suretiyle millileştirilmesi hakkındaki prensibi nazara alınarak 1938 de İzmir Tramvay ve Elektrik T. A. Şirketi imtiyaz ve tesisatının satılmasına karar verildi. Şirkete bildirilmiş olan bu karar üzerine şirketin idare meclisi reisi ve en büyük sermayedarı tarafından bütün emvalin vaktinden evvel Hükümete satılmasına esas itibarıyla muvafakat ettiğini ve fakat vaktinden evvel yapılan raşadan dolayı kendilerine münasip bir tazminat verilmesini bildirmişir.

Harp vaziyetinin ihdas ettiği münakale güçlükleri sebebiyle müzakerelere ancak 1942 yılı sonunda başlamak imkânı hâsıl olmuştur.

1913 tarihli imtiyaz mukavelenamesinin 23 ncu maddesinde imtiyazın satın alınması için iki şık kabul olunmuştur. Ve bunlardan birinin tercih hakkı Şirkete verilmiştir.

Birinci şık : Son beş senenin safi hasılatı vasatısına müsavi bir taksit imtiyazın sonuna kadar Şirkete ödenecektir.

1942 den evvelki beş senelik vasati hasılat (tecdit akçaları tefrik edildikten sonra) (263 418) lira hesaplanmış olduğundan imtiyazın bitmesine kadar (33) sene zarfında Şirkete (8 692 794) liranın verilmesi icap eder. Bundan maada 1936 tarihinden sonra yapılmış olan mütemmin tesisatın - muayyen amortismanları indirildikten sonra - bedeliyle mağazalarda mevcut malzeme ve eşyanın ehlihibre tarafından takdir olunacak bedelleri ayrıca ödenecektir.

1941 bilançosuna göre mağaza mevcutlarının kıymeti (509 242,17) liradır.

Hükümet isterse ödiyeceği senelik taksitleri % 5 hesabıyla resülmale tahvil ederek şirkete bir defada ödemek hakkını muhafaza edebileceğine göre birinci şık gereğince şirkete ödenmesi lâzımgelen bedel $(4\ 215\ 357 + 509\ 242 = 4\ 724\ 599)$ liradır.

İkinci şık : İlk tesisat kıymetinden amorti edilmiş olan kısım indirildikten sonra gerisi bir defada şirkete verilecektir.

Şirketin 1941 bilançosunda ilk tesisat kıymeti - amortismanlar hariç - (3 230 468.39) lira olarak gösterilmiştir. Bundan (41 534.61) lira mobilya kıymeti de indirilince (3 188 933.78) lira kalmaktadır. Hükümet dilediği takdirde bu bedeli % 5,5 faizli senelik taksitlere tahvil suretiyle her sene (211 534.81) liradan (33) senede (6 980 648.40) lira ödeyebilir. Bundan başka ambar ve mobilya mevcutlarının bedeli takdir olunarak şirkete ödenecektir. Bu hesaba göre şirkete peşinen ödenecek para; (3 188 933.78) lira ilk tesisat kıymeti + (338 023.17) lira ambar ve mobilya kıymetleri = (3 526 955.95) liradır.

Ancak şirket, zamanından evvel raşaya tabi tutulduğundan bu bedelden maada mahrum kaldığı muhik bir kârın da nazara alınması hakkaniyet icabatındandır.

Mezkûr raşa formülünün tatbikına imkân olmadığı şirkete anlatılmış olduğundan şimdiye kadar tasfiye edilen diğer imtiyazlı şirketlerin satın alınmasında kabul edildiği üzere ilk tesisata sarfedilmiş olan hakiki sermayeye tekabül edecek bir satılma bedeli tesbit etmek esası gözönünde tutularak şirket Murahhası ile müzakereler yapılmıştır.

Şirketin hesapları üzerinde yaptırılmış olan tetkikler neticesinde kur farkının, aidat hissesinin ve ilk tesisatla alakası bulunmayan bir takım masrafların ilk tesisat kıymetlerinde yer aldığı görülerek bunların ve ayrıca şirkete ayrılmış olan amortismanların ve tesisatın bulunduğu hal ve vaziyete göre ayrılması lâzımgelip de ayrılmamış olan amortisman miktarlarının (4 224 877) liradan indirilmesi ve bu suretle (2 650 000) liranın satılma bedeli olarak şirkete ödenmesi tekli edilmiştir.

Şirket Murahhası ise bu iddia ve taleplerimizin bazılarını kabul etmek suretiyle (3 milyon) liraya razı olacağını ve ancak imtiyazın satılma hakkının hulûlüne kadar mahrum kaldığı kâ-

rın telâfisi için (3 milyon) lira üzerinden % 3 hesabıyla bir paranın da tediyesini talep etmiştir. Uzun süren müzakerelerden sonra ilk tesisat ve mağaza mevcutları karşılığı olarak (2 750 000) liranın ve (8) sene müddetle (2 750 000) üzerinden % 2 nispetinde mahrum kalınan kârın hesaplanarak verilmesi ve bu sonuncu rakamın da % 5 iskonto ile hali hazır kıymeti bulunan (350 000) liranın ödenmesi ve netice itibarıyla umumi satılma bedeli olarak (3 100 000) liranın şirkete verilmesi taraflarca kabul edilmiştir.

İzmir Tramvay ve Elektrik Şirketi, ötedenberi Hükümet ve halkla olan münasebetlerinde mukavelelere mümkün mertébe riayete etmiş ve âmme hizmetini oldukça iyi bir şekilde ifa etmiş ve mukaveleten almağa hakkı olduğu tarifeden tenzilât yapmak suretiyle iyi niyetlerini göstermiştir.

Bu şirketin tetkik edilmiş olan hesaplarında, diğer bazı şirketlerde olduğu gibi yolsuz muamelelerle fahiş kabarıklıklar görülmediğinden bilân-çoda gösterilen aktif kıymetlerinden daha fazla tenzilât ıcrası kabil olamamıştır.

Şirket tesbit edilen (3 100 000) liralık bedelin % 5 faiziyle birlikte (12) senede ödenmesini ve mukavelenamede Türk parası olarak ifade edilmesini ve ancak türk lirası kıymetinin türk mahsulâtından herhangi birinin 1938 senesinde kirayicine izafetle taksitlerin tediyesi esnasında yine o mahsulün o tarihte kıymeti arasındaki farkın kendisine ödenmesini ve mahsulün kıymeti 1938 senesine anzaran düşmüş bulursa dahi kendisine (3 milyon yüz bin) liranın verilmesini talep etmiştir.

Bu teklif Hükümetçe kabul edilemeyeceğinden satılma bedelinin; harbin hitamında peşin olarak tediyesi ve ancak satın alınan diğer şirketlerde olduğu gibi mukavelede eenebi bir para ile ifade edilebileceği ve tediye vâdesindeki kur üzerinden yine türk lirası ile yapılacağı ve şirketin eline geçecek paraları Türkiye mahsullerini satılmak suretiyle transfer edebileceği bildirilmiş ve bu hususta taraflar mutabık kalmışlardır.

İmza edilmiş olan satılma mukavelenamesinin maddeleri; mümasil şirketlerin mukavelelerindeki hükümlere pek az farklarla uygundur.

Satın alınan diğer şirketlerde olduğu gibi satılma mukavelenamesinde vergi ve resim muafiyetleri kabul edilmiştir.

III. Kanun maddelerinin tahliline gelince:

Satılma mukavelesinde Hükümete ait olduğu gösterilen bütün vergiler, resim ve harçların mümasil satılma kanunlarında olduğu gibi - aranmaması için kanun lâyihasında ikinci madde kaleme alınmıştır.

İzmir Belediyesi; mukavelename ile peşin olarak tediyesi kabul edilen satılma bedelinin defaten belediyece ödenmesine imkân olmadığını ve ancak işletme hasılatından amortismanlar ve ıslahat karşılıkları ayrıldıktan sonra bakıye kalan mebalîğ ile itfası zaruri olduğunu bildirmiştir. Hükümetçe satılma bedelinin tediye sırasında bu bedeli karşılamak üzere belediyeye müsait şartlarla bir istikraz yapmak imkânını vermek ve bu istikraz taksitlerinin mümasil satın alınan şirketlerde olduğu gibi işletme hasılatıyla itfasını temin etmek maksadiyle üçüncü madde kanun lâyihasında yer almış bulunmaktadır.

İzmir Belediyesi; elektrik, tramvay, su, havagazı ve otobüs müesseselerinin bir elden idaresini temin edecek hükmi şahsiyeti haiz bir teşekkülün kurulmasını ve bu teşekküle, İstanbul, Ankara ve Adana elektrik, tramvay işletmeleri için kabul edilmiş olan hakların tanınmasını rica etmiştir.

Halbuki, Yüksek Meclis encümenlerinde, her satın alınan müesseseler için birer idare ve teşkilât kanununun teklifi yerine belediyelere bağlı umumî hizmet müesseselerinin umumuna şâmil bir teşkilât ve İşletme kanununun hazırlanması lüzumu ileri sürülmüştür.

Yüksek Meclis tarafından ileri sürülen bu lüzum Hükümetçe ehemmiyetle dikkat nazara alınmıştır. Ancak böyle bir kanunun hazırlanması için esaslı incelemelere ihtiyaç bulunduğundan ve devir alınacak İzmir Elektrik fabrikasında teknik hususiyetleri ihtiva eden yeni bir kazanın Nafiaca tesisi ve bazı ıslahatın yapılması yerinde görüldüğünden ve bundan başka Hükümetçe yapılacak devir ve teslim işleri ancak iki üç ay zarfında intaç edilebileceğinden şirketten devralma-

çak tesisatın Nafia vekâletince muvakkaten işletilmesine ve bunun için pek kısa müddetli muvakkat bir idarenin kurulmasına lüzum vardır.

Muvakkat idarenin; kısa bir zaman zarfında yapacağı işlerin ehemmiyetine ve mühim meblağa ihtiyaç göstermesine binaen yalnız bir senemüddetle şirketin haiz olduğu haklardan istifadesi zaruri görülmüştür. Kanun lâiyhasının 4 nci maddesi bu maksatları temin için hazırlanmıştır.

Pek uzun süren incelemeler ve çalışmalar sonunda müsait şartlarla tesbit ve imza edilmiş olan satınalma mukavelesinin tasdkına dair kanun lâiyhası Yüksek Meclisin tasviplerine sunulmuştur.

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümen

Esas No. 1/130

Karar No. 2

16. VII. 1943

Yüksek Reislige

İzmir Tramvay ve elektrik T. A. Şirketi imtiyazıyla tesisatın satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkında Nafia vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 8. VII. 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası ve esbabı mucibesinin sunulduğuna dair Başvekâletin 9. VII. 1943 tarih ve 6/2335 sayılı yazısı üzerine Yüksek Meclisin 14. VII. 1943 tarihli Umumi Heyet toplantısında verilen kararla Muvakkat encümenimize havale buyurulmuş olan kanun lâiyhası ve mucip sebepleri Nafia vekili sayın Trabzon mebusu Sırrı Day, Nafia şirket ve müesseseler reisi ve Başhukuk müşaviri ile Maliye müsteşarı hazır bulunduğu halde okundu ve müzakere edildi.

Kanun projesinin mucip sebeplerinde gösterildiği üzere âmme hizmetleri gören bu kabül müesseselerin millileştirilmesi yolunda Hükümetçe tatbik edilen bir prensibin devamı mahiyetinde bulunması sebebiyle bu şirketin de satın alınması esas itibariyle Encümenimizce muvafık görülmüştür.

İmtiyaz mukavelenamesinin derpiş ettiği satınalma tarihinin hülûlünden evvel bu şirkete ait bilyümlü tesisatın bütün hak ve vecibeleriyle devir ve temlikî mukabilinde Hükümetin şirkete vereceği bedel 3 100 000 türk lirası olarak tesbit olunmuş ve bu meblâğ, İsviçre frangının 30,32,14 rayici üzerinden 10 223 800 İsviçre

frangı olmak üzere mukaveleye dercedilmiştir.

Taraflar arasındaki anlaşmaya göre, bu meblâğ Avrupa ve Akdeniz havzasında muhâsamatın fiili veya hukukî hitamından sonra geçecek ikinci ayın sonunda İsviçre frangının İstanbul borsasında o ayın son yedi gününün çek alış ve satış kapanma fiyatlarının vasatısi üzerinden türk lirasına tahvil edilerek Türkiye'de şirket emrine âmade kılınacak ve şirket bunun mukabilinde Türk mahsulleri ihraç edecektir. Satınalma bedelinin, verilen izahata binaen, emsali mukavelelerdeki hükümlere uygun olarak yabancı bir para ile ifade olunmasında bir mahzur görülmemiştir.

Muvakkat idarenin tesisi ve haiz olacağı haklar hakkındaki dördüncü madde yeniden teşekkül formalitelerinin ihtiyarına mahal vermemek üzere kanun metnindeki (kurulur) kelimesi (kurulmuştur) şeklinde ve ayrıca celbedilecek bazı makine ve aksamının fevkalâde vaziyetler dolayısıyla gecikmesi ihtimaline binaen Hükümetçe kabul edilmiş olan muafiyet haklarının 1944 takvim yılı sonuna kadar uzatılması kabul ve fıkralar o şekilde tadil edilmiştir.

Kanun lâiyhasının dördüncü maddesinin üçüncü fıkrasındaki (muvakkat idare zamanına ait hesaplar) ibaresinin (muvakkat idareye ait hesaplar) şeklinde değiştirilmesi muvafık görülmüştür.

Kanun projesinin 5 nci maddesinin ikinci fıkrasında (hükmi şahsiyeti haiz) ibaresi böyle bir müessesenin teşekkülü için tafsilâtlı hükümler vazedilmesi zaruretine ve kanun projesinde ise bu hükümlerin bulunmamasına binaen Hükümet tarafından teklif edileceği vâdedilen ve Encümen tarafından da bu kâbil işletmelerin selâmeti bakımından tesriî temenni olunan Umumî işletme kanununun neşrine intizaren (teşkil edeceği hükmi şahsiyeti haiz) ibaresinin kaldırılması muvafık görülmüştür.

Şirket imtiyaz mukavelenamesine göre hariçten ithal edeceği eşya ve malzeme için gümrük muafiyetine mazhar olmasına ve bugüne kadar bu yolda muafeten ithal edilmiş eşya ve malzeme bulunmasına binaen bunların devir ve temlik sebebiyle, ithal vergi ve resimlerinin talebini önlemek maksadiyle muvakkat bir üçüncü madde tanzim ve lâyhaya ilâve olunmuştur.

Satınalma bedelinin Muvakkat idare veya helediyece temini hususunda Hazinesinin kefaletiyle yapılacak istikraz şartlarının, bu müessesenin hâsılatı safiyesiyle hem istikraz taksitlerini kolaylıkla ödeyebilmesine ve hem de ıslahat ve tevsiatı için kâfi bir meblâğ tefrikine

imkân verecek şekilde sağlanmasını da encümenimiz Hükümetten temenni etmeği yerinde bulmuştur.

Encümenimiz bu kâbil âmme hizmetlerinin millileştirilmesi ve müsait şartlarla satın alınması hususunda Hükümetin gösterdiği devâmlî gayret ve elde ettiği feyizli başarıları takdir ve bu yoldaki mesaisini teşekküre şayan bulmuştur.

Lâyihanın biranevvel kamuniyet kesbetmesi için müstacelen müzakeresi ricasiyle Umumî heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisiğe sunulur.

Muvakkat En. R.	M. M.	Kâtip
Kocaeli	Kayseri	Giresun
R. Fenmen	M. Taner	A. Sayar
İzmir	Antalya	Mardin
M. Birsal	N. E. Sumer.	R. Erten
Ankara		Ankara
R. Börekçi		F. Daldal
Isparta	İzmir	Balıkesir
K. Aydar	S. Epikmen	Y. S. Uzun
Glümüşane		Bolu
R. Gürelî		H. Ş. Adal

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Izmir Tramvay ve Elektrik T. A. Ş. İmtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelelerin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi imtiyaz ve tesisatının satın alınmasına dair 24 . VI . 1943 tarihinde Nafia vekili ile safâhiyetli şirket murabhası arasında imza ve teati edilmiş olan bağlı mukavele-name tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Satınalma mukavele-namesi damga resimlerinden muaftır. Bu mukavele-namede Hükümete ait olduğu gösterilen bütün vergilerle resim ve harçlar ve bu vergilerin munzam kesirleri mukavele-namenin 14 ncü maddesi mucibince tasdikının tamamlanması şartıyla aranmaz.

MADDE 3. — Satınalma mukavele-namesi ve merbutları mucibince Hükümetçe şirkete ödenmesi kabul edilen paralar işletmeyi elinde bulunduran muvakkat idare veya belediyece vâdelerinden 10 gün evvel Maliye vekâleti namına Merkez bankasına tediye edilir.

Muvakkat idare veya belediyenin satınalma bedelini ödemek maksadiyle Belediyeler bankasından veya diğer banka ve müesseselerden yapacağı istikraza Maliye vekâleti kefalete me-zundur.

MADDE 4. — Satın alınan tesisat ve emvalin işletilmesi için 1944 takvim yılı sonuna kadar faaliyette bulunmak üzere hükmi şahsiyeti haiz ve hususi hukuk hükümlerine tabi Nafia vekilliğine bağlı muvakkat bir idare kurulur.

Muvakkat işletmenin; idaresinde, hesap usullerinde, memur ve müstahdem ücretlerinde, mubayaalarında ve sair bütün muamelelerinde şirket zamanında cari usul ve esasların tatbıkına devam olunur.

Muvakkat idare; 1943 malî yılı sonuna kadar imtiyaz mukavele-nemesindeki haklardan istifade eder.

Muvakkat idare zamanına ait hesaplar her takvim yılı sonunda Divanı muhasebatça tetkik edilir.

Bu idarenin malları Devlet malî hükmündedir. Bunlara karşı ika olunacak zararları için

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRİŞİ

Izmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim şirketi imtiyazıyla tesisatının satın alınmasına dair mukavelelerin tasdiki ve bu müessesenin işletilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Satın alınan tesisat ve emvalin işletilmesi için 1944 takvim yılı sonuna kadar faaliyette bulunmak üzere hükmi şahsiyeti haiz ve hususi hukuk hükümlerine tabi Nafia vekilliğine bağlı muvakkat bir idare kurulmuştur.

Muvakkat işletmenin; idaresinde, hesap usullerinde, memur ve müstahdem ücretlerinde, mubayaalarında ve sair bütün muamelelerinde şirket zamanında cari usul ve esasların tatbıkına devam olunur.

Muvakkat idare; 1944 takvim yılı sonuna kadar imtiyaz mukavele-nemesindeki haklardan istifade eder.

Muvakkat idareye ait hesaplar her takvim yılı sonunda Divanı muhasebatça tetkik edilir.

Bu idarenin malları Devlet malî hükmündedir. Bunlara karşı iyka olunacak zararlar için ceza tatbikatı bakımından Devlet memurlarına

Hü.

ceza tatbikatı bakımından Devlet memurlarına karşı işlenen suçlara ait hükümler tatbik olunur.

MADDE 5. — Muvakkat idare uhdesinde bulunduğu bütün tesisatı, emvâl ve saireyi bütün hak ve vecibeleriyle birlikte 1. I. 1945 tarihinde İzmir belediyesine devir eder. Ancak Hükümet lüzum gördüğü takdirde devir bu tarihten evvel de yapılabilir.

İzmir belediyesi bu kabül müesseselere ait umumî bir işletme kanunu çıkıncaya kadar, bu hizmeti teşkil edeceği hükmi şahsiyeti haiz mülhak bütçeli bir müessese vasıtasıyla idare eder. Şu kadarki bu müessesenin abonelerle olan münasebetlerine, hizmetlerin ifasına, tarifelerin tesbitine, tesislerin tevsi ve tadil ve temdidine ve işletme ile ilgili sair hususlara dair olup şirketçe tatbik edilmiş olan usul ve esaslar Nafia vekilligince tadil ve yenilerinin vazna kadar meri ve muteberdir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Bu kanunun neşri tarihinde İzmir tramvay ve elektrik Türk Anonim Şirketinde müstahdem olanlardan muvakkat idareye nakledilenlerin 5 nci madde mucibince kurulacak işletme müessesesine tayinlerinde müktesep hak dereceleri 3659 sayılı kanunun muvakkat 1 nci maddesi hükümlerine göre tebit edilir.

Bu esasa göre dereceleri tesbit edilenlerin almakta oldukları ayhıklar, girdikleri derece ayhğımdan fazla ise diğer daire ve müesseselerde müktesep hak teşkil etmemek şartıyla ve terfi suretiyle telâfi edilinceye kadar bu fazla hğın ödenmesine devam olunur.

MUVAKKAT MADDE 2. — Evvelce şirket tarafından muafan geçirilmiş olan malzemeden tahsis edildikleri yerlerden başka yerlerde kullanılmış olanların dahi gümrük resminden muaflığı kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Muvakkat E.

karşı işlenen suçlara ait hükümler tatbik olunur.

MADDE 5. — Muvakkat idare uhdesinde bulundurduğu bütün tesisatı, emval ve saireyi bütün hak ve vecibeleriyle birlikte 1. I. 1945 tarihinde İzmir Belediyesi'ne devreder. Ancak Hükümet lüzum gördüğü takdirde devir bu tarihten evvel de yapılabilir.

İzmir Belediyesi bu hizmete ait işleri, bu kabül müesseseler için umumî bir işletme kanunu çıkıncaya kadar mülhak bütçeli bir müessese halinde idare eder. Şu kadar ki bu müessesenin abonelerle olan münasebetlerine, hizmetlerin ifasına, tarifelerin tesbitine, tesislerin tevsi ve tadil ve temdidine ve işletme ile ilgili sair hususlara dair olup şirketçe tatbik edilmiş olan usul ve esaslar Nafia vekilligince tadil ve yenilerinin vazna kadar mer'i ve muteberdir.

MUVAKKAT MADDE 1. — Hükümetin muvakkat birinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 2. — Hükümetin muvakkat ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MUVAKKAT MADDE 3. — Şirket tarafından vergi ve resimlerden muaf olarak şimdiye kadar hariçten ithal edilmiş olan bütün mallar için ithal sırasında alman vergi ve resimler bu devir münasebetiyle aranmaz.

MADDE 6. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

Hü.

Muvakkat E.

MADDE 7. — Bu kanunun hükümlerini yürütmeye; Dahilye, Maliye, Nafia ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

MADDE 7. — Hükümetin yedinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

8. VII. 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
H. Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Tİ V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

İZMİR TRAMVAY VE ELEKTRİK ŞİRKETİ TESİSATINI SATINALMA MUKAVELENAMESİ

Bir taraftan mukavele metninde kısaca (Hükümet) diye gösterilen ve Nafia vekili ve Trabzon mebusu Sırrı Day tarafından temsil olunan:

Türkiye cümhuriyeti Hükümeti

Diğer taraftan mukavele metninde kısaca (Şirket) diye gösterilen ve bu husustaki salâhiyetine istinaden Şirket Müdürü M. S. Gormezano tarafından temsil olunan:

Izmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi

Arasında aşağıda yazılı hükümler dairesinde mukavele aktedilmiştir:

Hükümete devir ve temlik edilen hak ve mallar

Madde — 1

Hükümetle aralarında hâsıl olan mutabakat üzerine şirket:

A) Hükümetle şimdiye kadar akdetmiş olduğu bütün imtiyaz mukavele, Şartname ve zeyilleriyle itilâfnamelerden doğan veyahut Hükümet tarafından her ne suretle olursa olsun Şirkete verilmiş olan asli ve fer'i bütün imtiyaz haklarıyla menfaatlerini,

B) İzmir, Karşıyaka, Buca ve Bornova'da Şirketin mülkiyet ve tasarrufu altında bulunan veya irtifak hakkına sahip olduğu bütün elektrik tesisatını; bilcümle aksam ve teferruatıyla birlikte muhavvile merkezlerini ve yeraltı ve yerüstü isal ve tevzi şebekelerini; her türlü tesisat, müstemilât ve teferruatı dahil olmak üzere Karağaç'daki merkez fabrikasını; Bahribaba'daki tâli merkezi, bilûmum depo ve mağazalarıyla bunlarda mevcut kömür, yağ, eski ve yeni her türlü elektrik alât, edevat ve malzemesini, her nevi makine ve muayene cihazlarını ve yedek aksamını; bilûmum tramvay tesisatını ve teferruatıyla birlikte arabalıkları, atelye ve nakil vasıtalarını; bütün arsalarla binalarını; şirkete ait bütün mobilye, mefruşat ve demirbaş eşyasını ve kırtasiye levazımını; vâhâsıl bu mukavelede yazılı diğer hükümler mahfuz kalmak üzere Şirketin Türkiye'de mevcut menkul ve gayrimenkul bütün mal, hak ve menfaatlerini;

Aşağıda yazılı hükümler dairesinde ve 1 ikincikânun 1943 tarihinden muteber olmak üzere Hükümete devir ve temlik ve Hükümet dahi bu devir ile temlik kabul etmiştir.

Binaenaleyh Şirketin kendi usulleri veçhile eskisi gibi cereyan edecek işletme muamelâtının 1 ikincikânun 1943 tarihinden itibaren vereceği kâr ve zararlar Hükümete ait olacaktır.

Şirket fiili devir tarihine kadar tesisatı ve devir ve temlik olunan malları şimdiye kadar olduğu şekilde işletecek ve hüsnü muhafaza edecek ve bunlardan hiç bir kıymeti elden çıkarmayacaktır. Ancak Şirket tesisatın işletme, tevsiat (branşmanlar dahil) ve tamirat işleri için mevcut veya işletme icabı yeniden alacağı malzemedan kendi usulleri dairesinde kullanmak, sarfetmek ve mutat veçhile abone ve Belediyelere veya Nafia vekâletinin müsaadesi alınmak şartıyla başkalarına satmak veya sair hususlarda kullanmak hakkını haiz olacaktır. Satılan malzemenin bedeli Hükümete ait olacaktır.

Hükümet, yukarıda sayılan bütün malların şimdiki hal ve vaziyetlerini bildiğini beyan ve bunların bu hal ve vaziyetleriyle devir ve temlikini kabul etmiştir.

Üçüncü şahıslara karşı haklar ve borçlar

Madde — 2

1 ikincikânun 1943 tarihine kadar Şirketin yaptığı bütün akit ve fiillerinden veya sebebiyet verdiği hâdiselerden doğan haklarla borçlar ve mesuliyetler bu mukavele hükümleri mahfuz olmak kaydıyla Şirkete aittir.

Ancak 1 ikincikânun 1943 tarihinden önce Şirket tarafından yapıp da hükümleri bu tarihten

sonraya da sâri olan akitler eskisi gibi mer'î kalacak ve bu akitlerden 1 ikincikânun 1943 tarihinden önce doğan hak ve borçlar Şirketçe ve bu tarihten sonra doğacak hak ve borçlar dahi Hükümetçe istimal ve ifa olunacaktır.

Bu kabil akitlerin mahiyetleriyle âkitlerinin isimlerini gösteren liste bu mukaveleye bağlıdır.

Mezkûr listede yazılı akitler dolayısıyla 1 ikincikânun 1943 den sonraki zamana ait olmak üzere Şirket tarafından peşin olarak tesviye edilmiş paralardan bu tarihten sonraya müteallik kısmı Şirkete tediye edilecektir.

1 ikincikânun 1943 tarihinden evvel sipariş edilip te mezkûr tarihe kadar mağazaya girmemiş malların bedellerine mukabil Şirketin 1 ikincikânun 1943 den evvel ödemiş olduğu paralar (1942 senesi bilângosunda iptidai tesisat veya levazım ve ambarlar hesabına geçirilmemiş olmak kaydıyla) Hükümet tarafından Şirkete ödeneceği gibi bakıyesi de aynı kayıtlarla bayilere yine Hükümetçe tediye edilecektir.

1 ikincikânun 1943 tarihinden önce mağazaya girmiş ve yukarıdaki fıkrada yazılı hesaplara kaydedilmiş bulunan malların bedeli şirket tarafından ödenecektir.

İşletmenin temini için 1 ikincikânun 1943 tarihinden sonra Şirketçe yapılmış ve listesi bu mukaveleye bağlı olan akitler, olduğu gibi Hükümet tarafından ifa edilecektir.

Bu mukavelenamenin imzası tarihinden fiilî devir tarihine kadar yapılacak bu kabil akitler için de aynı şekilde muamele edilecektir. Ancak Şirket mevzuu ehemmiyetli akitleri Nafia vekâletine evvelden haber verecektir.

Şirketin müşterileriyle olan münasebetlerinin tasfiyesi

Madde — 3

Şirketin müşterileriyle akdelediği bilûmum mukaveleler abonman senetlerinden halen meriyette bulunanlar, eskisi gibi mer'î kalacaktır.

Faturaların tanzimi tarihi ne olursa olsun müşterilerin 1 ikincikânun 1943 tarihinden evvelki zamana taallük eden borçları Şirkete aittir. 1942 ve 1943 senelerine sâri olan faturalarda Şirketin alacağı, faturanın taallük ettiği bütün müddet ile 1942 senesine ait günlerin adedi nispetinde hesap olunacaktır.

Sarfıyatı her gün kaydolunan büyük müşteriler için hesap, bu, günlük kayıtlar üzerinden yapılacak ve günlük kayıtları olmayanlar hakkında evvelki fıkra hükmü tatbik edilecektir.

Yukarıda yazılı esaslara göre Şirkete ait olup fiilî devir tarihine kadar tahsil olunan paraları şirket alacak ve tahsil olunmayan paralar mümkün oldukça Hükümetçe tahsil edilecek ve tahsil edilen miktar üzerinden % 5 tahsil ücreti alınonduktan sonra mütebakisi Şirkete verilecektir. Ancak tahsil edilemeyen paralar için Hükümet takibat yapmayacağı gibi tahsilât işinden dolayı da bir mesuliyet kabul etmez. Şirket bu alacaklarını takipte muhtardır.

Şirketin müşterilerinden gerek nakden ve gerek teminat mektubu olarak almış olduğu her türlü avanslar ve depozito akçalarıyla iştirak hisseleri ve teminatlar, sahipleri malûm olsun olmasın, Muhasebe kayıtlarına göre fiilî devir tarihinde Hükümete teslim edilecektir. İsimleri malûm olan hak sahipleri için aynı tarihte bir cetvel verilecek ve adresleri malûm olanların adresleri dahi bu cetvelde gösterilecektir.

Şirket her müşterinin hesabında yazılı paralardan veya her hangi teminatlarından alacağının ödenilmemiş miktarının mahsup edilmesini istemek hakkını muhafaza eder.

Teslim edilecek evrak ve vesikalar

Madde — 4

Şirket bütün şebekeleriyle fabrika ve tesisatına ait plân, proje, etüd ve her türlü fennî evrakı, gayrimenkullerine ait tasarruf vesikalarını, işletme işlerine ait her türlü evrak ve istatistikleri ve

grafikleri ve tarife etüdlerini Şirketin aboneleriyle akdedip halen cari bulunan umumî ve hususî bilmumuk mukaveleleriyle abonman senetlerini ve bunlara müteallik her türlü evrak ve defterleri, muhasebe, kasa, mağaza, demirbaş eşya defterleri gibi esas ve muavin defterlerini (hem Türkçe, hem Fransızca tutulan defterlerin yalnız Türkçeleri teslim edilecektir) malzeme siparişlerine ait dosyaları bilanço defterleriyle anekslerini, şebekeye müteallik fotoğraf ve haritaları, memurlara ait sicil dosyalarını, kütüphanesinde mevcut bütün kitap ve mecmua ve dökümanları, ikinci madde mucibince Hükümete intikal edecek akitlere müteallik dosyaları Hükümete teslim edecektir. Şirket, İdare meclisi ve Umumî heyet içtimalarına ait mukarferat ve zabıt defterlerini muhafaza edecektir. Şirket Belçika'daki Teknik idaresiyle (Teknik bürosiyle) yaptığı muhaberati ve işletmeye lâzım olmayan hususî mahiyetli haiz evrakı alabilecektir. Her iki Taraf, diğerlerinde kalan eski ve yeni evrak ve vesaiî lüzumu halinde tetkik etmek ve icabında musaddak suretlerini bırakmak şartıyla asıllarını almak hakkını muhafaza eder.

Her iki Taraf kendisinde bulunacak evrak ve defterlerden dolayı Ticaret kanununun 75 nci maddesinde muharrer vecibeyi ayrı ayrı tekabbül eder.

Malların tescili

Madde — 5

Birinci madde ile Hükümete devir ve temlik edilen gayri menkullerin ve icab eden menkullerin tapu ve kadastro ve diğer dairelerde kayıt ve tescilleri muamelesinin icrası Hükümetçe temin olunacaktır.

Şirket, gayri menkullerin Hükümet uhdesine devir ve ferağı için Hükümetin göstereceği bir veya bir kaç şahıs adına tapuca tescile evlerişli olacak şekilde bir vekâletname vermekle bu husustaki taahhüdünü ifa etmiş sayılacaktır. Şirkete ait arsalar üzerinde yapılmış olan binaların tapuda kayıtları icra edilmemiş ise bu kayıtların ikmali için yapılacak muamele ve masraflar Hükümetçe ifa edilecektir.

Devir ve temlikten hariç kalanlar

Madde — 6

Şirketin 31 birincikânun 1942 tarihinde kasalarında ve Bankalarda mevcut paralarıyla cüzdanını teşkil eden esham ve kıymetler ve gerek hariçteki alacaklarına, hissedarlarına, teknik bürosuna ve sairaya olan borçlarına mukabil Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına tevdi ettiği ve edeceği meblâğlar ve gerek mezkûr tarihten evvelki zamanlara ait faaliyetinden dolayı aleltilak tahakkuk etmiş ve edecek alacakları ve kendisine tesviyesi lâzım gelecek meblâğlar ve işbu meblâğlar ile alacakların gelirleri tamamen Şirketin malı olarak kalacak ve bu mukavele hükümleri mahfuz kalmak şartıyla hiç bir kayıt ve blokaja tabi tutulmayacaktır.

Yukarıda yazılı paralar (8) nci maddede gösterildiği veçhile muhasematın hitamını müteakıp yine mezkûr maddede yazılı paralar hakkında kabul edilen esaslar dahilinde ve ancak İsviçre francı ile münasebet tesis edilmeksizin doğrudan doğruya Türk lirası olarak muameleye tabi tutulmak kaydıyla Şirkete transfer edilebilecektir.

Bununla beraber 1943 senesinden (1943 senesi dahil) itibaren muhasematın sonunu beklemeden yukubulacak talebi üzerine Şirkete bloke paraların harice transferi hakkındaki kararname hükümleri mucibince yekûnu senevi iki yüz elli bin lirayı tecavüz etmiyecek miktarda mal ihraç mezuniyeti verilecek ve bu mezuniyet aynı hükümler dahilinde Avrupa kıtasında muharip olmayan devletlerden İsviçre, İsviçre ve Portekiz hariç olmak üzere diğer memleketlere de şâmil olacaktır.

Şirket bu maddede zikrolunan paralarla yukarıda yazılı olduğu üzere transferlerine kadar Devlet tahvilleri veya tasarruf bonoları satın almağa dahi mezundur.

Resim, vergi ve masraflar

Madde — 7

Bu mukavele mucibince Hükümete devredilen bilmum malların devir ve feragı için yapılması icabeden masraflarla harçlar ve damga resimleri ve Evkafa ait taviz bedelleri ve bu mukavelenin icrasına taallük eden muamelelerin tabi bulunduğu bütün resim ve vergiler ve gerek bu mukavelenin gerekse bunun hükümlerine göre verilecek makbuzların tabi bulunduğu damga resimleri Hükümete aittir.

Bu mukavelede zikredilen ve Şirkete ait bulunan meblâğlar ile yine bu mukavele mucibince bu meblâğların faiz ve gelirleri tasfiye sonuna kadar her türlü vergiden muaf olacaktır.

Ancak Maliye vekâletinin muvafakati halinde yukarıda yazılı mebalîği banka mevduatı ve tasarruf bonusu ve Devlet tahvilleri haricindeki işlerde kullandığı takdirde bu muamelâttan mütevellit gelirleri umumî hükümlere tabi olacaktır.

(8) nei maddenin ihracat münasebetiyle vazeylediği mükellefiyet hükümleri mahfuzdur.

Şirketin tasfiyesi ve bunun için yapılacak tescil ve diğer muameleler hiç bir vergi ve resim ile mükellef tutulmayacaktır.

Satılma bedel ve faizinin ödemmesi ve transferi

Madde — 8

Bu mukavenemenin (1) nei maddesi mucibince yapılacak devir ve temlik mukabilinde Hükümetin Şirkete ödeyeceği meblâğ on milyon iki yüz yirmi üç bin sekiz yüz İsviçre frangı muadili Türk lirasıdır; bu meblâğ Avrupa'da ve Akdeniz havzasında (nihaî sulh muahedesi aktedilmemiş olsa dahi) muhasematın fiili veya hukukî hitamından sonra hulûl edecek ikinci ayın sonunda İsviçre frangının İstanbul borsasında o ayın son yedi gününün çek satış ve alış kapanma fiyatlarının vasatısi üzerinden Türk lirasına tahvil edilmek suretiyle Şirket nam ve hesabına Şirketin Türkiye'de göstereceği bir Bankaya Hükümetçe tevdi edilecektir.

İşbu bedele 1 . I . 1943 tarihinden itibaren ödeme tarihine kadar Şirket lehine senevi % 5 basit faiz vermediği Hükümet taahhüt eder. Bu faiz dahi İsviçre frangı olarak hesaplanacak ve mubayaa bedeli hakkında yukarıda gösterildiği vechile Türk parasına tahvil edilerek mubayaa bedeli ile birlikte ödenecektir.

Ancak Şirket birincisi 31 . XII . 1943 tarihinde ve diğerleri bu tarihten itibaren her altı ayın sonunda olmak üzere faizleri 31 . XII . 1943 tarihinde veya mütaakıp her altı ayın sonuncu gününde İsviçre frangının İstanbul borsasında vâde tarihine tekaddüm eden son yedi günün çek satış ve alış kapanma fiyatlarının vasatısi üzerinden Türk lirasına çevrilerek kendisine ödenmesini isteyebilir; bu suretle tesviyesi istenecek mebalîğ Şirket namına ve Şirketçe gösterilecek Türkiye'deki bir bankaya tevdi olunacak ve bu paradan tasfiye muamelâtiyle taahhüdât ve vecibeleri için lüzumlu göreceği mebalîği ayırdıktan sonra Şirket, mütebakisini aşağıda gösterilen transfer muamesinin icrasına kadar; Devlet tahvilleri, tasarruf bonoları mubayaaasında kullanabileceği gibi intihap edeceği bir bankaya da yatırabilecektir.

Diğer taraftan Şirketin haricteki hissedarları ve alacaklıları gerek doğrudan doğruya Şirketin elinde bulunan ve bulunacak ve gerek kendilerine olan borçlarına mukabil Şirketçe namlarına Bankalara yatırılmış ve yatırılacak olan mebalîği mümessilleri marifetiyle ve talepleri üzerine Maliye vekâletinin müsaadesiyle Türkiye'de her türlü iş ve teşebbüslerde kullanabileceklerdir.

Şirket tarafından vâdesinde istenmiyen faizler mubayaa bedeliyle birlikte ödenecektir.

Birinci ve ikinci fıkra mucibince ödenecek mebalîğ ve gelirleri transfer edilinceye kadar Şirketçe, üçüncü fıkrada zikredilen faizler hakkında gösterilen şekilde istimal edilebilecektir; bu suretle ödenecek mubayaa bedeli ve faiziyle bu bedel ve faizin gelirlerinin Şirketçe Türkiye'de intihap olunacak malların bizzat veya bilvasıta - Bu maddenin birinci fıkrasında zikredilen muha-

sematın hitamından sonra hulûl edecek ikinci ayın sonundan itibaren - dilediği yerden iştirası ve İsveç ve İsviçre hariç olmak üzere diğer Avrupa memleketlerine ihracı veya Türkiye'den bu memleketlere ihraç olunacak malların bedelini tediye ile mükellef bulunan malî veya ticari teşekküllere devir suretiyle transferlerine müsaade edilecektir.

Bu transferler için yukarıda mezkûr memleketlere başka memleketlerin ilâvesi Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin müsaadesiyle kabil olabileceği gibi Hükümetçe Türkiye'de döviz tazyidatı kaldırıldığı takdirde Şirket paralarını serbest dövizle ihraçta muhtar olacaktır. Ancak bu memleketlerden müsaade alınması icabederse bu müsaade Şirketçe alınacaktır.

Şurası mukarrerdir ki bu transferlerden dolayı Şirket, yukarıdaki fıkrada yazılı memleketlere diğer eşhas tarafından her hangi şekil ve suretle ihraç olunan mallar için kanunları mucibince alınanlardan gayri her hangi bir vergi, resim, prim veya takas hakkı ve ilâh. namlarıyla bir para tediye etmeyeceği gibi her hangi bir tahdit ve tazyide de tabi tutulmayacaktır. Harice gönderilecek eşya bedellerini ne Şirket ve ne de devir halinde devri alan şahıs veya teşekkül memlekete getirmeğe mecbur tutulmayacaktır.

Bundan maada Hükümet, Türk Devletinin harici alacaklılarının cümlesine tatbik edilmek üzere umumî tedbirler almağa lüzum gördüğü takdirde Şirket mubayaa bedeli ve faizlerinin transferinde, mal mubayaa ve ihracında mümasil Şirketler ve Türk Devletinin hal ve istikbalin diğer harici alacaklıları arasında - Hükümete sırf banka avansı mahiyetinde yapılmış olan avansların alacaklıları hariç olmak üzere - en müsait muameleye mazhar olandan daha az müsait bir muameleye tabi tutulmayacaktır.

Şirketin memur ve müstahdemleri

Madde — 9

Müdür müstesna olmak üzere, Şirketin Nafia vekâletine vermiş olduğu 11 . V . 1943 tarihli listelerde gösterilen kadro dahilinde fiili devir tarihinde hizmette bulunacak bileümle memur, müstahdem ve işçileri Hükümete intikal edecektir.

Mukavelenamenin imzası tarihinden itibaren kadrodaki esaslı değişiklikler ancak Nafia vekâletinin müsaadesiyle yapılabilecektir.

Şirketin memur ve müstahdem ve işçilerine karşı gerek kanun hükümlerinden ve gerek iş akitlerinden doğan her türlü taahhüt ve vecibeleri Hükümete intikal etmiş olacak, bu sebeple Şirket her ne nam ile olursa olsun hiç bir tazminata mecbur kalmıyacağı gibi bu memur ve işçiler tarafından kaza mercilerine ikame olunup rüyet edilmekte bulunan dâvalar dahi bu mukaveleye bağlı listede zikredilmiş olmak şartıyla Hükümete geçmiş olacaktır.

Ancak bu mukavelenamenin imzası tarihinden evvel ikame edilip listede yazılı olmıyan dâvalar Şirkete râci kalsacaktır.

Şirketin 1 . I . 1943 tarihinden evvel memur ve müstahdemlerine vermiş olduğu avanslar, her bir avansın tâbi bulunduğu müteamil şartlar dahilinde Hükümetçe Şirket hesabına tahsil edilecektir.

Ancak tahsil edilemeyen paralar için Hükümet takibat yapmıyacağı gibi tahsilât işinden dolayı da bir mesuliyet kabul etmeyecektir. Şirket bu alacaklarını takipte muhtardır.

Şirket, memur ve müstahdemlerinden almış olduğu kefalet paralarıyla sair her türlü teminatı, sahiplerinin isim ve hüviyetlerini havi listeleri ile birlikte fiili devir tarihinde Hükümete teslim edecektir.

İbraz

Madde — 10

Hükümet ve Şirket, şimdiye kadar akdedilmiş olan bütün imtiyaz mukavele, şartname ve zeyil-

leriyle itilâfnameler ve Şirkete tebliğ edilmiş olan her türlü kararlar mucibince birbirlerine karşı haiz oldukları bütün hak ve vecibelerle 1 ikincikânun 1943 tarihinden evvelki zamana ait (vergi ve resme - belediye ve vilâyet hususi idaresi vergi ve resimleri hariç - müteallik her türlü mükellefiyet ve mesuliyetler de dahil olduğu halde) her türlü iddia ve mutalebelerden birbirlerinin zimmetlerini (işbu mukavele hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla) mütekabilen ibra etmişlerdir.

Hükümet ve Şirket imtiyaz mukavelelerinin, müşterilerden tahsil olunan paralara mütedair bulunan tatbikatından dolayı da her türlü mesuliyetten birbirlerini mütekabilen tebriye ederler. Şu kadar ki, Hükümetin ve Hükümete mensup dairelerin ve İzmir, Bornova ve Buca belediyelerinin ve bu belediyelere bağlı daire ve müesseselerin 1 ikincikânun 1943 tarihinden evvelki zamanlara ait abonman mukavelelerinden yapılan işlerden, mahkemeler ve sureti umumiyede sair daire ve makamlar nezdinde para teminatı veya teminat mektubu suretiyle yapılan tevdiattan mütevellit Şirket alacakları bu ibradan hariçtir.

Ancak Şirketin 1942 senesi bilânçosunda ilk tesisat, kiraya verilmiş saatler ve teferrüatı hesaplarına ve ambarlar hesabına geçirilmiş olan inşaat ve tesisat ve malzeme bedellerinden mütevellit matlubatı istemeğe hakkı olmayacaktır.

Hakeme müracaat

Madde — 11

Bu mukavelenamenin tefsir veya icrasından dolayı Hükümetle Şirket arasında çıkacak her türlü ihtilâf diğer Tarafın yazılı tebliğinin vusulünden itibaren 30 gün zarfında her iki Tarafça tâyin edilecek iki hakem tarafından hallonunacaktır.

Bu hakemler, tâyinleri tarihinden itibaren iki ay zarfında ihtilâf hakkında ittifakla karar verecekler yahut icabediyorsa, reyler arasındaki tesavvii izale için bir üst hakem tâyin eyleyeceklerdir.

Gerek otuz günlük mehil zarfında iki Taraftan birinin hakeminin tâyin edilmesi, gerek üst hakemin intihabı hususunda hakemler arasında ittifak hasıl olmaması halinde, bu cihet en ziyade süratle davranan Tarafın müracaatı üzerine İsviçre Federal Mahkemesi reisi tarafından hallonunacaktır. Hakem kararı kati ve derhal vacibülfaz olacaktır.

İki Taraftan her biri kendi hakeminin masraflarını deruhde edecek ve üst hakemin ücretli ile hakeme müracaat yüzünden doğan müşterek masraflara yarı yarıya iştirak eyleyecektir.

İşbu mukavelenamede kararlaştırılan satın alma bedelinin ve faizlerinin Hükümet tarafından tediyesi hiç bir halde Hükümetle Şirket arasında çıkacak ihtilâflar yüzünden tehir ve tatil edilemeyecektir.

Tesisatın Hükümete fiilen devir ve teslimi

Madde — 12

İşbu mukavelenin 14 ncu madde mucibince tekemmül etmesini müteakıp fiilen devir ve teslim muamelesi Nafia vekâletiyle Şirket tarafından intihap olunacak heyet marifetiyle yapılacaktır.

Mukavelenin muteber metni

Madde — 13

Bu mukavele Türkçe ve Fransızca olarak 24 . VI . 1943 tarihinde imza ve teati edilmiştir. İhtilâf vukuunda Türkçe metin muteberdir.

Mukavenenin tasdiki

Madde — 14

Bu mukavele bir taraftan Hükümetçe Büyük Millet Meclisinin ve diğer taraftan Şirketçe hissedarlar umumî heyetinin tasdikına arz edilecek ve neticesi her iki Tarafa diğerine alelusul tebliğ olunacaktır.

Tasdik muamelesi en geç 1943 senesi sonuna kadar tekemmül etmediği takdirde bu mukavele Taraflarca hükümsüz sayılabilecektir.

Ankara: 24 . VI . 1943

Nafia vekillğine

Satılma mukavenamesinin akdi dolayısıyla aşağıdaki hususları arz ederiz :

1. — Enebi tabiiyetindeki memurların, tesisatın fiili devir tarihinden evvel - hizmet mukavellerinden mütevellit her türlü haklarının tazmini ve tasfiyesi Şirketimize ait olmak üzere - hizmetlerine son verilecektir. Şirketin yabancı Devlet tabiiyetindeki müdür ve memurlarının (ölü santral şefi Fransuva Dülyer veresesine ait paralar dahil) tasarruf eyledikleri mebalığden ceman yetmiş beş bin lirayı tecavüz etmiyecek miktarı normal takas primi varsa ödenmek şartıyla Şirketin talebi üzerine serbest döviz olarak transferine müsaade edilecektir.

2. — Başmühendis, depo şefi ve şebeke şefi, kendilerini istihlâf edecek Türk memurlarına vazifelerini devir ve bunları, işler hakkında ma'umattar kalmak için fiili devir tarihinden itibaren - Şirketimize verilen son aylık ücretlerine muadil, yeni idare tarafından yalnız aylık ücretleri ödenmek kaydıyla üç ay müddetle Hükümet hizmetinde kalacaklardır. Bu müddetin hitamında Hükümetle üç eenebi memur, yeni bir hizmet mukavelesinin akdi hususunda serbestilerini muhafaza ederler.

3. — Hususi hizmet mukavelesiyle Şirketimiz hizmetinde bulunan mühendis Fahrettin Resmor bu mukaveleden mütevellit her türlü haklarının tazmin ve tasfiyesi Şirketimize ait olmak kaydıyla satılma mukavenamesinin (9) ncu maddesi mucibince Hükümete intikal edecek memur ve müstahdenler meyanında addolunacaktır.

4. — Şurası mukarrerdir ki, yukarıda 1, 2, 3 ncu fıkralarda zikredilen memurların 1 . I . 1943 den itibaren hizmetlerinin hitam bulacağı tarihekadar ve Şirket müdürünün 1 . I . 1943 den itibaren tesisatın fiili devri tarihine kadar maaş ve tahsisatları ve mutad seyahat masrafları dahi Hükümete ait olacaktır.

5. — Hükümete intikal edecek Şirket memur ve işçilerinin muhtemel tazminatlarına veya bunlar için Hükümetçe teşkil edilecek sandığın ilk sermayesine karşılık olarak maktuan yirmi beş bin lira - satılma mukavelesine bağlı hesapların tasfiyesine ait (B) mektubunda kaydedildiği üzere - Hükümet matlubuna dercedilecektir.

Bu hususlar hakkındaki mutabakatımızın teyidini saygılarımızla rica ederiz.

Şirket mümessili

Nafia Vekillğine

Bugünkü tarihle imza edilen satınalma mukavelesine atfen Hükümete ve Şirkete ait olacak mebalğ hesabının aşağıdaki şekilde tanzim edilmesini arz ve teklif ederiz.

Fiili devir tarihinde aşağıdaki mevaddı ihtiva eden ilk bir hesap tanzim edilecektir.

A) Şirketin matlubunda:

1. 31 Birincikânun 1942 tarihindeki kasa ve banka mevutlarıyla - bloke olup debloke edilecek paralar dahil - cüzdanından koparılmış kupanlar (Banka mevutlarına 1. I. 1943 den fiili devir tarihine kadarki banka faizleri lâve edilecek ve koparılmış olan kuponlara da tahsil-leri gününden fiilî devir tarihine kadar ki banka faizleri de ilâve edilecektir.)

2. Satınalma mukavenamesinin (2) nei maddesine tevfikân Şirkete ait mebalğ ile 1942 senesi zarfında Şirketçe ödenip de 1943 işletmesine tesir ve isabat eden sarfiyat;

3. Müşterilerden ve Şirket memur ve müstahdemlerinden tahsil edilip bugünkü tarihle aktedilen satınalma mukavelesinin (3) neü ve (9) neu maddeleri mucibince Şirkete ait olan mebalğ;

4. 1. I. 1943 ile fiilî devir tarihi arasındaki müddet zarfında tahsil edilip satınalma mukavelesinin (6) nei maddesi mucibince her ne nam ile olursa olsun Şirkete ait bulunan diğer her nevi mebalğ;

5. 1942 senesinde Nafia vekillğinin tebligatı üzerine memur ve müstahdemlere hususi hesaba kayıt edilmek suretiyle yapılan zam ve yardımların 1. I. 1943 tarihine kadar tarife ile karılanmamış kısmını teşkil eden yirmi üç bin dokuzyüz lira;

6. 1942 senesinde kömür ve linyit fiyatlarının artması dolayısıyla Şirketimizce ödenip de 1. I. 1943 den itibaren imtiyaz mukavelesini mucibince tarife ile telâfisi lâzım gelirken işletmenin bu tarihten itibaren Hükümete ait olması hasebiyle Şirkete raci bulunan on beş bin lira;

7. Şirket Müdür ve Hukuk Müşavirinin 1. I. 1943 den itibaren mutad seyahat masrafları;

B) Şirketin zimmetinde:

1. 1. I. 1943 tarihinden fiilî devir tarihine kadar işletmeden mütevellit hasılatın ve her nevi depozitoların getirdiği faizler;

2. Satınalma mukavelesinin (9) neu maddesinde derpiş edilen memur ve müstahdemine ait mebalğ ve kıymetler;

3. Satınalma mukavelesinin (3) neu maddesinde yazılı avans ve depozito akçaları, iştirâk hisseleri ve nakdi teminat;

4. Satınalma mukavelesinin (2) nei maddesi mucibince Şirkete terettüp eden 1. I. 1943 den evvelki vecibelerden dolayı 1. I. 1943 ile fiilî devir tarihi arasında yapılan tediyat ve (1) nei madde mucibince malzeme satışından mütevellit haslat;

5. Hükümete intikal edecek Şirket memur ve müstahdemlerinin muhtemel tazminatlarına veya bunlar için Hükümetçe teşkil edilecek sandığın ilk sermayesine karşılık olarak maktuan yirmi beş bin lira;

6. Şirkete terk edilen plymouth markalı bir otomobil ile teferruatının ve müdüriyet ikametgâhındaki demirbaşta mukayyet mobilya ve eşyanın bedeli olan iki bin beş yüz lira;

Nafia vekâleti ile bilittifak tanzim olunacak bu hesaptan Şirket lehine tahassül edecek bakiyeyi Şirket fiilî devir tarihindeki kasa ve bankadaki mevutlardan alakoyacak ve geri kalan miktarı Hükümete devir edecektir.

Bu hesaba girmemiş olan ve mukavele mucibince Şirkete ait bulunan paralar için her ay nihayetinde bir hesap cetveli tanzim edilecek ve bu cetvel mucibince tahakkuk edecek mebalğ otuz gün zarfında Şirkete tediye edilecektir.

Keza Nafia vekâletinin muvafakatı ile Şirket tarafından sipariş edilmek üzere bulunan kazanın fiilî devir tarihine kadar sipariş halinde ilk taksit vesair hususat için sarfedilecek azami yüz bin lira Şirketin matlubuna kaydedilecek ve Hükümet Şirketçe müsbit evrak mukabilinde öde-

necek parayı Şirket lehine altı ayda bir tahakkuk ettirilmek üzere senevi % 5 faiziyle birlikte 30 Haziran 1944 de Şirkete tediye edecektir.

Vadenin 31 . XII. 1944 tarihine kadar temdidi taraflar arasında kararlaştırılabilir. Bu sipariş için daha fazla miktarda para verilmek lâzım geldiği takdirde Şirket bu parayı 1 . I. 1943 tarihinden itibaren Hükümete ait bulunan işletme hasılatından tediye edecektir.

Bu hususlar hakkındaki mutabakatımızın teyidini saygılarımızla rica ederiz.

Şirket müessili

Ankara 24 . VI . 1943

Nafia Vekilliğine

1. — Satılma mukavelesi mucibince 1 . I . 1943 tarihinden itibaren Hükümet hesabına Şirketimizce idare edilmekte olan Elektrik ve Tramvay işletmesinde satılma mukavenamesinin akdi tarihine kadar malûmumuz olan şahıslara ve bunların mallarına ait kazaların listesi ilişiktir.

Bu kazaların neticeleri Hükümete ait olacak ve malûmatımız dahilinde olup da bu listeye ithal edilmemiş bu neviden bir mütalebe ile karşılaşılırsa bundan mütevellit mesuliyet Şirketimize raci olacaktır.

2. — Bugünkü tarihle imzaladığımız satılma mukavelesinin (10) neu maddesi mucibince Hükümete ait vergi ve resimlerden dolayı ibra edildiğimizi kabul buyurduğunuz sırada şirketimizin Hükümet daireleriyle vergi ve resimden dolayı malûmatımız dahilinde Şirketin harice para transferi için yapılmış ihracat hakkında ihracatçılardan taahhüt vergisi tevkif etmediğine mütedair iddialar haricinde hiç bir ihtilâfın mevcut bulunmadığını ve şayet bu beyanımız hilâfında malûmumuz olan bir ihtilâf mevcut ise bunun ve bir de yukarıda zikri geçen iddiaların ibradan hariç bulunduğunu ve ancak 1 . I . 1943 tarihinden evvela ait zaman için Şirketimizden Hükümete ait vergi ve resim namıyla yeniden hiç bir şey istenilmemesinin mukarrer olduğunu arz ederiz.

Keza Takas İmitet Şirketince bize iade edilmesi iktiza eden para ile, mütehasıs yetiştirme ücretinden iadesi lâzım gelen mebalığın bu ibradan hariç tutulması mutabakatımız icabındandır.

Yukarıdaki hususların teyidini rica ederiz.

Şirket müessili

İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketine

Şirketin yerli ve yabancı personeline, Hükümete ve Şirkete ait mebalığ hesaplarının tanzim ve tasfiyesine, inuhtelif hususata ve gayrimenkullere mütedair bugünkü tarihli A, B, C işaretli mektuplarımızın münderecatıyla mutabık bulunduğumu beyan ederim.

Nafia vekili

İzmir Tramvay ve Elektrik Şirketinin Narlıdere istikametinde yapacağı tramvay hattı için İzmir vilâyeti idare meclisinin kararıyle istinlak edilip halen İzmir Belediyesi namına mukayyet bulunan mürur hakları

Sıra No.	Kayıt tarihi	Defter No.	Cilt No.	Vilâyet kaza	Nev'i	Miktarı	Cihet	Sahibi	Tapu senedi tarihi
215	Mart 1914	563	15	İzmir	Müfrez tarlaların yarısı	1800	Mürur hakkı	İzmir belediyesi	18 mart 1330
143	» 1914	363	—	»	Müfrez tarla	282	»	»	18 » 1330
146	» 1914	366	15	»	» »	400	»	»	18 » 1330
109	Mayıs 1914	823	—	»	» »	1500	»	»	Mayıs 1330
144	Mart 1914	364	—	»	» »	14	»	»	18 Mart 1330
145	» 1914	365	—	»	» »	64	»	»	18 » 1330

1943 senesinde verilen siparişler

Sipariş No.	Müessesenin adı	Yapılan tediye Türk lirası		Ödenmek üzere geriye kalan	Alman malzeme		Geriye kalan	Sipariş mevzun	
		1942 Senesinde	1943 Senesinde		1942 Senesi	1943 Senesi			
23	Süphi Subul - Wiedholz İst.		70, —	210. — +	Gümrük ve saire masrafl	Yok	Yok	Kâmilan	Kömür fırçası
24	Ganz İst.		2.940, —		Nakliye, gümrük ve saire	»	»	»	Tevettür nâzım
25	Daumas İzmir.				Takriben 750. — lira	»	»	»	Ateş tuğlası
26	A. E. G. İst.				Takriben 90. — lira nakliye gümrük ve saire	»	»	»	Manevra kutusu

(S. Sayısı : 131)

1943 senesinden evvel verilen ve 1943 senesinde alınmış bulunan veya alınması lâzım gelen siparişler

Sipariş No.	Yapılan tediyat	Yapılan tediyat		Ödenmek üzere geriye kalan	Alınan malzeme		Geriye kalan	Sipariş mevzuu
		1942 Senesinde T. L.	1943 Senesinde T. L.		1942 Senesi	1943 Senesi		
8	A. E. G. İst.	4.695,98	145,15	173,57 + Nakliye, Gümrük ve saire	Yok	Bir kısım	Bir parti	Trafo-seksi-yonu
15	Ganz >			486,80 + > > >	>	Yok	Kâmilin	Bobin
16	> >	13.223,73		Yoktur	>	Kâmilin	Yoktur	Sayaç
20	> >	2.223,67		Nakliye, Gümrük ve saire	>	>	>	Sayaç
21	Sorstein İst.	5.933,13		Nakliye	>	Yoktur	Kâmilin	Çift tarifeli sayaç

İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim şirketine ait gayrimenkul listesi

Cinsi	Mevkii	Kapı No.sı	Kadastro		M 2.	Yevmiye	Mülâhazat		Tarih
			Ada	Parsel			Cilt	No.	
Maamüştemilât elektrik fabrikası	Şehitler, Baladur sokak	5 ilâ 11			8328,96	511	9	24	21. 2 . 940
Elektrik fabrikası arsası	> > >	>			1376,—	512	9	25	
> > >	> > >					Tapu muamelesi derdest			
Şirket idarehanesi ve tâli merkez	Selimiye, İnönü caddesi	138	527	15	745	Yevmiye: 1917	56	255	7. 12 . 939
Tramvay deposu ve arsa	Güzelyalı İnönü caddesi	1107/1 1107	1885	8	20240,—	> 809	2	1	1. 3 . 940

Cinsi	Mevkii	Kapı No. sı	Kadastro		M 2.	Mülâhazat			Tarih
			Ada	Parsel		Yevmiye	Cilt	No.	
1 No. lı muhavvile merkezi ve arsası	Şehitler Mızraklı sokak	4	1422	8	16	Yevmiye 3343	3	3	12. 8 . 940
2 » » »	Tepecik meydan ve Muratdağı sokakları				100	» 3343	10	8	»
3 » » »	Alsancak Haerpaşa sokak				37,40	Umumî yol			
4 » » »	Faikpaşa mezarlığı				68,—	Sayfa 350			16. 4 . 943
5 » » »	Alipaşa meydanı				37,40	Umumî meydan			
7 » » »	Karantina Cüneytbey sokak				2,56	Umumî yol			
8 » » »	Güzelyalı cami sokak		869	12	11,25	Yevmiye : 3492	152	156	30. 7 . 942
9 » » »	Eşrefpaşa caddesi				2,56	Umumî meydan			
10 » » »	Bahribaba parkı methali				21,60	» »			
11 » » »	Akdeniz Batı sokak	12	988	10	128,25	Kütük : 547			
12 » » »	İstiklâl Deliklitaş sokak	16/1	385	71	29,—	Yevmiye : 3343	28	1807	12. 8 . 940
13 » » »	2 noi Karataş Mimarsinan	233	636	15	20,—	Kütük : 271			
14 » » »	Gazi Bulvarı				22,50	Umumî yol			
15 » » »	Kültür Park dahili				22,—	Umumî park			
16 » » »	Cumhuriyet caddesi				21,80	Umumî yol			
A. » » »	Mersinli 1561 ci sokak	8,8/1	1464	4	40	Kütük : 30 umumî No. 42			
B. » » »	Mersinli 1595 ci sokak	24	1508	2	35	Sayfa No. 112 sıra 53 cilt 331			22. 6 . 932
C. » » »	Bayraklı Menemen caddesi	22/1	1496	1	25,12	Yevmiye : 597	16	18	8 . 940
D. » » »	Turan » »	185	2042	4	32	»	16	19	»
E. » » »	Karşıyaka Alaybey Feryat S.	281	38	33	35	» 3343	833		12. 8 . 940
F. » » »	» Donanmacı Muradiye	34,53	73	55	35	» »	2494		»
Bornova » » »	Bornova, Konak sokak				2,56	Umumî meydan			
Buca » » »	Buca Farabi sokak				2,56	» »			
Karşıyaka yazıhaneleri	Karşıyaka Donanmacı Rayegân	35/2	52	68	180,50	Yevm. 1263	4965		934
» » » arsası	» » »	35/2	52	70	87,50	» 1264/65	5012		934

1 . 1 . 1943 tarihinden evvel akdedilip bu tarihten sonraya sâri olan akdiller

Numarası	Bulunduğu yer	Mukavele müddeti	Vade	1943 senesine isabet eden meblâğ T. L.
A. Telefon				
Şirket binasında :				
2231	Bahribaba	Bir sene	1 . 3 . 1943	5,04
2091/4	»	» »	1 . 10 . 1943	223,35
2129	Depo	» »	1 . 9 . 1943	24,—
3066	Konak bekleme yeri	» »	1 . 5 . 1943	9,28
5144	Karşıyaka » »	» »	1 . 7 . 1943	18,24
3585	Mersinli » »	» »	1 . 11 . 1943	30,50
3692	Fabrika	» »	1 . 11 . 1943	38,64
46	Bornova	» »	1 . 4 . 1943	7,56
56	Buca	» »	1 . 4 . 1943	7,56
Memur binalarında :				
3804	Döver	» »	1 . 10 . 1943	27,36
4287	Rafey	» »	1 . 8 . 1943	21,28
2515	Resmor	» »	1 . 11 . 1943	33,46
4043	Kantiyon	» »	1 . 11 . 1943	30,—
4133	Dr. Tara	» »	1 . 7 . 1943	18,24
B. Su				
9317-14641	Bahribaba	» »	1 . 4 . 1943	5,34
9910-9385	(Yangın musluğu)	» »	1 . 3 . 1943	Istihlâke göre fatura edilecektir.
9911-9386	Bahribaba	» »	»	
9933-9473	Fabrika ikametgâhı	» »	15 . 3 . 1943	4,48
9950-7915	Atelye	» »	»	2,58
10342-10846	Fabrika	» »	21 . 1 . 1943	Sayaç kirası
9807-8906	Depo	» »	1 . 10 . 1943	30,29
C. Yangına karşı sigorta mukaveleleri				
	Bütün tesisat	Beş sene	28 . 9 . 1944	7924,60
	Nafia komiserliği	Bir »	15 . 5 . 1943	1,87
	Karşıyaka idarehanesi	» »	5 . 7 . 1943	2,24
	Servis otomobil ve kamyonun kazaya karşı		9 . 4 . 1943	44,15
D. İcar mukaveleleri				
	Nafia komiserliği idarehanesi	Bir sene	1 . 9 . 1943	166,64
	Bornova idarehanesi	» »	1 . 12 . 1943	99,—
	Buca idarehanesi	» »	1 . 9 . 1943	80,—
	Osmanlı bankasında kasa icarı			19,69
	Posta kutusu ve tel adresi abonmanı			11,75
Demiryolu hattından geçit için verilen aidat				
	Buca	Bir sene	22 . 2 . 1943	1,30
	Karşıyaka	» »	15 . 4 . 1943	44,56
	»	» »	23 . 5 . 1943	1,94
	»	» »	30 . 6 . 1943	2,52
	»	» »	27 . 7 . 1943	7,81
	»	» »	5 . 8 . 1943	2,98
	»	» »	15 . 12 . 1943	6,90

*Izmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim şirketi Bornova ve Buca yüksek tevettür hattı direkleri-
nin dikilmesi için satın alınan yerlerin cetveli*

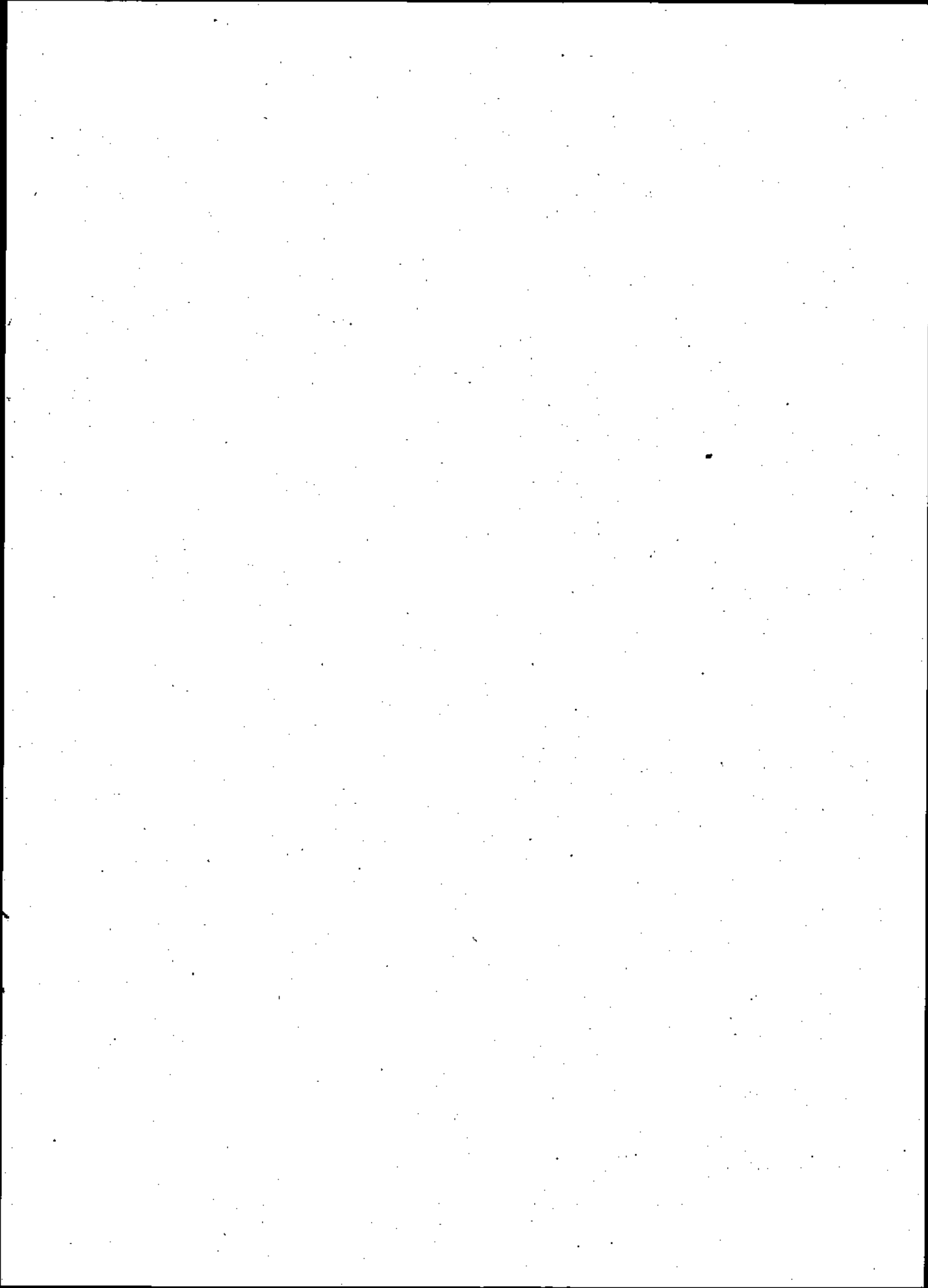
Kasa fişi No: sı	Mevzuu	Senedin nev'i	Ödenen meblâğ Lira	Mülâhazat
1712	Bornova yüksek tevettür hattında 3 direk yeri	Hususi senet 3 . 12 . 1932	Mehmet 20.—	
1770	» » » » 1 »	» » 14 . 12 . 1932	» 5.—	
»	» » » » 2 »	» » »	Emin 20.—	
»	» » » » 2 »	» » »	Ali Rıza 15.—	
»	» » » » 2 »	» » »	İbrahim 10.—	
33	» » » » 1 »	» » » 5 . 1 . 1933	B. Srtkı 7.50	
»	» » » » 1 »	» » » »	H. Muhtar 7.50	
»	» » » » 2 »	» » » »	İbrahim 25.—	
132	» » » » 6 »	» » » 17 . 1 . 1933	Halit 15.—	
195	» » » » 2 »	» » » 24 . 1 . 1933	» 10.—	
»	» » » » 1 »	» » » »	Kemal 15.—	
267	» » » » 1 »	» » » Şubat 1933	M. Ali 5.—	
»	» » » » 3 »	» » » »	Zehra 20.—	
626	» » » » 2 »	» » » 18 . 3 . 1933	Mustafa 10.—	
725	» » » » 1 »	» » » 26 . 3 . 1933	A. Rıza 5.—	
701	» » » » 6 »	» » » 27 . 3 . 1933	Etem 20.—	
»	» » » » 1 »	» » » »	Beşir 5.—	
910	Buca » » » 1 »	» » » 25 . 4 . 1933	F. O. Ali 5.—	
»	Börnova » » » 1 »	» » » »	Mehmet 3.—	
1074	» » » » 1 »	» » » 8 . 5 . 1933	O. Judici 10.—	
1189	Buca » » » 2 »	» » » 29 . 5 . 1933	Veysel 10.—	
1237	Bornova » » » 1 »	» » » 3 . 6 . 1933	Vehbi 7.50	
1265	Buca » » » 1 »	» » » 7 . 6 . 1933	Celâl 10.—	
1530	» » » » 1 »	» » » 9 . 7 . 1933	Abdullah 45.—	
1545	» » » » 1 »	» » » 11 . 7 . 1933	Fatma 5.—	
1800	» » » » 1 »	» » » 10 . 8 . 1933	Abdullah 65.—	
1926	» » » » 1 »	» » » 31 . 8 . 1933	Recep 12.—	
2425	» » » » 4 »	» » » 8 . 10 . 1936	Kemal 20.—	

Satın alınan irtifak hakları

Kasa fişi No.	Mevzuu	Senedin nev'i	Müddeti	Ödenen meblâğ Lira
645	Buca yüksek tevettür hattı için irtifak hakkı ve direk rekzi	Birinci noterliğin 19.2.34 tarihli, 1160 numaralı senedi.	İmtiyazın sonuna kadar	60.—
»	Buca Y. T. Hattı için irtifak hakkı ve 2 direk rekzi	Birinci noterliğin 21.2.34 tarihli, 1162 numaralı senedi	> > >	75.—
477	Buca Y. T. Hattı için Bozyaka Ağabey mevkiindeki irtifak hakkı	Birinci noterliğin 1.3.34 tarihli, 7497 numaralı senedi	—	150.—
1342	Buca Y. T. Hattı için irtifak hakkı	Kuşadalı İbrahim 16.9.34	Gayri muayyen	50.—
2078	Buca Y. T. Hattı 6 direği için irtifak hakkı	Vilâyet Tapu fen memurluğunun 2.9.36 tarihli, 790 numaralı tescilli	> >	125.—
2314	Buca Y. T. Hattı azimet direklerinin dikili olduğu yerde (Ağabey mevki) şirketimize 54 m2. yerin satılması vaadi	Birinci noterliğin 26.8.37 tarihli, 7662 numaralı 28.8.37 tarihli 7661 numaralı senedi	İmtiyazın sonuna kadar	Mecmuu 50 lira üzerinden 31.25
3055	Y. T. Hattı 6 direği için Kızılçullu'da irtifak hakkı	Birinci noterliğin 8.11.37 tarihli 9458 numaralı senedi	Gayri muayyen	100.—

İzmir Tramvay ve Elektrik şirketinin 1. I. 1943 tarihinden sonra tramvaylarında vukuagelen müsademelerle insanca olan kazalar listesi

Adı ve soyadı	Adresi	Sıfatı	Hâdise tarihi	Hâdisenin nev'i	Zarar Lira	Mülâhazat
<i>İş kazaları:</i>						
Adnan Erteken	Depo işçisi	Kaynakçı	25.1.1943	Ayağı berelendi	—	İyileştiği şirketimizden hiç bir tazminat talep edilme- miştir.
İbrahim Yapıcılar	Santral işçisi	Duvarcı	19.2.1943	Kolu ve ayağı berelendi	—	> > >
Remzi Türknaz	Depo işçisi	Demireci	18.3.1943	Parmağı zedelendi	—	> > >
Mehmet Bağseven	Santral işçisi	Elektrikçi	24.3.1943	Alını yarılmıştır	—	> > >
Ali Safran	Depo işçisi	Amele	7.5.1943	Ayağına ray düşerek iki parmağını ezdi.	—	> > >
4 hafif yaralanma 1 ayak kemiği kırılma	} 31 mart 1943 den sonra vukubulan kazalar olup bunlar hakkında şirketimizden hiç bir tazminat istenilme- miştir.					
<i>Tramvay kazaları:</i>						
Osmanoğlu Mehmet Bar- luk	Karşıyaka Celâlbey sokak 27 talebe		15.2.1943	Tramvay yürürken atlama	—	Bayılmış takibat yapıl- madı.
Hilâl muhabere taburu arabacı 338 doğumlu Ah- met Şahin araba No. 269	Hilâl muhabere taburu 2 nei bölük... Asker		15.3.1943	Asker hayvanları zaptedemi- yerek tramvaya çarpmıştır.	Tahminen 10	Arabanın oku kırılmış, kabahat arabacıda oldu- ğu için zarar tazmin edil- medi.
Alâettin Özdeyim	Karantina 179 neu sokak No. 10.... Talebe		31.3.1943	Tramvay yürürken atlama	—	Başundan yaralandı.
1 yolcu düşmesi. 2 müsademe. 1 tramvayda bir çocuğun vefatı.	} 31 mart 1943 den sonra vukubulan bu kazalar hakkında şirketimizden hiç bir tazminat istenilmemiştir.					

Sıra No.	Dâvacıların adı ve soyadı	Sanatı	İş No.	Dâva ettikleri meblâğın miktarı Lira	Dâvanın bulunduğu mahkeme	Mahkeme esas kayıt No.
1	Hasan Esirgenci	Biletçi	10	1 521,62	İzmir Ticaret mahkemesi	942-44
2	Zühtü Tunçsiperi	»	28	670,25	»	942-44
3	Hayrullah Eskiçeri	Vatman	3	746,80	»	942-45
4	Mümtaz Karnaysoy	Tesviyeci	226	1 860,80	»	941-252
5	Nazif Çalt	Biletçi	4			
6	Mustafa Söyke	»	5			
7	Süleyman Aydın	»	8			
8	Mevlüt Güney	»	9			
9	Ahmet Öznemli	»	13			
10	Sabri Tunca	»	14			
11	Osman Tüfekmen	»	15			
12	Halil Dilgöl	»	18			
13	İbrahim Taştimen	»	23			
14	Bekir Duran	»	24			
15	Hüseyin Hepgül	»	26			
16	Salih Kafadar	»	27			
17	Seyfullah Acar	»	29			
18	Behzat Çadır	»	32			
19	Ahmet Uşak	»	33			
20	Abdülkadir Çolak	»	37			
21	Kâmil Ayvacı	»	38	416,53		942-145
	16. II. 1943 tarihinde depo bilet memurluğuna naklolundu.					
22	İrfan Kızıltan	»	40			
23	Hasan Altuğ	»	41			
24	Süleyman Başaltır	»	42			
25	Hakkı Basmaçr	»	43			
26	Hasan Kaptan	»	44			
27	Talât Kocagelebi	»	49			
28	Süreyya Cankaya	»	51			
29	Salâhattin Uçkaç	Vatman	2			
30	Memet Sökel	»	7			
31	Hüseyin Poyraz	»	9			
32	Tevfik Yıldıoğan	»	10			

Dâvanın hangi safhada olduğu	Mülâhazat	Dâvanın mevzuu
Dâva reddedilmiş olup dâvacı temyiz etmiştir.	Red kararının temyizce tasdik edildiği bu kere öğrenilmiştir.	Yaz ve kış mezuniyet yevmiyelerinden, yaz ve kış yevmiye iş farklarından, hastalık yevmiye farklarından istihkakının şirket tarafından ödenmediğine dair iddia.
» » »	Red kararının temyizce tasdik edildiği bu kere öğrenilmiştir.	
» » »	Red kararının temyizce tasdik edildiği bu kere öğrenilmiştir.	

Dâvacı dâvasını 30 . V . 1941 tarihindenberi takip etmemektedir.

5 sıra numarası dahil 77 sıra numarasına kadar olan işçilere ait dâva halen derdest olup dâvacıların şirkette müstahdem oldukları müddetçe kendilerine hangi miktar ücret ve yevmiye verilmiş olduğu ehli-vukufça tetkik ve tesbit edilmektedir.

5 sıra numarası dahil 77 sıra numarasına kadar olan işçilere ait bu dâva 1-2-3 sıra numaralarda yazılı dâvalarda dermeyan edilen iddiaların ay-nını muhtevidir.

20 . 9 . 941 de çıktı.

19 . 1 . 943 de istifa etti.

16 . 2 . 943 de istifa etti.

11 . 2 . 943 de istifa etti.

6 . 8 . 942 de istifa etti.

Halen 24 No. lı vatmandır.

26 . 12 . 942 de istifa etti.

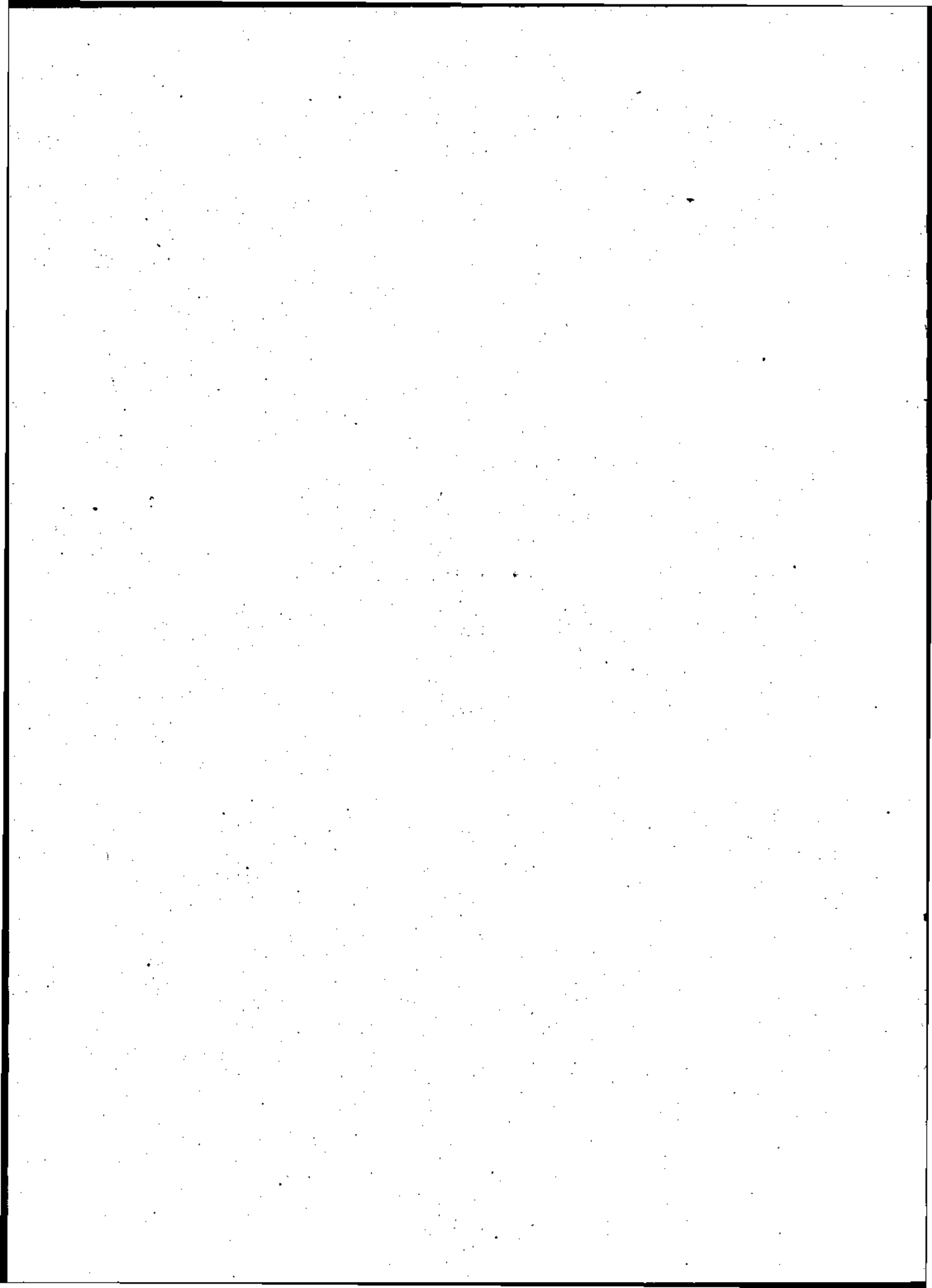
Sıra No.	Dâvacıların adı ve soyadı	Sanatı	İş No.	Dâva ettikleri meblâğın miktarı Lira	Dâvanın bulunduğu mahkeme	Mahkeme esas kayıt No.
33	Rıza Başatlı	Vatman	13			
34	Hasan Altınay	»	14			
35	Mustafa Kırdal	»	15			
36	Mehmet Duran	»	24			
37	Mehmet Portakal	»	25			
38	Yaşar Çiçekçi	»	26			
39	Sabri Bursalı	»	28			
40	Seyfullah Güvenç	»	30			
41	Ali (Onbaşı) Özsevsel Depo:	Manevracı	4			
42	İhsan Özkazar	Tesviyeci	76			
43	Kemal Dirkal	Tornacı	77			
44	Ahmet Keskin	Demirci	78			
45	Mustafa İlyam	Varyacı	79			
46	Adnan Erteken	Kaynakçı	80			
47	İhsan Çemenciler Şebeke:	Temizleyici	100			
48	Hüseyin Atasoy	Müstahdem	201			
49	Osman Kaleli	»	204			
50	Ekrem Reel	»	223			
51	Yaşar Omay	»	129			
52	Ziya Seçkin Fabrika:	»	252			
53	Mustafa Gürten	Elektrikçi	1			
54	Ali Erişçi	»	6			
55	Mehmet Ali Berkman	Tesviyeci	8			
56	Mehmet Ali Olçaylı	»	9			
57	Salih Sayarar	Makinist	10			
58	Süleyman Dinçtürk	»	11			
59	Mehmet Öztuna	»	12			
60	Hüseyin Özşener	Pompacı	13			
61	Mehmet Ortanoğlu	»	14			
62	Hasan Demirkan	»	15			
63	Ahmet Çmar	»	19			
64	A. Abbas Hekyazıcılar	Kazancı	21			
65	Nurettin Özatmaca	»	22			

Dâvanın hangi safhada olduğu	Mülâhazat	Dâvanın mevzutu
	Halen No. 39 biletçidir.	
	8 . 2 . 943 de istifa etti.	
	21 . 10 . 942 de işine son verildi.	
	16 . 5 . 942 de işine son verildi.	
	27 . 11 . 943 de çıktı.	
	10 . 8 . 942 de istifa etti.	
	15 . 1 . 943 de vefat etti.	

Sıra No.	Dâvacıların adı ve soyadı	Sanatı	İş No.	Dâva ettikleri meblâğın miktarı Lira	Dâvanın bulunduğu mahkeme	Mahkeme esas kayıt No.
66	Ali Mengül	Kazancı	23			
67	Mehmet Doğruel	»	25			
68	Muhittin Selâmet	Amele	27			
69	Mustafa Ateşliyen	Kazancı	28			
70	Ahmet Kapsal	Amele	30			
71	Naci Yüreklitürk	»	31			
72	Mustafa Dolgunkaya	»	32			
73	Ali Çakır Özatay	»	33			
74	Cavit Demirtol	»	34			
75	İbrahim Yaptıncılar	Yapıcı	35			
76	Mahmut Toksabay	Amele	40			
77	Ali Tüner	Yardımcı	42			

Dâvanın hangi safhada olduğu	Mülâhazat	Dâvanın mevzuu
	1 . 1 . 942 de çıktı.	Yaz ve kış mezuniyet yevmiyelerinden, yaz ve kış yevmiye iş farklarından, hastalık, yevmiye farklarından istihkakının şirket tarafından ödenmediğine dair iddia.
	9 . 1 . 942 de çıktı.	
	6 . 7 . 942 de çıktı.	
	2 . 6 . 941 de çıktı.	
	17 . 6 . 942 de çıktı.	

S. Sayısı : 132

Kocaeli mebusu İbrahim Tolon'un, Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkındaki 4306 sayılı kanunun hayrat hademesine de teşmiline dair kanun teklifi ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (2/6)

4 . V . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisiğine

Devletçe verilecek parasız giyim eşyası hakkındaki 4306 sayılı kanuna ek olarak düzenleyip mucip sebepler lâiyhasıyla birlikte sunduğum kanun teklifinin, incelenmek üzere iktiza eden encümene havale buyurulmasını saygı ile dilerim.

Kocaeli mebusu

İ. Tolon

Mucip sebepler lâiyhası

İçinde bulunduğumuz ikinci dünya harbinden ötürü, bilhassa geliri değişmiyen Devlet memurlarının geçinme hususunda güçlük çektiklerini gören Cumhuriyet Hükümeti, kendilerine giyim cihetinden bir defalık olsun yardımda bulunmak maksadiyle (Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkında kanun) adı altında Büyük Millet Meclisine bir lâyiha teklif etmiş ve bu lâyiha Meclisçe müzakereden sonra kabul ve 4306 sayı ile de neşir ve ilân edilmiştir. Bu kanundan, Devlet teşkilâtına dahil bütün memur ve müstahdemler istifade etmektedir.

Ancak : Kanunun hüküm ifade eden 1 nci maddesinin tesbiti sırasında besbelli zühul eseri olarak Vakıflar umum müdürlüğü kadrosuna dahil hayrat hademesi her nasılsa zikredilmemiş, bu münasebetledir ki yalnız bunlar açıkta kalmıştır.

Esasen çok az bir maaş alan ve her yüzden sıkıntı içinde bulunan bu kanaatkârların nafakalarına bile yettiği şüpheli olan maaşlarından, para tasarruf ederek vazifedar oldukları yerlerde bir memura yakıtır kılığa girmeleri muhal olduğuna göre, bugünkü günde kıyafetçe ekseriyetle perişan ve Hükümetin bu yardımına belki birinci derecede muhtaç bir halde bulunan hayrat hademesinin de bu haktan istifade ettirilmesi için işbu lâyiha düzenlenmiştir.

4 . V . 1943

Kocaeli mebusu

İ. Tolon

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Maliye encümeni
Esas No. 2/6
Karar No. 15

10 . VII . 1943

Yüksek Reislige

Kocaeli mebusu İbrahim Talon'un, Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkındaki 4306 sayılı kanunun hayrat hademesine de teşmiline dair olan kanun teklifi Encümenimize havale olunmakla, Evkaf umum müdürü ve Maliye mümessilleri huzuru ile müzakere olundu.

Hayrat hademesinin Devlet devair ve müesseselerinde geliştirilmekte olan memur ve müstahdemlerden hiç bir zümre ile kıyas edilemeyecek derecede az aylık almakta oldukları ve dar gelirli olan belki en az gelirli zümresini teşkil ettikleri alman izahattan anlaşılmıştır. Evkaf umum müdürlüğü kadrosunda çalışan bu hayrat hademesinin aldıkları aylıkların azlığı da Encümenimizin ayrıca dikkatini ehemmiyetle celbetmiş ve bu zümre müstahdemlerin 4306 sayılı kanun hükümlerinden istifade etti-

rilmelerinin şefkat ve adalet duygularına uygun olacağına ittifak hâsıl olmuştur.

Binaenaleyh, Kocaeli mebusu İbrahim Tolon'un Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkındaki 4306 sayılı kanuna ek olarak teklif etmekte bulunduğu kanun teklifi encümenimize aynen kabul edilmiştir. Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reislige sunulmuştur.

Maliye En. Reisi	Bu M. M.	Kâtip
İstanbul	Rize	Tokad
A. Bayındır	T. B. Balta	C. Kovalı
A. Karahisar	Ankara	Burdur
I. H. Baltacıoğlu	M. Aksoley	Ş. Engineri
Kastamonu	Kayseri	Urfa
H. Çelen	Ö. Taşçıoğlu	M. E. Tekeli

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 2/6
Karar No. 80

16. VII. 1943

Yüksek Reislige

Devletçe verilecek parasız giyim eşyası hakkındaki 4306 sayılı kanuna ek olarak Kocaeli mebusu İbrahim Tolon tarafından hazırlanan ve Yüksek Reislige Encümenimize havale buyurulan 4. V. 1943 tarih ve 2/6 sayılı kanun teklifi Maliye encümeni mazbatasıyla birlikte Vakıflar umum müdürü Fahri Kiper'le Maliye vekâleti namına Bütçe ve malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu.

Memurlara parasız olarak verilen giyim eşyasından hayrat hademesinin de faydalandırılmaları esas itibarıyla Encümenimize de yerinde görülmüş ve ancak karşılık temini hususunda ceryan eden müzakereler neticesinde va-

kıflar idaresinin bugünkü durumu ve uhdesinde bulunan hizmetlere mukabil bütçesinin dar vaziyetiyle bu yardımın icabettirdiği tahsisatı karşılayamayacağı anlaşılmış ve Vakıflar umum müdürlüğü bütçesine Hazine'den yeniden yardım yapılması zaruri bulunmuştur.

Hayrat hademesinin sabit gelirli memurlarla aynı durumda olmadıkları, bunlardan bir çoğunun vazifeleri haricinde dahi maiyetlerini temin edecek hizmetler ve işler yapabilecekleri mülâhaza edilerek bu gibilere yalnız kendileri için birer elbiselik üçer metre kumaş verilmesi yerinde görülmüş ve bu yardımın icabettirdiği (140 000) liradan ibaret tahsisatın Hazine'den Vakıflar umum müdürlüğü bütçesine bu mik-

darda yardım yapılması suretiyle karşılanması hususunda Maliye vekilinin de muvafakatı alınmıştır.

Vakıflar idaresinin mülhak bütçeli bir teşekkül olmasından dolayı teklif iki lâyiha haline kalbedilmiştir.

Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Bu M. M.	Kâtip
Çorun	Diyarbakır	İstanbul
I. Eker	R. Bekit	F. Öymen

Antalya	Aydın	Balıkesir
N. E. Sumer	Gl. R. Alpman	S. Örgüevren
Bitlis	Edirne	Giresun
B. Osma	M. N. Gündüzalp	A. Sayar
İstanbul	İstanbul	Konya
H. Kortel	I. H. Ülkmen	Dr. S. İrmak
Manisa	Mardin	Yozgad
F. Kurdoğlu	R. Erten	A. Sungur
	Zonguldak	
	H. A. Kuyucak	

KOCAELİ MEBUSU İBRAHİM TOLON'UN TEKLİFİ

*Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkındaki
4306 sayılı kanuna ek kanun lâyihası*

MADDE 1. — Devletçe parasız verilecek giyim eşyası hakkındaki 4306 sayılı kanunun 1 nci maddesine 16 ncı olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

16. Vakıflar umum müdürlüğü bütçesinden aylık alan cami ve mesçitler hademesi.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muhtemeldir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmünü icraya Başvekil ve Maliye vekili memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİŞİ

Cami ve mesçit hademelerine parasız elbiselik kumaş verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Ayhklarını Vakıflar umum müdürlüğü bütçesinden alan cami ve mesçit hademelerine yerli fabrikalar mamûllerinden olmak üzere parasız üçer metre elbiselik kumaş verilir.

MADDE 2. — Vakıflar umum müdürlüğü 1943 mali yılı bütçesinin 32 nci faslında (Cami ve mesçit hademelerine parasız verilecek elbiselik kumaş bedel ve masrafları) adıyla yeniden açılan 6 ncı maddeye 140 000 lira fevkalâde tahsisat konulmuştur.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya Başvekil ve Maliye vekili memurdur.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa
bağlı (A) işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmına
munzam tahsisat verilmesi hakkında kanun
lâyihası*

MADDE 1. — 1943 mali yılı muvazenei umumiye kanununa bağli (A) işaretli cetvelin Maliye vekâleti kısmındaki 233 nctü (Vakıflar umum müdürlüğü) fashına 140 000 lira munzam tahsisat verilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükmetini icraya Maliye vekili memurdur.

Yabancı memleketlere gönderilecek Devlet memurları hakkında kanun lâyihası ve Bütçe ve Maarif encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası (1/131)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât umum müdürlüğü

Kararlar müdürlüğü

Sayı : 6/2337

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Yabancı memleketlere gönderilecek Devlet memurları hakkında Maarif vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 8.VII.1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Yabancı memleketlere gönderilecek Devlet memurları hakkındaki kanun lâyihasının gerekçesi

Muasırların bilim, fen ve sanatın bütün ileriliklerinden zamanında haberdar olmak kesin bir ihtiyaç ve zaruret halinde kendini hissettirmektedir. Bu ihtiyaç ve zaruretin yalnız gençlerimizin yabancı memleketlere talebe vaziyetinde gönderilerek yetiştirilmesiyle gereği gibi karşılanamayacağı da meydandadır. Bilhassa kendi muhitlerinde yetişmiş bilim, idare ve teknik adamlarımızın yabancı memleketlerdeki ilerlemeleri de yerinde ve bizzat görüp takip etmeleri ve bu suretle yurda daha geniş faydalar temin edecek hale gelmeleri gereklidir. İşte, yabancı memleketlere gönderilecek Devlet memurları hakkındaki ilişik kanun lâyihasının hazırlanmasını gerektiren sebeplerin başında, yabancı memleketlerle memleketimiz arasında bu esaslı kültür münasebetlerinin kurulup genişletilmesi zarureti gelmektedir. Memleketimizin yüksek menfaatlerini şiddetle ilgilendiren bu gibi temas ve münasebetlerin kurulup genişletilmesi ise bugünkü mevzuatımız dahilinde gereği gibi temin olunamamaktadır.

2161 ve 3129 sayılı kanunlarla Milli Müdafaa vekilliği mensuplarının yabancı bir memlekette hizmet görmek veya ihtisaslarını arttırmak üzere gitmeleri takdirinde maaşlarını almak ve esas vazifeleriyle irtibatları baki kalmak suretiyle dört seneye kadar mezun sayılmaları sağlanmış bulunduğu halde, bu maksatla diğer Devlet teşkilâtı mensuplarının mezun sayılmaları kabil olmamaktadır.

Teklif edilen ilişik lâyihanın birinci maddesine göre, 1416 sayılı kanunun hükümleri dairesinde tahsil için yabancı memleketlere gönderilen talebeden başka, Devletin muhtelif bilim, teknik ve idare hizmetlerinde bulunanlarla, her derecedeki öğrenim müesseselerinde çalışan profesör, öğretmen, doçent ve asistanlardan ehliyet ve liyakatleri görülenlerin bilgilerini arttırmalarını, staj yapmalarını ve bilhassa yabancı bir Devletin göstereceği arzu üzerine o memleketin bilim ve idare teşkilâtında istihdam edilmelerini temin maksadıyla mezunen yabancı bir memlekete gitmelerine müsaade olunması muvafık görülmüştür. Yabancı bir memleketle kendi memleketimizin bilim ve ihtisas sahiplerinin muvakkaten değiştirilmeleri imkânı da, bu maddenin ahkâmı içinde ayrıca dikkate alınmış bulunmaktadır.

Aynı madde ile, yabancı memleketlere gitmelerine bağlı oldukları vekillikler tarafından lüzum

görülenlerin mezun buldukları müddetçe maaş veya ücretlerini alabilmelerinin temini düşünüldüğü gibi herhangi elverişli bir vaziyette ihtisas veya staj yapmak üzere kendi hesaplarına yabancı bir memlekete gitmek arzusunu göstererek bu hususta vekilliğinin muvafakatini alacak olanların maaşsız veya ücretsiz mezun sayılabilmeleri de derpiş olunmuştur.

İkinci madde ile 788 sayılı Memurin kanununun 78 nci maddesi hükümleri dışında olarak, maaş veya ücretlerini almak şartıyla, yabancı bir memlekette vazife deruhte etmeleri, ihtisas veya staj yapmaları için mezun sayılanların bu maaş veya ücretlerinin ne suretle verileceği hususu tesbit edilmiş ve bunlar ilgili vekilliğin göstereceği veya kabul edeceği bir lüzum üzerine yabancı bir memlekete gönderilecekleri için, o memlekette buldukları müddetçe meslek veya vazifeleriyle irtibatlarının bâki kalması, terfi haklarında ve 1683 sayılı kanun hükmüne göre de tekaütlük haklarından mahrum edilmemeleri lâzım geleceği teyit olunmuştur. Mezun sayılanların terfi ve tecziyelerine ait muamelelerin nasıl yapılacağı hususunda ayrı bir hüküm konulmasına da zaruret görülmüştür.

Yabancı bir memlekette ihtisas veya staj yapmaları bağlı buldukları vekillikçe lüzumlu veya uygun görülenlerin aldıkları maaş veya ücretle bütün zaruri masraflarını karşılamaları her zaman mümkün olmayacağından icabı halinde bunlara, gidış geliş yol paralarının, bilim ve ihtisaslarını arttırmaları veya stajlarını yapmaları için gereken masrafların verilebilmesi de dördüncü madde ile temin edilmiş ve buna mukabil mükellef tutulacakları mecburi Devlet hizmetlerini yerine getirmelerini sağlamak üzere lâyihanın beşinci maddesine gerekli hükümler konulmuştur.

Bu kanunun yürürlüğe gireceği tarihten önce İcra Vekilleri Heyeti kararıyla yabancı memleketlere bir öğretim veya ihtisas hizmeti görmek üzere gönderilmiş olanların da aynı haklara sahip kılınmaları gerekli görüldüğünden, muvakkat madde ile de bu cihet temin edilmek istenilmiştir.

Bütçe ve Maarif encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen masbatası

T. B. M. M.

Bütçe ve Maarif encümenlerinden

Mü. Mu. En.

Esas No. 1/191

Kurur No. 1

16. VII. 1943

Yüksek Reisliğe

Yabancı memleketlere gönderilecek memurlar hakkında Maarif vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 8. VII. 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve taraflarından Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Maarif vekili ile Maltiyeye vekilliği mümessili hazır buldukları halde Encümenimizde tetkik ve müzakere olundu.

Kanun lâyihası, Devlet hizmetinde bulunan bilim ve ihtisas sahibi vatandaşlara bir müddet yabancı memleketlerde veya yabancı Devletler nezdinde çalıştırılmaları için izin verilebilmesi yahut bilgilerini, görgülerini, ihtisaslarını yabancı memleketlerde arttırabilecek memurların

da bu maksatla bu memleketlere gönderilebilmesi hususunda Devlete gereken salâhiyetleri vermek maksadiyle tanzim olunmuştur.

Kanunun ihtiva ettiği hükümlerin esas itibariyle bu maksadın husulüne yardım eder mahiyette buldukları, ancak bunların bazı cihetlerden tavzihlerine, bazı hükümlerin de teklife eklenmesine Encümenimizce lüzum görülmüş ve kanun lâyihası aşağıda arzolunan esaslara göre ilişik şekilde değiştirilmiştir:

Hükümet teklifinin birinci maddesi Devlet memurlarına yukarıda işaret olunan maksatlarla beş seneye kadar izin verilebileceğine dair olan hükmü ihtiva etmektedir. Mülhak bütçe-

lerle vilâyet hususî idare bütçelerinden aylık alan memurların da bu kanun hükümlerinin şümülî sahalalarına sarîh olarak girmeleri ve yabancı bir memlekette veya yabancı bir Devlet nezdinde vazife görmeleri için kendilerine izin verilmiş olan memurların Devletçe lüzum görülmesi halinde izinlerinin uzatılmasının mümkün olabilmesi böyle bir kanun teklifine saik olan fikir ve ihtiyaçlar bakımından Encümenimizce zarurî görülmüş ve birinci madde buna göre değiştirilip genişletilmiştir.

Maddenin (a) fıkrasına göre memurlara verilecek iznin 1312 sayılı Türk vatandaşlığı kanunu hükümlerinin icabına uyularak İcra Vekillerî Heyetî kararına iktiran ettirilmesi, (b) fıkrası hükmünden istifade edecek memurlarda da tahsil ve hizmet bakımlarından muayyen zarurî ve asgari şartlar aranması lüzumlu görülmüş ve buna göre maddeye gereken kayıtlar eklenmiştir.

Hükümetçe teklif olunan lâyihanın ikinci maddesindeki esaslar yerinde görülmüş ve bunlar muhafaza edilmekle beraber maksadın daha fazla vuzuhla ifadesini temin için bu maddede de bazı şekil değişiklikleri yapılmıştır.

Hükümet teklifinin üçüncü maddesi bilgi, görgü ve ihtisaslarını artırmak maksadıyla yabancı bir memlekete gitmelerine izin verilenlere icabında staj masrafiyle birlikte gidış ve dönüş yol parası da verilebileceğine dair hükmü ihtiva etmektedir. Encümenimiz bu gibi memurlara verilecek gidış ve dönüş yol parasının bir kereye munhasır kalması ve verilecek para miktarının da Devletçe kabul edilmiş sabit esaslardan birine bağlanmasını lüzumlu görmüş ve maddeyi buna göre değiştirmiştir.

Hükümet teklifinin dördüncü maddesi bilgi, görgü ve ihtisaslarını artırmak maksadıyla yabancı memleketlere gitmelerine izin verilen ve izinli oldukları müddet içinde aylıklarını da alan memurların Devlete karşı yüklenecekleri mükellefiyete ve bu mükellefiyeti yerine getirmiyenlerin karşılaşacakları cezai müeyyidelere, Devlete karşı hizmet mükellefiyetini yerine getirmeden başka bir işe girmeleri bu hizmetleri alanların görecekları cezaya dair hükümleri ihtiva etmektedir. Bu hükümlerin bazı yönlerden açıklanması ve bunlara maksadı esaslı surette sağlayacak yeni

bazı kayıtların da katılması Encümenimizce lüzumlu görülmüş ve kanunun bu konu ile ilgili hükümlerinin üç ayrı madde haline getirilmesi daha uygun görülerek dördüncü madde değiştirilmiş, beşinci ve altıncı maddelerde yeniden konulmuştur.

Değiştirilen dördüncü madde, birinci maddenin (B) fıkrası hükmünce aylıklı izin alan memurları bu izin müddetinin iki katı kadar mensup oldukları dairelere karşı mecburî hizmet mükellefiyetiyle bağlamakta, beşinci madde izinleri bitenlerin bu konudaki umumî esaslara uygun şekilde vaktinde işlerinin başına dönmelerini sağlamaktadır.

Altıncı madde, izinleri bittikten sonra işleri başına dönmeyenlerin veya izinli buldukları sırada ceza yoluyla memurluktan çıkarılanların veya memlekete dönüp işlerine başladıkları sonra mecburî hizmet müddetlerini doldurmadan vazifeden ayrılan veya ceza yoluyla memurluktan çıkarılanların ödeyecekleri tazminata, bu tazminatı ödemediği başka dairelerde veya şahıslar nezdinde iş alanları ilgili dairelerce yazıyla bildirildiği halde bilerek bu hizmetlere kabul edenlerin görecekları cezalara dair hükümleri ihtiva etmektedir.

Bu kanunun hükümleri dairesinde yabancı memleketlere gidecek memurların seçimlerinin ve gönderilme şekillerinin mazbut bir esasa bağlanması ve bu memleketlerdeki yaşama ve çalışmalarının takip ve kontrol edilmesini lüzumlu ve zarurî gören Encümenimiz bunun nasıl yapılacağını gösteren bir nizamname tanzimini temin gayesiyle kanuna ayrı bir hüküm ilâvesini uygun bulmuş ve yedinci madde bunun için ilâve olunmuştur.

Bazı Devlet dairelerinin yabancı memleketlere izinli olarak gönderdikleri memurlara taallük etmek üzere halen yürürlükte bulunan kanuni mevzuatımız vardır. Bunlardan bu kanun hükümleriyle telifi mümkün olmayanların kaldırılması icabettiğinden bu maksadı sağlamak üzere de sekizinci madde ilâve olunmuştur.

Hükümetin teklif ettiği lâyihanın muvakkat maddesi yerinde görülmüş ve üzerinde yalnız şekle ait küçük bir değişiklik yapılmıştır.

Kanun lâyihasının Muhtelit Encümenimizce değiştirilmiş olan yeni şeklini Yüksek Meclisçe

acele olarak tetkik ve müzakeresi yapılması rica-
siyle ve saygılarımızla Yüksek Reisliğe sunarız.

Bütçe ve Maarif Muvakkat

Encümeni reisi

Bu M. M.

Çorum

Sivas

I. Eker

R. Ş. Sirer

Kâtip

İstanbul

Antalya

Bingöl

F. Öymen

N. E. Sumer

T. Banguoğlu

Bursa

Bolu

Çanakkale

Dr. S. Konuk

H. R. Öymen

S. T. Arsal

Eskişehir

I. U. Aykurt

İstanbul

I. H. Ülkmen

İzmir

M. Birsal

Sinob

I. H. Sevük

Zonguldak

E. Erişirgöl

Giresun

A. Sayar

İstanbul

A. K. Akyüz

Konya

Dr. S. İrmak

İstanbul

H. Kortel

İzmir

E. Çınar

Manisa

F. Kurdoğlu

Urfa

S. K. Yetkin

Zonguldak

H. A. Kuyucak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Yabancı memleketlere gönderilecek Devlet me-
murları hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — Devlet teşkilâtında bilim ve idare hizmetlerinde bulunanlardan :

a) Yabancı bir memlekette, ilgili vekilliğin muvafakat ve müsaadesiyle bir öğretim veya ihtisas vazifesi alanlara,

b) Yabancı bir memlekette bilim ve ihtisasa arttırmak veya staj yapmak üzere gitmeleri ilgili vekillikçe tensip edilenlere,

788 sayılı memurin kanununun 78 nci maddesi hükümleri dışında olarak bağlı buldukları vekilliklerce gerek maaş veya ücretlerini almak, gerek almamak suretiyle beş yıla kadar izin verilebilir.

MADDE 2. — Maaş veya ücretlerini almak şartıyla yabancı bir memlekete gitmelerine izin verilenlerin maaş veya ücretlerinin, bağlı oldukları umumî, mülhak veya hususî bütçelerden aynen verilmesine devam olunur ve gerek maaş veya ücretlerini almak, gerek almamak üzere mezun sayılanların meslek veya vazifeleriyle bağlılıkları bâki kalacağı gibi vazife ve memuriyetlerine ait her türlü mükellefiyet ve hakları da saklı tutulur. Bu sırada terfi müddetlerini dolduranların terfi hak kazanıp kazanmadıkları ve tecziyeyi gerektiren hareket-

**BÜTÇE VE MAARİF ENCÜMENLERİN-
DEN MÜREKKEP MUHTELİT NCÜMENİN
DEĞİŞTİRİŞİ**

*Yabancı memleketlere gönderilecek memurlar
hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — Umumî veya mülhak bütçe ile idare edilen dairelere ve vilâyet hususî idareleri teşkilâtına mensup memurlardan :

a) Yabancı bir memlekette; ilgili vekilliğin muvafakati ve İcra vekilleri Heyetinin tasvibiyle vazife alanlara;

b) Meslekine ait tahsilini bitirmiş ve ilgili hizmetlerde en az iki yıl başarı ile çalışmış olanlardan bilgi, görgü ve ihtisaslarını arttırmak üzere yabancı memleketlere yollanmaları ilgili vekilliklerce uygun görüleceklerine;

Aylıkları ödenmek veya kesilmek suretiyle beş yıla kadar izin verilebilir.

A fıkrası gereğince verilecek izinlerin müddetleri icabında İcra Vekilleri Heyeti kararıyla uzatılabilir.

MADDE 2. — Birinci madde uyarınca kendilerine izin verilmiş olanların :

a) memuriyetleri ile buna ait her türlü hak ve mükellefiyetler baki kalır. Aylıksız gidenlerden başarı ile dönenlerin de izni olduğu müddet terfi ve tekaütlüklerinde fiili hizmet olarak hesaba katılacağı gibi bunlardan izni olduğu sırada terfi hakkını kazananlar da terfi ettirilebilirler.

b) Aylıklarının verilmesine devam edileceklerin bu istihkakları mensup oldukları dairelerin bütçelerinden ödenir.

lerde bulunanların suçlarının ve cezalarının ne suretle tesbit olunacağı, bağlı oldukları vekilliklerce tâyin olunur.

MADDE 3. — İşbu kanunun birinci maddesinin «b» fıkrasına göre mezun sayılanlara icabında gidiş - geliş yol paralarıyla bilim ve ihtisaslarını arttırmaları, veya stajlarını yapmaları için gereken masraflar, ilgili vekillikler bütçelerinden bu maksatla açılacak fasıllardan verilir.

MADDE 4. — İşbu kanunun birinci maddesinin (b) fıkrası gereğince ve maaş veya ücretlerini almak şartıyla kendilerine izin verilenler dönlüşlerinde, kattıkları memleketlerde bilim ve ihtisaslarını arttırmak veya staj yapmak için geçirdikleri müddetin iki katınca Devlete karşı mecburi hizmet mükellefiyetine tâbidirler. Bu mükellefiyet, daha önceden mecburi hizmetini tamamlamamış olanların eski mükellefiyetlerine katılır ve bu gibiler dönlüşlerinde, teklif edilen vasıfeyi kabul etmedikleri veya mecburi hizmetlerini bitirmeden işlerinden ayrıldıkları takdirde, mezun buldukları müddetçe maaş, ücret, yol parası, bilim ve ihtisaslarını arttırma veya staj masrafı olarak aldıkları para tutarının iki katını ödemekle mükellef tutulurlar. Mecburi hizmetini tamamlamadan Devlet teşkilâtı dışında bulunan herhangi bir hususi müessesede iş almak isteyenlerin işbu tazminatı ödediklerini bir vesika ile ispat etmeleri lâzımdır. Bu şekilde vesika gösteremiyen mecburi hizmet mükelleflerini istihdam eden müesseseler bu tazminatı üzerlerine almış olurlar.

Bu kanun uyarınca izin verilen memurların izli oldukları müddet esnasında ne suretle terfi hak kazanmış sayılacakları ve disiplin bakımından tabi tutulacakları esaslarla haklarında tatbik olunacak cezaların nasıl verileceği bağlı oldukları vekilliklerce tâyin edilir.

MADDE 3. — Bu kanunun birinci maddesinin (b) fıkrasına göre gönderilecek olanlara yalnız yolda geçen zamana ve bir defaya mahsus olmak üzere unvanı hükümlere göre ve muvakkat memuriyetle gönderilenler misillu harca rah verilebileceği gibi bilim ve ihtisaslarını arttırmaları veya stajlarını yapmaları için lüzumlu masraflar gerektiğçe ilgili vekillikler bütçelerinden ödenebilir.

MADDE 4. — Birinci maddenin (b) fıkrası gereğince gönderilenlerden aylıklarının ödenmesine devam olunanlar izli geçirdikleri müddetin iki katı, aylık almıyanlar da izli geçirdikleri müddet kadar mensup oldukları dairelere karşı mecburi hizmetle mükelleftirler. Bunlardan daha önce mecburi hizmeti olup da tamamlanmış bulunanların eski mükellefiyetleri de yenisine eklenir.

MADDE 5. — Bu kanun gereğince izin verilenlerden izin müddetleri bitenler hakkında iznin bittiği tarihten itibaren 1108 sayılı Maaş kanununun memuriyetleri tahvil edilmiş olanlar hakkındaki hükümleri tatbik olunur. Ancak sözü geçen kanunun ikinci maddesine 1559 sayılı kanunla eklenmiş olan fıkra hükmünün gidiş ve geliş yol parası verilmiyecek olanlara şumulü yoktur.

MADDE 6. — Birinci maddenin (b) fıkrasında yazılı olanlardan beşinci madde hükmü dairesinde vaktinde işlerinin başına dönmelerinden dolayı istifa etmiş sayılanlarla izinli buldukları müddet içinde ceza yoluyla memurluktan çıkarılanlardan:

a) Aylık almış olanlar izin müddetleri içinde maaş, ücret, yol masrafı, bilim ve ihtisas artırma masrafı olarak aldıkları para tutarının iki katını ödemeğe mecburdurlar.

b) İzinli buldukları müddet içinde aylık almanmış olanlar ise izinlerinin başladığı tarihten itibaren istifade etmiş sayılırlar.

İşbu maddenin (a) fıkrası hükmüne dahil olanlardan memlekette işlerine başladıktan sonra mecburi hizmetlerini bitirmeden vazifeden ayrılanlarla ceza yoluyla memurluktan çıkarılanlar hakkında da aynı fıkra hükmü tatbik olunur.

Mensup olduğu dairede mecburi hizmetini bitirmeden ayrılanlar gerekli tazminatı ödemedikçe veya dairesinin müsaadesi olmadıkça başka dairelerde vazife alamazlar. Buna riayet etmeyenlere ödemeye mecbur oldukları tazminatın tutarı kadar ayrıca ağır para cezası hükmolünür. Bunları ilgili dairenin resmî tebliğine rağmen bilerek vazifeye tayin edenler de aynı miktarda ağır para cezasına mahkûm edilirler.

Mecburi hizmetini tamamlamadan Devlet teşkilâtı dışında bulunan herhangi bir hususi müessesede iş almak isteyenlerin tazminatlarını ödediklerine dair bir vesika göstermeleri şarttır. Bu şekilde vesika göstermeyen mecburi hizmete tabi memurları ilgili dairenin resmî tebliğine rağmen bilerek kullanan şahıslar bu tazminatı üzerlerine almış sayılırlar.

MADDE 7. — Bu kanun hükümleri dahilinde yabancı memlekete yollanacakların seçilmeleri ve yollanma tarzları o memleketlerdeki yaşama ve çalışmalarının ne yolda takip ve kontrol edileceği ve ne gibi hallerde geri çağırılacakları hususları Maarif vekilliği tarafından hazırlanacak bir nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 8. — 1700 sayılı kanunun 15 nci ve 329 sayılı kanunun 34 nci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

Hü.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun neşrin-
den evvel bir öğretim veya ihtisas vazifesi almak üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla yabancı bir memlekete gönderilmiş olanlardan esas vazifeleri uhdelerinde bırakılanlara ödenmiş aylıklar taallük eyledikleri tertiplerden mahsup olunur.

MADDE 5. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunun hükümlerini yerine getirmeğe İcra Vekilleri heyeti memurdur.

8 . VII . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. E. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
H. Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
M. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel		F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. E. Hatipoğlu
M. V.		Ti V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siron

Muhtelit E.

MUVAKKAT MADDE — Bu kanunun neşrin-
den önce bir öğretim veya ihtisas vazifesi almak üzere İcra Vekilleri Heyeti kararıyla yabancı bir memlekete gönderilmiş olanlardan esas vazifeleri üzerlerinde bırakılanlara verilen aylıklar taallük ettikleri tertiplerden mahsup olunur.

MADDE 9. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 10. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

